

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏ
ՈՐՈՇՈՒՄ

«05» Տեպրի 2019 թվականի N 4/3

ՀՀ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻՑ
ՀԱՏԿԱՑՎԱԾ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ, ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՄՈՒՏՔԵՐԻ
ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՆԿԱՏՄԱՐԲ
ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՈՒՄ ԿԱԶՄՎԱԾ ԸՆԹԱՑԻԿ
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով <<Հաշվեքննիչ պալատի մասին>> ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի
9-րդ մասի 5-րդ կետով՝ Հաշվեքննիչ պալատը

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Է.

Հաստատել ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից պետական բյուջեից
հատկացված միջոցների օգտագործման, բյուջետային մուտքերի ապահովման և
պետական սեփականության կառավարման նկատմամբ հաշվեքննության արդյունքում
կազմված ընթացիկ եզրակացությունը՝ համաձայն հավելվածի:

ՀՀ ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ

Ն. Յուզյան

Լ. ՅՈՒՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏ

ԸՆԹԱՑԻԿ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԲՅՈՒՋԵԻՑ ՀԱՏԿԱՑՎԱԾ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ,
ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՄՈՒՏՔԵՐԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԱԾ
ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հաշվեքննության հիմքը

Հաշվեքննիչ պալատի 2018 թվականի հունիսի 25-ի թիվ 4/13, սեպտեմբերի 27-ի թիվ 10/02 որոշումները:

Հաշվեքննության առարկան

Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործում, բյուջետային մուտքերի ապահովում և պետական սեփականության կառավարում:

Հաշվեքննության օբյեկտը

ՀՀ բնապահպանության նախարարություն:

Հաշվեքննությամբ ընդգրկված ժամանակահատվածը

2017 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2018 թվականի սեպտեմբերի 30-ը:

Հաշվեքննության կատարման ժամկետը

2017 թվականի հուլիսի 6-ից մինչև 2018 թվականի մարտի 29-ը:

Հաշվեքննության մեթոդաբանությունը

Իրականացվել է ֆինանսական և համապատասխանության հաշվեքննություն: Կիրառվել են հարցում, արտաքին հաստատում, վերլուծական ընթացակարգ, վերահաշվարկ և վերակատարում ընթացակարգերը:

I. ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԾԻՔ

Մենք հաշվեքննության ենք ենթարկել ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման, պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման, ինչպես նաև բյուջետային մուտքերի ապահովման գործընթացները՝ 2017 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2018 թվականի սեպտեմբերի 30-ը ընկած ժամանակահատվածում:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը

Նախարարության ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման համար՝ բյուջետային դասակարգումների և դրանց կիրառման ցուցումների համաձայն, ինչպես նաև Նախարարության ֆինանսատնտեսական գործունեությունը իրավական ակտերին, քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների շրջանակներում կնքված այլ գործարքներով սահմանված չափանիշներին և պահանջներին համապատասխան իրականացնելու համար: Նախարարության ղեկավարությունը պատասխանատու է նաև այնպիսի ներքին հսկողության համակարգի համար, որը իր կարծիքով, թույլ կտա պատրաստել սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվություններ:

Հաշվեքննողի պատասխանատվությունը

Հաշվեքննողների պատասխանատվությունն է անցկացված հաշվեքննության արդյունքում արտահայտել կարծիք ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Հաշվեքննությունն անցկացվում է «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան: Հաշվեքննության ընթացքում անհրաժեշտ է հետևել վարքագծի սկզբունքների պահանջներին, և հաշվեքննությունը պլանավորել ու իրականացնել այնպես, որպեսզի ձեռք բերվի ողջամիտ երաշխիք՝ ֆինանսական հաշվետվությունները էական խեղաթյուրումներից և անհամապատասխանություններից զերծ լինելու վերաբերյալ:

Հաշվեքննության ընթացքում կատարվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված տեղեկատվության վերաբերյալ հաշվեքննության ապացույցի ձեռքբերում: Հաշվեքննության ընթացակարգերի ընտրությունը կախված է հաշվեքննողի դատողությունից, ներառյալ՝ խարդախության կամ սխալի կամ անհամապատասխանության հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման և ֆինանսատնտեսական գործունեության մեջ էական անհամապատասխանությունների ռիսկերի գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ֆինանսական և համապատասխանության հաշվեքննությունների իրականացման շրջանակներում ձեռք ենք բերել բավարար աուդիտորական ապացույցներ մեր կարծիքի հիմնավորման համար:

Ոչ լիարժեք եզրահանգման հիմքեր

1.1. ՀՀ բնապահպանության նախարարության համակարգում գործող կառույցների 135 աշխատակից միևնույն ժամկետահատվածում վերոնշյալ կառույցներից բացի աշխատել են նաև այլ վայրերում, որոնցից 31-ը իրենց աշխատանքը համատեղել են այլ պետական կամ համայնքային կառույցներում աշխատանքի հետ, իսկ 104-ն էլ մասնավոր կառույցներում իսկ 80

անձանց անձնագրային տվյալները նույնականացվել են և ստացվել է տեղեկատվություն, որ վերոնշյալ կառույցներում տվյալ աշխատակիցները գրանցված չեն:

1.2. 2017-2018թթ. բնապահպանական և առողջապահական նպատակներով հատկացվելիք սուբվենցիաներից 100,857.3 հազ. դրամը նախատեսվել է «Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի նպատակային օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքով և բնապահպանական ծրագրերով չնախատեսված միջոցառումների իրականացման համար՝ այդ թվում բազմաբնակարան շենքերի տանիքների ներկապատում, ասֆալտապատում, շուկայի կառուցում, փողոցների հենապատերի և ճեմուղիների վերանորոգում:

1.3. 2017թ.-ին պետական բյուջեով հաստատված ՊՏԱԾ-Հ դրամաշնորհային ծրագրով նախատեսված 34 գործողություններից չի կատարվել 21-ը՝ ընդհանուր 958,000 եվրո, իսկ 2018թ.-ին թվով 28 գործողություններից՝ 19-ը՝ 1,011,000 եվրո գումարով:

Նույն ծրագրով.

1.4. «Տնային տնտեսությունների էներգետիկ ապահովության վերաբերյալ» անհատական ծրագրի ծրջանակներում ընդգրված տնային տնտեսությունների ընտրության վերաբերյալ չեն ներկայացվել հիմնավոր փաստաթղթեր /տվյալ տնային տնտեսությունների նախնական չափագրումները, նախնական տեսքը փաստող փաստաթղթեր կամ նկարներ և այլն/:

1.5. Արագ մեկնարկի միջոցառումների ծրագրի շրջանակներում կնքված 10 պայմանագրերով /յուրաքանչյուրին կանխավճար է տրամադրվել 2,074,400 ՀՀ դրամ/, և դրանց կից համաձայնագրերով նախատեսված միջոցառումների կատարման ժամկետներն արդեն ավարտվել են, սակայն մինչև հաշվեքնության ժամանակաատվածի ավարտը չի ներկայացվել կատարված աշխատանքների վերաբերյալ տեղեկատվություն ինչպես նաև ծախսը հաստատող որևէ փաստաթուղթ:

1.6. «Զանգեզուր Կենսոլորտային Համալիր» ՊՈԱԿ-ի (և ՀՀ ԲՆ ենթակայությամբ գործող ևս երկու կազմակերպությունների) համար վարչական շենքի ձեռքբերման ծրագրի վերաբերյալ համար առաջարկված 6 շինություններից նախնական ընտրության գործընթացը իրականացվել է առանց փաստաթղթավորման և նախնական ընտրանքի որևէ ընթացակարգ չի գործել:

1.7. Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի նվիրաբերության պայմանագրով նախատեսված անտառտնտեսական սարքավորումների ցանկում ներառված տրակտորի և փայտածուխի արտադրամասի փոխարեն, 23.03.2018թ. գրության համաձայն, ձեռք է բերվել 25,700 հազ. դրամ արժողությամբ, վերջին սերնդի /2018թ./ և բարձր դասի Toyota LC Prado 4.0L business + /6G/ ամենագնաց:

1.8. Սարքավորումների ձեռքբերում միջոցառման շրջանակներում 28.06.2018թ-ին Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի կողմից 11,600 հազ. դրամի պայմանագիր է կնքվել Գ.Գ.Գ. Ա/Ձ-ի հետ, ըստ որի վառելափայտ ճղելու սարքավորման և չորանոցի մատակարարման վերջնաժամկետ է ընդունվել 30.08.2018թ-ը: 01.10.2018թ. դրությամբ սարքավորումների հանձնում-ընդունում և վճարում դեռևս չի իրականացվել:

1.9. ՀՀ-ում գործող շուրջ 178 ձկնաբուծարաններից ընտրանքային կարգով 28-ում կատարված դիտարկման արդյունքում պարզվել է, որ ընդհանուր առմամբ 104.5մլն. մ3-ի փոխարեն օգտագործվում է դրանից 88.4 մլն մ3-ով ավել ջուր: Արդյունքում չի վճարվել 325.4 մլն. դրամ բնօգտագործման վճար:

1.10. Համայնքների արոտավայրերի ջրարբիացման ծրագրով 187 համայնքներից ջրօգտագործման թույլտվություն ունեն միայն 73-ը (ընդհանուր առմամբ տարեկան 3.75 մ3):

1.11. Զրային օրենսգրքի 21.12.2015թ. փոփոխմամբ սահմանված երկրորդային ջրօգտագործման խթանման նորմերը չեն կիրառվում, ինչի արդյունքում միայն դիտարկված 28 ձկնաբուծարանների կողմից (մեծամասամբ Արարատյան դաշտավայրում գտնվող) օգտագործվող շուրջ 185 մլն մ3 ջուր Արաքս գետով դուրս է հոսում ՀՀ տարածքից:

1.12. Զրոգտագործման թույլտվության տրամադրման օրենքով սահմանված ժամկետը 50 օր է, ևս 15 օր տրամադրվում է փաստաթղթերի լրացման համար: Գործակալությունում առկա են 260 անավարտ հայտեր, այդ թվում դեռևս 2014թ. ընդունվածներ: Միայն թույլտվության ստացման 93 հայտերից 68-ի պարագայում ժամկետները խախտված են:

1.13. Զրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից ջրային ռեսուրսների պետական կադաստրի վարումը իրականացվում է մասնակի և թերություններով:

1.14. ՀՀ կառավարության 2015թ.-ի թիվ 90-Ն, 2014թ.-ի թիվ 1524-Ն որոշումների համաձայն ԵՏՄ և երրորդ երկներ արտահանման և ներմուծման դեպքում անհրաժեշտ է լիցենզիա:

1.15. 2017-2018թթ-ին ՀՀ տարածքից արտահանել են շուրջ 245 տոննա ավելի շատ խեցգետին քան նրանց օրինական ձեռքբերումները տվյալ ժամանակահատվածում: Գործընթաց չի վերահսկվել Նախարարության կողմից, քանի որ արտահանման վրա վերահսկողության գործառույթ չունի:

1.16. 2017-2018թթ-ի ընթացքում «Աքվատիկ» ՍՊԸ-ին ՍԱՊԾ-ի կողմից տրամադրվել է 69,7 տոննա կենդանի խեցգետին արտահանելու հավաստագիր, մինչդեռ՝ ՊԵԿ-ից ստացված տեղեկատվության համաձայն նշված ժամանակահատվածում կազմակերպության արտահանումը կազմել է 80,8 տոննա: Արդյունքում կազմակերպությանը թույլատրվել է առանց համապատասխան հավաստագիր ստանալու ՀՀ-ից արտահանել շուրջ 11,1 տոննա կենդանի խեցգետին:

1.17. 2016թ.-ին առանց ստուգումներ և ուսումնասիրություններ կատարելու 4 կազմակերպությունների Նախարարության կողմից տրվել է համաձայնություն՝ դեռևս 2015թ.-ին որսված և չարտահանված կենդանի խեցգետինը 2017թ.-ի ընթացքում արտահանելու համար:

1.18. Կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման պայմանագիր կնքած ընկերությունները որսված և պահեստավորված խեցգետնի մնացորդները պակասեցնում են միայն արտահանման դեպքում, հաշվի չի առնվում բնական կորուստները և տեղական շուկայում սպառումը:

1.19. 2017-2018թթ-ի ընթացքում ՀՀ-ից արտահանվել է 63,1 տոննա ապօրինի որսված խեցգետին: Բնապահպանական իրավախախտումների հետևանքով կենդանական աշխարհին պատճառված վնասի հատուցման չափը կազմում է 63,101.0 հազ. դրամ:

1.20. 2017-2018թթ-ի ընթացքում ընդամենը երկու կազմակերպությունների տրամադրել ներմուծման թույլտվություն՝ 3,4 տոննա ընդհանուր քաշով: ՊԵԿ-ից ստացված տեղեկատվության համաձայն թվով 21 կազմակերպությունների կողմից ներմուծվել է 45,5 տոննա խեցգետին: Ստացվում է, որ առանց լիցենզիայի և լիազոր մարմնի գիտության ՀՀ է ներմուծվել 42,1 տոննա ընդհանուր քաշով կենդանի խեցգետին:

1.21. Համաձայն ՍԱՊԾ-ի կողմից ստացված տեղեկատվության 2017-2018թթ-ին ՀՀ է ներմուծվել 28,3 տոննա խեցգետին, հետևաբար առանց ՍԱՊԾ հսկողության ՀՀ է ներմուծվել 17,2 տոննա խեցգետին:

1.22. Սևանա լճում խեցգետնի անխնա որսի հետևանքով 2018թ.-ին արդյունագործական որսի թույլտվության բնեղեն քանակը 2015թ.-ի համեմատ պակասել է շուրջ՝ 900 անգամ:

1.23. 2014-2016թթ ժամանակահատվածում Նախարարության կողմից Ինստիտուտին փոխանցված 22,652.0 հազ. դրամ գումարի դիմաց ստացված տեղեկատվությունը իր նպատակին չի ծառայել:

1.24. Հերիերի ջրամբարից թույլ է տրվել կատարել 100 տոննա խեցգետնի որս, ինչն էլ իր հերթին ավել է թույլատրելի որսաչափից շուրջ 54 տոննա:

1.25. Աղբյուրակի ջրամբարի համար կնքված 60 տոննա խեցգետնի որսի պայմանագիրը ոչ այլ ինչ է քան Սևանա լճից ապօրինի որսը քողարկող փաստաթուղթ:

1.26. «Արթարս» ՍՊԸ-ի կողմից Տեսչությանը ներկայացված խեցգետնի պաշարների օգտագործման հաշվետվությունից կարելի է եզրակացնել, որ որսվել է 5.95 տոննա ավելի քան ստացված որսի թույլտվությունը:

1.27. Նախարարությունը առանց պաշարների ուսումնասիրման և գնահատման թույլատրել է իրականացնել խեցգետնի որս:

1.28. Կազմակերպությունները 2017թ.-ին Նախարարության «Բնապահպանական նպատակային ֆոնդ» արտաբյուջետային հաշվին և որոշ դեպքերում «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի բանկային հաշվին անհայտ նպատակով փոխանցել են գումար:

1.29. Ֆիզիկական և իրավաբանական անձիք մատուտակի հավաքի և օգտագործման թույլտվություն լիազոր մարմնից չեն ստացել և պետական բյուջե բնօգտագործման վճարներ չի վճարվել:

1.30. Որոշ արտահանող կազմակերպություններ բնօգտագործման վճարներից խուսափելու նպատակով Նախարարություն են ներկայացրել տարբեր համայնքների ղեկավարներից ստացված տեղեկանքներ, ինչպես նաև հողի սեփականատերերից կատարված գնումների վերաբերյալ՝ պայմանագրեր, տեղեկանքներ, մատուտակի արմատների ձեռքբերման վերաբերյալ գնման ակտեր՝ որոնք կազմված են եղել խեղաթյուրված տվյալներով:

1.31. Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմինը բնապահպանական օրենսդրության պահանջների պահպանման ու կատարման նկատմամբ օրենքներով սահմանված կարգով վարչարարության և ստուգման իրավասություն ունեցող ստորաբաժանում է, սակայն Տեսչության կողմից որևէ ուսումնասիրություն չի կատարվել:

1.32. ՀՀ կառավարության 3 հունիսի 2010 թվականի «Պետական սեփականություն համարվող անտառների վարձավճարի նվազագույն չափը սահմանելու մասին N 668-Ն որոշման ուժի մեջ մտնելուց հետո վարձավճարները գանձվել են պայմանագրով սահմանված նախկին ցածր արժեքներով: Պայմանագրով վարձավճարների գումարի չափի և Կառավարության որոշմամբ սահմանված նվազագույն վարձավճարների գումարի տարբերությունը 2017-2018թթ.-ի համար կազմում է 571,400,000.0 ՀՀ դրամ:

1.33. Վարձակալության պայմանագրերով անտառային հողերի վարձավճարների գծով <<Հայանտառ>> ՊՈԱԿ-ին ունեցած ընդհանուր պարտքը 30.09.2018թ.-ի դրությամբ կազմում է՝ 133,636,500.3 ՀՀ դրամ, որից՝ 65,211,748.0 ՀՀ դրամը վարձավճարի պարտք, 68,424,752.0 ՀՀ դրամը տույժեր: Վարձավճարները չեն վճարվել նույնիսկ մի քանի տարի սակայն ՊՈԱԿ-ը չի դիմել դատարան վարձավճարի գումարի բռնագանձման և պայմանագրերը միակողմանի լուծելու պահանջով:

1.34. Անտառային հողերը հանքարդյունաբերության շահագործման և խողովակների անցկացման ինչպես նաև սերվիտուտների նպատակով վարձակալության տրամադրման ժամանակ գործել են տարբեր վարձավճարներ, վարձավճարների չափերի սահմանման մեթոդաբանություն և այլ պարզաբանումների վերաբերյալ հիմնավորումներ չեն ներկայացվել:

1.35. Զննման արդյունքում պարզվեց, որ 2 դեպքում պայմանագրերով վարձակալված հողատարածքները օգտագործվում են ոչ նպատակային, 4 դեպքում հողատարածքներում չեն իրականացվում պայմանագրով նախատեսված որևէ աշխատանքներ, իսկ 2 դեպքում պայմանագրերով նախատեսված աշխատանքների կատարումը չունի որևէ հիմնավորվածություն:

1.36. Ծիգ-ի աշխատակիցները /վճարովի հիմունքներով/ ներգրավված են այն ծրագրերի իրականացման գործընթացին որտեղ չկա դոնորի կողմից դրա պահանջը:

1.37. Հաստատված հաստիքացուցակում առկա է « Բյուջետային ծրագրերի իրականացման բաժին» թվով 4 հաստիք այն դեպքում, որ 2016թ.-ից Ծիգ-ի չի ունեցել բյուջետային ծրագրեր:

1.38. Հաստատված հաստիքացուցակում առկա թվով 3 վարորդի հաստիք այն դեպքում, որ 22.09.2017թ.-ից ԾԻԳ-ը ունի միայն մեկ ավտոմեքենա, որը հրամանով կցված է տնօրենին:

1.39. Գնումների պլանը, որն իր մեջ ներառում է ինչպես պետական, այնպես էլ արտաբյուջետային միջոցների հաշվին կատարվող գնումները, <<Գնումների մասին>> ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի 9-րդ կետի համաձայն հաստատվում է ՀՀ կառավարության որոշմամբ: Տարվա ընթացքում նոր հատկացվող միջոցների հաշվին կատարվելիք գնումներն պետք է ներառվեն արդեն իսկ հաստատված գնումների պլանում՝ փոփոխություններ կատարելու ձևով: ԾԻԳ-ի գնումների պլանը կազմված չէ վերոգրալ սկզբունքով: Յուրաքանչյուր անգամ նոր ծրագրերի իրականացման համար ֆինանսական միջոցներ հաստատվելուց հետո, կազմվել են առանձին գնումների պլաններ: Արդյունքում, գնումների մասին ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված գնման մրցակցային ձևերի փոխարեն կազմակերպվել են ոչ մրցակցային՝ մեկ անձին գնման գործընթացներ:

1.40. «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ում 2011թ.-ից մինչ օրս բացակայում է կառավարման նոր պլանը:

1.41. Ներդրումային բիզնես ծրագրերով գործերից 9 դեպքով նախատեսված չէ ներդրումային ծրագրերի ժամանակացույցը, 11 դեպքով ընդհանրապես չեն կատարվել ներդրումներ, և 3 դեպքով բացակայում են ներդրումային ծրագրերը:

1.42. Պայմանագրերի մեծ մասում ներդրումները նախատեսվում է իրականացնել պայմանագրի ժամկետի վերջում, սակայն վարձակալության պայմանագիրն երկարացվել է մինչև 2060թ-ը:

1.43. Ուսումնասիրված պայմանագրերից 26 վարձակալներ չեն կատարում պայմանագրով նախատեսված վարձավճարները, որոնց պարտքը առ 01.10.2018 կազմում է 127.814.8 հազ դրամ, որից 20.510.1 զուտ հաշվարկված տույժի գումարն է:

1.44. «Դիլիջան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ում կառուցապատման իրավունքով և հանգստի կազմակերպման նպատակով վարձակալությամբ տրված 61 հողատարածքներից 43-ում հստակ սահմանված են կառուցապատման և շինարարական աշխատանքների սկսման և ավարտման ժամկետները, պատասխանատվության չափը, բիզնես ծրագրերի դերը և կարևորությունը, որոնցից միայն 14 դեպքում են տարածքները մասնակի կամ ամբողջությամբ գործում որպես հանգստյան գոտի:

1.45. Դիլիջան ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ի հետ կառուցապատման իրավունքի տրամադրման և վարձակալության պայմանագիր կնքած 51 սուբյեկտներից միայն 35-ի դեպքում են առկա անշարժ գույքի պետական կադաստրի սկզբնական գրանցման վկայականները, իսկ հանձման ընդունման ակտ տրամադրվել է միայն 14 դեպքերում:

1.46. Կառուցապատման իրավունքի փոխանցման նպատակով այլ սուբյեկտների հետ կնքված 28 պայմանագրերից միայն 6-ի դեպքում պետական կադաստրի գրանցման վկայականների փոփոխությունն առկա չէ:

1.47. Պայմանագրով նախատեսված է, որ կառուցապատման իրավունքի փոխանցման դեպքում վերջինս պետք է համաձայնեցվեր Դիլիջան ազգային պարկի տնօրինության հետ, այնինչ համաձայնությունն առկա է միայն մեկ դեպքում:

1.48. Տարեկան վճարվելիք վարձավճարների պարտքը առ 01.10.2018, կազմում է 92,018 հազ. դրամ, որից 58,702 հազ. դրամը զուտ հաշվարկված տույժի գումարն է:

1.49. «Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ը չունի ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված տարածքների կառավարման պլան:

1.50. «Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի համակարգում գործող 5 հիմնարկների կանոնադրությունները ՀՀ բնապահպանության նախարարի կողմից մինչև օրս հաստատված չէ:

1.51. ՊՈԱԿ-ի 4 տարածքների հողամասերի վարձակալության հանձնման գործընթացը իրականացվել է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պահանջների անհամապատասխանություններով:

Ոչ լիարժեք եզրահանգում

Մեր կարծիքով, բացառությամբ «Ոչ լիարժեք եզրահանգման հիմք» պարագրաֆում նկարագրված հիմքերի հնարավոր ազդեցության՝ Նախարարության ֆինանսական հաշվետվությունը, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ է ներկայացնում Նախարարության ֆինանսատնտեսական գործունեության արդյունքները, ինչպես նաև Նախարարության ֆինանսատնտեսական գործունեությունը, բոլոր էական առումներով, համապատասխանում է իրավական ակտերին և քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների շրջանակներում կնքված այլ գործարքներով սահմանված չափանիշներին և պահանջներին:

Աբրամ Բախչագուլյան՝
 ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի անդամ
 5 մարտի 2019 թվական
 ՀՀ հաշվեքննիչ պալատ,
 Բաղրամյան փող. 19, ք. Երևան, Հայաստան

II. ԱՆՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԽԵՂԱԹՅՈՒՐՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՐԱԴՈՒՄՆԵՐ

ՀՀ պետական բյուջեից բոլոր ֆինանսական ծրագրերով նախարարության ֆինանսավորումը կազմել է 2017թ.-ին՝ 3,954.8 մլն. դրամ, իսկ 2018թ.-ի 9 ամիսների կտրվածքով՝ 2,134.8 մլն. դրամ: Նախարարության կողմից հաշվեքննիչ պալատին ներկայացված «Հիմնարկի կատարած բյուջետային ծախսերի և բյուջետային պարտքերի մասին» ձև 2 հաշվետվության համաձայն՝ ընդհանուր ֆինանսական ծրագրերի կատարողականը ներկայացվում է աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1 *հազ. դրամ*

Տարի	Տարեսկզբի նախահաշվով	Տարեկան ճշտված նախահաշվով	Ֆինանսավորվել է	Դրամարկղային ծախս	Փաստացի ծախս
2017թ.	2,972,422.70	4,166,421.83	3,954,799.08	3,376,628.14	3,301,608.78
2018թ.-ի 9 ամիսներ	4,890,052.5	4,975,906.40	2,134,807.66	2,331,616.51	2,421,690.68

2017թ.-ին ՀՀ պետական բյուջեից նախարարության համար տարեսկզբին հաստատված տարեկան նախահաշվով ֆինանսավորումը նախատեսված է եղել 2,972,422.7 հազ. դրամ, իսկ տարեկան ճշտված նախահաշվով՝ 4,166,421.83 հազ. դրամ, որի դիմաց ֆինանսավորվել է 3,954,799.08 հազ. դրամ, տարեվերջին դրամարկղային ծախսը կազմել է 3,376,628.14 հազ. դրամ: Տարեսկզբին հաստատված տարեկան նախահաշվի և տարեկան ճշտված նախահաշվի տարբերությունը հիմնականում կապված է եղել ՀՀ կառավարության 2017թ. մարտի 2-ի N 221-Ն որոշմամբ՝ համաձայն որի ՊՏԱԾ-Հ դրամաշնորհային ծրագիրը՝ 1,166,577.1 հազ. դրամով, ներառվել է ՀՀ բյուջե:

2017թ.-ին տարեկան ճշտված նախահաշվի համեմատ 211,622.75 հազ. դրամ պակաս է ֆինանսավորվել: Մնացորդը կազմել է 578,170.94 հազ. դրամ, /ֆինանսավորում-դրամարկղային/, որից 12,534.46 հազ. դրամը փոխանցվել է ՀՀ պետական բյուջե, իսկ 565,636.49 հազ. դրամը՝ /994,450.40 EUR/ որպես դրամաշնորհային ծրագրի տարեվերջյան մնացորդ, չի զրոյացվում:

Գոյացած տնտեսումների պաճառների զննմամբ պարզվել է, որ մնացորդից 565,636.49 հազ. դրամն առաջացել է Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի /KFW/ կողմից տրամադրվող «Կովկասի պահպանվող տարածքների աջակցության ծրագիր-Հայաստան /Էկոտարածաշրջանային ծրագիր-Հայաստան, 3-րդ փուլ/» դրամաշնորհային ծրագրի ոչ ամբողջական կատարումից:

Տրանսպորտային նյութերի վերաբերյալ

Տրանսպորտային նյութերի ձեռք բերմանն ուղղված ծախսերի պլանավորումը պատշաճ կերպով չի իրականացվում

պահեստավորված 31,547 լիտր բենզինի արժեքը: 2017թ. տրանսպորտային նյութերի ձեռք բերման համար ՀՀ պետական բյուջեի տարեսկզբին հաստատված և ճշտված տարեկան նախահաշվով նախատեսվել է 34,258.4 հազ. դրամ, իսկ տարվա ընթացքում փաստացի ծախսվել է 30,699.3 հազ. դրամ, որի մեջ բենզինի մասնաբաժինը կազմել է համապատասխանաբար՝ 25,471.6 հազ. դրամ՝ 81,593 լիտրի դիմաց:

2017թ.-ին փաստացի 89,105 լիտր բենզինի ձեռք բերման պարագայում հաշվի չի առնվել տարեսկզբին պահեստավորված 31,547 լիտր բենզինի առկայությունը

մնացորդը տարեվերջին կազմել է 39,059 լիտր /11,968.5 հազ. դրամի/:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության /2018թ.-ից հետո նախարարի աշխատակազմը միացվել է նախարարության աշխատակազմին/ և բնապահպանական և ընդերքի տեսչական մարմնի /2018թ.-ից հետո առանձնացել է նախարարության աշխատակազմից/ աշխատակազմերի ծրագրերով նախատեսված տրանսպորտային միջոցների /47 մեքենա/ տրանսպորտային նյութերի 2018թ. տարեսկզբի մնացորդը կազմել է 12,214.8 հազ. դրամ, որի մեջ 11,968.5 հազ. դրամը կազմել է պահեստավորված 39,059 լիտր բենզինի արժեքը: 2018թ. տրանսպորտային նյութերի ձեռք բերման համար ՀՀ պետական բյուջեի տարեսկզբին հաստատված տարեկան և ճշտված նախահաշիվներով նախատեսվել է 46,362 հազ. դրամ, իսկ տարվա 9 ամիսների ընթացքում փաստացի ծախսվել է 24,600.4 հազ. դրամ, որի մեջ բենզինի մասնաբաժինը կազմել է 23,403.9 հազ. դրամ՝ 60,030 լիտրի դիմաց:

2018թ.-ին արդեն պայմանագրերով ձեռք է բերվել 44,680 լիտր բենզին / նախորդ տարվա ձեռք բերվածից մոտ 2 անգամ պակաս/, իսկ ընթացիկ տարվա 9 ամիսների ընթացքում փաստացի օգտագործվել է 64,030 լիտր, մնացորդը կազմում է 19,709 լիտր, որը նախատեսված է օգտագործել 2018թ.-ի չորրորդ եռամսյակում:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության համակարգում գործող կառույցների աշխատակիցների վերաբերյալ

135 աշխատակից միաժամակ աշխատել է նաև այլ վայրերում, որոնցից 31-ը՝ պետական կամ համայնքային կառույցներում

ՀՀ բնապահպանության նախարարությունից հարցման համաձայն ստացվել է համակարգում գործող «Սևան ազգային պարկ», «Դիլիջան ազգային պարկ», «Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ների, «Խոսրովի անտառ» պետական

արգելոցի, «Արփի լիճ» ազգային պարկի և «Անտառային պետական կոմիտեի» կողմից 2017-2018թթ. աշխատակիցների ցուցակը: ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտե /այսուհետ ՊԵԿ/ հարցում է կատարվել վերոնշյալ՝ կառույցների կողմից տրամադրված տվյալների հիման վրա, ընդհանուր առմամբ 2146 անձանց աշխատանքային շարժի վերաբերյալ: Ստացված տեղեկատվության ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ

- 135 աշխատակից միևնույն ժամակահատվածում վերոնշյալ կառույցներից բացի աշխատել են նաև այլ վայրերում, որոնցից 31-ը իրենց աշխատանքը համատեղել են այլ պետական կամ համայնքային կառույցներում աշխատանքի հետ, իսկ 104-ն էլ մասնավոր կառույցներում:
- 80 անձանց անձնագրային տվյալները նույնականացվել են և ՊԵԿ-ից ստացվել է տեղեկատվություն նշված ժամանակահատվածում նրանց աշխատանքային շարժի և աշխատավայրերի վերաբերյալ, որտեղ բացակայել են Նախարարության համակարգի կառույցներում վերջիններիս աշխատելու վերաբերյալ տվյալները:
- 354 անձանց վերաբերյալ ՊԵԿ-ում տվյալներ չեն հայտնաբերվել, անձնագրային տվյալների նույնականացման անհնարինության պատճառով:

Ուսումնասիրությունների արդյունքների հիման վրա կազմակերպությունների կողմից թվով 32 անձանց հետ լուծվել են աշխատանքային պայմանագրերը:

«Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական վճարների նպատակային օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն բնապահպանական ծրագրերի իրականացման համար ՀՀ համայնքներին սուբվենցիաների տրամադրման վերաբերյալ

Ուսումնասիրվել են «Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի նպատակային օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի, 3-րդ հոդվածի ա/ և բ/ կետերի պահանջներին համապատասխան բնապահպանական հարկից համայնքների վարչական և ֆոնդային բյուջեներ մուտքագրվող մասհանումները, որոնք, հանդիսանալով նպատակային միջոցներ, պետք է օգտագործվեն տվյալ համայնքների տարածքում բացառապես բնապահպանական ծրագրերի իրականացման համար:

Հատկացված 350,935.2 հազ. դրամից 100,857.3 հազ. դրամն ուղղվել է ոչ նպատակային խնդիրների լուծմանը:

Արդյունքում պարզվել է, որ 2017-2018թթ. վերը նշված նպատակներով հատկացված 350,935.2 հազ. դրամից (2017թ.-ին՝ 137,643.9 հազ. դրամ, 2018թ.-ին՝ 213,291.3 հազ. դրամ) 100,857.3 հազ. դրամը (2017թ.-ին՝ 52,410.3 հազ. դրամ, 2018թ.-ին՝

48,447.0 հազ. դրամ) նախատեսվել է «Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի նպատակային օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքով և բնապահպանական ծրագրերով չնախատեսված միջոցառումների իրականացման համար՝ այդ թվում բազմաբնակարան շենքերի տանիքների ներկապատում, ասֆալտապատում, շուկայի կառուցում, փողոցների հենապատերի և ճեմուղիների վերանորոգում, ինչը ոչ նպատակային է /Աղյուսակ 5/:

Աղյուսակ 5

Բնապահպանական ծրագրով իրականացվող միջոցառումներ		2017թ.		2018թ.
		Չափման միավոր	քանակ	Գումարը /հազ. դրամ/
Ընդամենը ՀՀ-ում, որից				137,643.9
Մարզ				213,291.3
Լոռի	ք. Ալավերդի			29,757.0
	որից բացառապես բնապահպանական ծրագիր չեն կարող համարվել			182,643.2
	Հենապատերի վերանորոգում			8,456.0
	Համայնքի փողոցների հենապատերի թափված քարերի և գլխաքարերի վերականգնում			9,647.0
	Համայնքի Երիտասարդական և Սանահին Սարահարթ թաղամասի Գայի փողոցների ճեմուղիների վերանորոգում			19,400.0

	Ալավերդի բնակավայրի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների ներկայատույն				9,700.0
	Համայնքի Սայաթ-Նովա փողոցի նախկին զբոսայգու հարակից տարածքում շուկայի կառուցում				9,700.0
Լոռի	գ.Աքորի			24,903.2	
	որից բացառապես բնապահպանական ծրագիր չեն կարող համարվել				
	Համայնքի 2-րդ և 3-րդ փողոցների ասֆալտապատում	100մ ²	15.0	13,903.2	
Լոռի	գ.Հագվի			30,051.1	
	որից բացառապես բնապահպանական ծրագիր չեն կարող համարվել				
	Հագվու միջհամայնքային և գյուղամիջյան ճանապարհների ասֆալտապատում	100մ ²	43	30,051.1	
Բացառապես բնապահպանական ծրագրեր չհամարվող միջոցառումներին ուղղված ընդհանուր գումար				52,410.3	48,447.0

Աղյուսակից երևում է, որ իրականացվող միջոցառումներն ունեն քաղաքաշինական և ճանապարհաշինական նշանակություն:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի /KFW/ կողմից տրամադրվող «Կովկասի պահպանվող տարածքների աջակցության ծրագիր Հայաստան /Էկոտարածաշրջանային ծրագիր-Հայաստան, 3-րդ փուլ» (այսուհետ՝ ՊՏԱԾ-Հ) դրամաշնորհային ծրագրի վերաբերյալ

Հաշվեքննության ենթարկված պայմանագրերի մասով /տես այլ տեղեկատվություն բաժնի աղյուսակ 6-ի և 7-ի մզեցված տողերը/ չեն ներկայացվել կատարվելիք ծախսերի նախնական հաշվարկները /նախահաշիվները/, որոնք պետք է հիմք հանդիսանային պլանավորված գործողությունների գումարի չափը որոշելու հարցում:

Առանձին գործողությունների վերաբերյալ

1b 2.2 Ավտոմեքենաների ձեռք բերում 2018թ.

Թանկարժեք մեքենաների գնումը հիմնավոր չէ

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումները և դրանց նպատակը՝ Անհատական խորհրդատուից ստացված «Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր ՊՈԱԿ-ի

շահագործման և պահպանման պլանի» հիման վրա նախաձեռնվել է մեքենաների գնումների գործընթացը, որի նպատակն է հսկողության տեխնիկապես բարելավումը:

Պայմանագրի արժեքը, կատարման և վճարման կարգը և ժամանակացույցը

Ապրանքի մատակարարման գնման պայմանագրի համարը	D-090718/2-29	D-200718/2-30	D-200718/2-31
Կնքման ամսաթիվ	09.07.2018	20.07.2018	20.07.2018
Վճարող	ՀՀ ԲՆ և ՊՏԱԾ-Հ ԾԻԳ	ՀՀ ԲՆ և ՊՏԱԾ-Հ ԾԻԳ	ՀՀ ԲՆ և ՊՏԱԾ-Հ ԾԻԳ
Մատակարարող	Կարկումավտո ՍՊԸ	Մուրան ՍՊԸ	Տոյոտա Երևան ՍՊԸ
Ստացող	ԶԿՀ ՊՈԱԿ	ԶԿՀ ՊՈԱԿ	ԶԿՀ ՊՈԱԿ
Պայմանագրի գինը, որից	28,000 հազ. դրամ	62,000 հազ. դրամ	27,290 հազ. դրամ
ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի իրականացման 900000902917 հաշվեհամարից	23, 333.3 հազ. դրամ	51,666.7 հազ. դրամ	22,741.6 հազ. դրամ
ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի իրականացման համար ԱԱՀ նախատեսված համաֆինանսավորում	4,666.7 հազ. դրամ	10,333.3 հազ. դրամ	4,548.4 հազ. դրամ
Ապրանքի անվանում /քանակ, գին/	ՈՒԱԶ-Պատրիոտ/3հատ, 21,600 հազ. դրամ/	Նիսսան Նավարա /4 հատ, 62,000 հազ. դրամ/	Տոյոտա-Հայլուքս/1հատ, 16,300 հազ. դրամ/
	ՈՒԱԶ-Հանթեր /1հատ, 6,400 հազ. դրամ/		Տոյոտա-Կորոլլա /1հատ, 10,990 հազ. դրամ/
Հանձնում-Ընդունում /քանակ, ամիս ամսաթիվ/ Վճարման ամսաթիվ	ՈՒԱԶ-Պատրիոտ /3հատ, 26.07.2018/ վճ.23.08.2018	Զի արվել	Տոյոտա-Հայլուքս/1հատ, 31.07.2018/ վճ.31.07. և 22.08.2018
	ՈՒԱԶ-Հանթեր /1հատ, 23.08.2018/վճ.14.09.20 18		Տոյոտա-Կորոլլա /1հատ 31.07.2018/վճ.31.07. և 22.08.2018
Գնման ժամանակացույց	2018թ 3 եռամսյակ	2018թ 4 եռամսյակ	2018թ 3 եռամսյակ
Վճարման ժամանակացույց	2018թ 3-4 եռամսյակ	2018թ դեկտեմբեր	2018թ 3-4 եռամսյակ

**2.2.4. Ներդրումներ համայնքներում, ըստ Անհատական Ծրագրի Առաջարկի
«Կենցաղային Էներգետիկ Ապահովության» Վառելափայտի վերաբերյալ
վերջանակացված ԱԱԾ ծրագրի հիման վրա 2017թ.**

Մրցույթի հաղթող է ճանաչվել պատուհան արտադրող «Արմ-Մար» ՍՊԸ-ն, որի հետ 2017թ. դեկտեմբերի 19-ին կնքվել է չորս պայմանագիր և 2018թ-ի ապրիլի 3-ին լրացուցիչ ևս մեկ պայմանագիր: Հաշվեքննության նկարագիրը ներկայացվում է Աղյուսակ 8-ում:

Աղյուսակ 8

«Արմ-Մար» ՍՊԸ-ի հետ կնքված պայմանագրերի հաշվեքնության համառոտ նկարագիր

N	Պայմանագրի առարկա		Գումար		Ընդամենը գումար /ոչ ավել քան/	Կատարված աշխատանքները ըստ արձանագրությունների		Մեկնաբանություն
	Գյուղի անվանումը Պայմանա գրի համար	տնային տն.-ի քանակը աշխատանք ների ծավալը քմ /ոչ ավել քան/	Դրամա շնորի	Համաֆի նան Սավո րում		տնային տն.-ներ, քմ	Գումար	
1	գ.Ծավ D-191217/2-24- 1	100Տն.տ 740քմ	22,903,000	4,580,600	27,483,600	84տն.տ 738.84	27,440,518	1.Ըստ պայմանագրի՝ ծառայությունը պետք է մատուցվեր գ. Ծավի՝ թվով 100 տնային տնտեսություններին, սակայն ըստ անհատական ակտերի մատուցվել է ընդամենը թվով 84 տնային տնտեսությունների, որից ավելի քան 30-ը Ներքին Շիշկերտ* գյուղի բնակիչներն են: 2. 100տն.տնտես. փոխարեն 84 տն. տնտես. 16-ով պակաս; 740քմ-ի փոխարեն կատարվել է 738.84քմ՝ 1.16քմ և 27,483,600 դրամի փոխարեն 27,440,518 դրամ՝ ընդհանուր գումարից 43,082 ՀՀ դրամ պակաս:
2	գ.Շիկահող D-191217/2-24-	61Տն.տ 450քմ	13,927,500	2,785,500	16,713,000	51տն.տ 448.85	16,670,177	1.Ըստ պայմանագրի՝ ծառայությունը պետք է մատուցվեր գ. Շիկահող թվով 61 տնային

	2							տնտեսություններին, սակայն ըստ անհատական ակտերի մատուցվել է ընդամենը 51 տնային տնտեսությունների, այսինքն՝ 10-ով պակաս: 2. 450քմ-ի փոխարեն կատարվել է 448.854քմ՝ 1.15քմ և ընդհանուր գումարից 42,823 ՀՀ դրամ պակաս:
3	գ.Ներքին Հանդ D-191217/2-24-3	45 Տն.տ 340քմ	10,523,000	2,104,600	12,627,600	40տն.տ 344.25	12,785,445	1.Ըստ պայմանագրի ծառայությունը պետք է մատուցվեր գ. Շիկահող թվով 45 տնային տնտեսություններին, սակայն ըստ անհատական ակտերի մատուցվել է ընդամենը 40 տնային տնտեսություններին, այսինքն 5-ով պակաս:
4	գ.Սրաշեն D-191217/2-24-4	41 տն.տ 305 քմ	9,439,750	1,887,950	11,327,700	35տն.տ 303.75	11,281,275	1.Ըստ պայմանագրի ծառայությունը պետք է մատուցվեր գ. Սրաշեն թվով 41 տնային տնտեսություններին, սակայն ըստ արձանագրությունների մատուցվել է ընդամենը 35 տնային տնտեսություններին, իսկ ըստ անհատական ակտերի՝ 41, և ինչպես նշեցի վերևում նման համապատասխանություն կա նաև գումարի մեջ:
5	Ծավ, Շիկահող, Ներքին Հանդ, և Սրաշեն գյուղերի D-030418/2-27 Լրացուցիչ պայմանագիր	247սխալ ձևակերպում 338.37 քմ	10,472,552	2,094,510	12,567,062	37տն.տ 331.63	12,316,739	1.Համաձայն բնակիչների կողմից ստորագրված անհատական ակտերի և ամփոփ ցուցակի փաստացի կատարվել է 331.63քմ ծավալի աշխատանք, որն էլ հավասար է $331.63 \times 37,140 = 12,316,739$ ՀՀ դրամ: Ամփոփ ցուցակների մեջ կան անհամապատասխանություններ, քանի որ գրված է ավել շատ մարդկանց քանակ, քան համարակալված է, երկու տնային տնտեսություններ միավորված են և գրված է ընդհանուր քմ., որի դիմաց լրացված է մեկ անհատական ակտ, բայց ստորագրված է երկուսի կողմից:

**Չեն պահպանվել պայմանագրում
նշված տնային
տնտեսությունների քանակները**

**Տնային տնտեսությունների
ընտրության գործընթացը չի
հիմնավորվել**

Չեն պահպանվել պայմանագրում նշված տնային տնտեսությունների քանակները: /աղյուսակ 8/:

- Տնային տնտեսությունների ընտրության վերաբերյալ չեն ներկայացվել հիմնավոր փաստաթղթեր /տվյալ տնային տնտեսությունների նախնական չափագրումները, նախնական տեսքը փաստող փաստաթղթեր կամ նկարներ և այլն/:

2.2.1 Արագ մեկնարկի միջոցառումներ (ԱՄՄ) 2017թ.

2017-2018թթ-ի ընթացքում կնքվել է 18 պայմանագիր 30 համայնքների հետ՝ 150,000 եվրո /93,348,000 ՀՀ դրամ/ արժողությամբ: Կանխավճարներ են հատկացվել 51,264,800 ՀՀ դրամի կամ պայմանագրերի ընդհանուր գումարի մոտ 54,9 տոկոսի չափով:

22.11.2018թ.-ի դրությամբ տվյալ պայմանագրերից 12-ը կանխավճարների վերաբերյալ ծախսը հաստատող որևէ փաստաթուղթ չի ներկայացվել: Հարկ է նշել նաև, որ 10 պայմանագրով և դրանց կից համաձայնագրերով նախատեսված միջոցառումների կատարման ժամկետներն արդեն ավարտվել են: Կատարված նյութածախսերի և աշխատանքների փաստը հաստատող փաստաթղթեր չներկայացրած պայմանագրերը կազմում են ընդհանուր պայմանագրերի 66.7 տոկոսը և կանխավճարների՝ 48.6 տոկոսը կամ 24,892,800 ՀՀ դրամ:

Աղյուսակ 9

Նյութածախսերը հաստատող փաստաթղթեր չներկայացրած պայմանագրերի ցանկ

N:	Բնակավայր	Պայմանագրի համար	Միջոցառման անվանում	Պայմանագրի ընդհանուր գումարը		Պայմանագրի սկիզբ ավարտ	Կանխավճար Դրամա շնորհից	Համաձայնագրով երկարաձգված ժամկետ
				Դրամաշնորհ մինչև ՀՀ դրամ	Համաֆինանսավորում մինչև ՀՀ դրամ			
1	ք. Քաջարան	130717/2-5	2 բենզինային ձնամաքրիչի, 1 եռակցման բենզինային գեներատորի, 1 հարվածող մուրճի, 1 բետոն կտրող գործիքի ձեռք բերում ; 5 մանկական մահճակալի ձեռք բերում	2,593,000	518,600	13.07.2017 30.09.2017	2,074,400	31.10.2018
2	ք. Կապան	130717/2-6	փողոցային լուսավորության համակարգի վերանորոգում	2,593,000	518,600	13.07.2017 01.11.2017	2,074,400	
3	գ. Նոր Աստղաբերդ	250917/2-10	Խմելու ջրի ներքին ցանցի վերանորոգում	2,593,000	518,600	25.09.2017 27.11.2017	2,074,400	28.12.2018
4	գ. Լեռնաձոր	260917/2-11	Արևային Զրատաքացուցչի ձեռքբերում և տեղադրում	2,593,000	518,600	26.09.2017 25.12.2017	2,074,400	28.12.2018
5	գ. Սրաշեն	260917/2-14	Խմելու ջրի ներքին ցանցի վերանորոգում; Գերեզմանատան ցանկապատի վերանորոգում	2,593,000	518,600	26.09.2017 01.07.2018	2,074,400	
6	գ. Ներքին Հանդ	280917/2-15	Գյուղամիջյան ճանապարհների մասնակի վերանորոգում; Գերեզմանատան ճանապարհների և ցանկապատի մասնակի վերանորոգում; Ոռոգման համակարգի վերանորոգում; Խմելու ջրի ներքին ցանցի վերանորոգում	2,593,000	518,600	28.09.2017 30.06.2018	2,074,400	
7	գ. Ձորաստան	280917/2-16	Կոմունալ ենթակառուցվածքների կառուցում, աղբահանություն	2,593,000	518,600	28.09.2017 05.11.2017	2,074,400	
8	գ. Ծավ	290917/2-19	Դպրոցի ճաշարանի և մարզադահլիճի վերանորոգում	2,593,000	518,600	29.09.2017 30.06.2018	2,074,400	
9	գ. Վերիշեն	021017/2-20	Փողոցային լուսավորության ցանցի անցկացում	2,593,000	518,600	02.10.2017	2,074,400	

						01.03.2018		
10	գ. Ճակատեն	271017/2-22	Գերեզմանատուն տանող ճանապարհի վերանորոգում	2,593,000	518,600	27.10.2017 31.07.2018	2,074,400	
11	գ. Գեղի	271017/2-23	Լուսավորության անցկացում	2,593,000	518,600	27.10.2017 31.07.2018	2,074,400	31.10.2018
12	գ. Տաթև	250118/2-26	Գյուղի մանկապարտեզի վերանորոգում	2,593,000	518,600	25.01.2018 31.07.2018	2,074,400	
Ընդամենը				31,116,000	6,223,200		24,892,800	

Մնացած վեց պայմանագրերի /18 համայնքների/ մասով առկա պատկերը

Մեղրիի Համայնք

Պայմանագիր N: D-110517/2-1 կնքված 11 մայիսի 2017թ.: Պայմանագրի ընդհանուր գումարը կազմում է մինչև 40,450,800 ՀՀ դրամ, որից նախատեսված ծրագրի իրականացման համար մինչև 33,709,000 ՀՀ դրամ հատկացվում է դրամաշնորհի հաշվեհամարից, իսկ հաշվետու փաստաթղթերում հաշվարկված ԱԱՀ-ն մինչև 6,741,800 համաֆինանսավորման հաշվեհամարից:

Ըստ պայմանագրի հավելված 1-ի՝ 13 գյուղերում իրականացվող միջոցառումներն են՝ փողոցային լուսավորության անցկացում թվով 12-ում, մանկապարտեզների վերանորոգում՝ 4-ում, մանկապարտեզների հարակից տարածքների բարեկարգում՝ 1-ում, մշակույթի տան հարակից տարածքների բարեկարգում՝ 2-ում, և նստարանների տեղադրում՝ 1-ում: Միջոցառումների իրականացման ժամկետ սահմանվել է 25.09.-25.12.2017թ.:

Պայմանագրին կից փաստաթղթերի ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ.

Մեղրիի համայնքապետարանը ի դեմս համայնքի ղեկավար Մ. Զ.-ի նվիրաբերության պայմանագրի իրականացման շրջանակներում կնքել է 3 պայմանագիր: Երեք պայմանագրերի ընդհանուր արժեքը կազմել է 21,002,850 ՀՀ դրամ, որից 2,380,767 ՀՀ դրամն ԱԱՀ-ն է:

Դրամաշնորհի հաշվեհամարից փոխանցվել է 32,000,000 ՀՀ դրամ, որից 24,000,000 ՀՀ դրամը 900305081466 հաշվեհամարին / համաձայն 16.05.2017թ-ի համայնքի գրությունում /, իսկ 8,000,000 ՀՀ դրամը 900305081425 հաշվեհամարին իսկ ԱԱՀ-ի գումարը՝ 2,380,767 ՀՀ դրամը՝ համաֆինանսավորման հաշվեհամարից:

1. Հարկային հաշիվները դուրս են գրվեն ապրանքի մատակարարումից և հանձման-ընդունման ակտը կազմելուց առաջ:

**Փոխանցված գումարից
10,997,150 ՀՀ դրամի ծախսը
հաստատող փաստաթղթերը չեն
ներկայացվել**

- Փոխանցված գումարից 10,997,150 ՀՀ դրամի ծախսը հաստատող փաստաթղթերը չեն ներկայացվել, արդյունքում չի կատարվել պայմանագրի 2.3 գ կետի պահանջը, որն է՝ Հավելված 1-ով նախատեսված ծրագիրն ամբողջական իրականացնելուց հետո

գումարների ծախսումը հիմնավորող հաշվետու փաստաթղթերի պատճենները /Պայմանագիր, հանձման-ընդունման արձանագրության կամ կատարողական ակտ, հարկային հաշիվ, ծախսման վերաբերյալ փաստաթղթեր և այլն/ ներկայացնելուց հետո՝ 10 բանկային օրվա ընթացքում կատարվում է երկրորդ փոխանցումը:

Հինգ համայնքների հետ կնքվել են նմանատիպ պայմանագրեր՝ ընդհանուր գումարը մինչև 3,111,600 ՀՀ դրամ, որից նախատեսված ծրագրի իրականացման համար մինչև 2,593,000 ՀՀ դրամ հատկացվում է դրամաշնորհի հաշվեհամարից, իսկ հաշվետու

փաստաթղթերում հաշվարկված ԱԱՀ-ն՝ մինչև 518,600 ՀՀ դրամ համաֆինանսավորման հաշվեհամարից.

1.Շիկահողի Համայնք. Պայմանագիր N: D-110517/2-12 կնքված 26 սեպտեմբերի 2017թ.: Ըստ պայմանագրի հավելված 1-ի՝ տեխնիկական բնութագիր-ժամանակացույցի, կատարվելիք միջոցառումն է՝ ճանապարհային բարեկարգում (կցված է անհրաժեշտ նյութերի նախահաշիվը), որի իրականացման վերջնաժամկետ է նշված 15.07.2018թ.:

Պայմանագրին կից փաստաթղթերի ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ.

27.06.2018թ.-ին համայնքի ղեկավարի կողմից ԲՆ կատարված աշխատանքների վերաբերյալ գրություն է ուղարկվել, ըստ որի նյութաձախսը կազմել է 2,589,200 ՀՀ դրամ, գրությանը կցվել է համայնքի ավագանու 01.11.2017թ.-ի N9 որոշումը, որը հավաստում է կատարված աշխատանքները և նյութաձախսը: Ի պատասխան գրության ԲՆ-ն ընդունել է հաշվետվությունը և տվել համաձայնությունը վերջին փուլի գումարը՝ 514,800 ՀՀ դրամը տրամադրելու: Փոխանցումը կատարվել է դրամաշնորհի Եվրոյի հաշվեհամարից 915.79 Եվրո:

2.Շենաթաղի Համայնք. Պայմանագիր N: D-110517/2-13 կնքված 26 սեպտեմբերի 2017թ.: Ըստ պայմանագրի հավելված 1-ի՝ տեխնիկական բնութագիր-ժամանակացույցի, կատարվելիք միջոցառումն է՝ համայնքի ակումբի բարեկարգում և աթոռների ձեռք բերում (կցված է անհրաժեշտ նյութերի նախահաշիվը), որի իրականացման վերջնաժամկետ է նշված 15.11.2017թ.:

Պայմանագրին կից փաստաթղթերի ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ.

13.11.2017թ.-ին կնքվել է համաձայնագիր, ըստ որի կատարվելիք միջոցառումների ժամկետը երկարաձգվել է մինչև 30.06.2018թ.: Համաձայնագիրը կնքված է Սիսիանի համայնքապետարանի կողմից /խոշորացման հետևանքով/:

Շենաթաղի համայնքապետարանը ի դեմս համայնքի ղեկավար Ե.Մ.-ի նվիրաբերության պայմանագրի իրականացման շրջանակներում կնքել է 2 պայմանագիր: Համայնքի կողմից ՊՏԱԾ-Հ-ին ներկայացվել է հաշվետվություն կատարված աշխատանքների վերաբերյալ նախահաշվի տեսքով:

Համայնքի կողմից ուղարկված հաշվետվությունը ստորագրված և կնքված չէ

1. Տրամադրած համայնքի կողմից ուղարկված հաշվետվությունը ստորագրված և կնքված չէ, չի ներկայացվել այն ուղեկցող գրություն, որպեսզի պարզ լինի ներկայացման ամսաթիվը:

2. Չի ներկայացվել ՊՏԱԾ-Հ-ի կողմից հաշվետվության ընդունման վերաբերյալ գրությունը և համաձայնությունը վերջին փուլի գումարը՝ 458,882 ՀՀ դրամը փոխանցելու: Փոխանցումը կատարվել է դրամաշնորհի Եվրոյի հաշվեհամարից 805,52 Եվրո, բանկի քաղվածքի մեջ նշված է Սիսիանի համայնքապետարան, միաժամանակ նշված է Շենաթաղի պայմանագիրը:

3.Բնունիսի Համայնք. Պայմանագիր N: D-110517/2-17 կնքված 28 սեպտեմբեր 2017թ.: Ըստ պայմանագրի հավելված 1-ի՝ տեխնիկական բնութագիր-ժամանակացույցի, կատարվելիք միջոցառումն է՝ գիշերային լուսավորություն և մշակույթի տան շրջակայքի բարեկարգում (կցված է անհրաժեշտ նյութերի նախահաշիվը), որի իրականացման վերջնաժամկետ է նշված 15.05.2018թ.:

Պայմանագրին կից փաստաթղթերի ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ. 06.06.2018թ.-ին կնքվել է համաձայնագիր, ըստ որի կատարվելիք միջոցառումների ժամկետը երկարաձգվել է մինչև 15.10.2018թ.: Համաձայնագիրը կնքված է Սիսիանի համայնքապետարանի կողմից / խոշորացման հետևանքով/:

Սիսիանի համայնքապետարանը ի դեմս համայնքի ղեկավար Ա.Ս.-ի նվիրաբերության պայմանագրի իրականացման շրջանակներում կնքել է 5 պայմանագիր ընդհանուր 2,848,049 ՀՀ դրամ գումարով: Առկա են հարկային հաշիվներն, որից ԱԱՀ-ն կազմել է 463,174 ՀՀ դրամ:

05.10.2018թ.-ին Սիսիանի համայնքի կողմից ներկայացվել է հաշվետվություն, կից կցված պայմանագրերով և հարկային հաշիվներ, որն էլ ԲՆ-ն ընդունել և թույլատրել է կատարել երկրորդ փուլի փոխանցումները՝ դրամաշնորհի հաշվից 310,475 ՀՀ դրամ և համաֆինանսավորումից՝ 463,174 ՀՀ դրամ:

Համաձայնագիրը կնքվել է պայմանագրի վերջնաժամկետի լրանալուց 22 օր հետո

1. Համաձայնագիրը կնքվել է պայմանագրի վերջնաժամկետի լրանալուց 22 օր հետո:

4.Դաստակերտ Համայնք. Պայմանագիր N: D-110517/2-18 կնքված 28 սեպտեմբեր 2017թ.: Ըստ պայմանագրի հավելված 1-ի՝ տեխնիկական բնութագիր-ժամանակացույցի, կատարվելիք միջոցառումն է՝ համայնքի կամուրջի վերակառուցում, կանգառի վերականգնում, համայնքին անհրաժեշտ պարագաների ձեռք բերում (կցված է անհրաժեշտ նյութերի նախահաշիվը), որի իրականացման վերջնաժամկետ է նշված 02.07.2018թ.:

Պայմանագրին կից փաստաթղթերի ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ.

02.07.2018թ.-ին կնքվել է համաձայնագիր, ըստ որի կատարվելիք միջոցառումների ժամկետը երկարաձգվել է մինչև 28.09.2018թ.: Համաձայնագիրը կնքված է Սիսիանի համայնքապետարանի կողմից /խոշորացման հետևանքով/:

Դաստակերտի քաղաքապետարանը ի դեմս համայնքի քաղաքապետ՝ Ն.Ֆ.-ի նվիրաբերության պայմանագրի իրականացման շրջանակներում կնքել է պայմանագիր:

Մատակարարման պայմանագրեր 23.10.2017թ. և 23.10.2017թ. «Արտ Բրենդ» ՍՊԸ-ի հետ համապատասխանաբար 367.000ՀՀ դրամ և 1,138,910 ՀՀ դրամ: Պայմանագրի առարկան՝ շինանյութ: Դուրս է գրվել 4 հարկային հաշիվ, ընդհանուր գումարը՝ 1,505,910 ՀՀ դրամ: ԱԱՀ-ով չի հարկվում:

Սիսիանի համայնքապետարանը ի դեմս համայնքի քաղաքապետ՝ Ս.Ս.-ը, նվիրաբերության պայմանագրի իրականացման շրջանակներում կնքել է պայմանագրեր:

Պայմանագրերի առարկաներն են՝ նստարաններ, շինանյութ և տնտեսական ապրանքներ: Դուրս է գրվել 3 հարկային հաշիվ, ընդհանուր գումարը՝ 1,158,350 ՀՀ դրամ, որից ԱԱՀ-ն կազմում է 96,666ՀՀ դրամ:

Փաստաթղթերը ստորագրված և կնքված չեն

1. Չի ներկայացվել Համայնքի կողմից ուղարկված հաշվետվությունը: Առկա են նյութաձախսը հաստատող փաստաթղթերը, որոնց ընդհանուր գումարը կազմում է 2,664,260 ՀՀ դրամ, սակայն ստորագրված և կնքված չէ: Չկա այն ուղեկցող գրությունն, որպեսզի պարզ լինի ներկայացման

ամսաթիվը:

2. Չի ներկայացվել ՊՏԱԾ-Հ-ի կողմից նյութաձախսի ընդունման վերաբերյալ գրությունը և համաձայնությունը վերջին փուլի գումարը՝ 589,860 ՀՀ դրամը փոխանցելու: Փոխանցումը կատարվել է դրամաշնորհի Եվրոյի հաշվեհամարից 870,77 եվրո և համաֆինանսավորման հաշվից՝ 96,667ՀՀ դրամ:

5.Նժդեհի Համայնք. Պայմանագիր N: D-110517/2-18 կնքված 28 սեպտեմբեր 2017թ.: Ըստ պայմանագրի հավելված 1-ի՝ տեխնիկական բնութագիր-ժամանակացույցի, կատարվելիք միջոցառումն է՝ համայնքի կամուրջի վերակառուցում, կանգառի վերականգնում, համայնքին անհրաժեշտ պարագաների ձեռք բերում /կից կցված է անհրաժեշտ նյութերի նախահաշիվը /, որի իրականացման վերջնաժամկետ է նշված 01.05.2018թ.:

Պայմանագրին կից փաստաթղթերի ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ.

27.04.2018թ.-ին կնքվել է համաձայնագիր, ըստ որի կատարվելիք միջոցառումների ժամկետը երկարաձգվել է մինչև 30.11.2018թ.: Համաձայնագիրը կնքված է Սիսիանի համայնքապետարանի կողմից /խոշորացման հետևանքով/:

Սիսիանի համայնքի ավագանու 10 հոկտեմբերի 2018թ.-ի N 81-Ա որոշմամբ, որը հավաստում է կատարված աշխատանքները և նյութաձախսը: Առկա են 2,593,000 ՀՀ դրամի նյութաձախսը (ԱԱՀ-ով չեն հարկվել) հաստատող փաստաթղթերը՝ հաշիվ ապրանքագրեր, բանկային փոխացումներ, ընդունման հանձման ակտեր:

Չի ներկայացվել Համայնքի կողմից ուղարկված հաշվետվությունը

1. Չի ներկայացվել Համայնքի կողմից ուղարկված հաշվետվությունը, սակայն առկա են նյութաձախսը հաստատող փաստաթղթերը, որոնց ընդհանուր գումարը կազմում է 2,593,000 ՀՀ դրամ: Չի ներկայացվել այն ուղեկցող գրությունն, որպեսզի պարզ լինի ներկայացման ամսաթիվը:

2. Չի ներկայացվել ՊՏԱԾ-Հ-ի կողմից նյութաձախսի ընդունման վերաբերյալ գրությունը և համաձայնությունը վերջին փուլի գումարը՝ 518,600 ՀՀ դրամը փոխանցելու: Փոխանցումը կատարվել է դրամաշնորհի Եվրոյի հաշվեհամարից 934.43 եվրո:

1a.1.2 Թիրախային ՊՏ-ների ելակետային ուսումնասիրություններ 2018թ.

**Չի կատարվել հանձնում-
ընդունում, չի փոխանցվել
պայմանագրի գումարի
վերջին 10 տոկոսը, ինչը չի
համապատասխանում
պայմանագրով սահմանված
պահանջներին**

Կատարողը վերջնական հաշվետվությունը /նախագիծը/ պայմանագրով սահմանված ժամկետներին համապատասխան ներկայացրել է «Պահպանվող տարածքների աջակցման ծրագիր-Հայաստան» ծրագրի թիմին 27.08.2018թ-ին, վերջինս 03.09.2018թ. ներկայացրել է ՀՀ ԲՆ քննարկման: ՀՀ ԲՆ-ան

կողմից 24.09.2018թ. կայացած աշխատանքային խմբի նիստի արձանագրության համաձայն վերջնական հաշվետվության նախագծի վերաբերյալ ներկայացվել են դիտողություններ և առաջարկություններ, որոնց հիման վրա վերջնական հաշվետվության նախագիծը լրամշակվել և վերաներկայացվել է, սակայն 01.11.2018թ. դրությամբ վերջնական կարծիք չի ներկայացվել, չի կատարվել հանձնում-ընդունում, ինչպես նաև չի փոխանցվել պայմանագրի գումարի վերջին 10 տոկոսը, ինչը չի համապատասխանում պայմանագրով սահմանված պահանջներին:

1b.2.1 ՊՏ ենթակառուցվածքների՝ ԶԿՎ վարչական շենքի գնում - 2018թ.

Ընտրության համար առաջարկված 6 շինություններից նախնական ընտրության գործընթացը (օրինակ՝ սեփականատերերի հետ բանակցություններ, համեմատականներ կամ գնահատականներ և այլն) իրականացվել է առանց փաստաթղթավորման և նախնական ընտրանքի որևէ ընթացակարգ չի գործել:

1b.2.2 ՊՏ սարքավորումների գնում - ՊՏ-ների համար խիստ անհրաժեշտ սարքավորումների ցանկի վերջնական որոշում

Կապանի Անտառտնտեսության մասնաճյուղի կողմից ներկայացված տվյալի համաձայն 24.08.2018թ. դրությամբ հատկացվել էր 231 խմ վառելափայտ /նախատեսված 2300 խմ վառելափայտի մոտ 10 տոկոսը/, ՊՏԱԾ-Հ կողմից մինչև հաշվեքննությունը ընդգրկող ժամանակաշրջանի ավարտը՝ 01.10.2018թ, բաշխման վերաբերյալ այլ տեղեկատվություն չի ներկայացվել: Վառելափայտի ապահովում միջոցառման իրականացման վերջնաժամկետն է 30.12.2018թ.-ը:

Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի նվիրաբերության պայմանագրով նախատեսված անտառ-տնտեսական սարքավորումների ցանկում ներառված տրակտորի և փայտածուխի արտադրամասի փոխարեն, 23.03.2018թ. գրության համաձայն, 25,700 հազ.

Տրակտորի և փայտածուխի արտադրամասի փոխարեն Toyota LC Prado 4.0L business + /6G/ ամենագնաց է ձեռք բերվել

դրամ արժողությամբ, վերջին սերնդի /2018թ/ և բարձր դասի Toyota LC Prado 4.0L business + /6G/ ամենագնաց է ձեռք բերվել: Պայմանագրի փոփոխության և վերջինիս գնման հիմնավորումը հիմնավոր չէ:

Սարքավորումների ձեռքբերում միջոցառման շրջանակներում 28.06.2018թ-ին Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի կողմից 11,600 հազ. դրամի պայմանագիր է կնքվել Գ.Գ.Գ. Ա/Զ-ի հետ, ըստ որի վառելափայտ ճղելու սարքավորման և չորանոցի մատակարարման վերջնաժամկետ է ընդունվել 30.08.2018թ-ը: Մինչև 01.10.2018թ-ը պայմանագրով սահմանված հանձնում-ընդունում և վճարում դեռևս

Մինչև 01.10.2018թ-ը պայմանագրով սահմանված հանձնում-ընդունում և վճարում դեռևս չի իրականացվել

չի իրականացվել: Այս խնդրի վերաբերյալ Պահպանվող տարածքների աջակցման ծրագրի գրասեն-յակը Հաշվեքննիչ պալատին տեղեկացրել է, որ Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի ներկայացված տեղեկատվության համաձայն պայմանագիրը հավանաբար լուծվելու է, և

հայտարարվելու է նոր մրցույթ: Սարքավորումը չի ընդունվել և համապատասխան ակտ և վճարում չի լինելու, քանի որ վերջինս չի համապատասխանել իրենց պահանջներին: Այս գործարքի վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվության /երբ և ինչ պատճառաբանությամբ է մերժվել, պայմանագրից բխող պատասխանատվության դրույթներ գործել են թե ոչ և այլն/ ՊՏԱԾ-Հ գրասենյակը չի տիրապետում:

Սարքավորումների ձեռքբերում միջոցառման շրջանակներում Տոյոտա Լանդ Կրաուզեր ամենագնացի ձեռքբերման նպատակով 27.09.2018թ-ին Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի կողմից կողմից պայմանագիր է կնքվել Տոյոտա-Երևան ՍՊԸ-ի հետ: Նվիրատվության վճարն իրականացվել է 30.10.2018-ին, սակայն մատակարարվել է 13.11.2018թ-ին, ինչը չի համապատասխանում Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի հետ կնքված նվիրաբերության պայմանագրի (Դ-230118/2-25) 2.3 բ կետի պահանջին: Վերջինիս համաձայն սարքավորումների ձեռքբերման միջոցառումն իրականացնելու ընթացքում համապատասխան գնման գործընթացն ավարտելու արդյունքում գնումները հիմնավորող հաշվետու փաստաթղթերի պատճենները /մատակարարման, գնման պայմանագրեր, հարկային հաշիվներ, հանձնման-ընդունման ակտեր/ Նվիրաբերողին ներկայացնելուց 10 բանկային օրվա ընթացքում նվիրաբերողն ուսումնասիրում, և փաստաթղթերի ամբողջական ներկայացնելու դեպքում, նվիրաբերություն ստացողին է փոխանցում ներկայացված փաստաթղթերում նշված գումարներն ամբողջությամբ:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալությունը նախարարության աշխատակազմի առանձնացված ստորաբաժանում է, որը մատուցում է ծառայություններ ջրային ռեսուրսների (մակերևութային և ստորերկրյա) կառավարման բնագավառում: Գործակալության կողմից իրականացվող հիմնական գործառնություններից են ջրավազանային կառավարման պլանների մշակումը և դրանց իրականացման ապահովումը, ջրօգտագործման թույլտվությունների տրամադրումը, երկարաձգումը և վերաձևակերպումը, ջրային ռեսուրսների մոնիթորինգի իրականացումը, ջրային ռեսուրսների կադաստրի վարումը և այլն:

Գործակալության պահպանման բոլոր ծախսերը հաշվառված և ներառված են նախարարության ծախսերի մեջ: Հաշվեքննության է ենթարկվել գործակալության գործունեության համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրությանը՝ մասնավորապես ՀՀ ջրային օրենսգրքին, ՀՀ Կառավարության N-68՝ (ընդունված 02.02.2017թ.), N-218՝ (ընդունված 07.03.2003թ.) և N-1111՝ (ընդունված 18.09.2014թ.) որոշումներին:

**Թույլտվության ստացման
93 հայտերից 68-ի դեպքում
պահպանված չեն Ջրային
օրենսգրքի 30-րդ հոդվածի
3-րդ պարբերությամբ
սահմանված ժամկետները**

ՀՀ ջրային օրենսգրքի 30-րդ հոդվածի 3-րդ պարբերության համաձայն, ջրօգտագործման թույլտվության (այսուհետ՝ ՋԹ) տրամադրման ժամկետը չի կարող 50 աշխատանքային օրվանից ավել լինել: Օրենսգրքի 30.1 հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն թերի փաստաթղթերը

պետք է համալրվեն 15 աշխատանքային օրվա ընթացքում: 01.10.2018թ. դրությամբ գործակալությունում առկա են 260 թույլտվության ստացման, թույլտվության երկարաձգման և թույլտվության վերաձևակերպման անավարտ հայտեր: Դրանցից 100-ը վերաբերում են Արարատյան հարթավայրին, իսկ մնացած 160-ը ՀՀ մնացած մարզերին: Հայտերից 118-ը վերաբերում են ՋԹ-ների

երկարաձգմանը, իսկ 49-ը վերաձևակերպմանը: Հայտերից 2-ը անավարտ են դեռևս 2014թ.ից, 3-ը 2015-ից 38-ը 2016-ից 41-ը 2017-ից: 176 հայտ ընդունվել են կամ դրանցում վերջում լրացումները եղել են 2018թ.-ից: Ընդհանուր առմամբ թույլտվության ստացման 93 հայտերից 68-ի դեպքում պահպանված չեն Ջրային օրենսգրքի 30-րդ

**Դիտարկված 28
ձկնաբուծարաններից
տարեկան շուրջ
185,000,000 մՅ
ստորերկրյա ջուր Հրազդան
գետով թափվում է դեպի
Արաքս գետ և դուրս հոսում
ՀՀ տարածքից**

հողվածի 3-րդ պարբերությամբ սահմանված ժամկետները:

2. Ջրային օրենսգրքի 25.1 հոդվածով, դեռևս 21.12.2015թ. կատարված փոփոխությամբ սահմանվել են ձկնաբուծական և խեցգետնաբուծական ջրօգտագործումից կատարվող ջրահեռացման արդյունքում առաջացած ջրային ռեսուրսները այլ նպատակներով կրկնակի (երկրորդային) օգտագործումը խթանող նորմեր, սակայն դրանք այդպես էլ կիրառություն չեն ստացել: Բացի այդ, համաձայն Ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից ներկայացված տեղեկանքի ոչ մի տնտեսվարող ջրային ռեսուրսների երկրորդային օգտագործման թույլտվության համար չի դիմել և չկա նման թույլտվություն ունեցող: Արդյունքում՝ միայն հաշվեքննիչ պալատի աշխատանքային խմբի կողմից դիտարկման ենթարկված 28 ձկնաբուծարաններից տարեկան շուրջ 185,000,000 մ³ ստորերկրյա ջուր

Հրազդան գետով թափվում է դեպի Արաքս գետ և դուրս հոսում ՀՀ տարածքից:

**Բացակայում է ջրային
ռեսուրսների վերաբերյալ
տեղեկատվական
միասնական հենքը**

Ջրային ռեսուրսների պետական կադաստրի վարման կարգը հաստատելու մասին 2017թ. փետրվարի 2-ին ընդունված N-68 որոշման

պահանջները գրեթե չեն կատարվում, ինչի հետևանքով բացակայում է ջրային ռեսուրսների վերաբերյալ տեղեկատվական միասնական հենքը: Արդյունքում երկարաժամկետ կտրվածքով լրջագույն խնդիրներ են առաջանում ջրի ազգային քաղաքականության շրջանակներում միասնական ռազմավարության և արդյունավետ կառավարում իրականացնելու, իսկ օպերատիվ առումով՝ տրամադրվող ջրօգտագործման թույլտվությունների և մասնավորապես դրանցով սահմանվող ջրառի չափաքանակների տեսանկյունից:

**ՀՀ-ում գործող ձկնաբուծական տնտեսությունների կողմից օգտագործվող
ջրերի ջրաչափական աշխատանքների և ջրառքիացման ծրագրով
համայնքներին տրամադրված ջրօգտագործման թույլտվությունների
վերաբերյալ**

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից տրամադրված տվյալների համաձայն՝ 2017թ. դրությամբ ՀՀ 10 մարզերում գործել են **178** ձկնաբուծական տնտեսություններ, որոնցից 160-ը՝ ՀՀ Արարատի, Արմավիրի, Գեղարքունիքի և Կոտայքի մարզերում: ՀՀ բնապահպանության նախարարության ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության տվյալների համաձայն ՀՀ բոլոր ձկնաբուծական տնտեսությունների ջրօգտագործման թույլտվություններով տարեկան գումարային ջրաեկը սահմանված է **602.749.344 մ³**, որից միայն **573.272.296 մ³-ը** վերոնշյալ 4 մարզերում տեղակայված ձկնաբուծական տնտեսությունների համար, ընդ որում **507.090.141 մ³-ի** համար ջրային ռեսուրս են հանդիսանում խորքային հորերը: Ելնելով ՀՀ Կառավարության 2014թ. Սեպտեմբերի 18-ի **Արարատյան, Հրազդանի և Ախուրյանի ավազանային կառավարման տարածքներում սակավաջրության եվ երաշտի մասին** 1111-Ն որոշումից առավել ռիսկային են համարվել վերոնշյալ ավազանային կառավարման տարածքներում գործող ձկնաբուծական տնտեսությունները:

Պատահական ընտրանքով մեծամասամբ վերոնշյալ տարածքներում տեղակայված 28 ձկնաբուծարաններում, որոնցից 25-ի համար ջրային ռեսուրս են հանդիսանում խորքային հորերը, դիտարկման և վերակատարման ընթացակարգերի շրջանակներում կատարվել է վերահաշվարկ, ինչի արդյունքում կազմվել են 28 ջրաչափական և 4 կապարակնքման ակտեր: Պարզվել է, որ 28 ձկնաբուծարաններից 2-ի կողմից շահագործվող հորերը չեն գործում, 4-ը՝ չունեն ջրօգտագործման թույլտվություն, 20-ի կողմից օգտագործվող ջրի ծավալը սահմանվածից ավել է, 4-ի կողմից օգտագործվող ջրի ծավալը ջրօգտագործման

**Դիտարկված
ձկնաբուծարանների կողմից
օգտագործվող ջրի տարեկան
ծավալը սահմանվածից ավել է
79.663,090 մ³-ով, իսկ ապօրինի
օգտագործվող ջրի տարեկան
ծավալը 8.789,083 մ³ է**

թույլտվության սահմաններում է, իսկ 4-ի մոտ հորերի փականների կապարակնիքները բացակայել են: Զրօգտագործման թույլտվությունից ավել ջուր օգտագործող ձկնաբուծարանների ջրօգտագործման թույլտվություններով սահմանված տարեկան ջրի ծավալը

կազմում է **104.999.112 մ³**, փաստացի օգտագործվող ջրի տարեկան ծավալը թույլտվություններով սահմանվածից ավել է **79.663,090 մ³-ով**, իսկ ապօրինի օգտագործվող ջրի տարեկան ծավալը **8.789,083 մ³ է**:

Համաձայն ՀՀ հարկային օրենսգրքի 204 հոդվածի 1-ին կետի ձկնատնտեսական նպատակներով օգտագործվող մակերևութային և ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի 1մ³ –ի համար սահմանված բնօգտագործման վճարը կազմում է մեկ դրամ: Նույն հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն ջրօգտագործման չափաքանակները գերազանցող փաստացի օգտագործված ջրի ծավալների համար կիրառվում է սահմանված դրույքաչափերի եռապատիկ մեծությունը, իսկ նույն հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ ջրօգտագործման թույտվություն չունենալու պարագայում Արարատի և Արմավիրի մարզերում կիրառվում է սահմանված դրույքաչափի տասնապատիկը, ՀՀ մյուս մարզերում՝

հնգապատիկը:

**Ջրօգտագործման
թույտվություն չունեցող կամ
սահմանված
չափաքանակից ավել ջուր
օգտագործող դիտարկված
ձկնաբուծարանները ՀՀ
բյուջե չեն վճարել շուրջ
325,350,605 դրամ
բնօգտագործման վճար**

Սահմանված դրույքաչափերի հիման վրա կատարված նախնական հաշվարկներով ջրօգտագործման թույտվություն չունեցող կամ սահմանված չափաքանակից ավել ջուր օգտագործող ձկնաբուծարանները ՀՀ բյուջե չեն վճարել շուրջ **325,350,605** դրամ բնօգտագործման վճար:

ՀՀ

գյուղատնտեսության

նախարարության և Բնապահպանության

նախարարության ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալությունից ստացված տվյալների համադրմամբ պարզվել է, որ համայնքների արոտավայրերի ջրարբիացման ծրագրով ՀՀ-ի 187 համայնքներում շահագործվում են 498 խմոց, 296 ջրային ռեսուրս և հիդրոտեխնիկական կառույց, որից 12-ը ջրամբարներից, 214-ը աղբյուրներից, 69-ը ջրագծերից և 1-ը խորքային հորից:

Վերոնշյալ 187 համայնքներից ջրօգտագործման թույտվություն ունեն միայն 73-ը (տարեկան շուրջ 3.7 մլն մ³)՝ 141 ջրային ռեսուրս և հիդրոտեխնիկական կառույցով, որից 127-ը աղբյուրներից, 14-ը ջրագծերից, իսկ 6 համայնքների ջրօգտագործման թույլտվությունները գտնվում են ստացման գործընթացում:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության կենսառեսուրսների կառավարման գործակալության վերաբերյալ

Գործակալությունը նախարարության աշխատակազմի առանձնացված ստորաբաժանում է, որը մատուցում է ծառայություններ կենսաբազմազանության պահպանության և կենսառեսուրսների կառավարման բնագավառում: Գործակալության կողմից իրականացվող հիմնական գործառույթներից են կենդանական ու բուսական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման լիցենզիաների (թույլտվությունների) ձևակերպումը և պայմանագրերի կնքումը:

Գործակալության պահպանման բոլոր ծախսերը հաշվառված և ներառված են նախարարության ծախսերի մեջ:

❖ 2.1. Կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործում

Հաշվեքննություն իրականացնող պաշտոնատար անձիք (այսուհետ՝ Հաշվեքննող խումբ) ուսումնասիրել են ՀՀ օրենսդրությամբ սամանված կարգով կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման պահանջների պահպանման, ինչպես նաև լիազոր մարմնի հետ կնքված «Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման» պայմանագրերով ստանձնած պարտավորությունների կատարման համապատասխանությունը:

Այսպես՝

«Եվրասիական տնտեսական միության մասին» պայմանագրի 29-րդ հոդվածի և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 1524-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան ՀՀ կառավարության կողմից ընդունվել է 2015 թվականի փետրվարի 5-ի N 90-Ն որոշումը, որի 7-րդ հավելվածով հաստատվել է վայրի կենդանիների և առանձին վայրի բույսերի ցանկը, որոնց տեղափոխումը Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածքով սահմանափակ է արտահանման դեպքում, իսկ 2-րդ կետի 4-րդ ենթակետի համաձայն արտահանման համար տրվում է

մեկանգամյա լիցենզիա (այսուհետ՝

Արտահանման լիցենզիա):

Առանց արտահանման լիցենզիայի արտահանվել է շուրջ 350 տ. խեցգետին, որից միայն 104 տոննայի համար են կնքվել պայմանագրեր

ՊԵԿ-ի կողմից չի արգելվել անօրինական արտահանումը

1. Համաձայն ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի (այսուհետ՝ ՊԵԿ) կողմից ստացված պաշտոնական տեղեկատվության 2017-2018թթ-ի ընթացքում ՀՀ-ից վայրի խեցգետին (այսուհետ՝ խեցգետին) են արտահանել թվով 7 կազմակերպություններ՝ շուրջ 350 տոննա ընդհանուր քաշով: Հաշվետու ժամանակաշրջանում արտահանում իրականացրած 7

կազմակերպություններից միայն 4 են Նախարարության հետ կնքել «Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման» պայմանագրեր և ստացել 104 տոննա խեցգետնի որսի թույլտվություն: (Աղյուսակ 10):

Աղյուսակ 10

Հ/Հ	Կազմակերպություն	Որսի թույլտվ.		Պեկ-ից ստացված տվյալներ				Առանց պայմանագրի որսված և արտահանված
		2017	2018	Ներմուծում 2017-2018	Արտահանում		Ընդամենը	
					2017	2018		
1	«Արտակ Նելսոն» ՍՊԸ	80000	0	0	114420	8980	123400	43400
2	«Բրիգ» ՍՊԸ	0	0	0	77405	24892	102297	102297
3	«Աքվատիկ» ՍՊԸ	2000	0	9850	18600	62208	80808	78808
4	«Արթարս» ՍՊԸ	12000	0	0	21950	7020	28970	16970
5	«Յուբեր» ՍՊԸ	10000	0	0	6060	6606	12666	2666
6	«Արմանսոն» ՍՊԸ	0	0	4033	0	891	891	891
7	«Քինգս» ՍՊԸ	0	0	0	160	0	160	160
	Ընդամենը	104000	0	13883	238595	110597	349192	245192

* ՀՀ տարածքում վայրի խեցգետնի որսի և արտահանման թվերը աղյուսակում ներկայացված են կիրգրամներով:

Աղյուսակում նշված կազմակերպությունները 2017-2018թթ-ին ՀՀ տարածքից արտահանել են շուրջ 245 տոննա ավելի շատ խեցգետին քան նրանց օրինական ձեռքբերումները տվյալ ժամանակահատվածում: Գործընթաց չի վերահսկվել Նախարարության կողմից, քանի որ արտահանման վրա վերահսկողության գործառույթ չունի:

Նշված կազմակերպություններից միայն երկուսն են ՀՀ ներմուծել խեցգետին՝ շուրջ 14 տոննա՝ ներքին սպառման համար:

Արդյունքում առանց Արտահանման լիցենզիայի Հայաստանի Հանրապետության տարածքից հանվել է շուրջ 350 տոննա խեցգետին, որից տվյալ ժամանակահատվածում միայն 104 տոննայի համար է կնքվել «Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման» պայմանագրեր: ՊԵԿ-ի կողմից չի արգելվել անօրինական արտահանումը:

«Աքվատիկ» ՍՊԸ-ին թույլատրվել է առանց համապատասխան հավաստագիր ստանալու ՀՀ-ից արտահանել շուրջ 11,1 տ. կենդանի խեցգետին

2. Կենդանի խեցգետնի քանակների արտահանման վերաբերյալ տվյալներ են պահանջվել ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայությունից (այսուհետ՝ ՍԱՊԾ) և ՊԵԿ-ից: Ստացված տեղեկատվության

համադրման արդյունքում պարզվեց, որ 2017-2018թթ-ի ընթացքում «Աքվատիկ» ՍՊԸ-ին ՍԱՊԾ-ի կողմից տրամադրվել է 69,7 տոննա կենդանի խեցգետին արտահանելու հավաստագիր, մինչդեռ՝ ՊԵԿ-ից ստացված տեղեկատվության համաձայն նշված ժամանակահատվածում կազմակերպության արտահանումը կազմել է 80,8 տոննա: Արդյունքում կազմակերպությանը թույլատրվել է առանց համապատասխան հավաստագիր ստանալու ՀՀ-ից արտահանել շուրջ 11,1 տոննա կենդանի խեցգետին:

2018թ.-ի առաջին ինն ամիսների ընթացքում Սևանա լճից տրվել է 3 տոննա որսի թույլտվություն, այն դեպքում, երբ արտահանումը կազմել է 110,6 տոննա, կամ շուրջ 37 անգամ ավել քան օրինական որսը

3. 2016թ.-ին «Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման» պայմանագրեր կնքած թվով 4 ըկերություններ դիմել են Նախարարություն, որպեսզի ստանան համաձայնություն դեռևս 2015թ.-ին որսված և չարտահանված կենդանի խեցգետինը 2017թ.-ի ընթացքում արտահանելու համար:

2016թ.-ի նոյեմբերի 9-ին Նախարարությունից հանձնարարվել է Բնապահպանության նախարարության բնապահպանական պետա-

կան տեսչությանը՝ (այսուհետ՝ Տեսչություն), որպեսզի մի շարք կազմակերպություններում իրականացնի ուսումնասիրություններ և պարզի 2015թ.-ին որսված ու մինչ օրս չիրացված խեցգետնի մնացորդային չափաքանակները: Տեսչության կողմից ի պատասխան հանձնարարականի 2016թ.-ի նոյեմբերի 15-ին ներկայացվել է ուսումնասիրության արդյունքները, ըստ որոնց «Աքվատիկ» ՍՊԸ-ում առկա է եղել շուրջ 150 տոննա, «Բրիգ» ՍՊԸ-ում՝ շուրջ 100 տոննա, «Քինգս» ՍՊԸ-ում՝ շուրջ 25 տոննա, և «Ալֆա Պրոգրես» ՍՊԸ-ում՝ շուրջ 50 տոննա խեցգետին (ընդհանուր 325 տոննա):

Քանի, որ Տեսչության կողմից նման կարճ ժամանակահատվածում 325 տոննա կենդանի խեցգետնի քանակի և դրանց պահման պայմանների ուսումնասիրության վերաբերյալ ներկայացրած տվյալները արժանահավատ չեն, ուստի՝ Հաշվեքննող խմբի կողմից համապատասխանության հաշվեքննության իրականացման ընթացքում կատարված հարցման և արտաքին հաստատման ընթացակարգերով ստացված տեղեկատվությունների հիման վրա կատարվել է հսկողական գործընթացների վերակատարում:

Այսպես՝ Հաշվեքննող խմբի կողմից Տեսչության կատարած ուսումնասիրությունների վերաբերյալ հարցումներ են արվել Նախարարությանը ու Տեսչության Գեղարքունիքի տարածքային բաժնին և ստացել պատասխան, որ Տեսչության և նրա տարածքային բաժնի աշխատակիցների կողմից վերը նշված 4 կազմակերպություններում 2016թ.-ի նոյեմբեր ամսին ստուգումներ և

ուսումնասիրություններ չեն իրականացվել: Հաշվեքննության ընթացքում ծագած հարցերի վերաբերյալ Նախարարության գլխավոր քարտուղարը նաև գրավոր տեղեկացրել է Հաշվեքննող խմբին, որ վերը նշված ժամանակահատվածում տեսչության աշխատակիցները Գեղարքունիքի մարզ չեն գործուղվել: Գործակալությունը նույնպես նշված կազմակերպություններում ուսումնասիրություններ չի իրականացրել, պարզելու համար կենդանի խեցգետնի առկա իրական պաշարները:

Ակնհայտ է դառնում, որ հիշյալ չորս կազմակերպությունների վերաբերյալ տվյալները ուղղակի չեն ստուգվել: Նշվածից կարելի է եզրակացնել, որ նմանօրինակ գրությունները հնարավորություն են ընձեռել կազմակերպություններին, որպեսզի կարողանան մի քանի տարի արդեն իսկ չգործող պայմանագրերի հիման վրա ՀՀ տարածքից արտահանեն ապօրինի ճանապարհով որսված մեծաքանակ խեցգետինը:

Փաստացի 2017-2018թթ-ին ՀՀ-ից արտահանված խեցգետնի քանակը մի քանի անգամ գերազանցում է այդ ժամանակահատվածի խեցգետնի օրինական որսի թույլտվությունները: Այսպես օրինակ՝ 2018թ.-ի առաջին ինն ամիսների ընթացքում Սևանա լճից տրվել է 3 տոննա որսի թույլտվություն, այն դեպքում, երբ արտահանումը կազմել է 110,6 տոննա, կամ շուրջ 37 անգամ ավել քան օրինական որսը:

Խեցգետնի պահման պայմանների և ծագած հարցերի վերաբերյալ մասնագիտական պարզաբանում ստանալու նպատակով Հաշվեքննող խումբը դիմել է ՀՀ ԳԱ ԿՀԷԳԿ Հիդրոէկոլոգիայի և ձկնաբուծության ինստիտուտին (այսուհետ՝ Ինստիտուտ) և ստացել փորձագիտական եզրակացություն, ըստ որի խեցգետնի գոյության համար արհեստական լճակներում ինչպես նաև բնական լճակներում անհրաժեշտ է ապահովել բազմաթիվ պարտադիր գործոններ, որոնցից միայն ջրի համար պահանջվող պարտադիր նորմերի քանակը գերազանցում է մեկ տասնյակը: 100 քառ. սանտիմետրում 1-2 կենդանու առկայության դեպքում կանիբալիզմը կազմում է 28-32 տոկոս: Հաշվի առնելով Ինստիտուտի կողմից ներկայացրած վերլուծությունը կարելի է եզրակացնել, որ տնտեսություններին երկարատև ժամանակահատվածում արդյունագործական չափերի հասնող 3 տարեկան, 22.4 գրամ միջին կշռի և ընդհանուր 1 կգ քաշով (շուրջ 44 առանձնյակ) կենդանի խեցգետիններ պահելու համար անհրաժեշտ կլինի նվազագույնը 11քմ մակերեսով և բավարար քանակի թաքստոցներով ապահովված ոչ բետոնապատ ջրակալներ: Վերլուծելով Ինստիտուտի կողմից ստացված մասնագիտական և գիտական հիմնավորվածությամբ ներկայացված պաշտոնական տեղեկատվությունը ստացվում է, որ նման քանակների խեցգետին 2 տարի պահելու համար «Աքվատիկ» ՍՊԸ-ին անհրաժեշտ է առնվազն 167 հա ոչ

բետոնապատ ջրավազան, «Բրիգ» ՍՊԸ-ին՝ 111 հա, «Քինգս» ՍՊԸ-ին՝ 27 հա, «Ալֆա Պրոգրես» ՍՊԸ-ին՝ 55 հա:

Հատկանշական է նաև այն փաստը, որ հաշվեքննության ժամանակահատվածում Հաշվեքննող խումբը գնում է իրականացրել «Աքվատիկ» և «Արտակ-Նելսոն» կազմակերպություններին պատկանող ջրավազաններում և պարզել, որ ՀՀ-ից խեցգետին արտահանող ամենախոշոր

**Կազմակերպությունները
իրենց տնօրինման տակ
գտնվող բետոնապատ
ջրակալներում
հիմնականում
իրականացնում են որսված
խեցգետնի կուտակում և
վաճառք**

կազմակերպությունները չունեն համապատասխան ջրավազաններ որտեղ հնարավոր է երկարատև ժամանակահատվածում պահել նման քանակների կենդանի խեցգետին: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ արհեստական ջրավազաններում բարձր է դիսկայնությունը և խեցգետնի անկումը մեծ քանակների կարող է

հասնել՝ ուստի կազմակերպությունները իրենց տնօրինման տակ գտնվող բետոնապատ ջրակալներում հիմնականում իրականացնում են որսված խեցգետնի կուտակում և վաճառք:

Սկզբնական հատվածում հսկայական ներդրումներից բացի խեցգետնի գոյության համար պահանջվող ընթացիկ ծախսերը գերազանցում են ակնկալվող եկամուտները և երկարատև ժամանակահատվածում կատարվող ծախսերը տնտեսապես շահավետ չեն:

Ուշագրավ է այն փաստը, որ խեցգետին արտահանող կազմակերպությունները վերջին տարիների ընթացքում (մինչև 2017թ.-ի մարտ) բազմաթիվ անգամ դիմել են Նախարարությանը և տեղեկացրել, որ իրենց կողմից նախորդ տարիներին որսված և չիրացված հարյուրավոր տոննաների հասնող խեցգետինը ցանկանում են արտահանել: Արտահանող կազմակերպությունների կողմից Նախարարություն ներկայացված դիմումների և կից փաստաթղթերից կարելի է ենթադրել, որ իրենց կողմից որսված և պահեստավորված խեցգետնի մնացորդները պակասեցվում են միայն արտահանման դեպքում:

Գործնականում անհնար է, որ որսված և չիրացված խեցգետնի քաշը մի քանի տարի կամ նույնիսկ ամիս մնա անփոփոխ, քանի որ կենդանի օրգանիզմներում անընդհատ տեղի են ունենում և՛ քաշի ավելացում, և՛ պակասեցում, հաշվի չի առնվում նաև տեղական շուկայում իրացված խեցգետնի քանակը:

Արդյունքում Նախարարությունը ոչ միայն չի կանխել կենսապաշարների ապօրինի օգտագործումը, այլ նաև նպաստել է, որ անօրինական որսված կենդանի խեցգետինը կազմակերպությունները կարողանան արտահանել ՀՀ տարածքից:

Կազմակերպությունների կողմից Նախարարություն ներկայացված խեցգետնի մնացորդների և որսի թույլտվությունների քանակների հանրագումարը համադրելով ՊԵԿ-ից պաշտոնապես ստացված արտահանման քանակների հետ կարելի է

եզրակացնել, որ 2017-2018թթ-ի ընթացքում ՀՀ-ից արտահանվել է 63,1 տոննա ապօրինի որսված խեցգետին (Աղյուսակ 11):

Աղյուսակ 11

Կազմակերպություն	Որսված քանակի մնացորդը		Որսի թույլտվություն		ՍԱՊԾ-ից ստացված տվյալներ	ՊԵԿ-ից ստացված արտահանման տվյալներ			Ապօրինի որսված և արտահանված
	Օրվա դրությամբ	Քանակ	2017	2018	Արտահանում (2017-2018թթ)	2017	2018	Ընդամենը	(2017-2018թթ)
«Արտակ Նելսոն» ՍՊԸ	14/12/16	27240	80000	0	124460	114420	8980	123400	16160
«Բրիգ» ՍՊԸ	07/11/16	98240	0	0	102797	77405	24892	102297	4057
«Աքվատիկ» ՍՊԸ	01/01/17-31/12/17	51546	2000	0	69695	18600	62208	80808	27262
«Արթարս» ՍՊԸ	07/09/16	1348	12000	0	28970	21950	7020	28970	15622
Ընդամենը		178374	94000	0	325922	232375	103100	335475	63101

* ՀՀ տարածքում վայրի խեցգետնի որսի և արտահանման թվերը աղյուսակում ներկայացված են կիրգրամներով:

Բնապահպանական իրավախախտումների հետևանքով կենդանական աշխարհին պատճառված վնասի հատուցման չափը¹ կազմում է 63,101.0 հազ. դրամ:

ՀՀ կառավարության 2015 թվականի փետրվարի 5-ի N 90-Ն որոշման համաձայն վայրի կենդանիների տեղափոխումը Եվրասիական տնտեսական միության տարածքով սահմանափակ է և արտահանման համար տրվում է մեկանգամյա լիցենզիա, մինչդեռ՝ ՀՀ տարածքից ԵՏՄ երկրներ կենդանի

¹ ՀՀ օրենքը «Բնապահպանական իրավախախտումների հետևանքով կենդանական և բուսական աշխարհին պատճառված վնասի հատուցման սակագների մասին»:

խեցգետին արտահանելիս կազմակերպությունները ՀՀ ՊԵԿ-ին ներկայացրել են միայն Նախարարության կողմից իրենց դիմումներին տրված արտահանման վերաբերյալ չառարկելու գրավոր պատասխանները:

4. ՀՀ կառավարության 2014թ.-ի N 1524-Ն որոշմամբ հաստատվել է ՀՀ մաքսային տարածքով փոխադրման համար արգելված և սահմանափակումների ենթակա ապրանքների ներմուծման լիցենզիաների ու թույլտվությունների տրամադրման շրջանակային կարգը: Որոշմամբ հաստատված կարգով վայրի

Առանց լիցենզիայի և լիազոր մարմնի գիտության ՀՀ է ներմուծվել 42,1 տոննա ընդհանուր քաշով կենդանի խեցգետին

Առանց ՍԱՊԾ հսկողության ՀՀ է ներմուծվել 17,2 տոննա խեցգետին

կենդանիների ներմուծման համար տրամադրվում է **մեկանգամյա լիցենզիա**:

Նախարարությունը 2017-2018թթ-ի ընթացքում ընդամենը երկու կազմակերպությունների տրամադրել ներմուծման թույլտվություն՝ 3,4 տոննա ընդհանուր քաշով: ՊԵԿ-ից ստացված տեղեկատվության համաձայն թվով 21 կազմակերպությունների կողմից ներմուծվել է 45,5 տոննա խեցգետին: Ստացվում է, որ

առանց լիցենզիայի և լիազոր մարմնի գիտության ՀՀ է ներմուծվել 42,1 տոննա ընդհանուր քաշով կենդանի խեցգետին:

Համաձայն ՍԱՊԾ-ի կողմից ստացված տեղեկատվության 2017-2018թթ-ին ՀՀ է ներմուծվել 28,3 տոննա խեցգետին, հետևաբար առանց ՍԱՊԾ հսկողության ՀՀ է ներմուծվել 17,2 տոննա խեցգետին:

Արդյունքում չի պահպանվել ՀՀ կառավարության 2014թ.-ի N 1524-Ն, 2015թ.-ի N 90-Ն որոշումների և ՀՀ Կենդանական աշխարհի մասին օրենքի մի շարք դրույթների պահանջները:

Նախարարության չհիմնավորված որոշումների հետևանքով 2014-2016թթ-ին Սևանա լճում խեցգետնի արդյունագործական պաշարները կտրուկ նվազում են

5. Նախարարությունը իր լիազորությունների արդյունավետ իրականացման նպատակով պատվիրում է Սևանա լճում և նրա ջրահավաք ավազանում խեցգետնի կենսաբանական չափանիշների որոշման և պաշարների հաշվառման, գնահատման աշխատանքներ, որը իրականացրել է Ինստիտուտը:

Յուրաքանչյուր տարի այդ ծառայությունների ձեռքբերման համար ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվում է շուրջ 7,600.0 հազ. դրամ:

Նշված աշխատանքների ավարտից հետո Նախարարությանն է տրամադրվել ավարտական հաշվետվություն, որում ներկայացվել են հետազոտության արդյունքները: Համաձայն այդ արդյունքների խեցգետնի պոպուլյացիայի

վերարտադրության պրոցեսն ապահովելու համար թույլատրվել է արդյունահանել արդյունագործական պոպուլյացիայի 25%-ը:

Ուսումնասիրությունների ընթացքում պարզվեց, որ 2014-2016թթ-ին Նախարարության կողմից արտոնված խեցգետնի որսաչափը Սևանա լճում էականորեն գերազանցել է արդյունագործական պաշարների թույլատրելի չափաքանակը: Արդյունքում վտանգվել է խեցգետնի պոպուլյացիայի վերարտադրության պրոցեսը և այն ապահովելու համար անհրաժեշտ չափաքանակների պաշարները:

Այսպես, ըստ Ինստիտուտի կողմից ներկայացված խեցգետնի պաշարների հաշվառման.

- 2014թ.-ին խեցգետնի արդյունագործական ընդհանուր կենսազանգվածը կազմել է 1530 տոննա, որից օգտագործման ենթակա պաշարը (թույլատրելի որսաչափ) 380-400 տոննա: Սակայն 2014թ.-ին Նախարարությունը խեցգետնի որսի թույլտվություն է տրամադրել 1760 տոննայի կամ 4,5 անգամ ավել քան թույլատրելի որսաչափը:

- 2015թ.-ին խեցգետնի արդյունագործական ընդհանուր կենսազանգվածը կազմել է 3000 տոննա, որից օգտագործման ենթակա պաշարը (թույլատրելի որսաչափ) 730-750 տոննա: Սակայն 2015թ.-ին Նախարարությունը խեցգետնի որսի թույլտվություն է տրամադրել 2697 տոննայի կամ 3,6 անգամ ավել քան թույլատրելի որսաչափը:

- 2016թ.-ին խեցգետնի արդյունագործական ընդհանուր կենսազանգվածը կազմել է 4000 տոննա, որից օգտագործման ենթակա պաշարը (թույլատրելի որսաչափ) 750 տոննա: Սակայն 2016թ.-ին Նախարարությունը խեցգետնի որսի թույլտվություն է տրամադրել 1027 տոննայի կամ 1,4 անգամ ավել քան թույլատրելի որսաչափը:

Սևանա լճում խեցգետնի անխնա որսի հետևանքով 2017-2018թթ-ին արդյունագործական որսի թույլտվության բնեղեն քանակը կտրուկ պակասել է՝ 2017թ.-ին այն կազմել է 42 տոննա, իսկ 2018թ.-ի ինը ամիսների համար այն կազմել է 3 տոննա, որը 2015թ.-ի համեմատ պակաս է շուրջ 900 անգամ

Նախարարության չհիմնավորված որոշումների հետևանքով 2014-2016թթ-ին Սևանա լճում խեցգետնի արդյունագործական պաշարները կտրուկ նվազում են:

«Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի տնօրենը 14.02.2017թ.-ի թիվ 25-034-Ն, 10.03.2017թ.-ի թիվ 25-063-Ն, 04.05.2017թ.-ի թիվ 25-119-Ն և Ինստիտուտի տնօրենը 05.05.2017թ.-ի թիվ 2459-72 ահազանգող գրություններով խնդրել են ՀՀ ԲՆ նախարին՝ արգելելու խեցգետնի որսը Սևանա լճում,

խեցգետնի պոպուլյացիայի վրա անդառնալի հետևանքներից խուսափելու համար:

Սևանա լճում խեցգետնի անխնա որսի հետևանքով 2017-2018թթ-ին արդյունագործական որսի թույլտվության բնեղեն քանակը կտրուկ պակասել է՝ 2017թ.-ին այն կազմել է 42 տոննա, իսկ 2018թ.-ի ինը ամիսների համար այն կազմել է 3 տոննա, որը 2015թ.-ի համեմատ պակաս է շուրջ 900 անգամ:

Արդյունքում 2014-2016թթ ժամանակա-հատվածում Նախարարության կողմից Ինստիտուտին փոխանցված 22,652.0 հազ. դրամի ծախսը իր նպատակին չի ծառայել, քանի որ օգտագործման ենթակա պաշարների տվյալները որսի թույլտվություն տրամադրելիս հաշվի չեն առնվել:

Թույլ է տրվել Հերիերի ջրամբարից կատարել թույլատրելի որսաչափից շուրջ 54 տոննայով ավել խեցգետնի որս

6. Որսաչափի քանակից ավելի թույլատրման դեպք է արձանագրվել ՀՀ Վայոց ձորի մարզում գտնվող Հերիերի ջրամբարից, որտեղ Ինստիտուտի կողմից 2017թ.-ին խեցգետնի

արդյունագործական պաշարների առավելագույն որսաչափ է սահմանվել 38 ± 8 տոննա: Նույն թվականին «Յագուար» կենդանիների աշխարհի ՍՊԸ-ի հետ Նախարարությունը կնքել է «Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման» պայմանագիր, որով թույլ է տրվել Հերիերի ջրամբարից կատարել 100 տոննա խեցգետնի որս, ինչն էլ իր հերթին ավել է թույլատրելի որսաչափից շուրջ 54 տոննա:

Աղբյուրակի ջրամբարի համար կնքված 60 տոննա խեցգետնի որսի պայմանագիրը ոչ այլ ինչ է քան Սևանա լճից ապօրինի որսը քողարկող փաստաթուղթ

7. 2017թ.-ի մարտի 6-ին Նախարարության և «Արտակ-Նելսոն» ՍՊԸ-ի միջև կնքվել է «Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման» պայմանագիր, որով կազմակերպությանը իրավունք է վերապահվել կատարելու 60 տոննա խեցգետնի որս՝ Աղբյուրակի ջրամբարում:

Աղբյուրակի ջրամբարում խեցգետնի պաշարների վերաբերյալ հարցում է կատարվել Ինստիտուտին և պարզել, որ 2017թ.-ի ընթացքում ջրամբարում խեցգետնի մոտավոր պաշարները կարող էին կազմել 760 կգ:

Հաշվի առնելով նաև այն հանգամանքը, որ խեցգետնի թույլատրելի որսի չափաքանակները վերջին տարիներին մի քանի անգամ պակասել են (2015թ.-ի համեմատ շուրջ 7 անգամ) և այն փաստը, որ առանց լիցենզիայի ՀՀ-ից արտահանվում է խեցգետին, Աղբյուրակի ջրամբարի համար կնքված 60 տոննա խեցգետնի որսի պայմանագիրը ոչ այլ ինչ է քան Սևանա լճից ապօրինի որսը քողարկող փաստաթուղթ:

**Չի կանխվել
կենսապաշարների
ապօրինի օգտագործումը**

27-ի թիվ 1045-Ն հրամանով սահմանված կարգի համաձայն, հաշվետու եռամսյակում լիազոր մարմին են ներկայացվում կենսապաշարների օգտագործման ծավալների և բնօգտագործման վճարի հաշվարկ-հաշվետվությունը՝ բնեղեն ծավալային ցուցանիշներով:

Հաշվեքննող խմբի կողմից «Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնից» ստացվել են 2017թ.-ի ընթացքում կենսապաշարներ օգտագործողների կողմից ներկայացված հաշվետվությունները, որոնց զննման արդյունքում պարզել է, որ «Արթարս» ՍՊԸ-ն առաջին եռամսյակում տեսչական մարմնին ներկայացրել է 17,95 տոննա խեցգետնի պաշարների օգտագործման հաշվետվություն, այն դեպքում երբ նրա ստացված որսի թույլտվությունը 2017թ.-ին կազմել է 12 տոննա: Ըստ այդ հաշվարկի որսվել է 5,95 տոննա ավելի քան նրա ստացված որսի թույլտվությունը:

«Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմինը» այդ փաստը չի արձանագրել և համապատասխան ընթացք չի տրվել:

Արդյունքում չի կանխվել կենսապաշարների ապօրինի օգտագործումը, իսկ բնապահպանական իրավախախտումների հետևանքով կենդանական աշխարհին պատճառված վնասի հատուցման չափը² կազմում է 5,950.0 հազ. դրամ:

**Առանց որևէ հիմնավորման
նախարարի հրամանով
սահմանվել է 1900 տոննա
որսի թույլտվություն**

9. «Որսի և որսորդական տնտեսության վարման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն որսի կենդանիների ցանկը հաստատում և դրանց որսի համար նախատեսվող տարեկան օգտագործման

թույլատրելի չափաքանակները սահմանում է ՀՀ լիազորած պետական մարմինը: 2017 թվականին ՀՀ բնապահպանության նախարարի հրամանով սահմանվել է ՀՀ ջրային տարածքներում արդյունագործական որսի չափաքանակները, որտեղ խեցգետնի համար սահմանվել է մինչև 3000 տոննա, որից Սևանա լճում՝ 1100 տոննա: Հարկ է նշել, որ բացառությամբ Սևանա լճի՝ հանրապետության ողջ ջրային տարածքներում խեցգետնի պաշարների ուսումնասիրություն և գնահատում չի կատարվել, սակայն առանց որևէ հիմնավորման նախարարի հրամանով սահմանվել է 1900 տոննա որսի թույլտվություն: Այսպես. Աղբյուրակի, Ախուրյանի և Ազատի ջրամբարներում չունենալով որսի կենդանիների

² ՀՀ օրենքը «Բնապահպանական իրավախախտումների հետևանքով կենդանական և բուսական աշխարհին պատճառված վնասի հատուցման սակագների մասին»:

պաշարների ուսումնասիրություն՝ նախարարությունը թույլատրել է իրականացնել խեցգետնի որս: Վերը նշված օրենքի պահանջներից է նաև որսի կենդանիների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության ու կայուն օգտագործման ապահովումը և անհասկանալի է թե առանց պաշարների գնահատման ինչպես պետք է ապահովել այդ ամենը:

10. Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման թույլտվություն ստանալու համար ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված է բնօգտագործման վճար: 2017թ.-ի ընթացքում Սևանա լճից խեցգետնի արդյունագործական որսի թույլտվություն ստանալու նպատակով դիմած կազմակերպությունները բնօգտագործման վճարներից բացի Նախարարության «Բնապահպանական նպատակային ֆոնդ» արտաբյուջետային հաշվին և որոշ դեպքերում «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի բանկային հաշվին անհայտ նպատակով փոխանցել են գումար (Աղյուսակ 12): Հատկանշական է, որ նախարարություն դիմած բոլոր կազմակերպությունները «Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման» պայմանագիր կնքելուց առաջ կամավոր-պարտադիր սկզբունքով արտաբյուջեի հաշվին կատարել են վճարումներ: Կազմակերպությունները բնօգտագործման վճարների և արտաբյուջե փոխանցված գումարների անդորագրերը մեկ փաթեթով՝ խեցգետնի որսի թույլտվություն ստանալու համար անհրաժեշտ փաստաթղթերի հետ միաժամանակ ներկայացրել են Նախարարություն:

Աղյուսակ 12

Հ/Հ	Կազմակերպություն	Բնօգտագործման վճարի չափ	Նախարարության հ/հ 900013007019	«Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի հ/հ 11500907700577
1	«Յագուար» կենդանիների աշխարհ» ՍՊԸ	5,000.0	5,000.0	-
2	«Արտակ-Նելսոն» ՍՊԸ	1,000.0	1,000.0	1,000.0
3	«Արթարս» ՍՊԸ	600.0	600.0	600.0
4	«Յուբեր» ՍՊԸ	500.0	500.0	500.0
5	Ա/Ձ Է. Ս.	176.0	176.0	-
6	Ա/Ձ Ա. Հ.	88.0	88.0	-
7	Ա/Ձ Զ. Խ.	56.0	56.0	-
8	Ընդամենը	7,420.0	7,420.0	2,100.0

* Թվերը աղյուսակում ներկայացված են հազար դրամներով:

Նախարարությունը արտաբյուջետային միջոցները հիմնականում ծախսել է գույքի ձեռքբերման, նախարարի տեղակալներին, խորհրդականներին, օգնականներին և քարտուղարներին պարգևատրելու նպատակով:

Արտաբյուջե գումար փոխանցելու փորձ է արձանագրվել նաև 2018-ի ընթացքում: Այսպես՝ Գեղարքունիքի մարզի Կարմիր գյուղի բնակիչ Գ.Գ.-ն մայիս ամսին օրենքով սահմանված կարգով³ դիմել է «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ին, որպեսզի ստանա տարածքը տնօրինողի գրավոր համաձայնությունը: ՊՈԱԿ-ի կողմից նրան ներկայացվել է հաշվեհամար և պահանջվել է, որ խեցգետնի որսի մեկ կիլոգրամի դիմաց մուծի 150 դրամ: Ուշադրության է արժանի այն հանգամանքը, որ բնօգտագործման վճարի մուծումը կատարվում է գանձապետական հաշվեհամարին և կազմում է 50 դրամ մեկ կիլոգրամի դիմաց:

Քաղաքացին պարզաբանաման համար դիմել է Նախարարություն և ստացել պատասխան, որ տարածքը տնօրինողի համաձայնությունը ստանալու համար անհրաժեշտ է «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ին ներկայացնել որսագործիքները կապարակնքելու համար: Հարկ է նշել, որ վայրի կենդանիների որսի և ձկնորսության կանոնների պահպանումը վերապահված է «Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնին»:

2018թ.-ի հունիսի 13-ին Գ.Գ.-ի և «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի միջև կնքվել է համաձայնագիր, ըստ որի՝ քաղաքացին պարտավորվել է վճարել 200.0 հազ. դրամ, որից 50.0 հազ. դրամ բնօգտագործման վճար և 150.0 հազ. դրամ խեցգետնի արդյունագործական որսի համար նախատեսված վճար (որսված յուրաքանչյուր կիլոգրամի դիմաց՝ 150 դրամ), ՊՈԱԿ-ի 2477201971250000 հաշվեհամարին: Հատկանշական է, որ տվյալ դպքում ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված է միայն 50.0 հազ. դրամ բնօգտագործման վճար:

Հետագայում Նախարարություն է ներկայացվել համաձայնագրի լրամշակված տարբերակը, որտեղ վերը նշված 150.0 հազ. դրամի նպատակը վերափոխվել է որպես կենդանական պաշար օգտագործողին մատուցված ծառայության վճար:

Արդյունքում պարզվեց, որ համաձայնագրում նշված ծառայությունների մատուցումը չի համարվում «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից ձեռնարկատիրական գործունեության տեսակ և վերը նշվածից կարելի է եզրակացնել, որ նման համաձայնագրերի կնքումը կարող է ունենալ միայն մեկ նպատակ՝ արտաբյուջետային հաշիվներին պարտադրված վճարումները:

³ ՀՀ կառավարության 22 օգոստոսի 2002 թվականի N 1380-Ն որոշմամբ հաստատված կարգի երկրորդ պարբերության 3-րդ կետի 2-րդ ենթակետ

❖ 2.2 . Բուսական աշխարհի օբյեկտների օգտագործում

Հայաստանի Հանրապետությունում բուսական աշխարհի պետական սեփականություն համարվող օբյեկտների օգտագործումն արդյունագործական (ոչ տնային) նպատակով վճարովի է և համարվում է լիցենզավորված գործունեություն⁴: Օգտագործումը կատարվում է լիցենզիայի և պայմանագրի հիման վրա: Լիցենզիաները տալիս է բուսական աշխարհի պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման և վերարտադրության բնագավառում լիազորված պետական մարմինը:

Պայմանագիրը, լիցենզիայի առկայության դեպքում, բուսական աշխարհի օբյեկտներն օգտագործողը կնքում է հողի սեփականատիրոջ կամ հողն օգտագործողի հետ:

Լիցենզիաներ տալու և պայմանագրեր կնքելու կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Լիցենզիաների համար գանձվում է պետական տուրք՝ «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով:

Գործակալության բուսական ռեսուրսների կառավարման բաժնի կողմից 2017թ.-ին տրամադրվել է ՀՀ տարածքից վայրի բույսերի հավաքի 7 թույլտվություն, գանձվել է 27.1 հազ. դրամ բնօգտագործման վճար, իսկ 2018թ.-ի առաջին 9-ը ամիսների ընթացքում տրամադրվել է թվով 3 թույլտվություն գանձվել է 15.3 հազ. դրամ:

2017-2018թթ-ին բուսական աշխարհի կենսապաշարների օգտագործման համար փաստացի ՀՀ պետական բյուջե է վճարվել ընդամենը՝ 131.1 հազ. դրամ (72.0+ 58.9 բնօգտագործման վճար):

2017թ.-ին տրամադրվել է՝ 361.5 տոննա մատուտակի արմատների, 6.1 տոննա չորացված վայրի բույսերի, իսկ 2018թ.-ի առաջին 9-ը ամիսների ընթացքում տրամադրվել է՝ 383 տոննա մատուտակի արմատների, 2.8 տոննա չորացված վայրի բույսերի արտահանման լիցենզիաներ և թույլտվություններ:

Հաշվեքննող խմբի կողմից ընտրանքային կարգով իրականացվել է մեծ պահանջարկ ունեցող վայրի բուսատեսակների հավաքի թույլտվությունների,

**Չվճարված
բնօգտագործման վճարը
կազմում է 148,900.0 հազ.
դրամ**

ինչպես նաև ՀՀ-ից արտահանման նպատակով տրամադրված լիցենզիաների և թույլտվությունների համապատասխանության հաշվեքննություն:

Հաշվեքննությամբ պարզվեց.

⁴ «Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդված:

1. 2017-2018թթ-ին ՀՀ-ից արտահանվել է 744.5 տոննա մատուտակ մերկ խոտաբույսի արմատներ, սակայն ոչ մի ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով մատուտակի հավաքի և օգտագործման թույլտվություն լիազոր մարմնից չի ստացել և պետական բյուջե բնօգտագործման վճարներ չեն վճարել: Չվճարված բնօգտագործման վճարը կազմում է 148,900.0 հազ. դրամ:

Բնօգտագործման վճարների չվճարման համար հիմք է հանդիսացել ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի 14.03.2018թ.-ի N01/3-1/12221 գրությամբ Գործակալություն ներկայացված պարզաբանումները նշված հարցերի վերաբերյալ, մասնավորապես նշելով, որ.

«ՀՀ հարկային օրենսգրքին համապատասխան՝ գրությամբ ներկայացված դեպքում բնօգտագործման վճարի օբյեկտ է համարվում բուսական աշխարհի պետական սեփականություն համարվող օբյեկտների օգտագործումը: Եթե բուսական աշխարհի օբյեկտ հանդիսացող կենսապաշարներն աճում են ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից վարձակալված (բացառությամբ պետական անտառային հողերի) կամ սեփականության իրավունքով նրանց պատկանող հողերում, ապա դրանց օգտագործումը չի հանդիսանում բնօգտագործման վճարի օբյեկտ, հետևաբար՝ բնօգտագործման վճարի հաշվարկման և վճարման պարտավորություն չի առաջանում:

Արտահանման լիցենզիաների տրամադրման փաթեթների ուումնասիրությամբ և ընտրանքային կարգով մի քանի համայնքներ այցելության ժամանակ իրականացված վերակատարման արդյունքում արձանագրվեց, որ որոշ արտահանող կազմակերպություններ բնօգտագործման վճարներից խուսափելու նպատակով Նախարարություն են ներկայացրել տարբեր համայնքների ղեկավարներից ստացված տեղեկանքներ, ինչպես նաև հողի սեփականատերերից կատարված գնումների վերաբերյալ՝ պայմանագրեր, տեղեկանքներ, մատուտակի արմատների ձեռքբերման վերաբերյալ գնման ակտեր՝ որոնք կազմված են եղել խեղաթյուրված տվյալներով:

Այսպես.

ա) Գործակալության կողմից 2017 և 2018թթ. թվով 3 կազմակերպությունների՝ «Բարան գրուպ» ՍՊԸ, «Ժիրինա» ՍՊԸ, «Շիրին» ՍՊԸ, տրամադրվել է արտահանման լիցենզիաներ՝ ընդամենը 219 տոննա: Ըստ վերջինների ներկայացրած տեղեկատվության իրենք մատուտակի արմատները ձեռք են բերել **Ջրառալ** համայնքի բնակիչ Հ.Մ.-ից և վճարել են դրա դիմաց 22,500.0հազ. դրամ: Սակայն Հ.Մ.-ն Հաշվեքննող խմբին պարզաբանում է ներկայացրել, որտեղ նշել է, որ ինքը երբեք վերը նշված կազմակերպությունների հետ չի

առնչվել, վերջիններիս երբեք մատուտակի արմատներ չի վաճառել, իսկ լիցենզիայի տրամադրման փաթեթներում առկա գնման պայմանագրերում և գնման ակտերում իր ստորագրությունները չեն: Հատկանշական է նաև, որ Հ.Մ.-ն Ջրառատ համայնքում սեփականության կամ վարձակալության իրավունքով որևէ հողատարածք չունի:

բ) Գործակալությունը «Ժիրինա» և «Շիրին» կազմակերպություններին տրամադրած լիցենզիաների համար, որպես ապրանքի ծագման հիմնավորում հիմք է ընդունել համայնքապետի տրամադրած միևնույն տեղեկանքը և գնման միևնույն պայմանագիրը:

գ) «Բարան գրուպ» ՍՊԸ-ն 2017թ.-ին արտահանման լիցենզիա ստանալու համար Նախարարություն է ներկայացրել տեղեկանք՝ Արմավիրի **Ջրառատ** համայնքապետարանի անունից: Համայնքապետը բանավոր պարզաբանել է, որ «Բարան գրուպ» ՍՊԸ-ին Նախարարություն ներկայացնելու նպատակով տեղեկանք չի տրամադրել:

դ) 2017թ.-ին Արմավիրի Եղեգնուտ համայնքի ղեկավարը տեղեկանք է տվել «Ն.Ղ.» ԱԶ-ին առ այն, որ նա Այգեշատ համայնքում գտնվող Ս.Կ.-ի 5 հա հողամասից հավաքել է 21 տոննա մատուտակի արմատներ: Եղեգնուտի համայնքապետը նման իրավասություն չունի, իսկ Գործակալությունը անտեսել է այդ փաստը:

«Ն.Ղ.» ԱԶ-ն Նախարարություն է ներկայացրել Ս.Կ.-ի հետ կազմված գնման ակտը, որը ստորագրված է միայն իր կողմից:

ե) Արմավիրի մարզի **Մրգաստանի** համայնքապետի պարզաբանման համաձայն՝ «Ն.Ղ.» ԱԶ-ն 2017թ.-ին իրենց համայնքից 60 տոննա մատուտակի արմատներ չի հավաքել և իր կողմից տրված տեղեկանքը տրվել է մինչև մատուտակի արմատների քանդման համար նախատեսված աշխատանքների սկսելը: Համայնքապետը տեղեկացրեժ նաև, որ որպես ապրանքի ձեռք բերումը հավաստող փաստաթուղթ «Ն.Ղ.» ԱԶ-ի կողմից Նախարարությանը ներկայացված 6,000.0 հազ. դրամի գնման ակտից ինքը տեղյակ չէ և գումար չի ստացել:

Հատկանշական է նաև, որ մինչ «Ն.Ղ.» ԱԶ-ին արտահանման լիցենզիա տրամադրելը համայնքապետը պահանջել է ետ վերադարձնել իր կողմից տրված տեղեկանքը, քանի որ նշված հողատարածքներից մատուտակի արմատներ չեն հավաքվել, սակայն այն չի վերադարձվել և ներկայացվել է արտահանման լիցենզիա ստանալու համար:

զ) Արարատի մարզի **Նորամարգ** համայնքապետի պարզաբանման համաձայն՝ Հ.Ղ.-ն իրենց համայնքում 38 հա հողատարածք երբեք չի ունեցել, տեղեկանքը տրվել է նախկին համայնքապետի կողմից: Հ.Ղ.-ն նույնպես

հաստատեց, որ հողատարածք Նորամարգ համայնքում չի ունեցել և «Ստանդարտ Էկսպո» ՍՊԸ-ի ու իր միջև պայմանագիր չի կնքվել, իսկ 44,4 տոննա մատուտակի արմատների գնման ակտերը որոնք ներկայացվել են Նախարարություն իր անվանք՝ ինքը չի ստորագրել և իր հետ առնչություն չունեն:

է) «Մ-Գրուպ» ՍՊԸ-ն ներկայացրել է պայմանագիր, համաձայն որի Դ.Դ.-ն պետք է մատակարարի 350 տոննա մատուտակի արմատ: Կազմակերպությունը Նախարարություն է ներկայացրել մի տեղեկանք ըստ որի Դ.Դ.-ն **Նորամարգ** համայնքում ունի վարձակալած 70 հա հողատարածք: Համայնքապետի և Դ.Դ.-ի կողմից ներկայացվել է պարզաբանում ըստ որի Նորամարգ համայնքում վերջինս վարձակալված հողատարածքը կազմում է ընդամենը 5 հա, հետևաբար 350 տոննա մատուտակի արմատների մատակարարումը իր տնօրինման տակ գտնվող հողատարածքներից ոչ իրատեսական է:

ը) «Գ.Կ.» ԱԶ-ն 2018թ.-ին Նախարարություն է ներկայացրել տեղեկանք, ըստ որի նա Արարատի մարզի **Նորաշեն** համայնքի բնակիչներ՝ Ա.Զ.-ից և Գ.Ս.-ից գնել է 41 տոննա մատուտակի արմատներ: Բնակիչների պարզաբանումների համաձայն՝ 2017-2018թթ-ին իրենց հողատարածքներում մատուտակ չի աճել և «Գ.Կ.» ԱԶ-ին ոչինչ չեն վաճառել ու նույնիսկ չեն ճանաչում:

թ) «Լիքորիս» ՍՊԸ-ն 2017թ.-ին Արարատի մարզի **Քերքանուշ** համայնքի բնակիչ՝ Ա.Հ.-ից գնել է 50 տոննա մատուտակի արմատներ: «Լիքորիս» ՍՊԸ-ն Նախարարություն է ներկայացրել պայմանագիր և 4,000.0 հազ. դրամի գնման ակտ: **Քերքանուշի** համայնքապետի պարզաբանման համաձայն՝ իր կնոջ՝ Ա.Հ.-ի կողմից վարձակալված տարածքը հանձնել է Բուրաստան գյուղի մի բնակիչ, որպեսզի վերջինս վարի հողատարածքը և այնտեղից հանի մատուտակի արմատներ: Համայնքապետի պարզաբանման համաձայն նա և իր կինը տեղյակ չեն եղել հավաքված մատուտակի քանակից և գումար չեն ստացել, «Լիքորիս» ՍՊԸ-ի հետ հանձնման-ընդունման ակտ չեն կազմել:

ժ) Արարատի մարզի **Սիփանիկի** համայնքապետը պարզաբանել է, որ 17.05.2018թ.-ին «Գ.Կ.» ԱԶ-ի խնդրանքով տվել է մի տեղեկանք, համաձայն որի կազմակերպությունը իրենց համայնքի սեփականություն հանդիսացող 30 հա հողատարածքը վարձակալությամբ վերցրած Մ.Ա.-ից գնել է 100 տոննա մատուտակի արմատ: Համայնքապետի պարզաբանմամբ ինքը տեղյակ չի եղել, թե ինչ քանակի մատուտակ է հավաքվել և ներկա չի գտնվել կշռման պրոցեսին, իսկ տեղեկանքը տվել է Գ.Կ.-ի խնդրանքով:

ի) Արմավիրի մարզի **Արագալի** համայնքապետի կողմից 08.08.2018թ. տրված տեղեկանքի համաձայն նույն համայնքի բնակիչ Հ.Հ.-ն իր կողմից մշակվող 3հա վարելահողից հավաքել և «Մարդինի» ՍՊԸ-ին է վաճառել է 43,8 տոննա մատուտակի արմատներ, իսկ 07.08.2018թ. տրված տեղեկանքի համաձայն նույն

համայնքի բնակիչ Գ.Ս.-ն իր կողմից մշակվող 5հա վարելահողից հավաքել և «Մարդինի» ՍՊԸ-ին է վաճառել է 46,8 տոննա մատուտակի արմատներ: «Մարդինի» ՍՊԸ-ն վերը նշված տեղեկանքները և քաղաքացիների հետ կազմված գնման ակտերը ներկայացրել է նախարարություն՝ արտահանման լիցենզիաներ ստանալու նպատակով: Իրականում՝ ընդամենը 8 հա հողատարածքից 90 տոննա մատուտակի արմատների հավաքը ընդհանրապես իրատեսական չէ:

Փաստորեն վայրի բուսական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման թույլտվությունների ձևակերպման և արտահանման լիցենզիաների տրամադրման գործընթացը կազմակերպվում է ոչ լիարժեք.

- Արտահանման լիցենզիաների ձևակերպման համար պահանջվող փաստաթղթերը՝ մասնավորապես ապրանքի ծագման և ձեռք բերման, արտահանողների կողմից կազմվել են խեղաթյուրումներով, սակայն Տեսչության կողմից ուսումնասիրություն չի կատարվել, երբ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմինը բնապահպանական օրենսդրության պահանջների պահպանման ու կատարման նկատմամբ օրենքներով սահմանված կարգով վարչարարության և ստուգման իրավասություն ունեցող ստորաբաժանում է (Հարկային օրենսգիրք, հոդված 199):
- Հանրապետության վայրի բուսական և կենդանական պաշարների գույքագրում և մոնիթորինգ, տեղեկատվական բանկի ու կադաստրների վարում չի իրականացվել:
- Հանրապետության վայրի բուսական և կենդանական պաշարների, բնության հատուկ պահպանվող տարածքների գույքագրում, մոնիթորինգ, տեղեկատվական բանկի ստեղծում ու կադաստրների վարում չի իրականացվել,

Փաստացի առանց համապատասխան լիցենզիա ստանալու ՀՀ-ից արտահանվել է շուրջ 36,5 տոննա տարբեր տեսակի վայրի բույսեր՝ առանց բնօգտագործման վճարներ կատարելու

2. ՀՀ-ից վայրի բույսերի արտահանման վերաբերյալ հարցումներ են ուղարկվել ՍԱՊԾ և ՊԵԿ: Ըստ ստացված տեղեկատվության 2017-2018թթ-ի ընթացքում տարբեր կազմակերպությունների և անհատների կողմից առանց լիազոր մարմնի գիտության ՀՀ-ից արտահանվել է տարբեր տեսակի վայրի

բույսեր, այդ թվում՝ ՀՀ կարմիր գրքում գրանցված (սրոհունդ, անթառամ...): Փաստացի առանց համապատասխան լիցենզիա ստանալու ՀՀ-ից արտահանվել

է շուրջ 36,5 տոննա տարբեր տեսակի վայրի բույսեր՝ առանց բնօգտագործման վճարներ կատարելու: Վայրի բույսերի օգտագործման համար օրենքով⁵ սահմանված վճարը մեկ կիլոգրամի համար կազմում է՝ 15-ից 300 դրամ:

Անտառային պետական կոմիտեի վերաբերյալ

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ը, համաձայն ներկայացված փաստաթղթերի, տարբեր իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց հետ կնքել է անտառային հողերի վարձակալության թվով 194 պայմանագրեր: Պայմանագրերով հողատարածքները վարձակալներին տրամադրվել են հանգստի գոտու, տնկարան հիմնելու, գյուղատնտեսական, անտառավերականգնման և պահպանման, խոտհարքի, մեղվաբուծության, հանքի շահագործման, սերվիտուտների և այլ նպատակներով: Հաշվեքննության իրականացման ընթացքում հաշվեքննվել են ներկայացված բոլոր պայմանագրերը:

Վերահաշվարկման արդյունքում վարձակալության պայմանագրերով անտառային հողերի վարձավճարների գծով «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ին ունեցած ընդհանուր պարտքը 30.09.2018թ.-ի դրությամբ կազմում է՝ 133,636,500.3 ՀՀ դրամ, որից՝ 65,211,748.0 ՀՀ դրամը վարձավճարի պարտք, 68,424,752.0 ՀՀ դրամը տույժեր:

Համապատասխանության հաշվեքննության իրականացման ընթացքում գնահատվել են կնքված պայմանագրերի իրավաչափությունը և դրանց համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրության պահանջներին: Անտառային հողերի վարձակալությամբ տրամադրելու գործընթացը կարգավորող իրավական ակտերն են՝

- Հայաստանի Հանրապետության անտառային օրենսգիրք
- Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգիրք
- Հայաստանի Հանրապետության հողային օրենսգիրք
 - ՀՀ կառավարության 12 ապրիլի 2001 թվականի «Պետական և համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերի օտարման, կառուցապատման իրավունքի օգտագործման տրամադրման կարգը հաստատելու մասին» N 286-Ն որոշում
 - ՀՀ կառավարության 25 հուլիսի 2002 թվականի «Հայանտառ» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն ստեղծելու մասին N 1054-Ն որոշում

⁵ «Հայաստանի հանրապետության հարկային օրենսգիրք» 208-րդ հոդված:

- ՀՀ կառավարության 24 մայիսի 2007 թվականի «Պետական անտառները անտառային հողերն օգտագործման տալու կարգը սահմանելու մասին» N 806-Ն որոշում

- ՀՀ կառավարության 30 օգոստոսի 2007 թվականի «Պետական անտառային հողերում անտառային տնտեսության վարման արանտառօգտագործման հետ չկապված աշխատանքների իրականացման կարգը սահմանելու մասին» N 1045-Ն որոշում

- ՀՀ կառավարության 3 հունիսի 2010 թվականի «Պետական սեփականություն համարվող անտառների վարձավճարի նվազագույն չափը սահմանելու մասին» N 668-Ն որոշում

- ՀՀ կառավարության 28 հոկտեմբերի 2010 թվականի «Արոտավայրերից և խոտհարքներից օգտվելու կարգը սահմանելու մասին» N 1477-Ն որոշում

- ՀՀ կառավարության 14 ապրիլի 2011 թվականի «Հայաստանի Հանրապետությունում արոտավայրերի և խոտհարքների օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N 389-Ն որոշում:

Պայմանագրով սահմանված վարձավճարների գումարի չափի և Կառավարության որոշմամբ սահմանված նվազագույն վարձավճարների գումարի տարբերությունը 2017-2018թթ.-ի համար կազմում է 571,400,000 ՀՀ դրամ

1. Կառավարության 03.06.2010թ. 668-ն որոշման ուժի մեջ մտնելուց հետո կնքված պայմանագրերում վարձավճարի չափի սահմանման համար հիմք է հանդիսացել այդ որոշմամբ սահմանված պետական սեփականություն համարվող անտառների 1 հա վարձավճարի տարեկան նվազագույն չափը: Մինչ վերոհիշյալ որոշման ուժի մեջ մտնելը՝ պայմանագրերը կնքվել են սահմանելով

վարձավճարների չհիմնավորված բավականին ցածր արժեքներ: Հարկ է նշել, որ Պայմանագրի 3.2.2 կետի համաձայն վարձատուին իրավունք ունի՝ վարձավճարի փոփոխման, ինչպես նաև երրորդ անձանց իրավունքների մասին գրավոր տեղեկացնել վարձակալին, իսկ 3.4.2 կետի համաձայն վարձակալը պարտավոր է տեղեկացվելու օրվան հաջորդող տասներորդ օրվանից սկսած վճարել նոր վարձավճարի չափը և վարձատուի հետ կնքել համապատասխան

փոփոխության համաձայնագիր: Սակայն վերոնշյալ կառավարության որոշման ուժի մեջ մտնելուց հետո ընդամենը թվով 6 պայմանագրերով է վարձավճարի ճափը փոփոխվել, իսկ թվով 72 պայմանագրերով վարձավճարները գանձվել են նախկին ցածր արժեքներով: Հետևաբար նույն տարածքում տարբեր վարձակալներ անտառային հողերի միևնույն քառակուսու համար վճարում են տարբեր վարձավճարներ: Պայմանագրով սահմանված վարձավճարների գումարի չափի և Կառավարության որոշմամբ սահմանված նվազագույն

վարձավճարների գումարի տարբերությունը 2017-2018թթ.-ի համար կազմում է 571,400,000.0 ՀՀ դրամ:

**Կան դեպքեր երբ
վարձավճարները չեն
վճարվել նույնիսկ մի քանի
տարի սակայն ՊՈԱԿ-ը չի
դիմել դատարան**

2. Բազմաթիվ պայմանագրերով վարձակալության գումարները չեն վճարվել 1 տարուց ավել, կան դեպքեր երբ վարձավճարները չեն վճարվել նույնիսկ մի քանի տարի սակայն ՊՈԱԿ-ը չի դիմել դատարան վարձավճարի գումարի բռնագանձման և պայմանագրերը միակողմանի լուծելու պահանջով:

3. Որոշ պայմանագրերում բացակայում են վարձակալած հողատարածքներում իրականացվող ներդրումների և նախատեսված աշխատանքների իրականացման վերաբերյալ փաստաթղթերը (ծրագրերը): Անտառօգտագործման նպատակով կնքված թվով 115 պայմանագրերից 30-ին կից փաստաթղթերում ներառված են ներդրումային ծրագրեր, իսկ վարձակալների ստանձնած ներդրումների չափը կազմում է 167.777.000 ՀՀ դրամ: Բացակայում են ՊՈԱԿ-ի հսկողական մեխանիզմները վարձակալների կողմից նախատեսված ներդրումների և

աշխատանքների փաստացի իրականացման նկատմամբ:

4. Անտառային հողերը հանքարդյունաբերության շահագործման և խողովակների անցկացման ինչպես նաև սերվիտուտների նպատակով վարձակալության տրամադրման ժամանակ գործել են տարբեր չհիմնավորված վարձավճարներ, ինչպես նաև նույն վարչական տարածքում միևնույն նպատակի համար տարբեր տարածքների վարձավճարները սահմանվել

են բավականին տարբեր արժեքներով:

Հարկ է նշել, որ համաձայն կառավարության 24.05.2007թ. <Պետական անտառները և անտառային հողերն օգտագործման տալու կարգ սահմանելու մասին> N 806-Ն որոշմամբ հանքարդյունահանման աշխատանքներ իրականացնելու նպատակով անտառային հողերի վարձակալություն նախատեսված չէ, հետևաբար պայմանագրերը պետք է կնքվեին համաձայն կառավարության 30.08.2007թ.-ի N 1045-Ն որոշման պահանջներին:

**Վարձակալության
տրամադրման ժամանակ
գործել են տարբեր
չհիմնավորված
վարձավճարներ**

- ✓ Պետական անտառային հողերում անտառային տնտեսության վարման և անտառաօգտագործման հետ չկապված շինարարական ու պայթեցման աշխատանքների օգտակար հանածոների արդյունահանման, մալուխների, խողովակաշարերի և այլ հաղորդակցուղիների անցկացման, հորոտման և այլ աշխատանքների իրականացման կարգը
- ✓ Աշխատանքների իրականացման համաձայնության առկայության դեպքում լիազորված պետական մարմնի և դիմումատուի միջև երեք աշխատանքաին օրվա ընթացքում կնքվում է անտառային հողերի օգտագործման մասին պայմանագիր՝ նախատեսելով այդ աշխատանքների իրականացման հետևանքով անտառային տնտեսությանը հասցված վնասի հատուցման վերաբերյալ դրույթը:
- ✓ Աշխատանքների ավարտից հետո անտառային հողերի ռեկուլտիվացիան իրականացվում է կառավարության 26.05.2006թ.-ի <հողերի ռեկուլտիվացմանը ներկայացվող պահանջների և ռեկուլտիվացման ենթակա՝ խախտված հողերի դասակարգման տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին> N 750-Ն որոշման համապատասխան դրույթները:

ՊՈԱԿ-ի կողմից չեն պահպանվել 24.05.2007թ.-ի N 1045-Ն և 26.05.2006թ.-ի N 750-Ն կառավարության որոշումների պահանջները:

5. Վարձակալներին ծանուցվել է տույժի փոփոխման չափի վերաբերյալ՝ սահմանելով կետանցի յուրաքանչյուր օրվա համար ամսական վարձավճարի 0,05 տոկոսի չափով, բայց ոչ ավել քան տարեկան վարձավճարի դրույքաչափը: Հարկ է նշել, որ փոփոխվել է ոչ բոլոր պայմանագրերով և բացի այդ պայմանագրերում բացակայում է ամսական վարձավճարի չափի հասկացությունը:
6. Քսաներկու պայմանագրեր համաձայնագրերով կամ դատարանի վճռով դադարեցվել են, սակայն անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կողմից վարձակալության իրավունքները դադարեցված չեն: Դադարեցման

2 դեպքում վարձակալված հողատարածքները օգտագործվում են ոչ նպատակային, 4 դեպքում չեն իրականացվում պայմանագրով նախատեսված աշխատանքներ, 2 դեպքում նախատեսված աշխատանքների կատարումը հիմնավորված չէ

վերաբերյալ ՊՈԱԿ-ի մասնաճյուղերին պատշաճ կերպով չեն ծանուցվել:

7. Բացակայում են ՊՈԱԿ-ի կողմից պատշաճ հսկողական մեխանիզմները վարձակալած հողատարածքների օգտագործման համապատասխանությունը պայմանագրերով և այլ փաստաթղթերով սահմանված պայմաններին:

8. Հաշվեքննության իրականացման ընթացքում զննվել են թվով 11 պայմանագրերով հողատարածքներ: Ռիսկային են համարվել հողատարածքների օգտագործման նպատակ-

ները (գյուղատնտեսական, բարեկարգման, կանաչապատման նպատակով, մշակութային, սպորտ, էկոտուրիզմի նպատակով, տնկարան, պտղատու այգիներ հիմնելու նպատակով, անտառապատման և անտառավերականգնման նպատակով), ինչպես նաև դրանց համար նախատեսված ցածր վարձավճարները: Ընտրվել են թվով 4 անտառային հողատարածքներ <<Հայանտառ>> ՊՈԱԿ-ի Երևանի մասնաճյուղից և թվով 7՝ Կոտայքի մասնաճյուղից: Ձեռնման արդյունքում պարզվեց, որ 2 դեպքում պայմանագրերով վարձակալված հողատարածքները օգտագործվում են ոչ նպատակային, 4 դեպքում հողատարածքներում չեն իրականացվում պայմանագրով նախատեսված որևէ աշխատանքներ, իսկ 2 դեպքում պայմանագրերով նախատեսված աշխատանքների կատարումը չունի որևէ հիմնավորվածություն:

9. <<Հայանտառ>> ՊՈԱԿ-ի կողմից կնքված վարձակալության մի շարք պայմանագրերի համաձայն անտառային հողերը տրամադրվել են անտառավերականգնման, տնկարան հիմնելու, ձկնաբուծության, մեղվաբուծության, կանաչապատման, անտառային տարածքի բարեկարգման, ջրի ակունքների պահպանման նպատակներով, կիրառելով վարձավճարի տարբեր չափեր:

<< անտառային օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի համաձայն **անտառօգտագործումը** անտառների, անտառային պաշարների և անտառային հողերի օգտակար բնական հատկությունները քաղելու, ինչպես նաև դրանից օգուտ ստանալու հնարավորության օգտագործումն է, իսկ **անտառավերականգնումը՝** նախկինում անտառածածկ տարածքների վերականգնումը և բնական վերածի ապահովումն է:

Պետական անտառները և անտառային հողերն օգտագործման տալու կարգը սահմանված է << կառավարության 2007 թվականի մայիսի 24 –ի N 806-Ն որոշմամբ: Որոշմամբ հաստատված կարգի (Կառավարության 02.02.2012թ. N 316-Ն որոշմամբ կատարված խմբագրությամբ) 26-րդ կետը սահմանում է, որ անտառները և անտառային հողերը վարձակալության տրամադրելու դեպքում դրանց վարձավճարի նվազագույն չափը սահմանվում է համաձայն << կառավարության 2010 թվականի հունիսի 3-ի N 668-Ն որոշման:

Անհրաժեշտ է նշել, որ Կառավարության 2007 թվականի մայիսի 24 –ի N 806-Ն որոշումը չի կարգավորում անտառավերականգնման, տնկարան հիմնելու, ձկնաբուծության, կանաչապատման, անտառային տարածքի բարեկարգման, ջրի ակունքների պահպանման նպատակներով տրամադրման դեպքեր (բացառությամբ անտառապատման նպատակով անհատույց տրամադրման դեպքի):

**«Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական
հիմնարկի վերաբերյալ**

2017թ.-ին «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ն ո՛չ ՀՀ պետական բյուջեի, ո՛չ էլ օտարերկրյա պետությունների դրամաշնորհային կազմակերպությունների կողմից տրամադրվող միջոցների հաշվին չի ֆինանսավորվել որևիցե մի ծրագիր: Միայն «Տեխնոլոգիական կարիքների ազգային գնահատում» ծրագրի շրջանակներում կատարել է 20,028,020 ՀՀ դրամի փոխանցում, որից 16,182,600 ՀՀ դրամը՝ 2016թ.-ին կնքված պայմանագրերի վերջնավճարներն են իսկ 3,845.420 ՀՀ դրամը՝ նույն ծրագրի շրջանակներում դոնորի համաձայնությամբ բաշխվել է հետևյալ կերպ. /Աղյուսակ 16/

Աղյուսակ 16 հազ. դրամ

N:	Անվանում	Նպատակ	Գումար
1	Վարձատրություն ԾԻԳ-ի աշխատակիցներին	Թարգմանչություն և խմբագրում	1,694,750
2	"Սոս Աուդիտ" ՍՊԸ	Աուդիտ	900,000
3	"Հյուր Սերվիս" ՍՊԸ	Ներկայացուցչական	222,000
4	"Ծիծեռնակ-2" ՍՊԸ	Գրասենյակային նյութեր	42,000
5	"Հայփոստ" ՓԲԸ	Փոստային ծառայություն	22,870
6	"Քոփի Փրինտ" ՍՊԸ	Տպագրություն	963,800
Ընդամենը			3,845,420

2018թ.-ին «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի կողմից պլանավորված են եղել իրականացնել թվով 7 դրամաշնորհային ծրագրեր, որից 3-ը կրում են շարունակական բնույթ: Ինը ամիսների կտրվածքով «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի կողմից պլանավորված ծրագրերը և փաստացի կատարված աշխատանքները համառոտ ներկայացվում են **Աղյուսակ 17-ում**:

2018թ.-ին պլանավորված թվով 7 ծրագրերից ընդգրկված ժամանակաշրջանում չի կատարվել 2-ը՝ 107,705,740 ՀՀ դրամ գումարով /պլանավորված ծրագրերի 28.6%, գումարի՝ 30%/: Միայն 2018թ.-ին նախատեսված 4 ծրագրերով՝ ընդհանուր 135,343,000 ՀՀ դրամի, ընդգրկված ժամանակահատվածի ընթացքում կնքվել է ընդհանուր 40,648,872 ՀՀ դրամի պայմանագրեր կամ 30.03%, իսկ փաստացի կատարվել է 23,770,872 ՀՀ դրամի ծախս կամ 17.56%:

Աղյուսակ 17 ՀՀ դրամ					
N:	Պլանավորված			Փաստացի	
	Ծրագրի անվանումը	Ծրագրի իրականացման տարին	Ծրագրի գումարը	Կնքված պայմանագրեր	Կատարված ծախսեր
1	«Արթիկ քաղաքի փակված քարհանքի թափոնների և ջրհեղեղների կառավարում» պիլոտային ծրագրի հայտի մշակում	2018	\$27,000.0	12,255,865.0	12,255,865.0
2	«Հողերի դեգրադացման չեզոքացման սկզբունքների ներդրումը Արարատյան դաշտավայրում»	2018 - 2019	\$99,780.0	0.0	0.0
3	«Պատրաստվածության աջակցություն»	2018 - 2019	\$300,000.0	46,033,094.0	9,273,094.0
4	«Կենսաբազմազանության մասին ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի 6-րդ ազգային զեկույցի մշակում»	2018	\$100,000.0	16,878,000.0	0.0
5	«Անապատացման դեմ պայքարի ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի իրականացման Հայաստանի ազգային զեկույցի մշակում»	2018 - 2020	\$63,000.0	8,406,900.0	2,400,000.0
6	«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներին հարակից համայնքներում հողատարածքների հարմարվողականության ներուժի բարձրացում» ծրագրի հայտի մշակում	2018	\$30,000.0	11,515,007.0	11,515,007.0
7	«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների համար հակահրդեհային տեխնիկայի, հատուկ արտահագուստի և անհրաժեշտ այլ պարագաների ձեռքբերում»	2018	AMD 59,512,000.0	0.0	0.0
	Ընդամենը*		358,865,740.0	95,088,866.0	35,443,966.0
	* 1\$ =483 ՀՀ դրամ /AMD/				

Առանձին ծրագրերի գծով պարզվել են հետևյալ անհամապատասխանությունները

Ծրագրի անվանումը «Արթիկ քաղաքի փակ քարհանքի թափոնների և ջրհեղեղների կառավարում» պիլոտային ծրագրի ամբողջական փաթեթի մշակում և ներկայացում ՄԱԿ-ի Հարմարվողականության հիմնադրամ:

Ծիգ-ի աշխատակիցների մասով.

- Տնօրենի 15 հունվարի 2018թ.-ի հրաման N:03-Ա-ի համաձայն տնօրենը իրեն է վերապահել ծրագրի ղեկավարի պարտականությունները իր գործառույթներով, որի համար սահմանել է վարձատրություն ամսեկան 340,000 ՀՀ դրամ, ընդհանուր ծրագրով 1,530,000 ՀՀ դրամ:
- Ծիգ-ի մյուս 5 աշխատակիցների հետ կնքվել է աշխատանքային պայմանագրերին կից համաձայնագրեր, որոնց հիման վրա ծրագրի շրջանակներում վարձատրվել են: Վարձատրության ընդհանուր չափը կազմել է 4,993,875 ՀՀ դրամ:
- Ծրագրի շրջանակներում՝ համաձայն աշխատակիցների հետ կնքված համաձայնագրերի, Ծիգ-ի աշխատակիցները ներկայացրել են ամսեկան հաշվետվություններ: Հաշվետվությունների ուսումնասիրություններից պարզվել է, որ աշխատակիցները տարբեր ժամանակահատվածներում այցելել են ք. Արթիկ, կատարել են այնտեղ տեղային ուսումնասիրություններ, ունեցել են հանդիպումներ տարբեր շահառուների հետ: Սակայն ծրագրի շրջանակներում առկա է միայն երկու հրաման. Առաջինը՝ 4 մարտ -1օր, երկրորդը՝ 1 մարտ -3օր, որոց համար կատարվել են համապատասխան վճարումներ՝ ընդհանուր 31,000 / $(4 \times 3,000) + (3 \times 3,000)$ / ՀՀ դրամ:

Ծրագրի անվանումը «Պատրաստվածության աջակցություն»:

- Աշխատավարձի մասով կիրառվել է նույն սկզբունքն ինչ «Արթիկ քաղաքի փակ քարհանքի թափոնների և ջրհեղեղների կառավարում» ծրագրում, միայն տարբերությունը նրանում է, որ դոնորի կողմից ներկայացված գնումների պլանում նշված է, որ ծրագրին պետք է մասնակցեն նաև ԾԻԳ-ի աշխատակիցներն ընդհանուր թվով 10 հոգի: Աշխատակիցների ընտրությունը և վարձավճարների չափը որոշվել է հիմնարկի տնօրենի կողմից:

Ծրագրի անվանումը ՄԱԿ-ի «Կենսաբանական բազմազանության մասին» կոնվենցիայի իրականացման Հայաստանի 6-րդ Ազգային զեկույցի պատրաստում:

Ծրագրի շրջանակներում 22.08.2018թ.-ին կնքվել է բնապահպանական ցուցանիշների վերլուծության ծառայությունների մատուցման ՀՀ-ԲԾ-ԳՀ-ԾՁԲ-18/34 ծածկագրով պայմանագիր, որի գին է 16,878,000 ՀՀ դրամ: Ծրագրերի շրջանակներում կիրառված գնումների վերաբերյալ փաստաթղթերի ամբողջական փաթեթների ուսումնասիրություններից պարզվել է, որ կազմակերպված գնման ընթացակարգերում առկա են գնումների մասին ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված և պարտադիր կիրառման ենթակա փաստաթղթերը:

Ուսումնասիրված ՀՀ-ԲԾ-ԳՀ-ԾՁԲ-18/34 ծածկագրով գնման ընթացակարգում առկա են հետևյալ խնդիրները.

**Բացակայում են հանձնման-
ընդունման
արձանագրությունները և
հաշիվ ապրանքագրերը**

Բացակայում են սույն գնման ընթացակարգի արդյունքում ընտրված մասնակից ճանաչված «Կովկասի տարածաշրջանային բնապահպանական կենտրոն» հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղի կողմից, որպես հրավերով

սահմանված <<Մասնագիտական փորձառություն>> որակավորման չափանիշը հիմնավորող, նախկինում կատարված համանման պայմանագրերի հանձնման-

**Չեն պահպանվել ՀՀ
կառավարության 04.05.2017
թվականի թիվ 526-Ն
որոշման 61-րդ կետի
պահանջները:**

ընդունման արձանագրությունները և հաշիվ ապրանքագրերը:

Ընթացակարգի հրավերով սահմանվել է հետևյալ «Աշխատանքային ռեսուրսներ» որակավորման չափանիշի պահանջներ.

«4) «Աշխատանքային ռեսուրսներ»

որակավորման չափանիշը սահմանվում և գնահատվում է հետևյալ կարգով՝

ա. պայմանագրի կատարման համար պահանջվում են նվազագույնը հետևյալ աշխատանքային ռեսուրսները

որակավորումը	Մասնագետների աշխատանքային փորձը	
	Ժամանակահատվածը	գործունեության ոլորտը և կատարած աշխատանքը
Բուսաբան	Առնվազն 5 տարի	Կենսաբանական բազմազանության առանձնահատկությունների ուսումնասիրություն, աշխատանք բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում /ԲՀՊՏ/, հրատարակված աշխատանքներ, բնապահպանական ծրագրերին մասնակցություն
Անտառագետ	Առնվազն 5 տարի	
Միջատաբան	Առնվազն 5 տարի	
Սողունագետ	Առնվազն 5 տարի	
Թռչնաբան	Առնվազն 5 տարի	
Կաթնասունագետ	Առնվազն 5 տարի	
Ջրակենսաբան	Առնվազն 5 տարի	
Բնօգտագործման տնտեսագետ	Առնվազն 5 տարի	

բ. մասնակիցը հայտով ներկայացնում է իր կողմից հաստատված հայտարարություն կնքվելիք պայմանագրի կատարման համար անհրաժեշտ աշխատանքային ռեսուրսների առկայության մասին.

գ. եթե մասնակիցը ճանաչվում է առաջին տեղը զբաղեցրած մասնակից, ապա վերջինս սույն հրավերով սահմանված կարգով և ժամկետներում հանձնաժողովին է ներկայացնում առաջադրված աշխատակազմում ներգրավված մասնագետների հաստատած գրավոր համաձայնությունները՝ իրականացվելիք աշխատանքներում վերջիններիս ներգրավվելու մասին, ինչպես նաև մասնագետների անձնագրերի և որակավորումը հավաստող փաստաթղթերի (դիպլոմ, վկայագիր, հավաստագիր և այլն) պատճենները: Առաջադրվող աշխատակազմի վերաբերյալ տվյալները ներկայացվում են հետևյալ ձևով՝

Հիմնական աշխատակազմում ներառված մասնագետների				
անունը, ազգանունը	Որակավորումը	աշխատանքային փորձը		գործատուի անվանումը
		ժամանակահատվածը	գործունեության ոլորտը և կատարած աշխատանքը	
1	2	3	4	5
1.				
2.				
..				

դ. մասնակցի որակավորումը այս չափանիշի գծով գնահատվում է բավարար, եթե վերջինս ապահովում է սույն ենթակետով նախատեսված պայմաններն ու պահանջները>>:

**Հիմնավորված չեն
հրավերով սահմանված
կոնկրետ մասնագիտական
որակավորումները**

Առաջին տեղ զբաղեցրած մասնակից «Կովկասի տարածաշրջանային բնապահպանական կենտրոն» հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղի կողմից, որպես վերը նշված որակավորման չափանիշների հիմնավորման համար ներկայացված փաստաթղթերով հիմնավորված չեն հրավերով սահմանված կոնկրետ մասնագիտական որակավորումները:

Չեն պահպանվել ՀՀ կառավարության 04.05.2017 թվականի թիվ 526-Ն որոշման 64-րդ կետի պահանջները:

Ծրագրի անվանումը «Հայաստանի բնության հպտուկ պահպանվող տարածքներին հարակից համայնքների և էկոհամակարգերի հարմարվողականության ներուժի բարձրացում» ծրագրի ամբողջական փաթեթի մշակում և ներկայացում ՄԱԿ-ի Հարմարվողականության հիմնադրամ:

Ծիգ-ի աշխատակիցների մասով.

- Տնօրենի 01 հունիսի 2018թ.-ի հրաման N:45-Ա-ի համաձայն՝ տնօրենը իրեն է վերապահել ծրագրի ղեկավարի պարտականությունները իր գործառույթներով, որի համար սահմանել է վարձատրություն ամսական 340,000 ՀՀ դրամ, ընդհանուր ծրագրով 1,191,000 ՀՀ դրամ:
- Ծիգ-ի մյուս 11 աշխատակիցների հետ կնքվել է աշխատանքային պայմանագրերին կից համաձայնագրեր, որոնց հիման վրա ծրագրի շրջանակներում վարձատրվել են: Վարձատրության ընդհանուր չափը կազմել է 5,162,000 ՀՀ դրամ:
- Ծրագրի շրջանակներում համաձայն աշխատակիցների հետ կնքված համաձայնագրերի՝ Ծիգ-ի աշխատակիցները ներկայացրել են ամսական հաշվետվություններ: Հաշվետվությունների ուսումնասիրություններից պարզ է դառել, որ աշխատակիցները տարբեր ժամանակահատվածներում այցելել են Ուրցաձոր, Դիլիջան, Ֆիոլետովո և Մարգահովիտ համայնքներ, կատարել են տեղային ուսումնասիրություններ, ունեցել են հանդիպումներ տարբեր շահառուների հետ: Առկա են գործուղման հրամանները և կից փաստաթղթերը:

Հաստիքացուցակում առկա է «Բյուջետային ծրագրերի իրականացման բաժին» թվով 4 հաստիք այն դեպքում, որ 2016թ.-ից Ծիգ-ը չի ունեցել բյուջետային ծրագրեր

Հաստիքացուցակում առկա է 3 վարորդի հաստիք այն դեպքում, որ 22.09.2017թ.-ից Ծիգ-ն ունի միայն մեկ ավտոմեքենա

- հաստատված հաստիքացուցակում առկա է «Բյուջետային ծրագրերի իրականացման բաժին» թվով 4 հաստիք այն դեպքում, որ 2016թ.-ից Ծիգ-ի չի ունեցել բյուջետային ծրագրեր:
- ՀՀ բնապահպանության նախարարի 31 հուլիսի 2014 թվականի թիվ 210-Ա հրամանի համաձայն հաստատված հաստիքացուցակում առկա թվով 3 վարորդի հաստիք այն դեպքում, որ 22.09.2017թ.-ից Ծիգ-ը ունի միայն մեկ ավտոմեքենա, որը հրամանով կցված է տնօրենին:
- Հիմք ընդունելով ՀՀ ֆինանսների նախարարության 13.02.2019 թվականի 01.1/26-1/2206-19 պարզաբանումը՝ համաձայն որի, այն պատվիրատուները, որոնք ֆինանսավորվում են ինչպես պետական բյուջեից, այնպես էլ պետական

կառավարման մարմինների տնօրինության տակ գտնվող արտաբյուջետային միջոցներից, ապա վերջիններիս կարիքների համար կատարվող գնումների պլանը հաստատվում է ՀՀ կառավարության 13.04.2017թ. թիվ 390-Ն որոշման N 1 հավելվածով սահմանված ձևով: Ընդ որում, գնումների պլանը, որն իր մեջ ներառում է ինչպես պետական, այնպես էլ արտաբյուջետային միջոցների հաշվին կատարվող գնումները, <<Գնումների մասին>> ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի 9-րդ կետի համաձայն հաստատվում է ՀՀ կառավարության որոշմամբ: Ինչ վերաբերում է տարվա ընթացքում նոր հատկացվող միջոցների հաշվին կատարվելիք գնումներին, ապա հայտնում դրանք ներառվում են արդեն իսկ հաստատված գնումների պլանում՝ փոփոխություններ կատարելու ձևով:

ՀՀ ԲՆ <<Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ>> պետական հիմնարկի գնումների պլանը կազմված չէ վերոգրալ սկզբունքով: Յուրաքանչյուր անգամ նոր ծրագրերի իրականացման համար ֆինանսական միջոցներ հաստատվելուց հետո, կազմվել են առանձին գնումների պլաններ: Արդյունքում, գնումների մասին ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված գնման մրցակցային ձևերի փոխարեն կազմակերպվել են ոչ մրցակցային՝ մեկ անձին գնման գործընթացներ:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ

«Սևան» Ազգային Պարկ» ՊՈԱԿ-ը (այսուհետ՝ Ազգային Պարկ) ստեղծվել է ՀՀ կառավարության 30.05.2002թ.-ի ««Սևան» Ազգային պարկ» պետական հիմնարկը վերակազմակերպելու, «Սևան» Ազգային պարկի և «Սևան» Ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կանոնադրությունները հաստատելու մասին» թիվ 927-Ն որոշմամբ:

2008թ. դեկտեմբերի 18-ի ՀՀ կառավարության 1578-Ն որոշման համաձայն բնության հատուկ պահպանվող տարածքների հողամասերի վարձակալության և կառուցապատման իրավունքի տրամադրումն իրականացվել է միջգերատեսչական մրցութային հանձնաժողովի կողմից:

Կառավարության 2008թ. դեկտեմբերի 18-ի 1563-Ն որոշման 4-րդ կետի 7-րդ ենթակետի համաձայն երկրորդ ենթագոտու տարածքում կառուցապատման նպատակով պետական և համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերը կարող են տրամադրվել մինչև 25 տարի ժամկետով, իսկ եթե կառուցապատման համար ներդրումները կազմում են 150 մլն և ավելի դրամ, ապա հողամասերի կառուցապատման իրավունքի տրամադրման պայմանագրերը, դրանց գործողության ընթացքում, կամ դրանց գործողության

ժամկետներն ավարտվելուց հետո, կարող են երկարաձգվել մինչև 2060 թվականի դեկտեմբերի 31-ը:

Հաշվեքննություն իրականացնող պաշտոնատար անձիք (այսուհետ՝ Հաշվեքննող խումբ) ուսումնասիրել են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով Ազգային պարկը վարձակալությամբ տրված հողերի օգտագործման պահանջների պահպանման, ինչպես նաև լիազոր մարմնի հետ կնքված պայմանագրերով ստանձնած պարտավորությունների կատարման համապատասխանությունը:

Այսպես՝

Նախարարության «Բնական պաշարների կառավարման և չքավորության նվազեցման ծրագրի» շրջանակներում մշակվել և ՀՀ կառավարության 2007 թվականի հունվարի 18-ի N 205-Ն որոշմամբ հաստատվել է Ազգային պարկի 2007-2011թթ. կառավարման պլանը: Կառավարման պլանի բացակայության վերաբերյալ ՀՀ վերահսկիչ պալատի կողմից արձանագրվել է դեռևս 2018թ. մարտի 19-ին, սակայն մինչ 31.09.2018թ.-ը կառավարման պլանը հաստատված չէ: «Հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածում սահմանվում է, որ կառավարման պլանը տվյալ տարածքի զարգացման, պահպանության, վերականգնման և օգտագործման գործունեությունը կարգավորող պաշտոնական փաստաթուղթ է, ուստի դրա առկայությունը կարևոր է Ազգային պարկի գործունեության նպատակներն իրականացնելու համար:

Ազգային պարկը 2018 թվականի հոկտեմբեր ամսվա դրությամբ ունի վարձակալությամբ (ներառյալ կառուցապատման իրավունքով) տրամադրված թվով 885 պայմանագիր: Ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել է թվով 100 պայմանագիր, որից 20-ը միայն հողամասի վարձակալություն է, իսկ 80-ը պետական սեփականություն հանդիսացող հողամասի վարձակալություն՝ կառուցապատման իրավունքով:

Ներդրումային ծրագիր ներկայացված է ուսումնասիրված պայմանագրերից 31-ի դեպքում, որոնցում նախատեսված ներդրումների ընդհանուր արժեքը կազմում է 3.653.400.0 հազ դրամ:

**Ուսումնասիրված 100
պայմանագրերից 26
վարձակալները չեն
կատարում իրենց վճարային
պարտականությունները,
որոնց պարտքը
01.10.2018թ. դրությամբ
կազմում է 107.304.7 հազ
դրամ**

100 պայմանագրերի տարեկան վճարվելիք վարձավճարների ընդհանուր գումարն ըստ պայմանագրերի կազմում է 31.230.6 հազ դրամ:

Ուսումնասիրված 100 պայմանագրերից 26 վարձակալները չեն կատարում իրենց

վճարային պարտականությունները, որոնց պարտքը 01.10.2018թ. դրությամբ կազմում է 107.304.7 հազ դրամ, որից 20.510.1 հազ. դրամը զուտ հաշվարկված տույժի գումարն է:

Ուսումնասիրված պայմանագրերից տարբեր ժամանակահատվածներում դատարան ներկայացվել է 24 հայցադիմում, որից 2-ը՝ պայմանագիրը վաղաժամկետ լուծելու հայցով, հայցը կարճվել է պատասխանողի գտնվելու վայրն անհայտ լինելու պատճառով:

2 վարձակալ մահացել է, իսկ 1 դեպքով դատարանում կասեցված գործ կա:

Թվով 19 հայցադիմում է ներկայացվել գումար բռնագանձելու պահանջով, որից 6 հայց բավարարվել է, 13 դեպքով դատական պրոցեսը շարունակվում է:

Ուսումնասիրված 100 պայմանագրերից 3 դեպքով Ազգային պարկը վարձակալներին պայմանագիրը լուծելու առաջարկ է ներկայացրել:

Հիմնականում բիզնես ծրագրերը կրում են ձևական բնույթ

Ներդրումային բիզնես ծրագրերով գործերի ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ հիմնականում բիզնես ծրագրերը կրում են ձևական բնույթ, 9 դեպքով նախատեսված չէ ներդրումային ծրագրերի ժամանակացույցը, 11 դեպքով ընդհանրապես չեն կատարվել ներդրումներ, և 3 դեպքով բացակայում են ներդրումային ծրագրերը, սակայն վարձակալության պայմանագիրը երկարացվել է մինչև 2060թ-ը:

Աշխատանքների կամ ներդրումների մեծ մասը նախատեսվում է իրականացնել պայմանագրի ժամկետի վերջում: Բացակայում են համապատասխան միջոցառումներ ձեռնարկելու և հետևանքներ կիրառելու իրավական կարգավորումներ՝ ներդրումային պարտավորությունները չկատարելու պարագայում:

Ուսումնասիրված 100 պայմանագրերում հողամասի վարձակալության կամ կառուցապատման իրավունքի պայմանագրերից 3-ը կնքվել է 1քմ-ը մինչև 1 ՀՀ դրամ արժեքով, 4-ը՝ 1քմ-ը 1-5 ՀՀ դրամ արժեքով: Փաստացի 1 հա-ի հաշվարկով վարձավճարի չափը տատանվել է 8.2-3.200.0 հազ դրամ, ընդ որում նույն համայնքում վարձավճարները նույնպես տատանվում են:

Օտարումն իրականացվել է առանց պետական մարմնի համաձայնության, սակայն Ազգային պարկը միջոցներ չի ձեռնարկել առք ու վաճառքի պայմանագիրը լուծելու համար

Ուսումնասիրված պայմանագրերից 8 դեպքում եղել են վարձակալի փոփոխություն, որից 1 դեպքով եղել է վարձակալության փոփոխություն, 7 դեպքով կառուցապատման իրավունքով վարձակալած հողամասի առք ու վաճառք: 4 պայմանագրի առք ու վաճառքն իրականացվել է համայնքի համաձայնությամբ դեռևս իրենց հաշվեկշռում գտնվելու ժամանակ: 1 դեպքով օտարումն իրականացվել է առանց պետական մարմնի համաձայնության, սակայն Ազգային պարկը միջոցներ չի ձեռնարկել առք ու վաճառքի պայմանագիրը լուծելու համար:

3 պայմանագրի առք ու վաճառքն իրականացվել է Ազգային պարկի համաձայնությամբ: Պայմանագրերի վաճառքի արժեքը տատանվում է 30.0-51.840.0 հազ. դրամ, ինչը վկայում է վարձավճարների խիստ նվազ լինելու մասին:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության Դիլիջան Ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ի վերաբերյալ

Դիլիջան ազգային պարկ ՊՈԱԿ կողմից ներկայացված տեղեկատվության համաձայն, ազգային պարկին պատկանող մոտ 129.95 հա ընդհանուր տարածքով հողերը 65 կնքված պայմանագրերի շրջանակներում կառուցապատման իրավունքով և առանց կառուցապատման իրավունքի վարձակալության են տրամադրվել թվով 55 սուբյեկտների:

Վարձակալության և կառուցապատման իրավունքի տրամադրումն իրականացվել է մրցութային կարգով, որի ընթացակարգը, վարձավճարների չափերի սահմանման գործընթացը առանձին ժամանակահատվածներում կարգավորվել է ՀՀ համապատասխան օրենսդրությամբ և իրավական ակտերով, մասնավորապես՝

Մինչև 2009թ-ը

Պետական և համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերի օտարման, կառուցապատման իրավունքի և օգտագործման տրամադրման կարգը հաստատելու մասին Կառավարության 12.04.01 N286 որոշում /փոփոխություն՝ 27.04.06 844-Ն/,

ՀՀ Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում և անտառային ֆոնդի հողերում հողահատկացման անտառային հողերի նպատակային նշանակության փոփոխման ու քաղաքաշինական գործունեության կարգը հաստատելու մասին Կառավարության 08.05.2003 N 613-Ն որոշում,

Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ին ընդունված ՀՀ օրենք և այլն:

Դիլիջան ազգային պարկի տնտեսական /գյուղատնտեսական/ և հանգստի գոտիներում հողամասերի վարձակալությամբ տրամադրելու վարձավճարների չափերը հաստատվել են Դիլիջան ազգային պարկի տնտեսական /գյուղատնտեսական/ և հանգստի գոտիներում հողամասերի տարեկան վարձավճարի մասին 13.07.2005թ. 213-Ա և 14.09.2007թ. 293-Ա ՀՀ բնապահպանության նախարարի հրամաններով:

2009թ-ից հետո վերը նշված օրենսդրական կարգավորման իրավական ակտերին զուգահեռ գործում է նաև Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների հողամասերը վարձակալության և /կամ/ կառուցապատման իրավունքով տրամադրելու նպատակով միջգերատեսչական մրցութային հանձնաժողով ստեղծելու և միջգերատեսչական մրցութային հանձնաժողովի աշխատակարգը հաստատելու մասին ընդունված Կառավարության 18.12.2008 N 1578-Ն որոշումը: Վերջինիս համաձայն Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների վարձակալության և /կամ/ կառուցապատման իրավունքով տրամադրումն իրականացվում է միջգերատեսչական մրցութային հանձնաժողովի կողմից:

Կառուցապատման իրավունքի տրամադրման և վարձակալության 65 պայմանագրերի վերաբերյալ ներկայացված տեղեկատվության համաձայն վերջիններից 61-ը կնքվել են հանգստի կազմակերպման նպատակով, որոնցից 43-ում հստակ սահմանված են շինարարական աշխատանքների սկսման և ավարտման ժամկետները, բիզնես ծրագրերի դերը և կարևորությունը կառուցապատման և շինարարական աշխատանքների կազմակերպման գործում, որոնց պահանջների չափապանման դեպքում պայմանագիրը պետք է չեղյալ համարվի, իսկ հողամասը վերադարձվի սեփականատիրոջը՝ առանց փոխհատուցման:

Հանգստի կազմակերպման նպատակով տրված 61 վարձակալություններից 17 դեպքում տարածքները մասնակի կամ ամբողջությամբ գործում են որպես հանգստյան գոտի:

Ներդրումային ծրագիր ներկայացված է կնքված պայմանագրերից 50-ի դեպքում, որոնցում նախատեսված ներդրումների համախառն արժեքը կազմում է 5.2 մլրդ դրամ: Հարկ է նշել, որ ծրագրերով նախատեսված ներդրումները հիմնականում նախատեսված են իրականացնել առանց ժամանակահատվածի հստակեցման:

Վերոնշյալ 65 վարձակալության պայմանագրերից 5-ը /2-ը՝ Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի, 2-ը՝ Գոշ հիդրոէլեկտրակայան ՍՊԸ-ի, 1-ը՝ Ս. Ա. -ի հետ կնքված/ կառուցապատման իրավունքի տրամադրում չեն նախատեսել:

Պայմանագրերի համաձայն պայմանագրից ծագող իրավունքն ենթակա է **պետական գրանցման**՝ սույն պայմանագրի կնքման օրվանից սկսած 30-օրյա ժամկետում՝ անշարժ գույքի գտնվելու վայրի անշարժ գույքի պետական կադաստրի տարածքային ստորաբաժանումում: Պայմանագրի անբաժանելի մասը համարվող հավելված 1-ում միաժամանակ նշվում է, որ կառուցապատման իրավունք ունեցող անձը պարտավոր է գրանցման վկայական ստանալուց հետո **եռօրյա ժամկետում** վկայականի պատճենը ներկայացնել Դիլիջան ազգային պարկ ՊՈԱԿ և գրավոր դիմել տարածքի **ընդունման-հանձման ակտ** ստանալու համար:

Դիլիջան ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ի հետ կառուցապատման իրավունքի տրամադրման և վարձակալության պայմանագիր կնքած 51 սուբյեկտներից միայն 35-ի դեպքում են առկա անշարժ գույքի պետական կադաստրի սկզբնական գրանցման վկայականները, իսկ հանձման ընդունման ակտ տրամադրվել է միայն 14 դեպքերում

Պայմանագրերով նախատեսված է, որ Դիլիջան ազգային պարկը պարտավոր է 5-օրյա ժամկետում **հանձման-ընդունման ակտով** կառուցապատման իրավունք ունեցող անձին տրամադրել համապատասխան հողամասը, հողամասի նկատմամբ տրամադրվելիք լրացուցիչ պահանջները /հավելված 1-ով սահմանվող/, որը հանդիսանում է պայմանագրի անբաժանելի մասը: Հարկ է նշել, որ Դիլիջան ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ի հետ կառուցապատման իրավունքի տրամադրման և վարձակալության պայմանագիր կնքած 51 սուբյեկտներից միայն

35-ի դեպքում են առկա անշարժ գույքի պետական կադաստրի սկզբնական գրանցման վկայականները, իսկ հանձման ընդունման ակտ տրամադրվել է միայն 14 դեպքերում:

Պայմանագրով նախատեսված է, որ կառուցապատման իրավունքի փոխանցման դեպքում վերջինս պետք է համաձայնեցվեր Դիլիջան ազգային պարկի տնօրինության հետ, այնինչ համաձայնությունն առկա է միայն մեկ դեպքում

Կառուցապատման իրավունքի տրամադրմամբ վարձակալությունների 28 դեպքում, կառուցապատման իրավունքի փոխանցման նպատակով պայմանագրեր են կնքվել այլ սուբյեկտների հետ՝ 6-ը՝ նվիրատվության, 22-ը՝ առուվաճառքի պայմանագրերից միայն 19 դեպքում է երևում պայմանագրի գինը: Վերոնշյալ 19 դեպքերով կառուցապատման իրավունքի վաճառքի ընդհանուր արժեքը

կազմել է 100,550 հազ. դրամ, իսկ առանձին 5 դեպքերով յուրաքանչյուր գերազանցում է 9 մլն. դրամը /առավելագույնը 19.5 մլն դրամ/: Պայմանագրով նախատեսված է, որ կառուցապատման իրավունքի փոխանցման դեպքում վերջինս պետք է համաձայնեցվեր Դիլիջան ազգային պարկի տնօրինության հետ, այնինչ համաձայնությունն առկա է միայն մեկ դեպքում:

Կառուցապատման իրավունքի փոխանցման նպատակով այլ սուբյեկտների հետ կնքված 28 պայմանագրերից միայն 6-ի դեպքում պետական կադաստրի գրանցման վկայականների փոփոխությունն առկա չէ:

Հարկ է նշել, որ կառուցապատման իրավունքի տրամադրման և վարձակալության պայմանագրերով Դիլիջան ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ի տարածքում 1 հա-ի դիմաց վարձավճարի չափը տատանվում է 115 – 639 հազ. դրամի սահմաններում, ընդ որում նույն համայնքում վարձավճարները նույնպես տատանվում են: Տարեկան վճարվելիք վարձավճարների ընդհանուր գումարն ըստ պայմանագրերի կազմում է մոտ 29,422 հազ. դրամ, իսկ պարտքը առ 01.10.2018, կազմում է 92,018 հազ. դրամ, որից 58,702 հազ. դրամը զուտ հաշվարկված տույժի գումարն է:

Ուսումնասիրված պայմանագրերից տարբեր ժամանակահատվածներում գումարի բռնագանձման և պայմանագիրը վաղաժամկետ լուծելու պահանջով դատարան է ներկայացվել 5 հայցադիմում, որից 1-ը՝ բավարարվել է, 4 դեպքով դատական գործընթացը շարունակվում է:

Վեց վարձակալներ պարտքի մարման պահանջով ծանուցվել են ՊՈԱԿ-ի կողմից:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի վերաբերյալ

«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» և «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքներին համապատասխան՝ ՀՀ կառավարության 2002թ.-ի հուլիսի 18-ի N 1046-Ն որոշմամբ հիմնադրվել է ՊՈԱԿ-ը: Նույն որոշմամբ հաստատվել է կանոնադրությունը և սահմանվել, որ ՊՈԱԿ-ը շահույթ ստանալու նպատակ չհետապնդող, իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող բնապահպանական, գիտահետազոտական, գիտաճանաչողական (էկոկրթական) կազմակերպություն է, որը գործում է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքին, «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին», «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքներին, այլ օրենքներին, իր կանոնադրությանը և այլ իրավական ակտերին համապատասխան:

ՊՈԱԿ-ը Նախարարության համակարգի կառույց է, այն իր կազմում ընդգրկում է «Էրեբունի» պետական արգելոցը, «Որդան կարմիր» պետական արգելավայրը, «Ջրվեժ» անտառապարկը, Ստեփանավանի «Սոճուտ», Բերդի «Սորաններ», Վանաձորի «Վանաձոր» Իջևանի դենդրոպարկերը և «Ջերմուկի ջրաբանական», «Հանքավանի ջրաբանական» պետական արգելավայրերը:

ՊՈԱԿ-ը իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց հետ կնքել է տարածքների վարձակալության 8 պայմանագրեր: Տարածքներից 6-ը տրամադրվել է որպես հանգստի, զբոսաշրջության կազմակերպման և դրա հետ կապված սպասարկման ծառայությունների մատուցման համար: Մեկ պայմանագիր կնքվել է, որպես հասարակական շինության վարձակալություն: Մեկ պայմանագիր էլ վերաբերում է հողամասի կառուցապատման իրավունքի տրամադրմանը, վարձակալությանը՝ «Սարուխ-Սթար» ՍՊԸ:

1. «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանվել է, որ բնության հատուկ պահպանվող տարածքի կառավարման պլանը (այսուհետ՝ **կառավարման պլան**) կազմվում է լիազորված պետական մարմնի հաստատած մեթոդական ցուցումների համաձայն, իսկ 5-րդ հոդվածի 5-րդ ենթակետի համաձայն այն հաստատում է ՀՀ կառավարությունը: Օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի բ) ենթակետի համաձայն կառավարման պլանը պետք է ընդգրկի բնության հատուկ պահպանվող տարածքի գոտիավորումը: Սակայն ՀՀ կառավարության կողմից 01.10.2018թ.-ի դրությամբ

ՊՈԱԿ-ի տարածքների վերաբերյալ հաստատված կառավարման պլան չի հաստատվել:

**Չի պահպանվել ՀՀ
կառավարության N 1046-Ն
որոշման 6-րդ կետի
պահանջը**

2. 2002թ.-ի հուլիսի 18-ի ՀՀ կառավարության N 1046-Ն որոշման 6-րդ կետով սահմանվել է, որ ՀՀ բնապահպանության նախարարը մեկամսյա ժամկետում պետք է հաստատի

ՊՈԱԿ-ի ենթակայությամբ գործող պետական հիմնարկների կանոնադրությունները, սակայն «Ջրվեժ» անտառապարկի, Ստեփանավանի «Սոճուտ», Բերդի «Սորաններ», Վանաձորի «Վանաձոր», Իջևանի դենդրոպարկերի կանոնադրությունները հաստատվել են 2006թ. հունիսի 5-ին՝ ՊՈԱԿ-ի տնօրենի կողմից: Արդյունքում չի պահպանվել ՀՀ կառավարության N 1046-Ն որոշման 6-րդ կետի պահանջը:

3. 2008թ.-ի դեկտեմբերի 18-ի ՀՀ կառավարության N 1578-Ն որոշմամբ սահմանվել է բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում հողամասերի վարձակալության և (կամ) կառուցապատման իրավունքով տրամադրելու նպատակով ստեղծված միջգերատեսչական մրցութային հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) գործառույթներն ու գործունեության կարգը: Հանձնաժողովի գործառույթներն են՝ բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում վարձակալության և (կամ) կառուցապատման իրավունքով տրամադրվող հողամասերի ցանկերի քննարկումն ու հաստատումը: Ցանկում ընդգրկված հողամասերի փաթեթում ներառվում են նաև հողամասի՝ չափը, հողատեսքը, վարձակալության և կառուցապատման իրավունքի ժամկետները, վարձավճարի մեկնարկային գինը, շրջակա միջավայրի պահպանության միջոցառումները: Հանձնաժողովի հիմնական գործառույթներից է նաև մրցութի անցկացման պահանջների և պայմանների սահմանումն ու դրանց հրապարակումը:

**Թվով 4 պայմանագրերում
հաշվի չի առնվել 2008թ.-ի
դեկտեմբերի 18-ի ՀՀ
կառավարության N 1578-Ն
որոշումը**

Հաշվեքննությամբ պարզվեց, որ ՊՈԱԿ-ի կողմից տարածքների վարձակալության տրամադրման գործընթացը իրականացնելիս չի պահպանվել ՀՀ օրենսդրության պահանջը: Այսպես՝ թվով 4 պայմանագրերում հաշվի չի

առնվել 2008թ.-ի դեկտեմբերի 18-ի ՀՀ կառավարության N 1578-Ն որոշումը, քանի որ բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում հողամասերի վարձակալության և (կամ) կառուցապատման իրավունքով տրամադրելու նպատակով ստեղծված Հանձնաժողովի գործառույթներն չեն իրականացվել: Վերը նշված 4 տարածքների վարձակալության հանձնելու նպատակով

Հանձնաժողովի նիստեր չեն հրավիրվել և համապատասխան որոշումներ չեն կայացվել:

Արդյունքում՝ ՊՈԱԿ-ի կողմից հողամասերի վարձակալության հանձնման գործընթացը իրականացվել է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պահանջների անհամապատասխանություններով:

4. ՀՀ կառավարության 2010թ.-ի հունիսի 3-ի թիվ 668-Ն որոշմամբ հաստատվել է պետական սեփականություն համարվող անտառների վարձավճարի նվազագույն չափը, համաձայն որի՝ մշակութային, առողջարարական, սպորտի, հանգստի և զբոսաշրջության նպատակներով անտառօգտագործումը Կոտայքի մարզում մեկ հեկտարի համար կազմում է 771.0

**Կնքվել են «Ջրվեժ»
անտառպարկի
հողատարածքների
վարձակալության 3
պայմանագրեր, որտեղ նույն
մարզում 1 հա-ի դիմաց
սահմանվել են տարբեր
չափի վարձավճարներ, ինչը
մի քանի անգամ ցածր է
որոշմամբ սահմանված
նվազագույն չափից**

հազ. դրամ («Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ը Կոտայքի մարզի անտառածածկ տարածքների վարձակալության համար մեկնարկային գինը որոշելիս առաջնորդվում է 2010թ.-ի 668-Ն որոշմամբ): ՊՈԱԿ-ի կողմից կառավարության որոշումը ընդունելուց հետո կնքվել են «Ջրվեժ» անտառպարկի հողատարածքների վարձակալության 3 պայմանագրեր, որտեղ նույն մարզում 1հա դիմաց սահմանվել են տարբեր չափի վարձավճարներ, ինչը մի քանի անգամ ցածր է որոշմամբ սահմանված նվազագույն չափից:

5. ՊՈԱԿ-ը վարձավճարների մեկնարկային չափը որոշելիս կարող էր հիմք ընդունել ՀՀ կառավարության 668-Ն որոշմամբ Կոտայքի մարզի համար սահմանված վարձավճարի նվազագույն չափը և այդ դեպքում մեկնարկային գինը կկազմեր առնվազն՝ 771.0 հազ դրամ, իսկ Տավուշի մարզում՝ 400.0 հազ. դրամ: ՊՈԱԿ-ը զրկել է իրեն լրացուցիչ 6,372.7 հազ. դրամ գումար հավաքագրելու հնարավորությունից:

Հաշվեքնության և ստուգման օբյեկտներին ներկայացված փաստաթղթերի վերաբերյալ

Հաշվեքնության արդյունքում կազմվել է ընդհանուր թվով 10 արձանագրություն և 18 հավելվածներ, որոնք տրամադրվել է նախարարությանը: **Արձանագրված անհամապատասխանությունների վերաբերյալ ներկայացված պարզաբանումների վերլուծությամբ պարզվեց, որ**

1. Նախարարության համակարգում գործող 6 կառույցների 132 աշխատակիցների վերաբերյալ, որոնք միևնույն ժամանակահատվածում աշխատել են 1-ից ավելի աշխատավայրերում տրվել են հետևյալ պարզաբանումները.
 - Անտառային պետական կոմիտեի 92 աշխատակիցներից 66-ը բացատրագիր են ներկայացրել, 24-ը ազատված են աշխատանքից, 2-ը աշխատանքից ազատման դիմում են գրել, 2-ը ազատվել են այլ վայրում իրականացվող աշխատանքից:
 - «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի 20 աշխատակիցներից 13-ը բացարագիր են ներկայացրել, 6-ը ազատվել են աշխատանքից, 1-ը ազատվել է այլ վայրում կատարվող աշխատանքից:
 - «Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի 2 աշխատակիցներից մեկը ներկայացրել է պարզաբանում, 1-ը ազատվել է աշխատանքից:
 - «Արփի լիճ ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի 4 աշխատակիցներից 2-ը ներկայացրել են բացատրագիր:
 - «Խոսրովի անտառ պետական արգելոց ՊՈԱԿ-ի 4 աշխատակիցներից 3-ը ներկայացրել են բացատրագիր, 1-ը ազատված է աշխատանքից:
 - «Դիլիջան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի 6 աշխատակիցների կողմից ներկայացրել է բացատրագիր:

Կառույցների աշխատակիցների կողմից միևնույն ժամանակահատվածում տարբեր աշխատավայրերում աշխատելու վերաբերյալ ներկայացված բացատրագրերում նշված են այնպիսի հիմնավորումներ ինչպիսիք են օրինակ, մյուս աշխատավայրերում աշխատանքը՝

 - ընդմիջման ժամերին իրականացնելը
 - ժամը 18:00-ից հետո իրականացնելը
 - շաբաթ, կիրակի և տոնական օրերին իրականացնելը:
 - համատեղությամբ աշխատանքները ազատ աշխատանքային գրաֆիկով իրականացնելը
 - աշխատանքները էլեկտրոնային փոստի միջոցով իրականացնելը
 - այլ վայրում իրականացվող աշխատանքի չնորմավորված բնույթը:
2. Պարզաբանումների մի մասը պարունակում է խմբագրական և տեխնիկական բնույթ, որոնց հիման վրա ընթացիկ եզրակացությունում կատարվել են համապատասխան խմբագրումներ: Համաձայն պարզաբանման:
3. Առկա են պարզաբանումներ, որոնք ըստ էության իրենցից ներկայացնում են առարկություններ, որոնցից ընդունվել է հետևյալը.
 - բնապահպանական օրենսդրության պահանջների պահպանման ու կատարման նկատմամբ օրենքներով սահմանված կարգով վարչարարությունը և

ստուգման իրավասությունը իրականացնում է բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմինը (Հարկային օրենսգիրք, հոդված 199):

- Շիշկերտը ոչ թե առանձին վարչական միավոր է կամ գյուղ, այլ բնակավայր է, որը ներառված է և վարչական առումով ենթակա է Ծավ համայնքին, ուստի այն մշտապես և բոլոր ծրագրերում փաստացի համարվում է Ծավ համայնքի մաս:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Վերանայել սուբվենցիաների բաշխման համակարգը և բարձրացնել համայնքների պատասխանատու մարմինների մասնագիտական մակարդակը: Ֆինանսավորել և իրականացնել այնպիսի միջոցառումներ, որոնք ուղղված կլինեն էկոհամակարգի և բնակչության առողջության պահպանությանը:

Նախարարությանն ուժեղացնել հսկողությունը ՊՏԱԾ-Հ ծրագրով.

- բյուջեով հաստատված տարեկան ծրագրի լիարժեք կատարմանը
- կնքված պայմանագրերի աշխատանքների ժամանակին կատարմանը և փաստաթղթավորմանը
- Ջրային ռեսուրսների կառավարման արդյունավետության բարձրացման նպատակով ակտիվացնել համագործությունը այլ գերատեսչությունների հետ, մասնավորապես՝
 - ✓ ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի հետ՝ ջրօգտագործման չափաքանակների հսկողական և վերահսկողական գործընթացները ավելի օպերատիվ դարձնելու և օրենքով սահմանված նորմերի չափապանման դեպքերը բացառելու նպատակով:
 - ✓ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության համապատասխան ստորաբաժանումների հետ՝ ձկնաբուծարանների և համայնքների արտավայրերի ջրարբիացման ծրագրերի մասով տեղեկատվության օպերատիվ փոխանակման նպատակով:
- Ջրօգտագործման թույլտվության տրամադրման, երկարաձգման և վերաձևակերպման գործընթացը կազմակերպել օրենքի շրջանակներում:
- Միջոցներ ձեռնարկել ջրային ռեսուրսների կադաստրի վարումը ամբողջությամբ և օրենքի շրջանակներում իրականացնելու ուղղությամբ:
- Հայաստանի հանրապետությունում վայրի բույսերի ու կենդանիների արտահանման և ներմուծման գործընթացը թափանցիկ և վերահսկվելի դարձնելու նպատակով անհրաժեշտ է՝ Նախարարության, Տեսչության, ՊԵԿ-ի, ՍԱՊԾ-ի և այլ շահագրգիռ մարմինների միջև ստեղծել համագործակցության հստակ ընթացակարգ, համաձայն որի անհրաժեշտ տեղեկատվության փոխադարձ տրամադրումը պետք է լինի սահմանված պարտադիր պահանջ:

- Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ պայմանագրով վարձատուին իրավունք ունի՝ վարձավճարի փոփոխման, ինչպես նաև երրորդ անձանց իրավունքների մասին գրավոր տեղեկացնել վարձակալին, իսկ վարձակալը պարտավոր է վճարել նոր վարձավճարի չափը և վարձատուի հետ կնքել համապատասխան փոփոխության համաձայնագիր՝ հողերի վարձավճարների չափերը համապատասխանեցնել կառավարության 03.06.2010թ. 668-Ն որոշման պահանջներին, փոփոխել նաև մինչ վերոհիշյալ որոշումը կնքված պայմանագրերով սահմանված վարձավճարների չափերը:
- Մեծացնել ՊՈԱԿ-ի կողմից պատշաճ հսկողական մեխանիզմները վարձակալած հողատարածքների օգտագործման համապատասխանությանը պայմանագրերով և այլ փաստաթղթերով սահմանված պայմաններին՝ սահմանելով վարձակալի պարտավորությունների կատարման ժամանակացույց և կատարման վերաբերյալ հաշվետվողականության ընթացակարգեր
- Անտառային հողերը հանքարդյունաբերության շահագործման և խողովակների անցկացման ինչպես նաև սերվիտուտների նպատակով վարձակալության տրամադրման ժամանակ հիմք ընդունել տվյալ նպատակով հողերի տրամադրումը կարգավորող իրավական ակտերը: Նախարարությանը.
- օպտիմալացնել ԾԻԳ-ի կառուցվածքային ստորաբաժանումները և հաստիքացուցակը:
- հստակեցնել դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում այլ վճարովի աշխատանքների կատարման գործընթացը:
- ԾԻԳ-ի տնօրենին
- Գնումների գործընթացը կազմակերպել ՀՀ օրենսդրության համաձայն:
- «Դիլիջան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ում մեծացնել բիզնես ծրագրերի նշանակությունը, ուժեղացնել վերահսկողական մեխանիզմները ինչպես տարածքի հանձման ընդունման, այնպես էլ ընթացիկ շահագործման փուլերում:
- ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը՝ մշակել և կառավարության հաստատմանը ներկայացնել որոշում՝ վարձակալությամբ տրվող բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մեկնարկային գների վերաբերյալ:

- ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը՝ կառավարության հաստատմանը ներկայացնել «Արգելոցապարկային համալիր» և «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ների տարածքների կառավարման պլանը:

Ծանոթություն՝ Ղեկավարվելով «Անձնական գովազդների պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի իրավակարգավորումներով՝ սյուն փաստաթղթում նույնականացվող անձնական գովազդները ներկայացված են սկզբնապատճենով, իսկ հավելվածները կցված են ընթացիկ եզրակացության կազմման համար հիմք հանդիսացող արձանագրություններին:

«Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն, հաշվեքննության օբյեկտի ղեկավարը, ընթացիկ եզրակացությունն ստանալուց հետո՝ 30 օրվա ընթացքում, Հաշվեքննիչ պալատին տրամադրում է ընթացիկ եզրակացությունում ամրագրված անհամապատասխանության, խեղաթյուրման վերացման, առաջարկությունների իրականացման և ընթացիկ եզրակացությանը վերաբերող այլ գրավոր տեղեկատվություն:

III. ԱՅԼ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Նշանակալի հաշիվների փաստացի ծախսերը և համապատասխան կազմակերպությունների կողմից ներկայացված «Հիմնարկի կատարած բյուջետային ծախսերի և բյուջետային պարտքերի մասին» ձև 2 հաշվետվությունների համադրման արդյունքում ֆինանսական հաշվետվության շրջանակներում անհամապատասխանություններ չեն արձանագրվել:

Առանձին նշանակալի հոդվածների հաշվեքնության արդյունքում պարզվել է.

1. « Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանում ծրագիր» /նախարարության աշխատակազմ /

2017թ.-ին տարեսկզբի հաստատված նախահաշվով նախատեսվել է 1,385,292.1 հազ.դրամ, տարեկան ճշտված նախահաշվով՝ 1,413,418.8 հազ.դրամ, որի դիմաց ֆինանսավորվել է 1,407,535.3 հազ.դրամ, հարկ է նշել նաև, որ տվյալ հոդվածի մեջ ներառված են նաև նախարարության աշխատակազմի մեջ ընդգրկված 3 գործակալությունների /ջրային ռեսուրսների կառավարման, կենսառեսուրսների կառավարման և թափոնների և մթնոլորտ արտանետումների կառավարման/ և բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմինի ծախսերը: Դրամարկղային ծախսը կազմել է 1,399,044.0 հազ.դրամ, մնացորդը կազմել է 8,491.3 հազ.դրամ, որն էլ փոխանցվել է ՀՀ բյուջե: Գոյացած տնտեսումից 8,330.3 հազ.դրամն առաջացել է աշխատողների աշխատավարձ և հավելավճար հոդվածի տնտեսումից: Տվյալ նշանակալի հոդվածը բաղկատվել է նշանակալի և ոչ նշանակալի հաշիվների միջև: Ելնելով նրանից, որ -աշխատողների աշխատավարձ և հավելավճար և - քաղաքացիական, դատական և պետական ծառ.պարգևատրում հոդվածների գումարը գերազանցում է էականության հատուկ շեմը՝ 49,524.1 հազ.դրամը, նրանք հանդիսանում են նշանակալի հաշիվներ: Քանի որ ոչ նշանակալի հաշիվների մնացորդների հանրագումարը գերազանցում է էականության հատուկ շեմը, աուդիտի կողմից ընտրվել է որպես նշանակալի հոդված նաև տրանսպորտային նյութերը՝ այն համարելով բարձր ռիսկային / Աղյուսակ 2 /:

Աղյուսակ 2 հազ.դրամ

Տարի	Տարեսկզբի նախահաշվով	Տարեկան ճշտված նախահաշվով	Ֆինանսավորվել է	Դրամարկղային ծախս	Փաստացի ծախս
2017թ.	1,385,292.1	1,413,418.8	1,407,535.3	1,399,044.0	1,399,648.5
որից					
աշխատողների աշխատավարձ և հավելավճար	1,143,222.6	1,165,763.0	1,165,763.8	1,157,433.5	1,157,433.5
քաղաքացիական, դատական և պետական ծառ. պարգևատրում	110,204.3	110,204.3	110,204.3	110,204.3	110,204.3
տրանսպորտային նյութեր	32,009.7	31,214.4	28,606.1	28,606.1	28,505.8

2. «Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների կենտրոնական ապարատի պահպանում» ծրագիր /նախարարարի աշխատակազմ /

Տվյալ նշանակալի հոդվածը նույնպես բաղկացվել է նշանակալի և ոչ նշանակալի հաշիվների միջև, որտեղ -աշխատողների աշխատավարձ և հավելավճար հոդվածը ևս հանդիսանում է նշանակալի հաշիվ / Աղյուսակ 3 /:

Աղյուսակ 3 հազ.դրամ

Տարի	Տարեսկզբի նախահաշվով	Տարեկան ճշտված նախահաշվով	Ֆինանսավորվել է	Դրամարկղային ծախս	Փաստացի ծախս
2017թ.	74,152.0	73,552.0	72,673.4	72,608.4	72,065.5
որից					
աշխատողների աշխատավարձ և հավելավճար	65,316.8	65,316.8	65,316.8	65,311.8	65,311.8

2017թ.-ին նախարարի աշխատակազմի աշխատակիցները նախարարի հրամանի հիման վրա պարզևատրվել են նաև արտաբյուջեից 4,891.0 հազ.դրամի չափով:

2018թ.-ին ՀՀ վարչապետի 11.06 2018թ.-ի N 733-L որոշման համաձայն՝ տեղի է ունեցել կառուցվածքային փոփոխություն ըստ որի՝ նախարարության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին առանձնացվել է նախարարության աշխատակազմի ծրագրից և դարձել է առանձին բյուջետային ծրագիր: Իսկ նախարարի և նախարարության աշխատակազմերը միավորվել են և արտացոլվում են «Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանում» ծրագրում:

-Աշխատավարձ և հավելավճարներ

Այսպիսով՝ ելնլով նրանից, որ 2017թ.-ին տվյալ նշանակալի երկու հոդվածներում աշխատողների աշխատավարձերը և հավելավճարները կազմում են ընդհանուր բյուջեի 90.2 %-ը, այն ենթակա է հաշվեքննության /Աղյուսակ 4/:

Աղյուսակ4 հազ.դրամ

Անվանում	Տարեկան ճշտված նախահաշվով	աշխատավարձ և քաղ.ծառ.պարգևատրում	Տոկոս
1-ին ծրագիր	1,413,418.8	1,275,967.3	90.3%
2-րդ ծրագիր	73,552.0	65,316.8	88.8%
Երկու ծրագրերը միասին	1,486,970.8	1,341,284.1	90.2%

Հարցում է կատարվել Նախարարությանը վերը նշված երկու ծրագրով 2017թ.-ի ընթացքում աշխատակիցների 12 ամիսների աշխատավարձերի հաշվարկների վերաբերյալ: Ստացված տվյալների հիման վրա կազմվել է ամփոփ՝ 12 ամիսների աշխատավարձերի հաշվարկների, որտեղ արտացոլված են հաշվարկի հետ կապված բոլոր 41 սյունները / ամիս, ստորաբաժանում, տաբելային համար, անուն ազգանուն, պաշտոն, սոցիալական քարտի համար, հաստիք ծժամ, միանվագ արձակուրդային վճար, վերահաշվարկ, առձեռն, պարգևատրում աշխատավարձի ֆոնդից, պարգևատրում քաղաքացիական, դատական և պետական ծառայողների, պարգևատրում արտաբյուջեից, օգնություն չհարկվող, օգնություն, հիվանդության նպաստ, ընտանիքի հիվանդ անդամի խնամքի նպաստ, ընթացիկ ամսվան բաժին ընկնող արձակուրդային, ապագա ամսվան բաժին ընկնող արձակուրդային, ընթացիկ ամսվա արձակուրդի հաշվարկ նախորդ ամսում, վերջնահաշվարկ, մայրության նպաստ, ապագա ամսվա բաժին ընկնող մայրության նպաստ, ընթացիկ ամսվա մայրության նպաստի հաշվարկ նախորդ ամսում, հարգելի չվճարվող բացակայություն, ընդամենը հատկացված է, լողավազանի արժեքներ, հիմնադրամ, ալիմենտ-187, ալիմենտ-187/1, հաշվարկի հետ պահում, բռնագանձում ԴԱՀԿ, բռնագանձում ԴԱՀԿ 1, պարտադիր կուտակային կենսաթոշակ, արհմիութենական անդամավճար, պարտք ամսվա սկզբում, դրոշմանիշային վճար, եկամտային հարկ, վճարված աշխատավարձ, գործատուի կողմից վճարվող դրոշմանիշային վճար և ընդամենը պահված է /: Ելնելով նրանից, որ նշանակալի հաշիվը իր մեջ պարունակում է մեծ քանակությամբ միատարր բազմություն կիրառվել է վիճակագրական ընտրանք: Արդյունքում 4734 տարրերի /նախարարի, նախարարության, գործակալությունների և տեսչական մարմնի աշխատակիցների/ բազմությունից ընտրանքի չափը կազմել է 79 տարր /74 անուն, ազգանուն/: Աուդիտորի կողմից իրականացվել է ընտրանքի յուրաքանչյուր տարրի պաշտոնում աշխատանքային ստաժի վերահաշվարկ՝ հիմնվելով վերջիններիս ընդունման հրամանի տվյալ պաշտոնում, ինչպես նաև քաղ.ծառ. աշխատանքային ստաժերի, և շնորհված դասային աստիճանի վրա, որը համադրվել է «Պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի հավելվածների գործակիցներ և հաստատված հաստիքացուցակի հետ: Համաձայն ուսումնասիրության գործակիցներում որևէ տարբերություն չի հայտնաբերվել: Գործող օրենսդրության պահանջների հիման վրա կատարվել է նաև տվյալ պաշտոնում աշխատանքային ստաժի, ըստ ստաժի բազային աշխատավարձի նկատմամբ բազմապատիկ գործակիցի, պաշտոնային դրույքաչափի, բարձր դասային աստիճանի համար հավելավճարի, բարձր լեռնային վայրերում աշխատելու և վնասակար պայմաններում աշխատելու համար հավելումների,

եկամտահարկի վերահաշվարկ: Հաշվեքնության ընթացքում որևէ անհամապատասխանություն չի հայտնաբերվել: Ելնելով այդ փաստից, հաշվեքնության արդյունքները տարածվել են նաև 2018թ.-ի 9 ամիսների գործունեությունը նկատմամբ: Ընտրանքի ամփոփ տեղեկատվությունը էլեկտրոնային կրիչով տրամադրվել է նախարարությանը:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի /KfW/ կողմից տրամադրվող «Կովկասի պահպանվող տարածքների աջակցության ծրագիր Հայաստան /Էկոտարածաշրջանային ծրագիր-Հայաստան, 3-րդ փուլ» (այսուհետ՝ ՊՏԱԾ-Հ) դրամաշնորհային ծրագրի վերաբերյալ

Ամփոփ նկարագիրը՝ «Կովկասի պահպանվող տարածքների աջակցության ծրագիր-Հայաստան (Էկոտարածաշրջանային ծրագիր-Հայաստան, 3-րդ փուլ)» (այսուհետ՝ ՊՏԱԾ-Հ) դրամաշնորհային ծրագրի նպատակը բնական ռեսուրսների և պահպանվող տարածքների (այսուհետ՝ ՊՏ) կառավարման բարելավումն է՝ միաժամանակ բարելավելով վերոնշյալ ՊՏ-ների հարակից 32 համայնքները, որոնք նույնականացվում են որպես «Պահպանվող տարածքների աջակցման գոտու համայնքներ»-ի սոցիալ-տնտեսական վիճակը: Ի թիվս այլոց, դրան կարելի է հասնել բնական ռեսուրսների կայուն օգտագործմամբ և պահպանվող տարածքների կառավարման գործում տեղական համայնքների ակտիվ ներգրավմամբ: Միևնույն ժամանակ, ՊՏԱԾ-Հ-ը նպատակ ունի աջակցելու և ամրապնդելու պետական մարմինների կարողությունները, որոնք անմիջական ազդեցություն ունեն կենսաբազմազանության պահպանման վրա:

ՊՏԱԾ-Հ-ի թիրախային ՊՏ-ները, որոնք տեղակայված են երկրի հարավում՝ Սյունիքի մարզում, հետևյալներն են.

1. Շիկահող պետական արգելոցը (12,137,075 հա),
2. Արևիք ազգային պարկը (33,939.19 հա),
3. Զանգեզուր պետական արգելավայրը (25,711.5959 հա),
4. Խուստուփ պետական արգելավայրը (6,946.74 հա),
5. Բողաքարի պետական արգելավայրը (2,728 հա),
6. Սոսու պուրակ պետական արգելավայրը (64.2 հա),
7. Սև լիճ պետական արգելավայրը (240 հա):

Ծրագրի իրավական հիմքերը՝ ՊՏԱԾ-Հ դրամաշնորհային ծրագրի իրականացման իրավական հիմքերը և ընթացակարգերը սահմանված են ՀՀ կառավարության և Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության կառավարության միջև 2010թ.-ի մարտի 16-ին և 2013թ.-ի մարտի 12-ին ստորագրված 2 միջազգային համաձայնագրերով, ինչպես նաև 2011թ.-ի հուլիսի 18-ին և 2012թ.-ի նոյեմբերի 15-ին Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի (այսուհետ՝ KfW), ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՀՀ բնապահպանության նախարարության (այսուհետ՝ Նախարարության) միջև կնքված ֆինանսական համաձայնագրերով:

Հիմք ընդունելով վերոհիշյալ միջազգային պայմանագրերը՝ 2013թ.-ի մայիսի 28-ին KfW-ի և Նախարարության միջև կնքվել է առանձին Համաձայնագիր, որով կարգավորված են

ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի իրականացման մեխանիզմների և այլ կազմակերպչական բնույթի իրավահարաբերությունները:

Ծրագրի իրականացվումը՝ Նախարարությանը՝ հիմք ընդունելով վերջին համաձայնագիրը, անցկացրել է միջազգային մրցույթ, որի արդյունքում ընտրվել է խորհրդատվական կոնսորցիումի առաջատար հանդիսացող գերմանական GITEC GmbH խորհրդատվական ընկերությունը (այսուհետ՝ GITEC)

Ծրագրի ֆինանսավորման աղբյուրը՝ Գերմանական KfW բանկ

Ծրագրի համար հատկացված ընդհանուր գումարը՝ 8.25 մլն Եվրո (ներառյալ նաև GITEC GmbH ընկերության խորհրդատվական ծառայությունների գումարը, որը խորհրդատուին է վճարվում՝ KfW բանկից ուղիղ ընթացակարգով առանց Դիսպոզիցիոն ֆոնդում (ՀՀ պետական բյուջեում) ներառելու:

Ծրագրի մեկնարկը և իրականացման հիմնական ընթացակարգը՝ 2015-2016թթ-ին GITEC-ի կողմից մեկնարկվել են նախնական ուսումնասիրությունների աշխատանքները ծրագրի թիրախային տարածաշրջանում՝ ՀՀ Սյունիքի մարզի հարավային հատվածում՝ հիմնականում Կապանի և Մեղրիի տարածաշրջաններում: Տևողությունը՝ 5 տարի / 2015-2020թթ. /:

ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի շրջանակներում յուրաքանչյուր գործառնական տարվա համար մշակվում է տվյալ տարվա Գործողությունների ծրագիր, որը յուրաքանչյուր նախորդ տարվա երկրորդ կիսամյակային հաշվետվության շրջանակներում ներկայացվում է KfW-ին և Նախարարությանը: Վերջիններիս հաստատումները ստանալուց հետո տվյալ տարվա գործողությունների ծրագրում ներառված միջոցառումները իրականացվում են KfW-ի ընթացակարգերով, ինչի պահանջը սահմանված է վերը նշված առանձին Համաձայնագրով:

Ծրագրի դիսպոզիցիոն ֆոնդը ՀՀ կառավարության 2017թ. մարտի 2-ի N 221-Ն որոշմամբ փոփոխություն է կատարվել ՀՀ 2017թ. պետական բյուջեում և ՊՏԱԾ-Հ դրամաշնորհային ծրագիրը ներառվել է պետական բյուջե, որն ուժի մեջ է մտել 16.03.2017թ.-ից: ՀՀ պետական գանձապետարանում բացված հաշվի շահագործման մեկնարկ սկսվել է 16.03.2017թ.-ից, ծրագրի առաջին աշխատանքային տարին ընդունվում է 2017թ.-ն:

2017թ.-ի գործունեության հաշվեքնություն

2017 թ.-ին հաստատված պետական բյուջեով ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի գումարը կազմել է 1,166,577.10 հազ. դրամ, որից դրամաշնորհ՝ 972,147.60 հազ. դրամ և 194,429.50 հազ. դրամ համաֆինանսավորում:

2017թ.-ին ծրագրով նախատեսված 34 գործողություններից չի կատարվել 21-ը, որը կազմում է պլանավորված գործողությունների 61.8 %-ը: Չկատարված գործողությունների ընդհանուր գումարը կազմել է 958,000 եվրո կամ ընդհանուր բյուջեի 52.2 %-ը:

Մնացած 13 գործողություններով՝ 877,000 եվրո ընդհանուր գումարով, 2017թ.-ին կնքվել են 485,352 եվրո ընդհանուր արժեքով պայմանագրեր կամ ընդհանուր բյուջեի 26.4 %-ը: 2017թ.-ի ընթացքում կնքված պայմանագրերի մասով կատարվել է 288,156 եվրոյի վճարում: Հարկ է նշել, որ կնքված պայմանագրերից 173,777 եվրոյի պայմանագրերը

կնքվել են դեկտեմբեր ամսին: 2017թ.-ի գործողությունների ամփոփ պատկերն արտացոլված է աղյուսակ 6-ում.

2017թ.-ին ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի կողմից գործողությունների ցանկ Աղյուսակ 6 Եվրո

N:	Բյուջեի կոդ	Գործողություն	Պլանավորված	Չիրականացված	2017թ. կնքված պայմանագրեր
1	1a.1.2.	Թիրախային ՊՏ-ների ելակետային ուսումնասիրություններ	100,000		77880
2	1a.1.3.	Սյունիքի մարզի հարավային հատվածի էկոտուրիզմի զարգացման ռազմավարության և պլանի մշակում	40,000	40,000	
3	1a.1.5.	ՊՏ-ների Շահագործման և Տեխնիկական սպասարկման պլանների մշակում	5,000		4900
4	1a.2.1.	ՊՏ-ի աշխատակազմի համար վերապատրաստման պլանի մշակում	3,000		2950
5	1a.2.2.	"Այլ պետական կազմակերպությունների հմտությունների և ունակությունների զարգացման պլանավորում, որոնք ունեն անմիջական ազդեցություն կենսաբազմազանության պահպանման վրա" պլանի մշակում	4,000		3900
6	1a.2.3.	Բնապահպանական կրթության ռազմավարության և պլանների մշակում՝ թիրախային ՊՏ-ների համար	3,000		3000
7	1a.2.4.	Սոցիոլոգիական ուսումնասիրություն՝ գնահատելու հանրային վերաբերմունքն ու ընկալումները	10,000	10,000	
8	1a.2.5.	Հաղորդակության և PR ռազմավարության և պլանի մշակում թիրախային ՊՏ-ների համար	10,000	10,000	
9	1a.3.1.	Գնահատումները, հաղորդակցությունները և միջոցառումները իրականացվում են/համակարգվում են Տարածաշրջանային Խորհրդի ղեկավարական Խորհրդի կողմից:	15,000	15,000	
10	1b.1.1.	Արևիկ ԱՊ-ի և Բողաքար ՊՏ-ի սահմանագծման համար վճարումներ և կապալառուի աշխատանքի համակարգում	80,000	80,000	

11	1b.1.1.	Զանգեզուր և Սև Լիճ ՊՏ-ների սահմանագծման համար վճարումներ և կապալառուի աշխատանքի համակարգում	60,000	60,000	
12	1b.1.3.	Խթանել այլ պետական կազմակերպությունների հմտությունների և կարողությունների զարգացումը, որոնք ունեն ուղղակի ազդեցություն կենսաբազմազանության պահպանության վրա	100,000	100,000	
13	1b.2.1.	Վարչական շենք/այցելուների կենտրոնի գնում Կապանում	220,000	220,000	
14	1b.2.1.	Արևիկ Ազգային Պարկի համար ադմինիստրատիվ շենքի և այցելուների կենտրոնի կառուցման ծրագրի համար Տեխնիկական Առաջարկի մշակում	20,000	20,000	
15	1b.2.2.	Սարքավորումների գնումները	232,000		22074
16	1b.3.1.	Ներդրումներ բնապահպանական կրթության գործողություններում (Հաշվի առնելով միջազգային/Եվրոպական լավագույն փորձը)	20,000	20,000	
17	1b.3.2.	Ներդրումներ հաղորդակցման և Հանրային Իրազեկման աշխատանքներում	20,000	20,000	
18	1b.3.3.	Հայաստանում ՊՏ-ների վերաբերյալ բնապահպանական գիտակցության խթանում (աշխատանքներ Երևանում) -Այլընտրանքային գաղափարների/առաջարկների գնահատում, Կապալառուի վճարումներ և աշխատանքի համակարգում	30,000	30,000	
19	1b.4.1.	ՊՏ աշխատակազմի վերապատրաստման պլանի իրագործում (Հաշվի առնելով միջազգային/Եվրոպական լավագույն փորձը)	20,000	20,000	
20	1b.4.2.	Ուսուցողական այցերի կազմակերպում դեպի լավագույն փորձի տարածքներ (Հաշվի առնելով միջազգային/Եվրոպական լավագույն փորձը)	30,000	30,000	
21	1c.2.2.	Համակարգում այլ դոնորների, միջազգային ծրագրերի և մասնավոր հատվածի հետ	2,000	2,000	

22	1c.2.3.	Թիրախային ՊՏ-ների կայուն ֆինանսավորմանն ուղղված փորձնական միջոցառումների աջակցում - Անհատական Ծրագրային Առաջարկի(ԱԾԱ) մշակում ' ԲՆ-ի հետ համատեղ	5,000		4960
23	1c.2.3.	Համապատասխան ապրանքների և ծառայությունների գնումներ (ըստ ԲՊ-ի)	50,000	50,000	
24	1c.2.4.	Կենսաբազմազանության կայուն օգտագործմանն ուղղված փորձնական միջոցառումների աջակցում - Անհատական Ծրագրային Առաջարկի(ԱԾԱ) մշակում ' ԲՆ-ի հետ համատեղ	5,000	5,000	
25	1c.2.4.	Համապատասխան ապրանքների և ծառայությունների գնումներ (ըստ ԲՊ-ի)	100,000	100,000	
26	1c.4.1.	Աջակցել ընտրված ՊՏ-ներին դառնալու CNF-ի համար պատրաստ	1,000	1,000	
27	2.1.1.	Տարածաշրջանային Խորհրդատվական Խորհուրդի (ՏԽԽ) հիմնումը և ամրապնդումը	30,000		1380
28	2.2.1.	Արագ Մեկնարկի Միջոցառումներ (ԱՄՄ)	160,000		145000
29	2.2.2.	Ֆինանսական Մասնակցային Մոտեցում (ՖՄՄ)	100,000		99180
30	2.2.3.	Համաֆինանսավորման սխեմաներ տեղական ՀԿ-ների համար՝ ներգրավելու սոցիալ-տնտեսական դրամաշնորհներ այլ դոնորներից թիրախային ՊՏ-ների աջակցման գոտիներում	120,000	120,000	
31	2.2.4.	Ներդրումներ համայնքներում, ըստ Անհատական Ծրագրի Առաջարկի "Կենցաղային Էներգետիկ Ապահովության" Վառելափայտի վերաբերյալ վերջանակացված ԱԱԾ ծրագրի հիման վրա	220,000		99912
32	3.1.1.	ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հայեցակարգի վերաբերյալ ազգային աշխատաժողովի կազմակերպում	10,000		14500
33	3.1.1.	Մշակել և տարածել ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հայեցակարգերի վերաբերյալ նյութեր	5,000		5716

34	3.2.1.	Համակարգված փորձի փոխանակման խթանում, ինչպես նաև՝ Հայաստանում տարբեր պահպանվող տարածքների միջև սիներգիզմի ստեղծում (ներառյալ պլանավորած ՊՏ-ները)	5,000	5,000	
		Ընդամենը	1,835,000	958,000	485,352

2018թ.-ի գործողության հաշվեքննություն

2018 թ.-ին հաստատված պետական բյուջեով ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի գումարը կազմել է 1,701,937.10 հազ. դրամ, որից դրամաշնորհ՝ 1,441,381.80 հազ. դրամ և 260,555.30 հազ. դրամ համաֆինանսավորում:

Նախատեսված թվով 28 գործողություններից հաշվեքննությամբ ընդգրկված ժամանակաշրջանի ընթացքում չի կատարվել 19-ը 1,011,000 եվրո գումարով /նախատեսվածի գործողությունների 67.9 %-ը, գումարի՝ 54.5 %-ը /:

Մնացած 9 գործողություններով ընդհանուր գումարը 844.000 եվրո մինչև հաշվեքննությունը ընդգրկված ժամանակահատվածի ավարտը կնքվել են 650,649 եվրոյի պայմանագրեր, որոնց մասով մինչև 06.11.2018թ. վճարվել է, 497,121 եվրո: Կնքված պայմանագրերի ընդհանուր գումարը կազմում է պլանավորված գումարի 35.1 %-ը :

2017թ.-ի գործողությունների իրականացման նպատակով կնքված պայմանագրերից գումարի մի մասը վճարվել է 2018թ.-ին, որն էլ կազմել է 172,047 եվրո:

2018թ.-ի գործողությունների ամփոփ պատկերն արտացոլված է աղյուսակ 7-ում.

2018թ.-ին ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի կողմից գործողությունների ցանկ Աղյուսակ 7 եվրո

N:	Բյուջի կոդ	Գործողություն	Պլանավորված	Չիրականացված	2018թ. կնքված պայմանագրեր
1	1a.1.2	Ելակետային ուսումնասիրություններ այլ թիրախային ՊՏ-ների համար	100,000	100,000	
2	1a.1.3	Էկո-գրոսաշրջության զարգացման ռազմավարության և պլանի մշակում Հարավային Սյունիքի մարզի համար	10,000	10,000	
3	1a.1.4	Մասնակցային կառավարման պլանավորում	25,000	25,000	
4	1a.2.4	Հանրային վերաբերմունքի և ընկալումների գնահատման ուսումնասիրություն	10,000	10,000	
5	1a.2.5	Հաղորդակցման/ հասարակայնության հետ կապերի ռազմավարության և պլանների մշակում թիրախային ՊՏ-ների համար	10,000	10,000	
6	1b.1.1	Արևիք ԱՊ-ի և Բողաքար ՊԱ-ի սահմանների սահմանազատման վճարումները և կապալառուի աշխատանքի համակարգումը	80,000		50,750

7	1b.1.1	Շիկահող պետական արգելոցի և Զանգեզուր պետական արգելավայրի սահմանների սահմանազատման վճարումները և կապալառուի աշխատանքի համակարգումը	60,000	60,000	
8	1b.2.1	ՊՏ ենթակառուցվածքների գնում - ԶԿՎ վարչական շենքի	250,000		215,463
9		Ձեռք բերվելիք վարչական շենքի և Շիկահողի վարչական շենքի վերանորոգում: Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր ՊՈԱԿ-ի Արևիք մասնաճյուղի վարչական շենքի նախագծում՝ ք. Մեղրիում:	135,000	135,000	
10	1b.2.2	ՊՏ սարքավորումների գնում - ՊՏ-ների համար խիստ անհրաժեշտ սարքավորումների ցանկի վերջնական որոշում	232,000		150,000
11		Ապրանքներ վրանային ճամբարի համար			12,831
12		Ավտոմեքենաների ձեռք բերում			173,459
13	1b.3.1	Ներդրումներ բնապահպանական կրթության գործողությունների համար (հաշվի առնելով միջազգային/եվրոպական լավագույն պրակտիկան)	20,000	20,000	
14	1b.3.2	Ներդրումներ հաղորդակցման/ հասարակայնության հետ կապերի գործողությունների համար	20,000		24,838
15	1b.3.3	Բարձրացնել Հայաստանի ՊՏ-ների վերաբերյալ բնապահպանական գիտակցությունը և գիտելիքները (գործողություններ Երևանում)	10,000	10,000	
16	1b.4.1	ՊՏ անձնակազմի դասընթացների պլանի իրականացում (հաշվի առնելով միջազգային/եվրոպական լավագույն պրակտիկան)	20,000	20,000	
17	1c.2.2	Համակարգում այլ դոնորների, միջազգային ծրագրերի և մասնավոր սեկտորի հետ	15,000	15,000	
18	1c.2.3	Համապատասխան ապրանքների և ծառայությունների գնում (Բիզնես պլանի հիման վրա)	60,000	60,000	
19	1c.4.1	Աջակցել թիրախային ՊՏ-ներին՝ ԿԲՀ-ի ֆինանսավորման պահանջներին համապատասխանելու հարցում	1,000	1,000	
20	2.1.1	Տարածաշրջանային Խորհրդատվական Խորհուրդների հանդիպումների կազմակերպում	10,000		589
21	2.2.1	Արագ մեկնարկային միջոցառումներ (ԱՄՄ)	32,000		5,000

22	2.2.2	Ֆինանսական մասնակցային մոտեցում (ՖՄՄ)	180,000	180,000	
23	2.2.3	Ներդրումներ թիրախային համայնքների զարգացման համար ՏԽԽ-ների և համայնքների կողմից ներկայացված առաջարկների հիման վրա	100,000	100,000	
24	2.2.4	Համաֆինանսավորման սխեմաներ տեղական ՀԿ-ների համար՝ թիրախային ՊՏ-ների աջակցման գոտիներում այլ դոնորներից սոցիալ-տնտեսական դրամաշնորհներ ներգրավելու նպատակով	150,000	150,000	
25	2.2.5	Ներդրումներ համայնքներում, ըստ Անհատական Ծրագրի Առաջարկի "Կենցաղային էներգետիկ Ապահովության" Վառելափայտի վերաբերյալ վերջանակացված ԱԱԾ ծրագրի հիման վրա	220,000		17,719
26		Վառելիքի տեսանկյունից արդյունավետ վառարանների արտադրություն	90,000	90,000	
27		Ծառատունկ՝ Հայաստանի աջակցությամբ	10,000	10,000	
28	3.2.1	Հայաստանի տարբեր պահպանվող տարածքների (այդ թվում նախատեսված ՊՏ-ների) միջև սիներգիայի ստեղծման և սիստեմատիկ փորձի փոխանակման խթանում:	5,000	5,000	
		Ընդամենը	1,855,000	1,011,000	650,649

Առանձին գործողությունների վերաբերյալ՝

2.2.2 Ֆինանսական Մասնակցային Մոտեցում (ՖՄՄ) 2017թ.

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումները՝

- Համայնք – բնություն կապի վերաբերյալ կարճ պատմվածքների համեմատական գնահատում և նվիրատվությունների տրամադրում /բյուջեն կազմում է 1,744,322 դրամ/:
- Առանց բնությանը վնասելու, համայնքային բնակչության ապրելակերպը բարելավող լավագույն գաղափարի գնահատում և նվիրատվությունների տրամադրում /բյուջեն կազմում է 3,414,660 դրամ/:
- Համայնքի տնային տնտեսությունների գյուղմթերքների կամ այլ արտադրության կարողությունների գնահատում և նվիրատվությունների տրամադրում /բյուջեն կազմում է 6,146,388 դրամ/:
- Համայնքի բնակիչների կողմից առաջարկվելիք մեկնարկային բիզնես գաղափարների գնահատում և նվիրատվությունների տրամադրում՝ գաղափարները պետք է ներդաշնակ լինեն բնությանը և նպաստեն համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը /բյուջեն կազմում է 30,731,940 դրամ/:

Ծրագիր իրականացման բնակավայրերը՝

Կապանի տարածաշրջանից՝ Ճակատեն, Շիկահող, Սրաշեն, Ներքին Հանդ, Ծավ:

Սիսիանի տարածաշրջանից՝ Բնունիս:

Գորիսի տարածաշրջանից՝ Տաթև:

Մեղրիի տարածաշրջանից՝ Լեհվազ, Վարդանիծոր, Վահրավար, Լիճք, Տաշտուն:

ՖՄՄ-ին աջակցող ՀԿ-ից ակնկալվող ծառայությունների շրջանակը և նպատակը՝ ՖՄՄ ծրագրի շրջանակներում տրամադրել տեխնիկական և ֆինանսական միջնորդական ծառայություններ, ապահովել բավարար պարագաներով՝ դահլիճ, անհրաժեշտ կահույք և սարքավորումներ, տրանսպորտ, աջակցել ժյուրիի ընտրման գործընթացներին, կազմակերպել և իրականացնել Տարածաշրջանային և Համայնքային Աշխատանքային Խմբերի պարբերական հանդիպումները, կազմել և արխիվացնել բոլոր հանդիպումների արձանագրությունները, տրամադրել կազմակերպչական աջակցություն տարբեր մրցույթների, մրցանակաբաշխությունների և այլ միջոցառումների կազմակերպման և իրականացման գործընթացներում և այլն:

ՖՄՄ-ին աջակցողներից /Ֆասիլիտատորներից ակնկալվող ծառայությունների շրջանակը՝ Ակնկալվող ծառայությունները վերաբերում են այն գործընթացների կազմակերպմանը, որոնք կհանգեցնեն **Տարածաշրջանային Խորհրդատվական Խորհրդի** /ՏԽԽ/ ներքո գործող ՖՄՄ Աշխատանքային Խմբերի /ՖՄՄԱԽ/ ստեղծմանը:

Մրցույթի կազմակերպումը՝ ՖՄՄ միջոցառումների իրականացման ծրագրի իրականացմանն աջակցող ՀԿ ընտրության նպատակով 06.07.2017թ.-ին արվել է գնառաջարկի ներկայացման հրավեր: Հայտի ներկայացման ընթացակարգը՝ KfW-ի գնումների ընթացակարգ, Ազգային գնահարցում:

Հայտ ներկայացրած կազմակերպություններն են եղել՝

1. Էկո – Փիս Էկոլոգիական ՀԿ-ն /Eco-Peace Ecological NGO/, որը տեխնիկական առաջարկի փուլում չի կարողացել անցնել նվազագույն անցումային շեմը, ինչի արդյունքում ֆինանսական առաջարկի ծրարը նույնիսկ չի բացվել:
2. Խուստուփ ՀԿ-ն՝ 25,315 եվրո գնառաջարկով
3. Էկոլոգիական անվտանգության ապահովման և ժողովրդավարության զարգացման ՀԿ-ն՝ 24,990 եվրո գնառաջարկով:

Գնահատման արդյունքում հավանություն է տրվել Խուստուփ ՀԿ-ի գնառաջարկին, քանի որ տեխնիկական առաջարկի չափանիշներով վերջինս ավելի բարձր է գնահատվել հանձնաժողովի կողմից:

Պայմանագրի արժեքը և կատարման ժամանակացույցը՝ 09.10.2017թ. Խուստուփ Բնապահպանական ՀԿ-ի հետ կնքվել է պայմանագիր (Դ-091017/1-8): Պայմանագրի արժեքը կազմել է 14,239,181 դրամ, ժամանակահատվածը՝ 2017թ. հոկտեմբերից - 2018թ. օգոստոս:

Վճարման կարգը և ժամանակացույցը՝ Համաձայն պայմանագրին կից, 18.12.2017թ. կնքված Համաձայնագիր 1-ի փոփոխություն է կատարվել պայմանագրի վճարման կարգում և հաշվետվությունների ներկայացման ժամկետներում:

Ամբողջ գումարի 20 տոկոսը վճարվում է պայմանագրի ստորագրման պահից 2 շաբաթվա ընթացքում՝ կատարողի կողմից մանրամասն աշխատանքային պլանը

ներկայացնելուց և պատվիրատուի կողմից հաստատելուց հետո: Առկա է 23.10.2017թ հանձման ընդունման արձանագրություն 1-ը: Վճարումն իրականացվել է 16.11.2017թ.ին՝ 2,847,836 դրամ:

30 տոկոսը վճարվում է պայմանագրի ստորագրման պահից երկու ամսվա արդյունքները ամփոփելուց հետո /երկու ամիսը վերջանալուց հետո հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում/ ՖՄՄ-ի միջոցառումների նախապատրաստական և կազմակերպչական աշխատանքների կատարման, ինչպես նաև «համայնք-բնություն կապի վերաբերյալ կարճ պատմվածքներ» միջոցառման մասին հաշվետվությունը /Առաջին առաջընթացի հաշվետվություն/ կատարողի կողմից ներկայացնելուց և պատվիրատուի կողմից ընդունելուց հետո /ընդունում է կատարողի կողմից այն ներկայացնելուց հետո 10 օրյա ժամկետում ընդունելուց հետո, այնուհետև կամ ստորագրում է հանձման ընդունման արձանագրությունը կամ մերժում այն/: Առկա է 15.12.2017թ հանձման ընդունման արձանագրությունը: Վճարումն իրականացվել է 20.12.2017թ.ին՝ 4,271,755 դրամ:

40 տոկոսը վճարվում է պայմանագրի ստորագրման պահից չորս ամսվա արդյունքները ամփոփելուց հետո /չորրորդ ամիսը վերջանալուց հետո տաս աշխատանքային օրվա ընթացքում/ ՖՄՄ-ի միջոցառումների նախապատրաստական և կազմակերպչական աշխատանքների կատարման, ինչպես նաև «առանց բնությանը վնասելու, համայնքային բնակչության ապրելակերպը բարելավող լավագույն գաղափար» միջոցառման մասին հաշվետվությունը /Երկրորդ առաջընթացի հաշվետվություն/ կատարողի կողմից ներկայացնելուց և պատվիրատուի կողմից ընդունելուց հետո /ընդունում է կատարողի կողմից այն ներկայացնելուց հետո 10 օրյա ժամկետում ընդունելուց հետո, այնուհետև կամ ստորագրում է հանձման ընդունման արձանագրությունը կամ մերժում այն/: Առկա է 15.02.2018թ հանձման ընդունման արձանագրություն 3-ը: Վճարումն իրականացվել է 26.02.2018թ.ին՝ 1,625,63 եվրո և 4,734,095 դրամ:

10 տոկոսը վճարվում է պայմանագրի ստորագրման պահից իննուկես ամսվա արդյունքները ամփոփելուց հետո /իննուկես ամիսը վերջանալուց հետո տաս աշխատանքային օրվա ընթացքում/ ՖՄՄ-ի միջոցառումների նախապատրաստական և կազմակերպչական աշխատանքների կատարման, ինչպես նաև «համայնքի տնային տնտեսությունների գյուղմթերքների կամ այլ արտադրության կարողություններ» կամ «համայնքի բնակիչների կողմից առաջարկվելիք մեկնարկային բիզնես գաղափարներ» միջոցառումների մասին հաշվետվությունը /Երրորդ առաջընթացի հաշվետվություն/ կատարողի կողմից ներկայացնելուց և պատվիրատուի կողմից ընդունելուց հետո /ընդունում է կատարողի կողմից այն ներկայացնելուց հետո 10 օրյա ժամկետում ընդունելուց հետո, այնուհետև կամ ստորագրում է հանձման ընդունման արձանագրությունը կամ մերժում այն/: Առկա է 15.08.2018թ հանձման ընդունման արձանագրություն 4-ը: Վճարումն իրականացվել է 16.08.2018թ.ին՝ 2,603,3 եվրո:

ՖՄՄ-ի միջոցառումների համար ՊՏԱԾ-Հ 2017թ. գործողությունների ծրագրով նախատեսվել է 74 685 հազ. եվրո, որի տրամադրման կարգն ու պայմանները սահմանվել են Պայմանագրին կից լրացուցիչ համաձայնագրերով:

Համաձայն 19.12.2017թ-ին կնքված Համաձայնագիր 1-ի Նախարարությունը և ՊՏԱԾ-Հ , հանդես գալով որպես Նվիրաբերող, համաձայնագրի մյուս կողմ և կատարող հանդիսացող Խուստուի Բնապահպանական ՀԿ-ին է փոխանցում 42,037,310 դրամ ՖՄՄ բաղադրիչների իրականացման համար: Վճարումն իրականացվել է 20.12.2017թ.ին՝ 42,037,310 դրամ: 06.04.2018թ-ին կնքված Համաձայնագիր 2-ի

համաձայն Նախարարությունը և ՊՏԱԾ-Հ, հանդես գալով որպես Նվիրաբերող, համաձայնագրի մյուս կողմ և կատարող հանդիսացող Խուստուփ Բնապահպանական ՀԿ-ին է փոխանցում 482,349 դրամ ՖՄՄ միջոցառումների կազմակերպչական ծախսերի փոխհատուցման նպատակով՝ /բանկային ծախսեր, գնահատող հանձնաժողովի անդամներին տրամադրվող փոխհատուցման ծախսեր/: Վճարումն իրականացվել է 18.04.2018թ.-ին՝ 809.2 եվրո:

ՊՏԱԾ-Հ գրասենյակի կողմից ներկայացված տեղեկատվության համաձայն՝ համայնքի բնակիչների կողմից առաջարկվելիք մեկնարկային բիզնես գաղափարների գնահատումից և նվիրատվությունների տրամադրումից բացի, իրականացվել է նաև մոնիթորինգային այցեր՝ տվյալ բիզնես գաղափարների իրատեսականության և շարունակականության ուսումնասիրության նպատակով:

1b.3.2 Ներդրումներ հաղորդակցման/ հասարակայնության հետ կապերի գործողությունների համար 2018թ.

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումները և դրանց նպատակը՝ Հայաստանյան հասարակությանը պարբերաբար տեղեկացնել ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի նպատակների, նախատեսված գործողությունների, կատարված աշխատանքների առաջընթացի և ծրագրի արդյունքների մասին հեռահաղորդումների միջոցով, օգտագործելով նաև ինտերնետ կայքերը:

Մրցույթի կազմակերպումը՝ 23.02.2018թ. - ին արվել է գնառաջարկի ներկայացման հրավեր: Հայտի ներկայացման ընթացակարգը՝ KfW-ի գնումների ընթացակարգ, Ազգային գնահարցում: Գնառաջարկի գնահատման հաշվետվության համաձայն հայտերի երկայնացման վերջնաժամկետը եղել է մինչև՝ 23.03.2018թ. ժամը 18:00, որի դրությամբ ստացվել է ընդամենը երեք ծրար: Հայտ ներկայացրած կազմակերպություններն են եղել՝

1. Հուսաբեր ՓԲԸ /Երկիր Մեդիա/ 17,150 եվրո գնառաջարկով /ԱԱՀ-ով՝ 20,580 եվրո /,
2. Ցայգ ՍՊԸ ՀԿ-ն՝ 14,600 եվրո գնառաջարկով /ԱԱՀ-ով՝ 17,520 եվրո /,
3. Ռ. Ս. արտադրություն L.L.G՝ 15,400 եվրո գնառաջարկով /ԱԱՀ-ով՝ 18,480 եվրո/:

Գնահատման արդյունքում հավանություն է տրվել Հուսաբեր ՓԲԸ-ի գնառաջարկին, քանի որ ի սկզբանե KfW-ի գնումների ընթացակարգով սահմանված Վարչական Համապատասխանության Ցանցի /Administrative Compliance Grid/ չափանիշներով մյուս երկու մասնակիցները դուրս են մնացել, և չեն մասնակցել տեխնիկական առաջարկի և ֆինանսական չափանիշներով վերջիններիս գնահատմանը:

Պայմանագրի արժեքը և կատարման ժամանակացույցը՝ 17.04.2018թ. Հուսաբեր ՓԲԸ-ի հետ կնքվել է պայմանագիր (Դ-170418/1-24): Պայմանագրի արժեքը կազմել է 12,223,720 դրամ /որից 10,228,100 դրամը հատկացվում է ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի իրականացման համար նախատեսված 900000902917 հաշվեհամարից, իսկ 2,045,620 դրամը՝ ՀՀ 2018թ. պետական բյուջեով ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի իրականացման նպատակով ԱԱՀ համար նախատեսված համաֆինանսավորման գումարներից/, ժամանակահատվածը՝ 2018թ. հուլիս - 2019թ. ապրիլ /համաձայն 25.05.2018թ.-ին կնքած

«Դ-170418/1-24 պայմանագրում փոփոխություններ կատարելու մասին» N1 համաձայնագրի/:

Վճարման կարգը և ժամանակացույցը՝ Ամբողջ գումարի 20 տոկոսը վճարվում է պայմանագրի ստորագրման պահից 2 շաբաթվա ընթացքում՝ կատարողի կողմից մանրամասն աշխատանքային պլանը ներկայացնելուց և պատվիրատուի կողմից հաստատելուց հետո: Առկա է 25.04.2018թ. հանձման ընդունման արձանագրություն 1-ը, վճարումը 14.05.2018թ.-ին՝ 3,526.3 եվրո և 409,124 դրամ ԱԱՀ:

20 տոկոսը վճարվում է 1-ին և 2-րդ պարբերական ամսական հաղորդումների հեռարձակման վերաբերյալ Կատարողի կողմից ամփոփ տեքստային հաշվետվության և այդ հաղորդումների էլեկտրոնային տարբերակը ներկայացնելուց և պատվիրատուի կողմից ընդունելուց հետո (ընդունում է կատարողի կողմից այն ներկայացնելուց հետո 10 օրյա ժամկետում, որից հետո կամ ստորագրում է հանձման ընդունման արձանագրությունը կամ մերժում այն): Առկա է 30.08.2018թ. հանձման ընդունման արձանագրություն 2-ը, վճարումը 05.09.2018թ.-ին՝ 3,658.8 եվրո և 409,124 դրամ ԱԱՀ:

30 տոկոսը վճարվում է 3-րդ, 4-րդ, 5-րդ, 6-րդ, 7-րդ պարբերական ամսական հաղորդումների հեռարձակման վերաբերյալ Կատարողի կողմից ամփոփ տեքստային հաշվետվության և այդ հաղորդումների էլեկտրոնային տարբերակը ներկայացնելուց և պատվիրատուի կողմից ընդունելուց հետո (ընդունում է կատարողի կողմից այն ներկայացնելուց հետո 10 օրյա ժամկետում, որից հետո կամ ստորագրում է հանձման ընդունման արձանագրությունը կամ մերժում այն):

Վերջին 30 տոկոսը վճարվում է 8-րդ, 9-րդ պարբերական ամսական հաղորդումների, ինչպես նաև ամփոփ վավերագրական ֆիլմի հեռարձակման վերաբերյալ Կատարողի կողմից ամփոփ տեքստային հաշվետվության և այդ հաղորդումների, ինչպես նաև ֆիլմի էլեկտրոնային տարբերակը ներկայացնելուց և պատվիրատուի կողմից ընդունելուց հետո /ընդունում է կատարողի կողմից այն ներկայացնելուց հետո 10 օրյա ժամկետում, որից հետո կամ ստորագրում է հանձման ընդունման արձանագրությունը կամ մերժում այն/:

Դրամական միջոցների փոխանցումը կատարվում է հանձման ընդունման արձանագրության հիման վրա, պայմանագրով սահմանված ժամանակացույցով նախատեսված ամսում:

2.2.4. Ներդրումներ համայնքներում, ըստ Անհատական Ծրագրի Առաջարկի «Կենցաղային Էներգետիկ Ապահովության» Վառելափայտի վերաբերյալ վերջանակացված ԱԱԾ ծրագրի հիման վրա 2017թ.

Ծրագրի ամփոփ նկարագիրը՝ 2017թ-ի հունիսին գերմանական KfW-ի և Նախարարության կողմից հաստատվել է Ներդրումներ համայնքներում՝ «Տնային տնտեսությունների էներգետիկ ապահովության վերաբերյալ» անհատական ծրագրի առաջարկը (այսուհետ ԱԾԱ), որն իրականացվելու է ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի միջոցով: ԱԾԱ ծրագրային փաստաթղթի թիրախային համայնքներ են սահմանվել ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի 32 թիրախային համայնքներից 4-ը՝ Շիկահող, Սրաշեն, Ներքին Հանդ և Ծավ: Սրանք այն համայնքներն են, որոնք տեղակայված են «Շիկահող» պետական արգելոցի

պահպանման /բուֆերային/ գոտում և ի տարբերություն ՊՏԱԾ-Հ մյուս թիրախային համայնքների զրկված են հարակից արգելոցի տարածքից անգամ թափուկ վառելափայտ հավաքելու հնարավորությունից, քանի որ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պետական արգելոցի պահպանության ռեժիմն արգելում է նման գործունեություն (օգտագործման ձև) պետական արգելոցների տարածքում: ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի թիմի և փորձագետների կողմից եղել են մի շարք հանդիպումներ բոլոր 4 համայնքների ՏԻՄ-երի և բնակչության հետ: Որպես էներգետիկ ապահովման երկարատև լուծում, բոլոր համայնքները առաջնահերթ են համարել տների ջերմամեկուսացման հարցը՝ պատուհանների փոխարինման միջոցով: ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի կողմերի (Նախարարություն, KfW, համայնքներ, ՊՏԱԾ-Հ գրասենյակ) միջև քննարկվել և համաձայնեցվել է նաև յուրաքանչյուր տնային տնտեսության հաշվարկով տրամադրվելիք եվրո պատուհանների մակերեսի սահմանաչափը, որը սահմանվել է մինչև 9մ²: Տնային տնտեսությունների թիվը կազմել է 247, որը ընդունվել է ելակետ՝ պատուհանների հետագա ձեռքբերման-տեղադրման գործողությունները պլանավորելիս:

Մրցույթի կազմակերպում՝ Կիրառվել է «Գնային առաջարկի ազգային մրցույթի» ընթացակարգը, որի հիման վրա 2017թ-ի նոյեմբերի 22-ին նախարարության պաշտոնական կայքէջում <http://www.mnp.am/am/post/196/> հրապարակվել է ազգային մրցույթի հայտի հրավերը, ինչպես նաև այն 2017թ-ի նոյեմբերի 23-ին տպագրվել է «Հայաստանի Հանրապետություն» պաշտոնական թերթում:

Համաձայն ընթացակարգի, ընկերությունները պետք է ներկայացնեն մեկ ծրար՝ փաստաթղթային փաթեթով, մասնավորապես՝ նախաորակավորման եւ որակավորման վկայականների եւ հղումների, դիմումի ներկայացման թերթիկի, հայտատուի տեղեկատվական թերթիկի, ձեռնարկության հայտարարագրման, ապրանքների առաջարկների եւ ֆինանսական առաջարկների վերաբերյալ: Հետագա որակավորման համար թույլատրվում է նախնական որակավորման վկայականներ (վարչական համապատասխանություն) ներկայացնել միայն այն հայտատուները, եւ բոլոր նրանք, ովքեր կատարել են որակավորման բոլոր պահանջները, կլինեն ֆինանսական գնահատման փուլ: Ֆինանսական առաջարկի գնահատման չափանիշը կլինի 1 մ² միավորը: Վերջնական գնահատումը հիմնված է համակցված գնահատման գործընթացի վրա (որակավորումների կշիռները եւ գնային միավորները՝ 50%): Պայմանագիրը կնքվում է այն հայտատուի հետ, ով առաջարկը ներկայացրել է ամենաբարձր միավորներով:

2017 թ. դեկտեմբերի 6-ի դրությամբ, ժամը 18:00, ստացվել է երկու հայտի ծրար

1. 1 Արմ-Մար ՍՊԸ Բաղաբերդ 2 ա-2, Կապանի, Սյունիքի մարզ, ՀՀ Հեռ., +374 94 50 20 10; Email: armmar2012@mail.ru

2. Եվրոստան Ույուտ ՍՊԸ Հայաստան, Արշակունյաց 34, Երեւան Հեռ., +374 10 44 00 88; Email: eurostan-uyut@mail.ru:

Առաջարկների բացման նիստը տեղի է ունեցել 2017 թ. Դեկտեմբերի 11-ին:

Ստորեւ ներկայացվում է հայտերի ընդունման ամփոփումը, որը կազմվել է ծրարների բացման ժամանակ քարտուղարի կողմից: Բոլոր հայտերը ստացվել են պահանջվող ժամկետում:

1. Որակավորման գնահատական

Երկու հայտատուները հաղթահարել են որակավորման համապատասխանության 70 միավոր շեմը եւ նրանց առաջարկները գնահատվել են որպես հաջորդ փուլ:

2. Ֆինանսական գնահատական

«Արմ-Մար» ՍՊԸ-ի հայտատուի ֆինանսական առաջարկը 1 քմ համար կազմել է 30 950 դրամ, իսկ Եվրոստան-Ույուտինը՝ 32 000 դրամ է, առանց ԱԱՀ-ի: Գնահատման արդյունքների հիման վրա և հաշվի առնելով, որ «Արմ-Մար» ՍՊԸ-ն Կապանի հիմնադիր ընկերությունն է մրցույթի հաղթող է ճանաչվել պատուհան արտադրող «Արմ-Մար» ՍՊԸ-ն, որի հետ 2017թ. դեկտեմբերի 19-ին կնքվել է չորս պայմանագիր և 2018թ-ի ապրիլի 3-ին լրացուցիչ ևս մեկ պայմանագիր: Հաշվեքննության նկարագիրը ներկայացվում է Աղյուսակ 8-ում:

2.2.1 Արագ մեկնարկի միջոցառումներ (ԱՄՄ) 2017թ.

Ծրագրի ամփոփ նկարագիրը՝ ՊՏԱԾ-Հ ԱՄՄ բաղադրիչը նախատեսված է եղել KfW-ի և Նախարարության միջև 28.05.2013թ.-ին ստորագրված առանձին Համաձայնագրով:

ՊՏԱԾ-Հ ԱՄՄ բաղադրիչի հիմնական նպատակը եղել է ՊՏԱԾ-Հ թիրախային 32 համայնքներում առաջնահերթ և հրատապ լուծման կարիք ունեցող լոկալ, փոքր ծավալի ներդրում պահանջող խնդիրների լուծումը, ինչը թույլ կտար բացահայտել համայնքների պատրաստակամությունները և կարողությունները հետագա ծրագրերի իրականացման ուղղությամբ:

Որպես յուրաքանչյուր համայնքին նվիրաբերվող գումար է սահմանվել 5000 եվրո (3,111,600 ՀՀ դրամ), ինչը ներառվել է ՊՏԱԾ-Հ համապատասխան տարիների Գործողությունների ծրագրերում և հաստատվել դոնորի և Նախարարության կողմից: ԱՄՄ-ի համար բոլոր թիրախային գյուղերում հոչակվել է մեկ հիմնական/առանցքային սկզբունք՝ ԱՄՄ-ի շրջանակներում իրականացված ծրագրերի արդյունքների պոտենցիալ շահառու պետք է լինի համայնքի յուրաքանչյուր բնակիչ, ինչը դրված է գրեթե բոլոր համայնքներում իրականացված ծրագրերի հիմքում (փողոցային լուսավորություն, մշակույթի տան կահավորում, համայնքային ճանապարհների վերանորոգում, գերեզմանի ցանկապատում և ճանապարհի նորոգում, մանկապարտեզի գույք և կահավորում, կամուրջի կառուցում, կանգառի և նստարանների տեղադրում, խմելու ջրագծերի նորոգում, դպրոցի մարզադահլիճի վերանորոգում, համայնքային բարեկարգման տեխնիկայի տրամադրում, փոքրածավալ գյուղ տեխնիկայի տրամադրում, կոյուղու ցանցի ստեղծում և այլն):

Գործունեության արդյունքում 2017-2018թթ-ի ընթացքում կնքվել է 18 պայմանագիր 30 համայնքների հետ՝ 150,000 եվրո արժողությամբ, որն էլ հավասար է 93,348,000 ՀՀ դրամ: Կանխավճարներ են հատկացվել 51,264,800 ՀՀ դրամի կամ պայմանագրերի ընդհանուր գումարի մոտ 54,9 տոկոսի չափով:

1a.1.2 Թիրախային ՊՏ-ների ելակետային ուսումնասիրություններ 2018թ.

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումները և դրանց նպատակը

Ելակետային ուսումնասիրության ընդհանուր նպատակն է Արևիք ազգային պարկում և Բողաքար պետական արգելավայրում իրականացնել ոչ կենսածին-կենսածին-մշակութային գործոնների ուսումնասիրություն, կազմել տվյալների բազա /քարտեզներով հանդերձ/ և մշակել համապատասխան կառավարման առաջարկներ: Ընդհանուր առմամբ պահպանվող տարածքների համար պետք է հայտնաբերվեն և փաստագրվեն առանցքային արժեքները և խոչընդոտները, որոնց վրա կկենտրոնացվեն երկարաժամկետ նպատակները:

Մրցույթի կազմակերպում: 06.07.2017թ. - ին արվել է գնառաջարկի ներկայացման հրավեր: Հայտի ներկայացման ընթացակարգը՝ KfW գնումների ընթացակարգ, Ազգային գնահատում: Գնառաջարկի գնահատման հաշվետվության համաձայն հայտերի երկայացման վերջնաժամկետը եղել է մինչև՝ 07.08.2017թ. ժամը 18:00, որի դրությամբ ստացվել է ընդամենը երեք ծրար: Ծրարը բացվել է ուշացումով՝ օգոստոսի 31-ին, որը պայմանավորված է եղել ամառային արձակուրդներով:

Հայտ ներկայացրած կազմակերպություններն են եղել՝

1. Կենդանաբանության և Հիդրոէկոլոգիայի Գիտական կենտրոն ՊՈԱԿ-ը, որը հենց սկզբից մերժվել է, քանի որ համաձայն KfW բանկի գնումների ընթացակարգի կա արգելք այն դեպքերի համար, երբ մասնակիցն ունի պետական մասնաբաժին:
2. Երիտասարդ Անտառաբույծների Միավորում ՀԿ-ն՝ 77,880 եվրո գնառաջարկով
3. Ֆարմաշին ՍՊԸ-ն՝ 82,750 եվրո գնառաջարկով:

Գնահատման արդյունքում հավանություն է տրվել Երիտասարդ Անտառաբույծների Միավորում ՀԿ-ի գնառաջարկին՝ հաշվի առնելով նաև վերջինիս փորձառությունը:

Պայմանագրի արժեքը և կատարման ժամանակացույցը: 09.10.2017թ. Երիտասարդ Անտառաբույծների Միավորում ՀԿ-ի հետ կնքվել է պայմանագիր (Դ-091017/1-9): Պայմանագրի արժեքը կազմել է 43,805,942 դրամ, ժամանակացույցը՝ 2017թ. հոկտեմբերից - 2018թ. հունիս, որը հետագայում՝ 01.06.2018թ., N1 համաձայնագրով երկարացվել է, համաձայն որի կառավարման առաջարկներով վերջնական հաշվետվությունը պետք է ներկայացվեր 2018թ. օգոստոսին:

Վճարման կարգը և ժամանակացույցը:

Ամբողջ գումարի 25 տոկոսը վճարվում է պայմանագրի ստորագրման պահից 2 շաբաթվա ընթացքում՝ կատարողի կողմից մանրամասն աշխատանքային պլանը ներկայացնելուց և պատվիրատուի կողմից հաստատելուց հետո/աշխատանքային ծրագիրը պետք է պատրաստ լինի պայմանագրի ստորագրումից երկու շաբաթ անց/: Առկա է 23.10.2017թ հանձման ընդունման արձանագրություն 1-ը: Վճարումն իրականացվել է 14.11.2017թ.ին՝ 10,951,485 դրամ:

40 տոկոսը վճարվում է պայմանագրի Տվյալների մեկնաբանում և գնահատում հաշվետվությունը կատարողի կողմից ներկայացնելուց և պատվիրատուի կողմից հաստատելուց հետո /հաստատում է կատարողի կողմից այն ներկայացնելուց հետո 10 օրյա ժամկետում, որից հետո կամ ստորագրում է հանձման ընդունման

արձանագրությունը կամ մերժում այն/։ Առկա է 23.02.2018թ հանձման ընդունման արձանագրություն 2-ը։ Վճարումն իրականացվել է 28.02.2018թ.ին՝ 29,538.7 եվրո։

25 տոկոսը վճարվում է պայմանագրի Քարտեզագրում հաշվետվությունը կատարողի կողմից ներկայացնելուց և պատվիրատուի կողմից հաստատելուց հետո /հաստատում է կատարողի կողմից այն ներկայացնելուց հետո 10 օրյա ժամկետում, և ստորագրում է հանձման ընդունման արձանագրությունը կամ մերժում այն/։ Առկա է 27.04.2018թ հանձման ընդունման արձանագրություն 3-ը։ Վճարումն իրականացվել է 29.06.2018թ.ին՝ 19,628.1 եվրո։

Վերջին 10 տոկոսը պետք է վճարվի Կառավարման առաջարկներով վերջնական հաշվետվությունը ներկայացնելուց հետո, 10-օրյա ժամկետում, հաստատելուց և հանձման ընդունման արձանագրությունը ստորագրելուց հետո, կամ մերժվի այն։

1b.2.1 ՊՏ ենթակառուցվածքների՝ ԶԿՎ վարչական շենքի գնում - 2018թ.

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումները և դրանց նպատակը

Ծրագրի շրջանակներում նախատեսված է ծեռք բերել վարչական շենք ՀՀ ԲՆ ենթակայության տակ գործող «Զանգեզուր Կենսոլորտային Համալիր» ՊՈԱԿ-ի և ևս երկու կազմակերպությունների համար։ Ծրագիրը նախատեսված է եղել դեռևս 2017թ-ի իրականացման համար, սակայն չի իրականացվել պայմանավորված դոնորի կողմից ընտրված շինությունների միջազգային գնահատման պահանջի ապահովման, ինչպես նաև ծրագրի կողմերի հետ համաձայնեցման ժամանակատարությամբ։ Շենքի գնումն իրականացվել է 2018թ-ին։

Գնման գործընթաց։

«Պահպանվող տարածքների աջակցման ծրագիր - Հայաստան» ծրագրի տնօրեն Հ.Հ.-ը 03.11.2017թ.-ին էլեկտրոնային նամակով GITEC -IGIP Gmbh միջազգային ընկերության բնական ռեսուրսների եւ գյուղական զարգացման փոխտնօրեն Ս.Վ.-ին և KFW Զարգացման Բանկի Արևելյան Եվրոպա - Կովկաս - Կենտրոնական Ասիա տարածաշրջանների էներգետիկ և բնական ռեսուրսների գծով նախագիծների ավագ կառավարիչ Ա.Բ.-ին առաջարկել է վարչական շենքը տեղակայել Կապանում, իսկ որպես շենք հարմար է գտնում Խորհրդային տարիներին որպես բաղնիք ծառայած, բայց այդ պահին հեռուստակայան հանդիսացող վերակառուցված մի շենք, որի նախնական գինը՝ 275 հազ. եվրո է, միաժամանակ նշելով, որ ՀՀ ԲՆ-ը և «Պահպանվող տարածքների աջակցման ծրագիր-Հայաստան» ծրագրի թիմը գտնում են, որ պետք է արվի անկախ փորձագիտական գնահատում՝ տեղական լիցենզավորված կազմակերպության կամ միջազգային փորձագետների կողմից։ Վերջինս հավանության է արժանացել և առաջարկվել են թվով 5 մասնագետներ/GITEC – IGIP-ԻՑ /, որոնք պետք է իրականացնեն գույքի գնահատումը։

Վարչական շենքի ընտրության համար նախապես առաջարկվել են ընդհանուր առմամբ մոտ 6 տարբեր կառույցներ, շինություններ, որոնց նախնական ուսումնասիրման, դիտարկման կամ սեփականատերերի հետ բանակցությունների հետ կապված փուլերը չեն փաստաթղթավորվել։ Արդյունքում կանգ են առել երկու շինությունների առաջարկի վրա՝ որոնցից մեկը գտնվում է Կապան քաղաքի Մ.Պապյան փողոցի թիվ 10Ա /Խորհրդային տարիներին որպես բաղնիք ծառայած, բայց այդ պահին հեռուստակայան հանդիսացող /, մյուսը՝ Շահումյան փողոցի թիվ 24 հասցեում։

31.03.2018թ. «Ձեփյուռ Արտ» ՍՊԸ-ի կողմից տրվել է հաշվետվություն «ՀՀ Սյունիքի մարզի Կապան քաղաքի Մ.Պապյան փողոցի թիվ 10Ա և Շահումյան փողոցի թիվ 24 հասցեում գտնվող շենքերի տեխնիկական վիճակի և սեյսմիկ խոցելիության մակարդակի գնահատման վերաբերյալ»:

2018թ. ապրիլին տրվել է երկու շինությունների վերաբերյալ գնահատման հաշվետվություն /Assessment Report of Two Buildings in the City of Kapan, Armenia (Draft)/, որը պատրաստվել է միջազգային ճարտարապետ՝ Մ.Վ.-ի և ազգային ճարտարապետ՝ Ա.Խ.-ի կողմից: Իրականացվել է շինությունների սեյսմիկության ամրապնդման վերազինման համար անհրաժեշտ միջոցների հաշվարկ, ըստ որի Շահումյան փողոցի վրա գտնվող շինության վրա կատարվելիք ծախսերը կազմել են 184,429,200 դրամ /384,230 ԱՄՆ դոլար/, իսկ Պապյան փողոցի վրա գտնվող շինության դեպքում՝ 130,468,200 դրամ /271,810 ԱՄՆ դոլար/: Եզրակացության մեջ նշվել է, որ Շահումյան փողոցի վրա գտնվող շինության ձեռք բերումը նպատակահարմար չեն համարում, իսկ Պապյան փողոցի վրա գտնվող շինության ձեռքբերումը շատ ավելի նպատակահարմար է:

07.04.2018թ-ին Բլից ՍՊԸ կողմից ներկայացվել է երկու շինությունների վերաբերյալ շուկայական արժեքների գնահատման հաշվետվությունները /թիվ 293/4/18/: Արդյունքում Շահումյան փողոցի վրա գտնվող շինությունը գնահատվել է 103,600,000 դրամ, իսկ Պապյան փողոցի վրա գտնվող շինությունը 120,700,000 դրամ:

Պապյան փողոցի վրա գտնվող շենքի սեփականատիրոջ հետ բանակցությունների վարման արդյունքում, ըստ 23.06.2018թ. արձանագրության, եկել են գնի համաձայնության՝ 250,000 դոլար, որից 50,000 դոլարը հանդիսանալու է եկամտային հարկի գումարը:

28.09.2018թ. կնքվել է գնման պայմանագիր /Դ-280918/2-31/: Իրականացվել է ուղղակի գնում: Պայմանագրի արժեքը՝ 120,700 հազ դրամ, որից եկամտային հարկի գումար՝ 24,140 հազ. դրամ, սեփականատիրոջը՝ 96,560 հազ. դրամ:

01.10.2018թ. հանձնման-ընդունման ակտով շենքը հանձնվել է Զանգեզուր Կենսոլորտային համալիր ՊՈԱԿ-ին:

1b.2.2 ՊՏ սարքավորումների գնում - ՊՏ-ների համար խիստ անհրաժեշտ սարքավորումների ցանկի վերջնական որոշում

«Անհատական Ծրագրի Առաջարկ - Տնային տնտեսությունների էներգետիկ Ապահովության վերաբերյալ» ծրագիր

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումները և դրանց նպատակը

Միջոցառում առաջին՝ վառելափայտի ապահովում՝ մինչև 2300 խմ վառելափայտի ապահովում Սյունիքի 4 գյուղական բնակավայրերի /Ծավ, Շիկահող, Սրաշեն, Ներքին Հանդ/ 247 տնային տնտեսությունների և գործող համայնքային հաստատությունների համար: Նվիրաբերողին պետք է տրամադրվի այս միջոցառման արդյունքում բնակիչների հետ կազմված հանձնման-ընդունման ակտերի բնօրինակները:

Միջոցառում երկրորդ՝ սարքավորումների ձեռքբերում մեկ Բելոռուս տրակտոր, երկու ժապավենային սղոցարան, երեք վառելափայտ ճղելու սարքավորում, մեկ փայտածուխի արտադրամաս, մեկ փայտանյութի չորանոց, մեկ Ուազ-Պատրիոտ, մեկ Ուազ-Պատրիոտ պիկապ, երկու Ուազ-Հանթեր: 15.05.2018թ-ին կնքված Համաձայնագիր 1-ով պայմանագրի այս կետում կատարվել է փոփոխություն, մասնավորապես վերաշարադրվել է երկրորդ միջոցառման ձեռքբերվող սարքավորումների ցանկը՝ երկու սղոցարան, չորս վառելափայտ ճղելու սարքավորում, մեկ փայտանյութի չորանոց, մեկ Տոյոտա Լանդ Կրաուզեր, մեկ Ուազ-Պատրիոտ պիկապ, յոթ Ուազ-Հանթեր:

Նվիրաբերություն ստացողը վառելափայտի ապահովում միջոցառումն իրականացնում է Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի Կապանի անտառտնտեսության մասնաճյուղից, իսկ սարքավորումների ձեռքբերում միջոցառման իրականացման արդյունքում ձեռք բերվող սարքավորումները և գույքն անմիջապես հանձնում է Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի Կապանի անտառտնտեսության մասնաճյուղին: Նվիրաբերություն ստացողը նախատեսված միջոցառումների իրականացման համար պահանջվող կազմակերպչական կամ այլ բնույթի աշխատանքների կատարումն ապահովում է իր միջոցների հաշվին:

Պայմանագրի արժեքը և կատարման ժամանակացույցը: 23.01.2018թ. Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի հետ կնքվել է պայմանագիր (Դ-230118/2-25): Պայմանագրի արժեքը կազմել է 106,192,800 դրամ /որից 88,494,000 դրամը հատկացվում է ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի իրականացման համար նախատեսված 900000902941 հաշվեհամարից, իսկ 17,698,800 դրամը՝ ՀՀ 2018թ. պետական բյուջեով ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի իրականացման նպատակով ԱԱՀ համար նախատեսված համաֆինանսավորման գումարներից/:

Ժամանակահատվածը՝ վառելափայտի ապահովում միջոցառման դեպքում՝ 25.01.2018թ.-30.12.2018թ., սարքավորումների ձեռքբերում միջոցառման դեպքում՝ 25.01.2018թ. – 30.12.2019թ.:

Նվիրաբերության դրամական միջոցների փոխանցման կարգը՝

Վառելափայտի ապահովում միջոցառումն իրականացնելու համար՝ պայմանագիրը կնքելուց հետո 10 բանկային օրվա ընթացքում փոխանցում է 11,799,200 դրամ: Այս միջոցառումն ավարտելուց հետո նվիրաբերողը փոխհատուցում է նվիրաբերություն ստացողի կողմից ներկայացված հաշվարկում առանձնացված ԱԱՀ-ն, սակայն ոչ ավել քան 2,359,840 ՀՀ դրամ: Վճարումն իրականացվել է 31.01.2018թ.ին՝ 19,794.66 եվրո: Կապանի Անտառտնտեսության մասնաճյուղի կողմից ներկայացված տվյալի համաձայն 24.08.2018թ. դրությամբ հատկացվել էր 231 խմ վառելափայտ /նախատեսվածի մոտ 10 տոկոսը/:

Սարքավորումների ձեռքբերում միջոցառման իրականացման համար Նվիրաբերողը նվիրաբերություն ստացողին՝ Հայանտառ ՊՈԱԿ-ին տրամադրում է մինչև 76,694,800 դրամ:

Համաձայնագիր 1-ով նախատեսված մեկ Ուազ-Պատրիոտ պիկապ, յոթ Ուազ-Հանթեր - ի ձեռքբերման նպատակով Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի կողմից կազմակերպվել է բաց մրցույթի ձևով գնման ընթացակարգ, երկու չափաբաժնով: Մրցույթին մասնակցել է միայն մեկ մասնակից՝ Կարկոմավտո ՍՊԸ-ն: Որոշում է կայացվել պայմանագիր կնքել /կնքվել է 27.06.2018թ./ Կարկոմավտո ՍՊԸ-ի հետ, պայմանագրի արժեքն է՝ 56,750 հազ. դրամ: Մատակարարվել է 11.07.2018թ-ին /արձանագրություն 01/: Նվիրատվության վճարումն իրականացվել է 24.07.2018-ին՝ 56,750 հազ. դրամ /համաֆինանսավորում՝ 9,458.3 հազ. դրամ, նվիրատվություն՝ 84,069.62 եվրոին համարժեք՝ 47,281.7 հազ. դրամ/:

Համաձայնագիր 1-ով նախատեսված երկու սղոցարանի, չորս վառելափայտ ճղելու սարքավորման, մեկ փայտանյութի չորանոցի ձեռքբերման նպատակով Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի կողմից կազմակերպվել է բաց մրցույթի ձևով գնման ընթացակարգ: Առաջին չափաբաժնով /ժապավենային սղոց, էլեկտրական /մասնակցել են երկու մասնակիցներ՝ Գ.Գ.Գ. Ա/Ձ և Էլդար Գուլ. ՍՊԸ, երկրորդ չափաբաժնով /վառելափայտ ճղելու սարքավորում/մասնակցել է մեկ մասնակից՝ Գ.Գ.Գ. Ա/Ձ, երրորդ չափաբաժնով /չորանոց/մասնակցել է մեկ մասնակից՝ Գ.Գ.Գ. Ա/Ձ:

Առաջին չափաբաժնով հաղթող է ճանաչվել Էլդար Գուլ. ՍՊԸ-ն, որի հետ 28.06.2018թ-ին կնքվել է 4,680 հազ. դրամի պայմանագիր: Մատակարարվել է 09.08.2018թ-ին: Նվիրատվության վճարումն իրականացվել է 25.10.2018-ին՝ 4,680 հազ. դրամ /համաֆինանսավորում՝ 780հազ. դրամ, նվիրատվություն՝ 7,048.42 եվրոին համարժեք՝ 3,900 հազ. դրամ/:

Երկրորդ և երրորդ չափաբաժիններով հաղթող է ճանաչվել Գ.Գ.Գ. Ա/Ձ-ն որի հետ 28.06.2018թ-ին կնքվել է ընդհանուր առմամբ 11,600 հազ. դրամի պայմանագիր: Հանձնում-ընդունում և վճարում դեռևս չի իրականացվել:

Համաձայնագիր 1-ով նախատեսված Տոյոտա Լանդ Կրաուզեր ամենագնացի ձեռքբերման նպատակով Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի կողմից կազմակերպվել է բաց մրցույթի ձևով գնման ընթացակարգ: Մրցույթին մասնակցել է միայն մեկ մասնակից՝ Տոյոտա-Երևան ՍՊԸ-ն: Որոշում է կայացվել պայմանագիր կնքել /կնքվել է 27.09.2018թ./ Տոյոտա-Երևան ՍՊԸ-ի հետ, պայմանագրի արժեքն է՝ 25,700 հազ. դրամ: Համաձայն Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի նվիրաբերության պայմանագրով նախատեսված անտառոտնտեսական սարքավորումների ցանկը փոխելու 23.03.2018թ. հիմնավորող գրության, համաձայնագրում ներկայացրած Տոյոտա Լանդ Կրաուզերի ձեռքբերման համար սահմանված էր նվիրատվության առավելագույն գումարի չափ՝ 32,400 եվրո /27,000 եվրո առանց ԱԱՀ/, կամ 15,903 հազ. դրամ /առանց ԱԱՀ/, իսկ նշված շեմը գերազանցելու դեպքում Հայանտառ ՊՈԱԿ-ը դրա համար կվճարի սեփական միջոցների հաշվին: Մատակարարվել է 13.11.2018թ-ին: Նվիրատվության վճարն իրականացվել է 30.10.2018-ին՝ համաֆինանսավորում՝ 3,180.6 հազ. դրամ, նվիրատվություն՝ 28,748.3 եվրո:

«Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի վերաբերյալ

Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարության (այսուհետ՝ լիազոր մարմին) «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկը (այսուհետ՝ հիմնարկ) կրճատ՝ ՀՀ ԲՆ «ԲԾԻԳ»ՊՀ, բնապահպանության նախարարության կազմում գործող՝ իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող կազմակերպություն է:

Հիմնարկի գործունեության հիմնական նպատակը Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության ոլորտի ծրագրերի արդյունավետ իրականացման ապահովումն է: Հիմնարկի գործունեության հիմնական ոլորտներն են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից հավանության արժանացած՝ Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարության և տարածքային

կառավարման մարմինների բնապահպանության ոլորտի Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի, ինչպես նաև օտարերկրյա պետությունների ու միջազգային վարկատու և դրամաշնորհային կազմակերպությունների կողմից Հայաստանի Հանրապետությանը տրամադրվող միջոցների հաշվին մշակված ծրագրերը և աշխատանքները, այդ թվում՝ Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի՝ ընդերքի, հողերի, ջրերի, մթնոլորտի, կենդանական ու բուսական աշխարհի, ինչպես նաև բնության հատուկ պահպանվող տարածքների պահպանության և բնական ռեսուրսների ողջամիտ օգտագործման ու վերարտադրության բնագավառի պետական ծրագրերի իրականացման ապահովումը:

2017թ.-ին տարեկան ճշտված նախահաշվով նախատեսվել է 75,427.8 հազ. դրամ, որի դիմաց ֆինանսավորվել է 74,101.5 հազ. դրամ, դրամարկղային ծախսը կազմել է 74,054.7 հազ. դրամ, իսկ փաստացի ծախսը՝ 74,256.10 հազ. դրամ:

Համաձայն «ԲԾԻԳ»ՊՀ-ի հաստատված հաստիքացուցակի՝ 2017թ.-ին ունեցել է 26 հաստիք, որի ընդհանուր ամսեկան աշխատավարձի ֆոնդը կազմել է 5,677,453 ՀՀ դրամ:

2017թ.-ին «ԲԾԻԳ»ՊՀ-ի տարեկան 74,054.7 հազ. դրամ դրամարկղային ծախսը հողվածների միջև բաշխվել է հետևյալ համամասնությամբ /Աղյուսակ 13/:

Աղյուսակ 13 հազ. դրամ

Բյուջետային հոդված	Ֆինանսավորում	Դրամարկղային ծախս	Փաստացի ծախս	Տոկոս
ԸՆԹԱՑԻԿ ԾԱԽՍԵՐ՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ	74,101.15	74,054.70	74,256.10	100%
Աշխատողների աշխատավարձեր և հավելավճարներ	68,414.50	68,371.65	68,371.65	92.33%
Ծառայությունների և ապրանքների ձեռք բերում	5,677.00	5,673.40	5,874.80	7.66%
Այլ ծախսեր	9.65	9.65	9.65	0.01%

Փաստացի և դրամարկղային ծախսի տարբերությունը՝ 201.4 հազ. դրամը, առաջացել է. /Աղյուսակ 14/

Աղյուսակ 14 հազ. դրամ

Բյուջետային հոդված	Դրամարկղային ծախս	Փաստացի ծախս	Տարբերությունը փաստացիի և դրամարկղայինի
Շարունակական ծախսեր	2,040.07	2,225.50	185.43
Էներգետիկ ծառայություններ	896.12	1,015.45	119.33
Կոմունալ ծառայություններ	19.90	22.00	2.10
Կապի ծառայություններ	1,124.05	1,188.05	64.00
Ընթացիկ նորոգում և պահպանում	304.40	320.40	16.00

(ծառայություններ և նյութեր)			
Մեքենաների և սարքավորումների ընթացիկ նորոգում և պահպանում	304.40	320.40	16.00
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	2,344.47	2,545.90	201.43

Տարեվերջյան մնացորդը կազմել է 46.45 հազ. դրամ, որն էլ փոխանցվել է ՀՀ բյուջե: 2018թ.-ին տարեկան ճշտված նախահաշվով նախատեսվել է 75,647.4 հազ. դրամ, որի դիմաց 9 ամիսների համար ֆինանսավորվել է 46,641.69 հազ. դրամ, դրամարկղային ծախսը կազմել է 44,222.05 հազ. դրամ, իսկ փաստացի ծախսը՝ 48,796.19 հազ. դրամ: Դրամարկղային ծախսը հոդվածների միջև բաշխվել է հետևյալ համամասնությամբ. /Աղյուսակ 15/

Աղյուսակ 15 հազ. դրամ

Բյուջետային հոդված 9 ամիսների կտրվածքով	Ֆինանսավորում	Դրամարկղային ծախս	Փաստացի ծախս	Տոկոս
ԸՆԹԱՑԻԿ ԾԱԽՍԵՐ՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ	46,641.69	44,222.05	48,796.19	100%
Աշխատողների աշխատավարձեր և հավելավճարներ	43,412.10	41,032.01	45,826.53	92.79%
Ծառայությունների և ապրանքների ձեռք բերում	3,181.09	3,155.89	2,935.51	7.14%
Այլ ծախսեր	48.50	34.15	34.15	0.07%

2018թ.-ին հաստիքացուցակում փոփոխություններ չեն կատարվել 26 հաստիք ամսեկան՝ 5,677,453 ՀՀ դրամ:

Առանձին ծրագրերի վերաբերյալ

Ծրագրի անվանումը - ՄԱԿ-ի «Անապատացման դեմ պայքարի» կոնվենցիայի իրականացման Հայաստանի 7-րդ Ազգային զեկույցի պատրաստում

Դոնոր կազմակերպություն - ՄԱԿ-ի Շրջակա միջավայրի ծրագիր

Ծրագրի նպատակ - վերլուծել Հայաստանի կողմից Կոնվենցիայով ստանձնած պարտավորությունների կատարման գործընթացները 2006-2016 թթ. ժամանակահատվածի համար՝ հիմք ընդունելով Կոնվենցիայի Կողմ երկրների 3/COP.12 և 13/COP.13 որոշումների պահանջները և «PRAIS 3» պորտալի միջոցով այն ներկայացնել «on line» ռեժիմով:

Ծրագրի շրջանակներում 06.08.2018թ.-ին կնքվել է բնապահպանական ցուցանիշների վերլուծության ծառայությունների մատուցման ՀՀ-ԲԾ-ԳՀ-ԾՁԲ-18/35 ծածկագրով պայմանագրի, որի գինն է 8,000,000 ՀՀ դրամ: Ծրագրերի շրջանակներում կիրառված գնումների վերաբերյալ փաստաթղթերի ամբողջական փաթեթների

ուսումնասիրություններից պարզվել է, որ կազմակերպված գնման ընթացակարգերում առկա են գնումների մասին ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված և պարտադիր կիրառման ենթակա փաստաթղթերը:

Ծրագրի անվանումը - «Արթիկ քաղաքի փակ քարհանքի թափոնների և ջրհեղեղների կառավարում» պիլոտային ծրագրի ամբողջական փաթեթի մշակում և ներկայացում ՄԱԿ-ի Հարմարվողականության հիմնադրամ:

Դոնոր կազմակերպությունը - «Հարմարվողականության» հիմնադրամ:

Ծրագրի նպատակը - մշակել ծրագրային հայտ, որի իրականացման արդյունքում կդադարի ավելի քան 40,0 հա փակ քարհանքի տարածքից փոշու և անձրևաջրերի հոսքը Արթիկ քաղաք, կբարելավվեն քարհանքների փոշուց և ջրհեղեղներից դեգրադացված ավելի քան 190հա արոտավայրեր, 15,0հա խոտհարքներ և 300,0 հա վարելահողեր: Հեղեղաբեր ձորակներում հիդրոինժեներական կառույցների ստեղծման միջոցով նվազագույնի հասցնել ջրհեղեղների առաջացման վտանգը և վնասը:

«Արթիկ քաղաքի փակված քարհանքի թափոնների և ջրհեղեղների կառավարում» պիլոտային ծրագրի հայտի մշակման շրջանակներում կնքվել են պայմանագրեր և կատարվել են ընթացիկ ծախսեր ընդամուր 12,255,856 ՀՀ դրամ, որն էլ բաշխվել է հետվյալ կերպ

Ծախսային հոդվածի անվանում		Ծախսը դրամով
	Աշխատավարձ	11,358,875.0
	այդ թվում.	
	Ընտրված խորհրդատուներ՝ 7 մարդ	4,835,000.0
	ԾԻԳ-ի աշխատակիցներ՝ 6 մարդ	6,523,875.0
	Գործուղումներ	31,000.0
	Ներկայացուցչական ծախսեր	375,830.0
	Գրասենյակային նյութեր	318,160.0
	Վառելիքի ձեռքբերում	172,000.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		12,255,865.0

Ընդգրկված թվով 7 խորհրդականների մասով ԾԻԳ-ը կատարել է մեկ անձից գնում: Հնարավոր մասնակիցներին էլեկտրոնային փուստի միջոցով ուղարկվել են հրավերներ: Մասնակիցների կողմից ներկայացվել են օրենքով անհրաժեշտ փաստաթղթերը և դրանց կից գնային առաջարկները: Գնահատող հանձնաժողովն ընտրել է հաղթողներին, որոնց հետ կնքվել են պայմանագրեր:

Ծրագրի անվանումը - «Պատրաստվածության աջակցություն»:

Դոնոր կազմակերպությունը - «Կանաչ կլիմայի» հիմնադրամ:

Ծրագրի նպատակը - ապահովել Հիմնադրամի ֆինանսական (դրամաշնորհային, վարկային) միջոցների հասանելիությունը, ամրապնդել ՀՀ բնապահպանության նախարարության՝ Ազգային Լիազոր Մարմնի կարողությունները, ստեղծել տեղեկատվական հարթակներ, մշակել և պոտենցիալ շահառուներին ներկայացնել կլիմայի փոփոխության մեղմման և հարմարվողականությանն առնչվող երկրի ծրագրեր և շահագրգիռ կազմակերպություններին աջակցել Հիմնադրամին հավատարմագրվելու գործընթացին:

Ծրագրի շրջանակներում կնքվել են պայմանագրեր ընդհանուր 46,033,094. ՀՀ դրամ արժողությամբ, որից դիտարկված ժամանակահատվածի ընթացքում փաստացի ծախսը կազմել է 9,273,094 ՀՀ դրամ, որն էլ բաշխվել է հետվյալ կերպ.

Ծախսային հոդվածի անվանում	Ծախսը դրամով
Աշխատավարձ	5,247,978.00
այդ թվում.	
Ընտրված մասնագետներ՝ 2 մարդ	380,000.00
ԾԻԳ-ի աշխատակիցներ՝ 13 մարդ	4,867,978.00
Տեղեկատվական ծառայություններ	10,000.00
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	4,015,116.00
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	9,273,094.00

Հիմնական միջոցների ցանկը և ընդհանուր գումարի չափը նույնպես նշված է դոնորի կողմից ներկայացրած գնումների պլանում: «Պատրաստվածության աջակցություն» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում համակարգչային տեխնիկայի և օժանդակ սարքավորումների /ոլյուրակիր համակարգիչներ՝ 2 հատ,, սեղանի համակարգիչներ՝ 4 հատ, համակարգչային մոնիտոր՝ 4 հատ, բազմաֆունկցիոնալ սարք լազերային՝ 1 հատ, անխափան սնուցման աղբյուրներ՝ 4 հատ, ցանցային բաժանարար՝ 1 հատ, պրոյեկտոր՝ 4 հատ/, ձեռքբերման նպատակով կազմակերպվել են թվով երեք գնանշման հարցման գնման ընթացակարգեր՝ «Գնումների մասին» ՀՀ օրենսդրությանը համապատասխան:

Կազմակերպված գնման ընթացակարգերի ծածկագրերն են.

1. ՀՀ-ԲԾ-ԳՀԱՊՁԲ-18/27
2. ՀՀ-ԲԾ-ԳՀԱՊՁԲ-18/29
3. ՀՀ-ԲԾ-ԳՀԱՊՁԲ-18/31

Յուրաքանչյուր գնման ընթացակարգի համար բնապահպանության նախարարության «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի տնօրենի հրամանով ստեղծվել է գնահատող հանձնաժողով, որը հաստատել է հայտարարության և հրավերի տեքստերը և իրականացրել հայտերի բացում և գնահատում:

Յուրաքանչյուր գնման ընթացակարգի հաստատված հայտարարության և հրավերի տեքստերը հրապարակվել են www.armeps.am և www.gnumner.am կայքերում:

Ընտրված մասնակցին որոշելու համար կիրառվել է հրավերին համապատասխանող հայտ և նվազագույն գնային առաջարկ ներկայացրած մասնակցին նախապատվությունը տալու չափանիշը՝ «Գնումների մասին» ՀՀ օրենսդրությանը համապատասխան: Արդյունքում ընտրվել են հաղթողները, կնքվել են պայմանագրեր և ձեռք են բերվել համապատասխան տեխնիկան:

Նույն ընթացակարգով ձեռք է բերվել նաև բնապահպանական տեղեկատվական համակարգի ստեղծման ծառայությունը /համաձայն տեխնիկական բնութագրի/: Հաղթող է ճանաչվել Ֆոնսեկոարդ՝ ՍՊԸ-ն, որի հետ 26.09.2018թ.-ին կնքվել է պայմանագիր 36,000,000 ՀՀ դրամ արժեքով, որի առաջին արդյունքները՝ համաձայն ժամանակացույցի, պետք է ներկայացվեն 2018թ.-ի նոյեմբերից:

Ծրագրի անվանումը – ՄԱԿ-ի «Կենսաբանական բազմազանության մասին» կոնվենցիայի իրականացման Հայաստանի 6-րդ Ազգային զեկույցի պատրաստում:

Դոնոր կազմակերպությունը – ՄԱԿ-ի Շրջակա միջավայրի ծրագիր:

Ծրագրի նպատակը – վերլուծել Հայաստանի կենսաբազմազանության 5-րդ Ազգային զեկույցից հետո ընկած ժամանակահատվածում (2015-2018 թթ.) Կոնվենցիայի Կողմ երկրների 10-րդ, 11-րդ և 13-րդ կոնֆերանսներում ընդունված որոշումներով Հայաստանի կողմից ստանձնած պարտավորությունների կատարման գործընթացները և պատրաստել Հայաստանի կենսաբազմազանության 6-րդ Ազգային զեկույցը:

Ծրագրի անվանումը – «Հայաստանի բնության հատուկ պահպանվող տարածքներին հարակից համայնքների և էկոհամակարգերի հարմարվողականության ներուժի բարձրացում» ծրագրի ամբողջական փաթեթի մշակում և ներկայացում ՄԱԿ-ի Հարմարվողականության հիմնադրամ:

Դոնոր կազմակերպությունը – «Հարմարվողականության» հիմնադրամ:

Ծրագրի նպատակը – մշակել ծրագրային հայտ, որի իրականացման արդյունքում Տավուշի, Արարատի և Լոռու մարզերի ԲՀՊՏ-ներին հարակից Ուրցաձոր, Դիլիջան, Ֆիոլետովո և Մարգահովիտ համայնքներում գյուղատնտեսական, ոռոգման ջրի խնայողության, բնակչության եկամուտների և գիտելիքների բարձրացման համալիր միջոցառումներով կբարելավվի բնակչության սոցիալ-տնտեսական վիճակը, կնվազի մարդածին ճնշումը, ինչպես ԲՀՊՏ-ների, այնպես էլ հարակից համայնքների էկոհամակարգերի վրա և կբարձրանա բնական և գյուղատնտեսական էկոհամակարգերի հարմարվողականությունը կլիմայի գլոբալ փոփոխության նկատմամբ:

Ծրագրի հայտի մշակման շրջանակներում կնքվել են պայմանագրեր և կատարվել են ընթացիկ ծախսեր ընդհանուր 11,515,007 ՀՀ դրամ, որն էլ բաշխվել է հետևյալ կերպ.

Ծախսային հոդվածի անվանում	Ծախսը դրամով
Աշխատավարձի գծով արտահոսքեր	10,428,000.00
այդ թվում.	
Ընտրված խորհրդատուներ՝ 7 մարդ	4,075,000.00

Գրասենյակի աշխատակիցներ՝ 12 մարդ	6,353,000.00
Գործուղումների գծով արտահոսքեր /գործուղվողների ցանկը կցվում է/	146,000.00
Տեղեկատվական ծառայությունների գծով արտահոսքեր	10,000.00
Ներկայացուցչական ծախսերի գծով արտահոսքեր	600,000.00
Գրասենյակային նյութերի գծով արտահոսքեր	202,007.00
Վառելիքի ձեռքբերման գծով արտահոսքեր	129,000.00
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	11,515,007.00

Ընդգրկված թվով 7 խորհրդականների մասով ԾԻԳ-ը կատարել է մեկ անձից գնում: Հնարավոր մասնակիցներին էլեկտրոնային փոստի միջոցով ուղարկվել են հրավերներ: Մասնակիցների կողմից ներկայացվել են օրենքով անհրաժեշտ փաստաթղթերը և դրանց կից գնային առաջարկները: Գնահատող հանձնաժողովն ընտրել է հաղթողներին, որոնց հետ կնքվել են պայմանագրեր:

ԱՌԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

**ՀՀ բնապահպանության նախարարության և համակարգի կառույցների կողմից
ներկայացված**

N	Արձանագրված խեղաթյուրում	Առարկություն և պարզաբանում
1.	2 «Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական վճարների նպատակային օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն բնապահպանական ծրագրերի իրականացման համար ՀՀ համայնքներին սուբվենցիաների տրամադրում Պարզվել է, որ 2017-2018թթ-ին հատկացված 350.935.2 հազար դրամից (2017թ-ին՝ 137,643.9 հազար դրամ, 2018թ-ին՝ 213,291.3 հազար դրամ) 100,857.3 հազար դրամը նախատեսվել է «Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական վճարների նպատակային օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքով և բնապահպանական ծրագրերով չնախատեսված միջոցառումների իրականացման համար՝ այդ թվում բազմաբնակարան շենքերի տանիքների ներկապատում, ասֆալտապատում, շուկայի կառուցում, փողոցների հենապատերի և ճեմուղիների վերանորոգում (ք. Ալավերդի, գ. Աբրի, գ.Հագվի) :	1. Ալավերդի համայնքի կողմից 2017 թվականին «Հենապատերի նորոգում» ու 2018 թվականին «Համայնքի փողոցների հենապատերի թափված քարերի և գլխաքարերի վերականգնում» միջոցառումների իրականացման արդյունքում կապահովվի ծառապատ տարածքների ամբողջականությունը, բնակչության անվտանգ երթևեկությունը, ինչպես նաև կկանխվեն սողանքային երևույթներն ու արտակարգ պատահարները: 2018 թվականին իրականացված «Համայնքի փողոցների հենապատերի թափված քարերի և գլխաքարերի վերականգնում» միջոցառման համար փաստացի ծախսվել է 1 288.32 հազար դրամ: 2. Ալավերդի համայնքի կողմից 2018 թվականին «Համայնքի Երիտասարդական և Սանահին թաղամասի Գայի փողոցների ճեմուղիների վերանորոգում» միջոցառման հետ կապված հայտնում են, որ նախկինում որպես զբոսավայր ծառայող տարածքները գտնվել են անբարեկարգ վիճակում, եզրային ճաղաշարերը եղել են քայքայված, ծառերի արմատները ճեղքել են հիմքերը և առաջացրել փոսորակներ, ինչի արդյունքում համայնքի այդ ճեմուղիները շահագործման համար դարձել են ոչ պիտանի: Միջոցառման իրականացման արդյունքում առկա է շահագործման համար պիտանի և անվտանգ հանգստի կանաչ գոտի: Միջոցառման իրականացման համար ծախսվել է 15 589.0 հազար դրամ: 3. Ալավերդի համայնքի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների ներկապատման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է «Էյ Սի Փի» ՓԲ ընկերության կողմից մթնոլորտային օդ վնասակար նյութերի արտանետման հետևանքով թիթեղյա տանիքների արագ քայքայման կանխարգելմամբ: Իրականացվել է տանիքների երկշերտ ներկապատում՝ հատուկ հակակոռոզիոն ներկով: Միջոցառման իրականացման համար ծախսվել է 5 093.0 հազար դրամ: 4. Ալավերդի համայնքի «Սայաթ-Նովա փողոցի նախկին զբոսայգուն հարակից տարածքում շուկայի կառուցում» միջոցառման հետ կապված՝ հայտնում են, որ քաղաքի կենտրոնական հատվածում գտնվող կանաչ տարածքները, մայթերն ու փողոցները օգտագործվում են բացօթյա առևտրի իրականացման նպատակով: Արդյունքում՝ «Էյ Սի Փի» ՓԲ ընկերության կողմից մթնոլորտային օդ արտանետված վնասակար նյութերը, ինչպես նաև շարժական տրանսպորտային միջոցների շահագործման արդյունքում առաջացած վնասակար նյութերն ու փոշին աղտոտում են վաճառվող մթերքը: Համայնքի բնակչության համար մթերքի անվտանգ օգտագործումն ապահովվելու նպատակով 7 083.2 հազար դրամով նախատեսվում է կառուցել քաղաքաշինական

		նորմերին և սանիտարահիգիենիկ պահանջներին բավարարող քաղաքային շուկա: Միջոցառումն ուղղված է համայնքի բնակչության առողջության պահպանմանը, որի մասով պատասխանատու լիազոր մարմին է հանդիսանում Առողջապահության նախարարությունը: 5. Աքորի և Հազվի համայնքներում 2017 թվականին իրականացված «2-րդ և 3-րդ փողոցների ասֆալտապատում» ու «Հազվու միջհամայնքային և գյուղամիջյան ճանապարհների ասֆալտապատում» միջոցառումների իրականացումը կապված է անբարեկարգ ճանապարհների պատճառով դեպի մշակովի հողատարածքներ և կանաչ տարածքներ վնասակար նյութեր պարունակող կեղտաջրերի հոսքի, ինչպես նաև անբարեկարգ ճանապարհների շահագործման հետևանքով առաջացող՝ վնասակար նյութեր պարունակող փոշու տարածման կանխարգելման հետ: 6. Իրականացված միջոցառումները հանդիսանում են շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության պահպանմանն ուղղված միջոցառումներ, չեն հակասում «Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի նպատակային օգտագործման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 2-րդ և 3-րդ հոդվածների դրույթներին, նախատեսված են եղել համայնքների կողմից ներկայացված բնապահպանական ծրագրերով կամ նախատեսված ծրագրում համայնքի ավագանու կողմից առաջարկվող փոփոխություններով, որոնք ՀՀ կառավարության 2002 թվականի սեպտեմբերի 26-ի N1544-Ն որոշմամբ սահմանված կարգով համաձայնեցվել են բնապահպանության և առողջապահության ոլորտի լիազոր մարմինների հետ: Բնապահպանության նախարարության աշխատակազմի կողմից, հասարակական կազմակերպությունների ներգրավմամբ, համայնքների ներկայացուցիչների հետ պարբերաբար աշխատանքներ են իրականացվում հետագա տարիներին նախատեսվող ծրագրերի նպատակայնության առավել մեծացման ուղղությամբ:
2	ՀՀ բնապահպանության նախարարության համակարգում գործող կառույցների աշխատակիվների վերլուծություն	Կից ներկայացվում է ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Սևան ազգային պարկ», «Դիլիջան ազգային պարկ», «Արգելոցապարկային համալիր» «Արփի լիճ ազգային պաշկ» ՊՈԱԿ-ներից և «Անտառային կոմիտեից» ստացված պազաբանումների և բացատրագրերի պատճենները:

ՀՀ բնապահպանության նախարարությունում Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի /KfW/ կողմից տրամադրվող «Կովկասի պահպանվող տարածքների աջակցության ծրագիր-Հայաստան» դրամաշնորհային ծրագրի հաշվեքննության արձանագրության վերաբյալ

N	Արձանագրված անհամապատասխանություններ	Առարկություն և պարզաբանում
1.	«II. Անհամապատասխանություններ չհայտնաբերելու վերաբերյալ գրառումներ» գլխի «2. 2018 թվական» բաժնում տեղ գտած «...սակայն թանկարժեք	1/. նախքան այդ մեքենաների ձեռք բերելը դիտարկվել և գնահատվել են ոչ միայն ավտոմեքենաների գները, այլ նաև հաշվի են առնվել դրանց հետագա շահագործման և սպասարկման ծախսերը՝ համեմատած ավելի էժան/մատչելի մոդելների հետ, 2/. մեքենաների

	մեքենաների գնումը հիմնավոր չէ:»	ձեռքբերումը բխել և համապատասխանում է տվյալ ՊՈԱԿ-ի «Շահագործման և Սպասարկման Պլան» փաստաթղթին, 3/. դրանք եղել են ծառայողական անհրաժեշտությունից բխող մոդելներ և ներկայացուցչական դասի մեքենաներ չեն, 4/. նմանատիպ ավտոմեքենաներն ընդունված/սովորական են միջազգային ծրագրերի համատեքստում պահպանվող տարածքների տեխնիկական կարողությունների հզորացման համար և 5./ մեքենաների ձեռքբերման գործընթացը եղել է նախապես համաձայնեցված ծրագրի բոլոր կողմերի հետ, ինչի վերաբերյալ առկա են համապատասխան փաստաթղթեր/գրագրություն:
2.	«III. Անհամապատասխանությունների վերաբերյալ գրառումներ» գլխի <<2017 թվականի գործունեության հաշվեքննություն» բաժնում տեղ գտած «Հաշվեքննության ենթարկված պայմանագրերի մասով չեն ներկայացվել կապարվելիք ծախսերի նախնական հաշվարկները/նախահաշիվները/, որոնք պետք է հիմք հանդիսանային պլանավորված գործողությունների գումարի չափն որոշելու հարցում»	Տվյալ ձևակերպման վերաբերյալ ունենք առարկություն, քանի որ նմանատիպ նախահաշիվները հիմնականում բնորոշ են պետական գնումների ընթացակարգերին, մինչդեռ ՊՏԱԾ-Հ ծրագիրն իրականացվում է Հայ-գերմանական ֆինանսական համագործակցության շրջանակներում, երկու երկրների միջև ստորագրված միջկառավարական ֆինանսական 2 համաձայնագրերի և դրանցից բխող Առանձին Համաձայնագրի հիման վրա(ստորագրված 28.05.2013թ-ին՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարության և գերմանական KfW բանկի միջև), համաձայն որի, գնումներն իրականացվում են KfW բանկի գնումների ուղեցույցով և ընթացակարգերով, որոնք լիովին պահպանված են և կիրառված են ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի շրջանակներում կնքված բոլոր պայմանագրերի դեպքում: Հարկ է նշել, որ ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի գործողությունները և դրանց համար նախատեսված գումարները սահմանված են ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի 5-ամյա ներդրումային պլանով, որով սահմանված միջոցառումների մանրամասն գործողությունները սահմանված են եղել ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի 2017 և 2018թթ-երի Գործողությունների պլաններով: Վերջին փաստաթղթերը եղել են նախապես մշակված և համաձայնեցված ծրագրի բոլոր կողմերի միջև՝ նախքան գործողությունների մեկնարկը, գնումների կազմակերպումը և պայմանագրերի ստորագրումը:
3.	«III. Անհամապատասխանությունների վերաբերյալ գրառումներ» գլխի «2017 թվականի գործունեության հաշվեքննություն» բաժնում ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի թիրախային 4 համայնքում պատուհանների տեղադրման գործողությունների հաշվեքննության մեթոդի վերաբերյալ	Ամբողջական գործողությունն իրականացվել է 2 պայմանագրերի շրջանակներում և գտնում ենք, որ այդ մասով հաշվեքննության ամբողջական արդյունքները ևս պետք է ներկայացվեին 2 պայմանագրերի միասնական/ամբողջական դիտարկման համատեքստում և ոչ թե առանձին-առանձին, քանի որ 2-րդ պայմանագրով շարունակվել և ավարտին են հասցվել 1-ին պայմանագրով մեկնարկված աշխատանքները: 2-րդ պայմանագրի անհրաժեշտությունը բխել է հետևյալ հանգամանքից. նախապես նախատեսվել էր յուրաքանչյուր տնային տնտեսությանը տրամադրել միջինը մինչև 7,5 մ² եվրոպատուհան, սակայն աշխատանքների մեկնարկին

		զուգահեռ պարզվել է, որ տնային տնտեսությունների միջին պահանջարկը(որը ոչ թե տան ամբողջական պահանջարկն է այլ տնային տնտեսության կողմից առօրյա օգտագործվող բնակ. ֆոնդի /հիմնականում 2 սենյակ, նախասրահ, սրահ/ պահանջարկը) կազմում է 9մ², որով էլ պայմանավորված ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի կողմերի հետ համաձայնեցումից հետո 2-րդ պայմանագրով իրականացվել է աշխատանքների ծավալների ավելացում: Լրացուցիչ, հարկ ենք համարում նշել հետևյալը. 1/. 2 պայմանագրերում հիշատակված 247 տնային տնտեսությունները դրանք նույն տնային տնտեսություններն են, 2/. Շիշկերտը ոչ թե առանձին վարչական միավոր է կամ գյուղ, այլ բնակավայր է, որը ներառված է և վարչական առումով ենթակա է Ծավ համայնքին, ուստի այն մշտապես և բոլոր ծրագրերում փաստացի համարվում է Ծավ համայնքի մաս, 3/. 2 պայմանագրերի շրջանակներում համաձայն անհատական ակտերի տեղադրվել է 2173.31 մ² պատուհան, իսկ վերստուգիչ չափագրումների արդյունքները կազմել են 2167.32 մ²: Հարկ է նաև նշել, որ պատուհանների մատակարարի և ՀՀ բնապահպանության նախարարության միջև հանձնում-ընդունումը և վճարումները կատարվել են հիմք ընդունելով վերստուգիչ չափագրումների արդյունքները: Տնային տնտեսությունների ընտրության հիմնավոր փաստաթղթերի բացակայության մասով տեղեկացնում եմ, որ ՊՏԱԾ-Հ Կապանի գրասենյակը թվային տվյալները յուրաքանչյուր համայնքի մասով ճշտել է տվյալ համայնքի ղեկավարից (համայնքային հանդիպումների միջոցով, բանավոր), դրանք գրավոր փոխանցել է ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը, որի հիման վրա կատարվել են հետագա հաշվարկները: Բոլոր էլեկտրոնային գրագրությունն ու նամակագրությունն առկա են և դրանք տրամադրվել են Հաշվեքննող հանձնաժողովին:
4.	«III. Անհամապատասխանությունների վերաբերյալ գրառումներ» գլխի «2017 թվականի գործունեության հաշվեքննություն» բաժնի «2.2.1 Արագ մեկնարկի միջոցառումներ» ենթաբաժնում բարձրացված հարցեր	Հաշվեքննվել են պայմանագրերի, ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի ոչ ամբողջական փաթեթները, որովհետև փաստաթղթաշրջանառության մի մասն իրականացվել է Mulberry համակարգով և դրանք առկա չեն եղել ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի գրասենյակում, սակայն որպես հաշվապահական փաստաթղթեր դրանք առկա են ՀՀ բնապահպանության նախարարության համապատասխան ստորաբաժանումում և կարող են լրացուցիչ տրամադրվել Հաշվեքննիչ հանձնաժողովին: Այս բաժնում հիշատակված/արձանագրված թերացումների մի շարք փաստերի վերաբերյալ առարկություններ չունենք, քանի որ դրանք իսկապես առկա են, հիմնականում պայմանավորված են օբյեկտիվ պատճառներով, որոնցից հիմնականը ԱՄՄ բաղադրիչի մեկնարկից հետո Սյունիքի մարզում տեղի ունեցած համայնքային խոշորացումների գործընթացն է: Կիսատ աշխատանքներ, ժամկետանց պայմանագրեր, 1-ին փուլի աշխատանքների

	«8.000.000 ՀՀ դրամ h/h900305081425 հաշվեհամարին փոխանցելու հիմքեր չկան» «Մինչև օրս կանխավճարի վերաբերյալ չկա ծախսը հաստատող ոչ մի փաստաթուղթ: »	հաշվետվությունների չներկայացման փաստեր իսկապես առկա են, սակայն 2-րդ փուլի որևէ փոխանցում՝ առանց 1-ին փուլի ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի չի իրականացվել: Հարկ է նշել, որ բոլոր համայնքների հետ կնքված պայմանագրերով, համայնքներին նվիրաբերված գումարների ծախսերի հաշվապահական վարման, գնումների կազմակերպման և ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պահանջների պահպանման պատասխանատվությունը վերապահված է եղել համայնքներին: Ընդհանուր առմամբ ԱՄՄ բաղադրիչի մասով կարծում ենք, որ անհրաժեշտություն կա լրացուցիչ հաշվեքննության, որից հետո նոր միայն կարելի է ամփոփել արդյունքները: Այս բաժնի վերջում ներկայացված երկու աղյուսակների անվանումները հակասում են աղյուսակների բովանդակությանը (ինչը, հավանաբար, մեխանիկական վրիպակ է), ուստի առաջարկում ենք աղյուսակների անվանումները փոխատեղել: Արագ մեկնարկի միջոցառումների շրջանակներում Մեղրիի համայնքապետարան փոխանցված N «D-110517/2-1» պայմանագրով նախատեսված 2-րդ փուլի գումարից 8 մլն դրամը 900305081425 հաշվեհամարին փոխանցվել է նույն պայմանագրի, 1-ին փուլի ծախսերի մասին հաշվետվության, Մեղրիի համայնքի ղեկավար Մ.Զ.-ի 28.11.2017թ.-ի թիվ 1614 գրության հիման վրա: Կանխավճարների փոխանցումները կատարվել են կնքված նվիրաբերության պայմանագրերի 2.3 կետի «ա») ենթակետի համաձայն, որի համար հիմնավորող փաստաթուղթ չի պահանջվում:
5.	«III. Անհամապատասխանությունների վերաբերյալ գրառումներ» գլխի «2017 թվականի գործունեության հաշվեքննություն» բաժնի «1a.1.2 Թիրախային ՊՏ-ների ելակետային ուսումնասիրություններ» ենթաբաժին	«Հաշվեքննության արդյունքում հայտնաբերված անհամապատասխանություններ» մասում «... առաջարկություններ», բառից հետո պետք է ավելացվի «որոնց հիման վրա վերջնական հաշվետվության նախագիծը լրամշակվել և վերաներկայացվել է» ձևակերպումը՝ գործողությունների փուլերն առավել ամբողջական արտացոլելու նպատակով: Այս փուլերի/վերանայումների/լրամշակումների ամսաթվերն ու նամակագրությունը տրամադրվել է Հաշվեքննիչ հանձնաժողովին:
6.	«III. Անհամապատասխանությունների վերաբերյալ գրառումներ» գլխի «2018թ-ի գործունեության հաշվեքննություն» բաժնի 1b.2.2 ենթակետին վերաբերող «Հաշվեքննության արդյունքում հայտնաբերված անհամապատասխանություններ» ենթաբաժնում բարձրացված հարցեր	Թվարկված կետերից 1-ինի վերաբերյալ ունենք հետևյալ առարկությունը. մինչև 01.10.2018թ-ը բաշխման վերաբերյալ այլ տեղեկատվություն ոչ թե չի ներկայացվել, այլ նման պահանջ Հաշվեքննիչ հանձնաժողովից ստացվել է 29.11.2018թ-ի էլ-փոստի գրությամբ, որի հիման վրա ՊՏԱԾ-Հ գրասենյակը պահանջել է թարմացված ամփոփ տեղեկատվություն «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի Կապանի անտառտնտեսություն մասնաճյուղից, ինչը 27.12.2018թ-ի էլ-փոստի գրությամբ ներկայացրել է Հաշվեքննիչ հանձնաժողովին: 3-րդ կետի վերջին նախադասությունը լրամշակման կարիք ունի, քանի որ Հաշվեքննիչ

	հանձնաժողովի 2018 թ-ի դեկտեմբերի 25-ի էլ-փոստի նամակով պահանջած տեղեկատվությունը ստանալու նպատակով ՊՏԱԾ-Հ գրասենյակն այն վերահասցեագրել է «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ին և անհրաժեշտ տեղեկատվությունն ստանալուն պես ՊՏԱԾ-Հ գրասենյակն այն կտրամադրի Հաշվեքննիչ հանձնաժողովին:
--	--

2017 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2018 թվականի սեպտեմբերի 30-ը բնապահպանության նախարարության Ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության ջրօգտագործման թույլտվությունների բաժին մուտքագրված ջրօգտագործման թույլտվությունների ստացման, երկարաձգման և վերաձևակերպման նպատակով հայտերի, ջրօգտագործման թույլտվությունների և ջրային պետական կադաստրի վարման կարգի վերաբերյալ իրականացված հաշվեքննության

	Հաշվեքննության արձանագրություն	ՋՌԿԳ-ի բացատրություն
1.	ՀՀ ջրային օրենսգրքի 30-րդ հոդվածի 3-րդ պարբերության համաձայն, ջրօգտագործման թույլտվության տրամադրման ժամկետը չի կարող 50 աշխատանքային օրվանից ավել լինել: Օրենսգրքի 30.1 հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն թերի փաստաթղթերը պետք է համալրվեն 15 աշխատանքային օրվա ընթացքում: Ա. թ հոկտեմբերի 22-ի դրությամբ գործակալությունում առկա են 260 թույլտվության ստացման, թույլտվության երկարաձգման և թույլտվության վերաձևակերպման անավարտ հայտեր: դրանցից 100-ը վերաբերում են Արարատյան հարթավայրին, իսկ մնացած 160-ը ՀՀ մնացած մարզերին: Հայտերից 118-ը վերաբերում են ՋԹ-ների երկարաձգմանը, իսկ 49-ը վերաձևակերպմանը: Հայտերից 2-ը անավարտ են դեռևս 2014թ.-ից, 3-ը 2015-ից, 38-ը 2016-ից, 41-ը 2017-ից: 176 հայտ ընդունվել են կամ դրանցում վերջում լրացումները եղել են 2018թ.-ից: Ընդհանուր առմամբ թույլտվության ստացման 93 հայտերից 68-ի դեպքում պահպանված չեն Ջրային օրենսգրքի 30-րդ հոդվածի 3-րդ պարբերությամբ սահմանված ժամկետները:	Հաշվեքննիչ պալատի հաշվեքննության արձանագրությամբ ներկայացված փաստերի վերաբերյալ հայտնում ենք, որ դեռևս 2014, 2015, 2016 և 2017 թվականներից ջրօգտագործման թույլտվությունների բաժին մուտքագրված նոր, երկարաձգման և վերաձևակերպման նպատակով ջրօգտագործման թույլտվությունների անավարտ հայտերի ջրօգտագործման պայմաններն ուսումնասիրվել են և թերի համալրված փաստաթղթեր կամ խախտումներ հայտնաբերվելու դեպքում սահմանված կարգով ծանուցվել են ջրօգտագործողներին՝ պահանջելով հայտերի կամ գործող ջրօգտագործման թույլտվությունների դեպքում փաստացի վիճակը համապատասխանեցնել ջրօգտագործման թույլտվությամբ ամրագրված պայմաններին: Ջրօգտագործողների կողմից վերը նշված պահանջները չկատարելու հետևանքով ջրօգտագործման թույլտվությունները չեն տրամադրվել, երկարաձգվել և վերաձևակերպվել: Հայտնում են, որ Արարատյան դաշտավայրում ստորերկրյա ջրային ռեսուրսների գերշահագործման հետևանքով ստեղծված ճգնաժամային իրավիճակը հաղթահարելու նպատակով ՀՀ կառավարությունը դեռևս 2010թվականից նախատեսել և իրականացրել է օրենսդրական դաշտի փոփոխությունների և կարգավորումների միջոցով իրականացնել միջոցառումներ, որոնք միտված կլինեն ջրային ռեսուրսների ինքնավերականգնմանն ու ավելացմանը, ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարմանը, պահպանությանը, ըստ գերակայությունների և տնտեսական ոլորտների հավասարաչափ բաշխմանը: Միաժամանակ մինչև համապատասխան ջրավազանային կառավարման տարածքներում ջրավազանային կառավարման պլանների և արդյունավետ կառավարմանն ուղղված առաջնահերթ միջոցառումները հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության որոշումների ընդունումը՝

		Ժամանակավորապես դադարեցվել է նոր ջրօգտագործման թույլտվությունների տրամադրման, թույլտվությունների գործողության ժամկետի երկարաձգման և թույլտվությունների վերաձևակերպման գործընթացը: Ձեր կողմից նշված 93 ՋԹ հայտերից 68-ի դեպքում Ջրային օրենսգրքի 30-րդ հոդվածի 3-րդ պարբերությամբ սահմանված ժամկետների պահպանման վերաբերյալ հայտնում եմ, որ Ջրային օրենսգրքի 30.1 հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն թերի փաստաթղթերի մասին լիազոր մարմնի կողմից պատշաճ ծանուցման պահից հայտի քննարկման գործընթացի ժամկետի հաշվարկը կասեցվում է մինչև թերի փաստաթղթերի համալրման օրը, ինչն էլ հաճախ պատճառ է հանդիսանում ջրօգտագործման թույլտվության տրամադրման համար օրենքով սահմանված ժամկետների չպահպանմանը: Հայտնում եմ, որ 2018 թվականի հոկտեմբերի 22-ից առ այսօր բնապահպանության նախարարության կողմից տրամադրվել է նոր, երկարաձգված գործողության ժամկետով և վերաձևակերպված թվով 75 ջրօգտագործման թույլտվություն:
2.	Ջրային օրենսգրքի 25.1 հոդվածով դեռևս 21.12.2015թ. կատարված փոփոխությամբ սահմանվել են ձկնաբուծական և խեցգետնաբուծական ջրօգտագործումից կատարվող ջրահեռացման արդյունքում առաջացած ջրային ռեսուրսները այլ նպատակներով կրկնակի (երկրորդային) օգտագործումը խթանող նորմեր, սակայն դրանք այդպես էլ կիրառություն չեն ստացել: Բացի այդ, համաձայն Ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից ներկայացված տեղեկանքի ոչ մի տնտեսվարող ջրային ռեսուրսների երկրորդային օգտագործման թույլտվության համար չի դիմել և չկա նման թույլտվություն ունեցող: Արդյունքում՝ միայն հաշվեքննիչ պալատի աշխատանքային խմբի կողմից դիտարկման ենթարկված 28 ձկնաբուծա-րաններից տարեկան շուրջ 185,000,000 խոր. մ ստորերկրյա ջուր Հրազդան գետով թափվում է դեպի Արաքս գետ և դուրս հոսում ՀՀ տարածքից:	Ջրային օրենսգրքի 25.1 հոդվածի պահանջների համաձայն ձկնաբուծական և խեցգետնաբուծական ջրօգտագործումից կատարվող ջրահեռացման արդյունքում առաջացած ջրային ռեսուրսներից գյուղատնտեսական կամ արդյունաբերական արտադրության նպատակներով կրկնակի(երկրորդային) օգտագործում իրականացնելու նպատակով որևիցե տնտեսվարող սուբյեկտ հայտ չի ներկայացրել և որևիցե մեկի երկրորդային ջրօգտագործմամբ ջրօգտագործման թույլտվություն չի տրամադրվել:

3.	Ջրային ռեսուրսների պետական կադաստրի վարման կարգը հաստատելու մասին 2017թ. փետրվարի 2-ին ընդունված N68-Ն որոշման պահանջները գրեթե չեն կատարվում, ինչի հետևանքով բացակայում է ջրային ռեսուրսների վերաբերյալ տեղեկատվական միասնական հենքը: Արդյունքում երկարաժամկետ կտրվածքով լրջագույն խնդիրներ են առաջանում ջրի ազգային քաղաքականության շրջանակներում միասնական ռազմավարության և արդյունավետ կառավարում իրականացնելու, իսկ օպերատիվ առումով՝ տրամադրվող ջրօգտագործման թույլտվությունների և մասնավորապես դրանցով սահմանվող ջրառի չափաքանակների տեսանկյունից:	Մինչ ՀՀ կառավարության 2017 թվականի փետրվարի 2-ի N68-Ն որոշման ուժի մեջ մտնելը՝ ջրային պետական կադաստրի վարումը իրականացվում էր ՀՀ կառավարության 2003թ հուլիսի 23-ի N 1060-Ն որոշման համաձայն: 2017 թվականի փետրվարի 2-ին ընդունվել է «ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ՎԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2003 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒԼԻՍԻ 23-Ի N 1060-Ն ՈՐՈՇՈՒՄՆ ՈՒԺԸ ԿՈՐՅՐԱԾ ՃԱՆԱՉԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ կառավարության N 68-Ն որոշումը: 2017թվականի մարտից ԱՄՆ ՄԶԳ-ի կողմից ֆինանսավորվող ԳԱՏՕ ծրագրի(Գիտական առաջադեմ տեխնոլոգիաների օգտագործում և համագործակցություն հանուն ռեսուրսների համալիր պահպանության) շրջանակներում սկսվել են ջրային պետական կադաստրի տեղեկատվական միասնական նոր համակարգի ստեղծման և բարելավման աշխատանքները, ինչը ներկայումս գտնվում է տվյալների մուտքագրման և թեստավորման փուլում: Նոր համակարգի ներդրման ավարտից հետո ջրային պետական կադաստրի վարումը կիրականացվի ՀՀ կառավարության 2017 թվականի փետրվարի 2-ի N68-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան:
----	--	--

ՀՀ բնապահպանության նախարարության կենսառեսուրսների կառավարման գործակալությունում հայտնաբերված անհամապատասխանությունների և խեղաթյուրումների վերաբերյալ արձանագրությամբ ներկայացված

N	Արձանագրված խեղաթյուրում	Առարկություն և պարզաբանում
1.	«2.1. Կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործում» Բաժնի Կետ 1.-ում նշվում է, որ «հաշվետու ժամանակաշրջանում (2017-2018թթ.) արտահանում իրականացրած 7 կազմակերպություններից միայն 4 են նախարարության հետ կնքել «Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման» պայմանագրեր և ստացել 104 տոննա խեցգետնի որսի թույլտվություն»: Նույն կետում նշվում է նաև «որ գործընթացը չի վերահսկվել նախարարության կողմից, քանի որ արտահանող կազմակեր-	ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված չէ, որ բոլոր արտահանող կազմակերպություններին պարտադիր է տրամադրել արտահանման լիցենզիա: ՀՀ օրենսդրությամբ մեկանգամյա արտահանման լիցենզիաներ տրամադրվում են ՀՀ Կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 1524-Ն որոշման հավելված 2-ով և 2015 թ. փետրվարի 5-ի N 90-Ն որոշման 7-րդ հավելվածով հաստատված Հայաստանի Հանրապետության կողմից երրորդ երկրների հետ առևտրի դեպքում սահմանափակումների ենթակա ապրանքախմբերի համար, որտեղ նարառված է նաև <<Վայրի կենդանիներ և առանձին վայրի բույսեր, որոնց տեղափոխումը Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածքով սահմանափակ է արտահանման դեպքում>> ապրանքախումբը, այսինքն՝ տվյալ ապրանքախմբի արտահանման սահմանափակումները վերաբերում են միայն երրորդ երկրների հետ առևտրին: Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ հայտնում են, որ 2017-2018թթ. ընթացքում ՀՀ տարածքից խեցգետնի քանակի ավելի շատ արտահանելը քան տվյալ ժամանակահատվածում նրանց կողմից օրինական ճանապարհով ձեռք բերված

	պություններին ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով արտահանման լիցենզիաներ չի տրամադրվել»:	քանակությունը, նախարարության կողմից գործընթացի անվերահսկելիության արդյունք չէ, քանի որ բնապահպանության նախարարությունը օրենսդրությամբ սահմանված կարգով արտահանման մեկնագամյա լիցենզիաներ կամ արտահանման թույլտվություններ տրամադրում է դիմումատուների հայտերի հիման վրա և ՀՀ տարածքից խեցգետնի ապօրինի արտահանման գործընթացի վրա վերահսկման գործառույթ չունի: Բնապահպանության նախարարությունը 2017 թվականին <<Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման>> պայմանագրեր կնքել է 5 տարբեր կազմակերպությունների հետ՝ ընդհանուր 204 տոննա խեցգետնի որսի համար, իսկ 2018 թվականին՝ 2 կազմակերպության հետ՝ 3,2 տոննա խեցգետնի որսի համար: Նույն կետում անհասկանալի է նաև թե որ գերատեսչության կողմից է կիրառվել արտահանման արգելք՝ ՀՀ տարածք ներմուծված 14տ. խեցգետնի քանակության վրա: Սույն կետով բարձացված մնացած խնդիրները բնապահպանության նախարարության գործառույթներից դուրս են:
2.	Կետ 2.	Բարձրացված խնդիրը բնապահպանության նախարարության լիազորությունների շրջանակներից դուրս է:
3.	Կետ 3.-ում «Նախարարությունը ոչ միայն չի կանխել կենսապաշարների ապօրինի օգտագործումը, այլ նաև նպաստել է, որ անօրինական որսված կենդանի խեցգետինը կազմակերպությունները կարողանան արտահանել ՀՀ տարածքից»:	Բնապահպանության նախարարությունը ոչ թե նպաստել է անօրինական որսված խեցգետնն արտահանել ՀՀ տարածքից, այլ այն տնտեսվարող սուբյեկտներին, որոնք ՀՀ բնապահպանության նախարարության հետ ունեցել են <<Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման>> կնքված պայմանագրեր, սակայն որսված խմբաքանակը տվյալ տարվա ընթացքում չեն արտահանել, ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից տրվել է գրություն՝ որսված և չարտահանված խեցգետնի խմբաքանակի արտահանման վերաբերյալ առարկություն չունենալու մասին: Միաժամանակ տեղեկացնում եմ, որ որսված և չարտահանված խեցգետնի խմբաքանակների արտահանման վերաբերյալ առարկություն չունենալու մասին գրությունները տրամադրվել են բնապահպանական պետական տեսչության կողմից պայմանագրերով նախատեսված խեցգետնի մնացորդային քանակությունների վերաբերյալ հավաստող գրություններից հետո (կցվում է): Բնապահպանության նախարարության կողմից տնտեսվարող սուբյեկտներին 2017 թվականի մարտ ամսից սկսված նման գրություններ չեն տրամադրվել: <<Կենդանական աշխարհի մասին>> ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի համաձայն՝ կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործումը գյուղատնտեսական և արդյունագործական նպատակներով իրականացվում է լիազորված մարմնի հետ կնքված պայմանագրերի հիման վրա: Բնապահպանության նախարարությունը կենդանական աշխարհի օբյեկտների գյուղատնտեսական և արդյունագործական նպատակներով օգտագործման պայմանագրեր կնքել է օրենսդրությամբ սահմանված կարգով

		ներկայացված հայտերի հիման վրա: Նույն օրենքի 21-րդ հոդվածի համաձայն՝ գյուղատնտեսական և արդյունագործական նպատակներով օգտագործման տրամադրված վայրի կենդանիների արտահանման համար հիմք է դառնում լիազորված մարմնի հետ վայրի կենդանիների օգտագործման նպատակով կնքված պայմանագիրը՝ դրանում նշված տեսակներին և քանակներին համապատասխան: Վերոնշյալ խնդիրներից խուսափելու համար քննարկման փուլում գտնվող «Կենդանական աշխարհի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագծում առաջարկվել են մի շարք փոփոխություններ ու լրացումներ, մասնավորապես Կենդանական աշխարհի կադաստրի գաղափարի վերանայման, Վայրի կենդանիների, դրանց արգասիքների, կենդանաբանական հավաքածուների և առանձին նմուշների Հայաստանի Հանրապետության տարածքից արտահանելու և/կամ Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծելու գործընթացներն առավել կանոնակարգելու վերաբերյալ: Սույն կետով բարձացված մնացած խնդիրները բնապահպանության նախարարության գործառույթներից դուրս են:
4.	Կետ 4 «2014 թվականի N 1524-Ն որոշմամբ հաստատվել է ՀՀ մաքսային տարածքով փոխադրման համար արգելված և սահմանափակումների ենթակա ապրանքների ներմուծման լիցենզիաների և թույլտվությունների տրամադրման շրջանակային կարգը: Որոշմամբ սահմանված կարգով վայրի կենդանիների ներմուծման համար տրամադրվում է մեկանգամյա լիցենզիա: Նախարարությունը 2017-2018թթ. Ընթացքում ընդամենը երկու կազմակերպությունների տրամադրել է ներմուծման լիցենզիա՝ 3,4 տոննա ընդհանուր քաշով»:	ՀՀ Կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 1524-Ն, ինչպես նաև 2015 թ. փետրվարի 5-ի N 90-Ն որոշումներով սահմանված կարգով վայրի կենդանիների ներմուծման համար մեկանգամյա լիցենզիաների տրամադրում նախատեսված չէ: ՀՀ Կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 1524-Ն որոշման հավելված 2-ով և 2015 թ. փետրվարի 5-ի N 90-Ն որոշման 7-րդ հավելվածով հաստատված են Հայաստանի Հանրապետության կողմից երրորդ երկրների հետ առևտրի դեպքում սահմանափակումների ենթակա ապրանքախմբերի ցանկը, որտեղ նարառված է նաև «Վայրի կենդանիներ և առանձին վայրի բույսեր, որոնց տեղափոխումը Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածքով սահմանափակ է արտահանման դեպքում» ապրանքախումբը: ՀՀ Կառավարության 2015 թ. փետրվարի 5-ի N 90-Ն որոշման 2-րդ կետի 4-րդ ենթակետով սահմանված է, որ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 1524-Ն որոշման N 2 հավելվածի 2.1, 2.3, 2.6, 2.8 և 2.13-րդ կետերով սահմանված ապրանքատեսակների արտահանման և ներմուծման համար տրվում է մեկանգամյա լիցենզիա՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 1524-Ն որոշման N 4 հավելվածով սահմանված կարգով՝ հաշվի առնելով սույն որոշման 2-րդ կետի 7-9-րդ ենթակետերով նախատեսված առանձնահատկությունները., իսկ սույն որոշման 2-րդ կետի 8.1) ենթակետով սահմանվում է, որ սույն որոշման 1-ին կետի 7-րդ ենթակետով և 2-րդ կետի 6-րդ ենթակետով սահմանված

		բուսական և կենդանական տեսակների արտահանման լիցենզիաների ձևակերպման համար հայտատուն, բացի Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 1524-Ն որոշման N 4 հավելվածի 12-րդ կետով սահմանված փաստաթղթերից և տեղեկություններից, լրացուցիչ լիազոր մարմին է ներկայացնում մի շարք փաստաթղթեր, այսինքն՝ ՀՀ տարածքում որևէ կարգով սահմանված չէ վայրի բույսերի և կենդանիների ներմուծման լիցենզիա: Բնապահպանության նախարարության կողմից 2017 թվականի ընթացքում երկու կազմակերպության տրամադրվել է ոչ թե ներմուծման լիցենզիա, այլ ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հուլիսի 18-ի N1174-Ն որոշմամբ սահմանված ներմուծման թույլտվություն: Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ հայտնում են, որ «Արդյունքում չի պահպանվել ՀՀ կառավարության 2014թ. N1524-Ն, 2015թ. N90-Ն որոշումների և ՀՀ Կենդանական աշխարհի մասին օրենքի մի շարք դրույթների պահանջները» ձևակերպումը չի համապատասխանում իրականությանը: Սույն կետով բարձացված մնացած խնդիրները բնապահպանության նախարարության գործառույթներից դուրս են:
5.	Կետ 5 «Նախարարության չհիմնավորված որոշումների հետևանքով 2014-2016թթ-ին Սևանա լճում խեցգետնի արդյունագործական պաշարները կտրուկ նվազում են»:	Համաձայն ՀՀ Հաշվեքննիչ պալատի 2018 թվականի հունիսի 25-ի N4/13 որոշմամբ հաստատված հավելվածի 6-րդ կետի՝ բնապահպանության նախարարությունում հաշվեքննությունն ընդգրկող ժամանակահատվածը սահմանվել է 2017թ. հունվարի 1-ից մինչև 2018 թվականի սեպտեմբերի 30-ը ներառյալ: Սևանա լճում խեցգետնի արդյունագործական պաշարների նվազման պատճառները ներկայացված են ԳԱԱ Կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոնի կողմից Սևանա լճում և դրա ջրհավաք ավազանում իրականացրած ձկան և խեցգետնի պաշարների հաշվառման և գնահատման նպատակով իրականացված ուսումնասիրությունների հաշվետվություններում: Մասնավորապես՝ 2018 թվականին իրականացված ուսումնասիրությունների հաշվետվությունում նշվում է «Զսպանակավոր խեցգետնորսիչներով կատարված որսի արդյունքում ոչ արդյունագործական կենդանիների մասնաբաժինը 2017թ.կազմել է մոտ 22%, 2018-ին այն աճել է հավասարվելով 38%, չինական ծալովի խեցգետնորսիչներով կատարված որսի արդյունքում 2017թ.-ին ոչ արդյունագործական չափի՝ մինչև 9սմ երկարությամբ կենդանիները, կազմել են որսաբաժնի 46.7%-ը (միջին ցուցանիշ), իսկ 2018թ. այդ ցուցանիշը հավասարվել է 56%: Խեցգետնի թվաքանակի կրճատման պատճառներից է նաև խեցգետնի պոպուլյացիայում ժանգախտ (Ржаво-пятнистая болезнь или Септоцилиндроз) հիվանդության տարածումը: Վերջինիս դեպքում ախտահարվում է կենդանիների խեցին և վերջավորությունները, առաջանում են ժանգագույն խոցեր»: Միաժամանակ հայտնում են, որ ՀՀ հաշվեքննիչ

		պալատի կողմից ներկայացված արձանագրության մի քանի կետերում փաստվում է, որ Հանրապետության տարածքից տեղի է ունեցել խեցգետնի մեծ ծավալների անօրինական արտահանում, ինչն իրենից ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել նաև խեցգետնի մեծ ծավալների անօրինական որս: Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ «Նախարարության չհիմնավորված որոշումների հետևանքով 2014-2016թթ-ին Սևանա լճում խեցգետնի արդյունագործական պաշարները կտրուկ նվազում են» ձևակերպումը հիմնավորված և փաստարկված չէ:
6.	Կետ 6 «որսաչափի քանակից ավելի թույլատրման դեպք է արձանագրվել նաև ՀՀ Վայոց ձորի մարզի Հերիերի ջրամբարից, որտեղ ինստիտուտի կողմից 2017 թվականին խեցգետնի պաշարների առավելագույն որսաչափ է սահմանվել 38 ± 8 տոննա և բնապահպանության նախարարությունը 2017 թվականին «Յագուար» կենդանիների աշխարհի ՍՊԸ-ի հետ կնքել է «Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման» պայմանագիր՝ 100 տոննա խեցգետնի համար»:	ԳԱԱ Կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոնի կողմից Հեր-հերի ջրամբարում ձկան և խեցգետնի պաշարների գնահատման և տեսակային կազմի որոշման նպատակով իրականացված ուսումնասիրությունների հաշվետվությունում նշվում է, որ հաշվի առնելով խեցգետնի մեկանգամյա չափումների տվյալները և երկարաչանչ խեցգետնի բազմացման առանձնահատկությունները, ինչպես նաև այն հանգամանքը, որ դրանց պաշարները պարբերաբար արհեստականորեն համալրվում են, սխալի զգալի տոկոսով (մինչև 30 տ) կարելի է ստանալ, որ տվյալ ջրամբարում 1 տարվա ընթացքում որսի առավելագույն չափը կարող է կազմել մոտ 172 ± 15 տոննա: Հաշվի առնելով վերագրյալը, ինչպես նաև այն հանգամանքը, որ Հեր-հերի ջրամբարում, ըստ ԳԱԱ Կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոնի կողմից ներկայացված հաշվետվության, իրականացվել է խեցգետնի պաշարների պարբերաբար արհեստականորեն համալրում, հետևաբար՝ ջրամբարում հայտնված խեցգետինը չի հանդիսանում տվյալ էկոհամակարգի բաղադրիչ և դրա որսը չի կարող հանգեցնել բնապահպանական խնդիրների առաջացման, բնապահպանության նախարարությունը 2017 թվականին <<Յագուար>> կենդանիների աշխարհի ՍՊԸ-ի հետ կնքել է <<Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման>> պայմանագիր՝ 100 տոննա խեցգետնի համար:
7.	Կետ 7 «Աղբյուրակի ջրամբարի համար կնքված 60 տոննա խեցգետնի որսի պայմանագիրը ոչ այլ ինչ է, քան Սևանա լճից ապօրինի որսը քողարկող փաստաթուղթ: »	Կենսառեսուրսների կառավարման գործակալությունը 2017 թվականի մայիսի 6-ի N22-Ն/92 զեկուցագրով դիմել էր ՀՀ բնապահպանության նախարարության աշխատակազմի ղեկավարին՝ բնապահպանության նախարարության համապատասխան աշխատակիցներին գործուղել «ԱՐՏԱԿ-ՆԵԼՍՈՆ» ՍՊԸ-ի կողմից բնապահպանության նախարարության և «ԱՐՏԱԿ-ՆԵԼՍՈՆ» ՍՊԸ-ի միջև կնքված բնական կենդանական պաշարների օգտագործման N0001 պայմանագրով նախատեսված պահանջների կատարման նկատմամբ ուսումնասիրություններ և վերահսկողություն իրականացնելու նպատակով (կցվում է): ՀՀ բնապահպանության նախարարության բնապահպանական պետական տեսչությունը Ի պատասխան կենսառեսուրսների կառավարման գործակալության զեկուցագրի, հայտնել է, որ ՀՀ բնապահպանության նախարարության և «ԱՐՏԱԿ-ՆԵԼՍՈՆ» ՍՊԸ-ի միջև կնքված

		բնական կենդանական պաշարների օգտագործման N0001 պայմանագրի պայմանագրային պարտավորությունները, համաձայն «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, հանդիսանում են բնապահպանական վերահսկողության հիմնական ուղղություններից մեկը, իսկ նույն օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն, լիազոր մարմնի ու իրավաբանական (ֆիզիկական) անձանց միջև կնքված բնական ռեսուրսների բանական օգտագործման պայմանագիրը հանդիսանում է բնապահպանական ստուգման հիմք: Ելնելով վերոգրյալից, «ԱՐՏԱԿ-ՆԵԼՍՈՆ» ՍՊԸ-ում ստուգումներ իրականացնելու համար անհրաժեշտ է տրամադրել ընկերության և լիազոր մարմնի միջև կնքված պայմանագրի և դրան առնչվող փաստաթղթերի պատճենները՝ ՀՀ կառավարություն դիմելու և վարչապետի գրավոր համաձայնությունը ստանալու համար» (կցվում է):
8.	Կետ 8	Բարձագված խնդիրը բնապահպանության նախարարության լիազորությունների շրջանակներից դուրս է:
9.	Կետ 9 «Չի կատարվել «Որսի և որսորդական տնտեսության վարման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի որոշ դրույթներ (որսի կենդանիների ցանկը և դրանց որսի համար նախատեսվող տարեկան օգտագործման թույլատրելի չափաքանակները սահմանում է ՀՀ լիազոր պետական մարմինը):»	Համաձայն «Որսի և որսորդական տնտեսության վարման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի՝ 2017 թվականին ՀՀ բնապահպանության նախարարի հրամանով սահմանվել է Հայաստանի Հանրապետության ջրային տարածքներում արդյունագործական որսի չափաքանակները, որտեղ խեցգետնի համար սահմանվել է մինչև 3000 տոննա, որից Սևանա լճում՝ 1100 տոննա, այսինքն՝ 3000 տոննա չափաքանակը սահմանված է եղել հանրապետության ողջ ջրային տարածքների համար: Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը կենդանական պաշարների օգտագործման մասին պայմանագրերի կնքման գործընթացը կազմակերպելիս հիմք է ընդունել նույն հրամանի 1-ին կետում նշված չափաքանակները: Միաժամանակ հայտնում են, որ ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը 2017 թվականին ՀՀ Վայոց ձորի մարզի Հեր-Հերի ջրամբարում ձկան և խեցգետնի որս իրականացնելու նպատակով «Յագուար» կենդանիների աշխարհի ՍՊԸ-ի հետ «Բնական կենդանական պաշարների օգտագործման» պայմանագիր կնքել է՝ հիմք ընդունելով ԳԱԱ Կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոնի կողմից Հեր-հերի ջրամբարում ձկան և խեցգետնի պաշարների գնահատման և տեսակային կազմի որոշման նպատակով իրականացված ուսումնասիրությունների արդյունքները:
10.	Նախաբան Բուսական աշխարհի օբյեկտների օգտագործում	1-ին, 2-րդ, 3-րդ և 4-րդ պարբերություններում հղում է արվել «Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի վրա, նշելով որ՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում բուսական աշխարհի պետական սեփականություն համարվող օբյեկտների օգտագործումն արդյունագործական (ոչ տնային) նպատակով վճարովի է և համարվում է լիցենզավորված գործունեություն: Օգտագործումը կատարվում է լիցենզիայի և պայմանագրի հիման վրա: Լիցենզիաները տալիս է բուսական աշխարհի պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման

		և վերարտադրության բնագավառում լիազորված պետական մարմինը: Պայմանագիրը, լիցենզիայի առկայության դեպքում, բուսական աշխարհի օբյեկտներն օգտագործողը կնքում է հողի սեփականատիրոջ կամ հողն օգտագործողի հետ: Լիցենզիաներ տալու և պայմանագրեր կնքելու կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը»: Սակայն հղումն արվել է «ընտրողաբար» առանց մատնանշելու, որ լիցենզիայի և պայմանագրի կնքման մասով հստակ շարադրված է գյուղատնտեսական նպատակով օգտագործման կարգավորումը և նույն հոդվածի 2-րդ պարբերության համաձայն «Գյուղատնտեսական նպատակով օգտագործման համար լիցենզիա տրվում է հողի սեփականատիրոջը, որն օգտագործողի (վարձակալի) հետ կնքում է պայմանագիր, որում նշվում են օգտագործման ժամկետները, կարգը, նորմերը և վճարի չափը»: Հաշվեքննություն իրականացնողների հետ բանավոր քննարկումների ընթացքում նրանց հայտնվել է, որ լիցենզիաներ տալու և պայմանագրեր կնքելու գործող կարգ դեռևս չկա, քանի որ Գործակալության կողմից մշակված և կառավարության քննարկմանը ներկայացված համապատասխան կարգը Ֆինանսների նախարարության առաջարկությամբ հետ է վերադարձվել լրամշակման, հիմք ընդունելով, որ «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքով նման գործունեության կարգավորում չի նախատեսվում: Օրենքում առկա այս հակասությունը և այլ խնդիրներ, բացեր կարգավորելու նպատակով Գործակալությունը մշակել և ներկայացրել է «Բուսական աշխարհի մասին օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագիծ: Բուսական աշխարհի օգտագործման մասով նախատեսվում է առաջարկվող փոփոխությունների միջոցով լիազորված պետական մարմնի հետ կնքված համապատասխան պայմանագրի հիման վրա կարգավորելու ոչ միայն արդյունագործական և գյուղատնտեսական նպատակներով, այլ նաև «Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված՝ գիտահետազոտական, սոցիալական, կրթական, բնապահպանական նպատակներով օգտագործման դեպքերը՝ ՀՀ լիազոր մարմնի սահմանած կարգով կանոնակարգելով պայմանագրերի կնքումը: Գործակալության ներկայացրած բանավոր պարզաբանումներն ընդունվել են, սակայն արձանագրության մեջ այդ մասին ընդհանրապես չի նշվում: Արձանագրության մեջ բացակայում է նաև որևէ հղում անընդհատ հիշատակվող՝ բույսերի արտահանման/ներմուծման թույլտվությունների/լիցենզիաների ձևակերպման և բնօգտագործման վճարների գանձման գործընթացը կարգավորող իրավական հիմքերի վերաբերյալ, մինչդեռ դրանք տրամադրվել են ամբողջությամբ, սակայն ընտրողաբար հիշատակվել է միայն «Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենքի վերոնշյալ հոդվածը՝ առանց մատնանշելու ոլորտի կանոնակարգմանն ուղղված նախաձեռնության մասին, որով
--	--	--

	հնարավոր կլինի՝ գործող օրենսդրությանը հակասող գյուղատնտեսական/արդյունագործական նպատակով օգտագործման լիցենզիաների տրամադրման գործընթացը փոխարինելու օգտագործման նպատակով թույլտվությունների տրամադրման գործընթացով՝ նախաձեռնության միջոցով կանոնակարգելով նաև Օրենքում թվարկված օգտագործման բոլոր մնացած տեսակները: Արձանագրության մեջ նշված բույսերի արտահանման/ներմուծման լիցենզիաների, թույլտվությունների ձևակերպման և բնօգտագործման վճարների գանձման գործընթացը Բնապահպանության նախարարությունն ի դեմս Գործակալության իրականացնում է օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, առաջնորդվելով ներքոնշյալ իրավական ակտերում սահմանված դրույթներով, որոնք տրամադրվել են նաև հաշվեքննություն իրականացնողներին, մասնավորապես. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ի «Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածքով փոխադրման համար արգելված և սահմանափակումների ենթակա ապրանքների ցանկերը հաստատելու, լիազոր մարմիններ սահմանելու և ապրանքների արտահանման և /կամ/ ներմուծման լիցենզիաների ու թույլտվությունների տրամադրման շրջանակային կարգը հաստատելու մասին» N1524-Ն, ՀՀ կառավարության 2015 թվականի 05 փետրվարի «Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածքով փոխադրման համար արգելված և սահմանափակումների ենթակա որոշ ապրանքների ցանկերը, ապրանքների արտահանման և ներմուծման լիցենզիայի և հայտի ձևերը հաստատելու, որոշ ապրանքների արտահանման և ներմուծման լիցենզիաների տրամադրման առանձնահատկությունները սահմանելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2007 թվականի մարտի 15-ի N327-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին», N90-Ն «Բուսաբանական հավաքածուներ և առանձին նմուշներ Հայաստանի Հանրապետության տարածքից արտահանելու և Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծելու կարգի մասին» ՀՀ կառավարության 2002 թ. հուլիսի 18-ի N 1173-Ն որոշումներով, ՀՀ հարկային օրենսգրքով: Վերոնշյալ իրավական ակտերում հստակ սահմանված են ներմուծման/արտահանման դեպքում լիցենզիաների/ թույլտվությունների տրամադրման համար անհրաժեշտ փաստաթղթերն ու մերժման հիմքերը, որոնցով և առաջնորդվում է Գործակալությունը հայտատուների կողմից հայտ/դիմում ներկայացնելու դեպքում լիցենզիաներ/թույլտվությունների ձևակերպելու դեպքում: 5-րդ պարբերության մեջ նշվում է, որ Գործակալության Բուսական ռեսուրսների կառավարման բաժնի կողմից 2018 թվականի 9-ը ամիսների ընթացքում տրամադրվել է 5 թույլտվություն, սակայն իրականում Գործակալության կողմից, այդ ժամանակահատվածում, ձևակերպվել և նախարարության կողմից տրամադրվել է 3 թույլտվություն, այլ ոչ թե 5, որի
--	---

		համար գանձվել է 15.3 հազ դրամ: 6-րդ պարբերության մեջ նշված՝ <<հաշվեքննող խմբի կողմից ընտրանքային կարգով մեծ պահանջարկ ունեցող վայրի բուսատեսակների հավաքի, արտահանման, ներմուծման լիցենզիաների/թույլտվությունների համապատասխանության հաշվեքննության>> գրառումը չի համապատասխանում իրականությանը, քանի որ հաշվեքննության նպատակով տրվել են 2017թ. և 2018թ.(9-ը ամիսների ընթացքում) տրամադրված լիցենզիաների/թույլտվությունների բոլոր փաթեթները, ներառյալ բուսատեսակների ամբողջական ցանկերը: 7-րդ պարբերության մեջ նշված՝ 2017թ. և 2018թ.(9-ը ամիսների ընթացքում) թվականին տրամադրված բույսերի սերմերի, ծառերի քանակի, մատուտակի քանակների մեջ կան թվաբանական սխալներ՝ 2017 թվականին տրամադրվել է 188 ծառի արտահանման լիցենզիա/ թույլտվություն, այլ ոչ թե շուրջ 190 հատ, ինչպես նշված է արձանագրության մեջ: 2018 թվականին արտահանված սերմերի քանակը կազմում է 256 000 հատ, այլ ոչ թե 256 100 հատ, 2018 թվականի 9-ը ամիսների ընթացքում արտահանման լիցենզիայով տրամադրված մատուտակ մերկ բույսի արմատների քաշը կազմում է 383 000կգ, այլ ոչ թե 383 500 կգ, սերմերի քանակը՝ 162 000 հատ, այլ ոչ թե 162 100 հատ, ինչպես նշված է արձանագրության մեջ: 8-րդ պարբերության մեջ նշված է, որ՝ 2017թ. և 2018թ. (9-ը ամիսների ընթացքում) բուսական աշխարհի օգտագործման համար փաստացի << պետական բյուջե մուծվել է 131 100 << դրամ, բայց իրականում մուծվել է 210 300 << դրամ, ներառյալ սահմանված պետ.տուրքը:
11.	Կետ 1 «2017-2018թթ. <<-ից արտահանվել է 724.5 տոննա մատուտակ խոտաբույսի մերկ արմատներ, սակայն ոչ մի ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ << օրենսդրությամբ սահմանված կարգով մատուտակի հավաքի և օգտագործման թույլտվություն լիազոր մարմնից չ ստացել և պետական բյուջե բնօգտագործման վճարներ չեն վճարել: Չվճարված բնօգտագործման վճարը կազմում է 144.900.0 հազար դրամ:»	Արձանագրության մեջ նշված՝ 2017թ. և 2018թ. (9-ը ամիսների ընթացքում) 724.5 տ արտահանված մատուտակ մերկ բույսի արմատների քաշն ըստ Գործակալությունում առկա և հաշվեքննությունն իրականացնողներին տրամադրված փաստաթղթերի իրականում կազմում է 744. 5 տոննա: 744. 5 տ մատուտակի արմատների հավաքի և օգտագործման համար պետական բյուջե չվճարված 144,900.0 հազ. դրամ գումարի բնօգտագործման վճարի չափի հաշվարկման և բնօգտագործման վճար վճարողներ հանդիսացողների վերաբերյալ իրավական հիմքերը չեն նշվում Արձանագրության մեջ և հասկանալի չէ, թե ֆիզիկական և իրավաբանական անձ հանդիսացող տնտեսվարողներից ինչ հիմքերով պետք է գանձվեր և հաշվարկվեր նշված գումարը, քանի որ նրանք դիմել են Նախարարությանը արտահանման լիցենզիաներ ստանալու նպատակով և որպես արտահանվող վայրի բույսի ձեռքբերումը հաստատող փաստաթուղթ (<< կառավարության 2015 թվականի փետրվարի 5-ի N90-Ն որոշման 2-րդ մասի 8.1 կետի ա. ենթակետի պահանջ, (հավաք, մթերում, գնում և այլն) ներկայացրել են համայնքների ղեկավարների համապատասխան տեղեկանքներն ու համայնքների բնակիչների հետ կնքված առք ու վաճառքի պայմանագրերը, գնման ակտերը՝ իրենց սեփականության իրավունքով պատկանող, վարձակալությամբ տրված և

		համայնքային հողերից մատուտակի արմատների հավաքի վերաբերյալ: Իսկ ինչ վերաբերվում է ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց սահմանված կարգով մատուտակի արմատներ հավաքելու թույլտվություն լիազոր մարմնից չստանալուն՝ նրանք չեն դիմել Նախարարությանը այդպիսի խնդրանքով, այլ արտահանման ժամանակ ներկայացրել են ապրանքի համար վերը նշված ձեռք բերման մասին համայնքապետերի կողմից տրված տեղեկանքները և օրենսդրությամբ պահանջվող այլ փաստաթղթեր (հավաք, մթերում, գնում և այլն): Գործակալությունն առաջնորդվել է ոլորտը կանոնակարգող իրավական ակտերում ամրագրված պահանջներով: Տեղեկացնում եմ նաև, որ առկա իրավական հիմքերի և բնօգտագործման վճարների գանձման մասով նախաձեռնված ներքոնշյալ քայլերի մասին հաշվեքննություն իրականացնողները տեղեկացված են եղել և տիրապետել են ամբողջ տեղեկատվությանը: 2018թ. հունվարի 30-ին Գործակալության խնդրանքով ոլորտը համակարգող փոխնախարարի մոտ կազմակերպվել է բնօգտագործման վճարների գանձման գործընթացին առնչվող խորհրդակցություն նախարարության շահագրգիռ ստորաբաժանումների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ (իրավաբանական, բնապահպանական ռազմավարական ծրագրերի ու մոնիթորինգի, շրջակա միջավայրի պահպանության քաղաքականության վարչություններ): Խորհրդակցության ընթացքում բարձրաձայնված բանավոր հարցադրումները Գործակալության պետի 01.02.2018թ. զեկուցագրով ներկայացվել են ոլորտը համակարգող փոխնախարարին՝ խնդրանքով՝ տրամադրել դրանք նախարարության իրավաբանական և բնապահպանական ռազմավարական ծրագրերի մոնիթորինգի վարչություններին պարզաբանումներ ստանալու նպատակով /առդիր՝ 1թերթ/: Արդյունքում՝ ԲՆ իրավաբանական վարչությունը 15.02.2018թ. N1/04.2/10299 ելից գրությամբ դիմել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեին, խնդրելով որպես հարկերի և վճարների հետ կապված պարզաբանումներ տրամադրող մարմին, ներկայացնել իրենց դիրքորոշումը բարձրացված ներքոշարադրյալ հարցերի վերաբերյալ, որոնք առաջանում են Գործակալության կողմից վայրի բույսերի թույլտվություններ տրամադրելիս: Արդյոք թույլտվություններ տրամադրելիս Գործակալությունը հայտատուներից, որպես արտահանվող վայրի բույսի ձեռքբերումը (հավաք, մթերում, գնում և այլն) հաստատող փաստաթուղթ, պետք է պահանջի բնօգտագործման վճարի անդորրագիրն այն դեպքերում, եթե վայրի բույսը հավաքվել է՝ 1) մասնավոր սեփականություն հանդիսացող հողերից, 2) համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից, 3) պետական սեփականություն հանդիսացող, ֆիզիկական
--	--	--

	կամ իրավաբանական անձանց կողմից վարձակալության կամ այլ իրավունքով օգտագործվող հողերից, 4) համայնքային սեփականություն հանդիսացող, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից վարձակալության կամ այլ իրավունքով օգտագործվող հողերից, 5) մեկ անձի կողմից, սակայն վայրի բույսը պայմանագրով փոխանցվել է այլ անձի, արտահանումն իրականացնում է այլ անձ: Այս դեպքում, եթե որպես վայրի բույսի ձեռքբերումը (հավաք, մթերում, գնում և այլն) հաստատող փաստաթուղթ, պետք է պահանջի բնօգտագործման վճարի անդորրագիրը, ապա այն ումից պետք է պահանջվի /առդիր՝ 2թերթ/: ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեն 14.03.2018թ. N01/3-1/12221 գրությամբ ներկայացրել է պարզաբանումներ նշված հարցերի վերաբերյալ /առդիր՝ 4թերթ/: Մասնավորապես նշելով, որ. «ՀՀ հարկային օրենսգրքին համապատասխան՝ գրությամբ ներկայացված դեպքում բնօգտագործման վճարի օբյեկտ է համարվում բուսական աշխարհի պետական սեփականություն համարվող օբյեկտների օգտագործումը: Եթե բուսական աշխարհի օբյեկտ հանդիսացող կենսապաշարներն աճում են ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից վարձակալված (բացառությամբ պետական անտառային հողերի) կամ սեփականության իրավունքով նրանց պատկանող հողերում, ապա դրանց օգտագործումը չի հանդիսանում բնօգտագործման վճարի օբյեկտ, հետևաբար՝ բնօգտագործման վճարի հաշվարկման և վճարման պարտավորություն չի առաջանում: Հարկ է նկատի ունենալ, որ բնօգտագործման վճարի վճարման պարտավորություն չի առաջանում նաև բուսական աշխարհի պետական սեփականություն համարվող օբյեկտներն օգտագործողից ձեռքբերողների մոտ, քանի որ վճար վճարող համարվում է օգտագործողը»: ՀՀ կառավարության 18.07.2002թ. N1173-Ն որոշմամբ սահմանված կարգով արտահանման թույլտվություն ստանալու հայտին կից արտահանվող վայրի բույսի ձեռքբերումը (հավաք, մթերում, գնում և այլն) հաստատող փաստաթուղթ ներկայացնելու մասով նշվել է, որ դրանք կարող են ներկայացնել միայն անհատ ձեռնարկատեր չհամարվող՝ բնօգտագործման վճար վճարող ֆիզիկական անձինք (որոնք ունեն բնօգտագործման համար համապատասխան պայմանագրեր՝ մինչև մեկ տարի ժամկետով), քանի որ անհատ ձեռնարկատերերի և կազմակերպությունների համար կենսապաշարների օգտագործման մասով սահմանված է հարկային հաշվարկ ներկայացնելու պահանջ, հետևաբար՝ նրանց պարտավորությունները մարվում են միասնական հաշվին կատարված վճարումների հաշվին (բացակայում է վճարման նպատակային նշանակությունը): Հարկ է նշել, որ ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի 14.03.2018թ. N01/3-1/12221 գրության մեջ բացակայում էին համայնքային սեփականության հողերից հավաքվող բույսերի համար բնօգտագործման վճարի
--	---

		և այլ հարցերի վերաբերյալ որոշ պարզաբանումները, ուստի նախարարությունը 17.03.2018թ. N1/22.2/10758 գրությամբ մեկ անգամ ևս խնդրանքով դիմել է Կոմիտեին համապատասխան պարզաբանումներ ստանալու խնդրանքով /առդիր՝ Յթերթ/։ Սակայն մինչ օրս պատասխան գրություն չի ստացվել։ Այսպիսով. Ըստ ներկայացված պարզաբանումների Հարկային օրենսգրքով «բնօգտագործման վճարի օբյեկտ է համարվում բուսական աշխարհի պետական սեփականություն համարվող օբյեկտների օգտագործումը և բնօգտագործման վճարի հաշվարկման և վճարման պարտավորություն չի առաջանում եթե բուսական աշխարհի օբյեկտ հանդիսացող կենսապաշարներն աճում են ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից վարձակալված (բացառությամբ պետական անտառային հողերի) կամ սեփականության իրավունքով նրանց պատկանող հողերում, ինչպես նաև բուսական աշխարհի պետական սեփականություն համարվող օբյեկտներն օգտագործողից ձեռքբերողների մոտ, քանի որ վճար վճարող համարվում է օգտագործողը»։ Սակայն հաշվեքննության առաջադրանք իրականացնող մասնագետներն ուսումնասիրելով վերոնշյալ փաստաթղթերը, ինչպես նաև Գործակալության բուսական ռեսուրսների կառավարման բաժնի կողմից սահմանված կարգով տրամադրված բուսական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման, բույսերի արտահանման և ներմուծման լիցենզիաներ, թույլտվություններ ստանալու հայտերին կից ներկայացված փաստաթղթերը, բանավոր քննարկումների ընթացքում եզրահանգել են, որ անհրաժեշտ է հայտատուներից գանձել բնօգտագործման վճարներ օգտագործման բոլոր դեպքերում, • մասնավոր սեփականություն հանդիսացող հողերից, • համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից, • պետական սեփականություն հանդիսացող, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից վարձակալության կամ այլ իրավունքով օգտագործվող հողերից, հաշվի չառնելով պետական եկամուտների կոմիտեի վերոնշյալ պարզաբանումները։ Արձանագրության 2.2 մասի 1-ի կետի 2-րդ պարբերության մեջ նշված է, որ՝ «արտահանող կազմակերպությունները բնօգտագործման վճարներից խուսափելու նպատակով տարբեր համայնքների ղեկավարներից և հողի սեփականատերերից Գործակալություն են ներկայացրել տեղեկանքներ և գնման ակտեր մատուտակի արմատների ձեռքբերման վերաբերյալ, որոնք կազմված են եղել թերի, խեղաթյուրված տվյալներով»։ Գործակալությունը արտահանման/ներմուծման լիցենզիաներ, թույլտվություններ ձևակերպում է առաջնորդվելով վերը նշված և հաշվեքննությունն իրականացնողներին տրամադրված իրավական ակտերում սահմանված հիմքերով։ Իսկ ինչ վերաբերվում է Արձանագրության մեջ նշված՝
--	--	--

		համայնքներ այցելության ընթացքում հաշվեքննությունն իրականացնողների կողմից վերակատարման արդյունքում արձանագրված փաստերին, ապա Գործակալությունը որևէ լիազորություն չունի ստուգելու դրանցում արձանագրված փաստերը, մասնավորապես . ա) ենթակետում նշված՝ 2017թ. և 2018թ. (9-ը ամիսների ընթացքում) երեք՝ «Շիրին», «Բարան գրուպ», «Ժիրանա» ընկերություններին փաստացի տրամադրված 219 տոննա մատուտակի արմատների արտահանման լիցենզիայի (այլ ոչ թե 240 տոննա, ինչպես նշված է Արձանագրության մեջ առաջադրանքն իրականացնողների կողմից) փաթեթում ներառված Ջրառատ համայնքի ղեկավար Ս.Գ.-ի 11.12.2017 N532 տեղեկանքում արձանագրված նույն համայնքի բնակիչ Հ.Մ.-ի ունեցած 20 հա անհատույց օգտագործման պատկանող հողատարածք ունենալու և Արձանագրության մեջ նշված Հ.Մ.-ի Ջրառատ համայնքում սեփականության կամ վարձակալության իրավունքով որևէ հողատարածք չունենալու փաստը, ինչպես նաև հաշվեքննող խմբին իր ստորագրությունը գնման ակտերում և պայմանագրում կեղծ լինելու վերաբերյալ հայտարարությունը ստուգելու մասով Գործակալությունը նման իրավասություն չունի, փոխարենը Գործակալությունն ունի լիազորություն պահանջելու արտահանվող վայրի բույսի ձեռքբերումը հաստատող փաստաթուղթ (հավաք, մթերում, գնում և այլն): գ) «Բարան գրուպ» ՍՊԸ-ի փաթեթում ներառված Ջրառատ համայնքի ղեկավարի կողմից տրված տեղեկանքը, նրա իսկ բանավոր հայտարարության համաձայն Նախարարություն ներկայացնելու նպատակով չտրամադրելու վերաբերյալ ստուգելու մասով նույնպես Գործակալությունը լիազորություն չունի: դ) «Եղեգնուտի» համայնքապետի կողմից իր իսկ տված տեղեկանքում նշված 21 տոննա մատուտակի արմատ հավաքելու վերաբերյալ տեղեկատվությունը նշելու վերաբերյալ համայնքի ղեկավարի իրավասություն չունենալու հանգամանքը, Գործակալության լիազորություններից դուրս է, սակայն Արձանագրության մեջ նշվում է, որ «համայնքապետը նման իրավասություն չունի, իսկ Գործակալությունն անտեսել է այդ փաստը»: Ստացվում է համայնքի ղեկավարի լիազորությունները վերազանցելը ստուգելը նույնպես Գործակալության լիազորությունն է: ե) Մրգաստան համայնքի ղեկավարի տեղեկանքում նշվում է, որ իր՝ համայնքի ղեկավարի համաձայնությամբ համայնքային սեփականության հողամասից հավաքվել է 60 տոննա մատուտակի արմատներ, սակայն համայնքի ղեկավարը հաշվեքննողներին պարզաբանել է, որ իր կողմից տրված տեղեկանքը տրվել է մինչև հավաքելը և 60 տոննա մատուտակ չի հավաքվել: Գործակալությունը այս փաստը ստուգելու լիազորություն այս դեպքում նույնպես չունի, փոխարենը Գործակալությունն ունի լիազորություն պահանջելու արտահանվող վայրի բույսի
--	--	---

	ձեռքբերումը հաստատող փաստաթուղթ (հավաք, մթերում, գնում և այլն): զ) Նորամարզ համայնքի ղեկավարը «Ստանդարտ Էկսպո» կազմակերպության փաթեթում ներառելու նպատակով տրամադրել է տեղեկանք այն մասին, որ Հ.Ղ.-ն Նորամարզ համայնքում վարձակալում է 38 հա հողատարածք, որտեղ աճում է մատուտակ: Հաշվեքննությամբ պարզվել է, որ նախկին համայնքապետն է տվել այդ տեղեկանքը, իսկ Հ.Ղ.-ն հաստատել է, որ պայմանագիր և գնման ակտ չի ստորագրել, սակայն դրանք բոլորը առկա են Գործակալությանը ներկայացված փաթեթում: Գործակալությունը այս փաստերը ստուգելու լիազորություն նույնպես չունի և ի վերջո սրանք համայնքի ղեկավարի խնդիրներն են: է) Նույն Նորամարզ համայնքի ղեկավարը մեկ այլ «Մ-Գրուպ» կազմակերպությանը տրվել է տեղեկանք, ըստ որի Դ.Ղ.-ն համայնքում ունի 70 հա վարձակալած հող, սակայն հաշվեքննությամբ պարզվել է, որ հողատարածքը կազմում է ընդամենը 5 հա: Փաթեթում առկա Նորամարզ համայնքի ղեկավարի տեղեկանքում նշված է, որ մատուտակի արմատներն հավաքվել են Դ.Ղ.-ի կողմից 5 հա վարձակալած և 65 հա ենթավարձակալած հողատարածքից, մինչդեռ արձանագրության մեջ նշվում է, որ «համայնքապետի և Դ.Ղ.-ի կողմից ներկայացվել է պարզաբանում, ըստ որի Նորամարզ համայնքում վերջինս ունի ընդամենը 5 հա վարձակալած տարածք, հետևաբար 350 տոննա արմատներ 5 հա հողատարածքից հավաքելը ոչ իրատեսական է»: Գործակալությունը հիմք է ընդունել օրենսդրությամբ պահանջված՝ ապրանքի ձեռքբերման վերաբերյալ համայնքապետի տեղեկանքը 70 հա տարածքի վարձակալման մասին, իսկ այդ տարածքի 5 հա լինելու վերաբերյալ փաստն արձանագրվել է միայն հաշվեքննությունն իրականացնողների կողմից տեղում՝ Նորամարզ համայնքի ղեկավարի և վարձակալի հետ հանդիպման ընթացքում: «Մ-Գրուպ» ՍՊԸ-ն արտահանման փաթեթը ներկայացրել է 2016 թվականին, սակայն հաշվեքննության արձանագրության մեջ այն ներառվել է, հաշվի չառնելով հաշվեքննության իրականացման նշված 2017թ. և 2018 թվականի 9-ը ամիսների ընթացքում ժամանակահատվածը: Գործակալությունն այս փաստը ստուգելու իրավասություն նույնպես չունի: թ) «Լիքորիս» ՍՊ ընկերությունը մատուտակ բույսի արմատներ արտահանելու համար լիցենզիա տրամադրելու խնդրանքով, որպես արտահանվող վայրի բույսի ձեռքբերումը հաստատող փաստաթուղթ ներկայացրել է Բերքանուշ համայնքի ղեկավարի կողմից տրված տեղեկանքն առ այն, որ Բերքանուշ համայնքի բնակչուհի Ա.Հ.-ն, Բերքանուշ համայնքում ունի 9,0 հա վարձակալած հողատարածք, որտեղից հավաքվում է մատուտակի արմատներ: Սակայն հաշվեքննության շրջանակներում պարզվել է, որ նա
--	--

		համայնքապետի կինն է, և ներկայացված պարզաբանման համաձայն իր կնոջ Ա.Հ.-ի կողմից վարձակալած տարածքից հավաքված մատուտակի վերաբերյալ համայնքապետն ու իր կինը տեղյակ չեն և գումար չեն ստացել: Գործակալությունը այս փաստը ստուգելու լիազորություն նույնպես չունի: Ներկայումս «Լիքորիս» ՍՊ ընկերությունը կրկին դիմել է Նախարարությանը Վրաստան մատուտակ բույսի արմատներ արտահանելու համար լիցենզիա տրամադրելու խնդրանքով, փաթեթում որպես ձեռք բերման իրավունքը հաստատող փաստաթուղթ ներառելով Բերքանուշ համայնքի ղեկավարի կողմից տրված վերոնշյալ տեղեկանքը, առք ու վաճառքի պայմանագիրը, գնման ակտերը, համայնքապետի կնոջ՝ Ա.Հ.-ի անձնագրի պատճեն: Պարզաբանման խնդրանքով համայնքի ղեկավարին ուղարկվել է N4/22.2/4007-19 2019-01-10 ելից գրությունը /առդիր՝ 1թերթ/: Հարկ է նշել, որ 2017-2018թթ. Գործակալությունը լիցենզիաների/թույլտվությունների (58 հատ) ձևակերպման գործընթացի իրականացման ընթացքում օրենսդրական հիմքերի հղմամբ մերժումների քանակը կազմել է՝ 27հատ: Այսպիսով. ընտրանքային կարգով համայնքներ կատարած այցելությունների ընթացքում հաշվեքննությունն իրականացնողների կողմից արձանագրված՝ «բնօգտագործման վճարներից խուսափելու նպատակով թերի, խեղաթյուրված տվյալներով» համայնքների ղեկավարների կողմից կազմված մատուտակի արմատների ձեռքբերման վերաբերյալ տրված տեղեկանքներն ու գնման ակտերը «անտեսելու, լրացուցիչ ուսումնասիրություններ չնախաձեռնելու» վերաբերյալ Գործակալությունը լիազորություններ/իրավասություններ չունի: <u>Իսկ համայնքների ղեկավարների տեղեկանքներում նշված չափաքանակների վերաբերյալ տեղեկացնում եմ, որ</u> ՀՀ ԳԱԱ Ա. Թախտաջանյանի անվան բուսաբանության ինստիտուտին արված բանավոր հարցման արդյունքում էլ. փոստով ներկայացված տեղեկատվության համաձայն համայնքների ղեկավարների տրված տեղեկանքներում առկա հա/տոննա չափաքանակներն իրատեսական են (առդիր՝ 1թերթ): Այս գրությունը նույնպես տրամադրվել է հաշվեքննություն իրականացնողներին: Հայտնում եմ նաև, որ Գործակալության պետը 2017 թվականի մայիսի 6-ի 22-Ն/94 զեկուցագրով դիմել է նաև ՀՀ ԲՆԱ ղեկավարին ՀՀ ԲՆ համապատասխան ստորաբաժանման աշխատակիցներին Արմավիրի մարզում ուսումնասիրություններ և վերահսկողություն իրականացնելու նպատակով հանձնարարական տալու խնդրանքով՝ հիմք ընդունելով Իրանի Իսլամական Հանրապետություն 20 500, 18 500, 21 000 և 60 000կգ խմբաքանակներով մատուտակ տեսակի բույսի արմատներ արտահանելու համար Բնապահպանության նախարարության կողմից լիցենզիա
--	--	--

		տրամադրելու վերաբերյալ ՀՀ Արմավիրի մարզի Գայ գյուղի բնակիչ ա/ծ Ն.Դ.-ն հայտը: Կենսառեսուրսների պահպանության և կայուն օգտագործման ապահովման նպատակով անհրաժեշտություն էր առաջացել ուսումնասիրելու և տեղում համադրելու՝ Արմավիրի մարզի համապատասխան (հայտին կից պահանջվող փաստաթղթերում նշված) համայնքների տարածքներում վերոնշյալ քանակներով մատուտակ բուսատեսակի ռեսուրսի առկայության և ձեռքբերման վերաբերյալ փաստաթղթերը /առդիր՝ 2թերթ/: Ձեկուցագրին ի պատասխան ՀՀ ԲՆԱ բնապահպանական պետական տեսչությունը հղում կատարելով «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» օրենքի 22-րդ հոդվածի 23-րդ մասի վրա պահանջել է լիազոր մարմնի և իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձի միջև կնքված պայմանագիրը և դրան առնչվող փաստաթղթերի պատճենները ստուգում իրականացնելու համար ՀՀ կառավարություն դիմելու և վարչապետի գրավոր համաձայնությունը ստանալու համար: Բանավոր քննարկումների ժամանակ հաշվեքննություն իրականացնողները իրենց տարակուսանքն են հայտնել տեսչության պատասխան գրության բովանդակության կապակցությամբ: Հաշվեքննություն իրականացնողներին տրամադրվել է նաև տեղեկատվություն Բնապահպանական պետական տեսչությանը ներգրավելու իրավական հիմքերի մասին. Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմինը բնապահպանական օրենսդրության պահանջների պահպանման ու կատարման նկատմամբ օրենքներով սահմանված կարգով վարչարարության և ստուգման իրավասություն ունեցող ստորաբաժանում է (Հարկային օրենսգիրք, հոդված 199): Բուսական աշխարհի մասին օրենսդրության կատարման վերահսկողությունն իրականացնող պաշտոնատար անձ է համարվում Հայաստանի Հանրապետությունում բուսական աշխարհի պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման և վերարտադրության բնագավառում լիազորված պետական մարմնի տեսչական անձնակազմի աշխատողը (Բուսական աշխարհի մասին օրենք, հոդված 30):
12.	Կետ 2 «ՀՀ-ից վայրի բույսերի արտահանման վերաբերյալ հարցումներ են ուղարկվել ՍԱՊԾ և ՊԵԿ: Ըստ ստացված տեղեկատվության 2017-2018թթ-ի ընթացքում տարբեր կազմակերպությունների և անահտների կողմից առանց լիազոր մարմնի գիտության ՀՀ-ից արտահանվել է տարբեր տեսակի վայրի բույսեր, ադ թվում՝ ՀՀ կարմիր գրքում գրանցված (սրոհունձ,	Նշված՝ ՊԵԿ-ին և ՍԱՊԾ ուղարկված «2017-2018թթ. ընթացքում տարբեր մարմինների և կազմակերպությունների կողմից առանց լիազոր մարմնի կողմից տրամադրված լիցենզիայի/թույլտվության և առանց բնօգտագործման վճար վճարելու շուրջ 36,5 տոննա վայրի բույսեր, ներառյալ ՀՀ բույսերի Կարմիր գրքում գրանցված, ՀՀ-ից արտահանելու» վերաբերյալ փաստը նույնպես Գործակալությունը լիազորությունների /իրավասությունների շրջանակներից դուրս է: Այսպիսով. Ի մի բերելով Արձանագրության <<2.2. Բուսական աշխարհի օբյեկտների օգտագործում>> մասը տեղեկացնում եմ. 1. Հաշվի չառնելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեին (որպես հարկերի և

	անթառամ...): Փաստացի առանց համապատասխան լիցենզիա ստանալու ՀՀ-ից արտահանվել է շուրջ 36.5 տոննա տարբեր տեսակի վայրի բույսեր՝ առանց բնօգտագործման վճարներ կատարելու: Վայրի բույսերի օգտագործման համար օրենքով սահմանված վճարը մեկ կիլոգրամի համար կազմում է՝ 15-300 դրամ: »	վճարների հետ կապված պարզաբանումներ տրամադրող) ուղղված հարցադրումների՝ արդյոք թույլտվություններ տրամադրելիս Գործակալությունը հայտատուներից, որպես արտահանվող վայրի բույսի ձեռքբերումը (հավաք, մթերում, գնում և այլն) հաստատող փաստաթուղթ, պետք է պահանջի բնօգտագործման վճարի անդորրագիրն այն դեպքերում, եթե վայրի բույսը հավաքվել է՝ մասնավոր սեփականություն հանդիսացող հողերից, համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից, պետական սեփականություն հանդիսացող, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից վարձակալության կամ այլ իրավունքով օգտագործվող հողերից, համայնքային սեփականություն հանդիսացող, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից վարձակալության կամ այլ իրավունքով օգտագործվող հողերից, վերաբերյալ պարզաբանումները՝ Հարկային օրենսգրքով բնօգտագործման վճարի օբյեկտ է համարվում բուսական աշխարհի պետական սեփականություն համարվող օբյեկտների օգտագործումը և բնօգտագործման վճարի հաշվարկման և վճարման պարտավորություն չի առաջանում եթե բուսական աշխարհի օբյեկտ հանդիսացող կենսապաշարներն աճում են ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից վարձակալված (բացառությամբ պետական անտառային հողերի) կամ սեփականության իրավունքով նրանց պատկանող հողերում, ինչպես նաև բուսական աշխարհի պետական սեփականություն համարվող օբյեկտներն օգտագործողից ձեռքբերողների մոտ, քանի որ վճար վճարող համարվում է օգտագործողը>>, ինչպես նաև Գործակալության կողմից տրամադրված փաստաթղթերի փաթեթները, որոնցում որպես ապրանքի ձեռքբերումը (հավաք, մթերում, գնում և այլն) հաստատող փաստաթղթեր ներառված են համայնքապետերի կողմից տրված տեղեկանքները, համայնքների բնակիչների հետ կնքված առք ու վաճառքի պայմանագրերը, գնման ակտերը, հաշվեքննություն իրականացնողները Գործակալությունում բանավոր քննարկումների ընթացքում եզրահանգել են, որ անհրաժեշտ է հայտատուներից գանձել բնօգտագործման վճարներ օգտագործման բոլոր դեպքերում, • մասնավոր սեփականություն հանդիսացող հողերից, • համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից, պետական սեփականություն հանդիսացող, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից վարձակալության կամ այլ իրավունքով օգտագործվող հողերից, և հաշվարկել 724.5 տ արտահանված մատուտակ մերկ բույսի արմատների արտահանման համար 144,900.0 հազ. դրամ պետական բյուջե չվճարված բնօգտագործման վճար, թույլ տալով վրիպակ՝ մատուտակ մերկ բույսի արմատների քաշն ըստ Գործակալությունում առկա և հաշվեքննությունն իրականացնողներին տրամադրված փաստաթղթերի իրականում կազմում է 744. 5 տոննա: 2. Ընտրողաբար հղում են արել միայն <<Բուսական
--	---	---

	աշխարհի մասին>> ՀՀ օրենքի վրա, որի համաձայն Հայաստանի Հանրապետությունում բուսական աշխարհի պետական սեփականություն համարվող օբյեկտների օգտագործումն արդյունագործական (ոչ տնային) նպատակով վճարովի է և համարվում է լիցենզավորված գործունեություն, լիցենզիան տալիս է լիազոր մարմինը կառավարության սահմանած կարգով, քաջատեղյակ լինելով, որ այդ կարգը բացակայում է և ներկայումս օրենսդրական կարգավորումներն ընթացքի մեջ են: Միաժամանակ չեն անդրադարձել բույսերի արտահանման/ներմուծման թույլտվությունների, լիցենզիաների տրամադրման իրավական հիմքերին, որոնցով կարգավորվում են այդ գործընթացները: 3. Արձանագրության մեջ նշված՝ համայնքներ այցելության ընթացքում հաշվեքննությունն իրականացնողների կողմից վերակատարման արդյունքում արձանագրված՝ «արտահանող կազմակերպությունները բնօգտագործման վճարներից խուսափելու նպատակով տարբեր համայնքների ղեկավարներից և հողի սեփականատերերից Գործակալություն են ներկայացրել տեղեկանքներ և գնման ակտեր մատուցակի արմատների ձեռքբերման վերաբերյալ և որոնք կազմված են եղել թերի, խեղաթյուրված տվյալներով»>> փաստերը ստուգելու որևէ լիազորություն/իրավասություն Գործակալությունը չունի:
--	--

Հաշվեքննիչ պալատի անտառային հողերի վարձակալության պայմանագրերի հաշվեքննության արձանագրության վերաբերյալ

30.09.2018թ. դրությամբ պետական անտառային հողերի վարձավճարների գծով պարտքը կազմել է 133.636.500.3 ՀՀ դրամ, որից՝ 65.211.748.0 ՀՀ դրամը վարձավճարի պարտք, 68.424.752.0 ՀՀ դրամը տույժեր:

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի կողմից կնքված անտառային հողերի վարձակալության պայմանագրերով առաջացած խնդիրների կապակցությամբ տեղեկացնում են, որ մինչև ՀՀ կառավարության 2010 թվականի հունիսի 3-ի «Պետական սեփականություն համարվող անտառների վարձավճարի նվազագույն չափ սահմանելու մասին» թիվ 668-Ն որոշումն ընդունելը կնքված գործող պայմանագրերը վերոնշյալ որոշմամբ նախատեսված վարձավճարների չափերին համապատասխանեցնելու և պայմանագրերում համապատասխան փոփոխություններ կատարելու նպատակով, պայմանագրերի 3.2.2 կետի համաձայն բոլոր վարձակալները ծանուցվել են վարձավճարի փոփոխության վերաբերյալ:

Ծանուցման մեջ նշվել է, որ պայմանագրի 3.4.2 կետի համաձայն՝ վարձակալը պարտավոր է վարձավճարի փոփոխության մասին տեղեկացվելու օրվա հաջորդող 10-րդ օրվանից սկսած վճարել նոր վարձավճարի չափը և վարձատուի հետ կնքել համապատասխան փոփոխությամբ պայմանագիր:

Վարձակալներին բազմիցս առաջարկվել է 7-օրյա ժամկետում ներկայանալ «Հայանտառ» ՊՈԱԿ նոր վարձավճարի չափով համաձայնագիր կնքելու համար և տեղեկացվել, որ համաձայնագիր չկնքելու դեպքում իրենց հետ կնքված պայմանագիրը 6.3 կետի համաձայն կդադարեցվի: Նկատի ունենալով ՀՀ կառավարության վերոնշյալ որոշմամբ սահմանված վարձավճարների սակագները՝ վարձակալների մի մասը դիմել են տարածքները փոքրացնելու խնդրանքով, որոշ վարձակալներ դիմել են պայմանագիրը լուծելու խնդրանքով, վարձակալների մի մասը կնքել են նոր վարձավճարի չափի վերաբերյալ համաձայնագիր, իսկ որոշ վարձակալներ դիմել են վարձավճարի չափը նույնը թողնելու խնդրանքով, հիմնավորելով, որ վերոնշյալ որոշմամբ

սահմանված սակագները շատ բարձր են՝ հիմք ընդունելով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 5-րդ հոդվածը, համաձայն որի քաղաքացիական օրենսդրության ակտերը և այլ իրավական ակտերը հետադարձ ուժ չունեն ու կիրառվում են ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած հարաբերությունների նկատմամբ, նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն «2. Մինչև քաղաքացիական օրենսդրության ակտի կամ այլ իրավական ակտի ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերություններով այն կիրառվում է դրա ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած իրավունքների և պարտականությունների նկատմամբ: Մինչև քաղաքացիական օրենսդրության ակտի կամ այլ իրավական ակտի ուժի մեջ մտնելը կնքված պայմանագրի կողմերի հարաբերությունները կարգավորվում են սույն օրենսգրքի 438 հոդվածին համապատասխան»: ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 438-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն «2. Եթե պայմանագիրը կնքելուց հետո ընդունվել է **օրենք**, որը սահմանում է կողմերի համար պարտադիր այլ կանոններ, քան պայմանագիրը կնքելիս գործող կանոնները, ապա կնքված պայմանագրի պայմանները պահպանում են իրենց ուժը, բացի այն դեպքերից, երբ օրենքում սահմանված է, որ դրա գործողությունը տարածվում է նախկինում կնքված պայմանագրերից ծագող հարաբերությունների վրա»:

Պետք է նշել, որ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն «3. Գույքի սեփականատեր չհանդիսացող անձի այլ գույքային իրավունքների պետական գրանցումը ուժը կորցրած ճանաչելու հիմք են օրենքով նման իրավունքի դադարման համար նախատեսված հանգամանքները հաստատող փաստաթղթերը, ընդ որում՝

1) պայմանագրի հիման վրա ձեռք բերված իրավունքի պետական գրանցումը՝ բացառությամբ հիփոթեքի պետական գրանցման, պայմանագրի գործողության ժամկետն ավարտվելուց հետո ուժը կորցրած է ճանաչվում պայմանագրի կողմերից որևէ մեկի դիմումի հիման վրա, եթե օրենքով կամ պայմանագրով նախատեսված է, որ տվյալ պայմանագրի գործողության ժամկետի ավարտով կողմերի պարտավորությունները դադարում են, իսկ եթե գույքային իրավունքի ձեռք բերման համար հիմք հանդիսացած պայմանագրով կամ օրենքով պայմանագրի ժամկետի ավարտով կողմերի պարտավորությունների դադարման վերաբերյալ պայման սահմանված չէ, ապա նման պայմանագրի գործողության ժամկետն ավարտվելուց հետո պայմանագրի հիման վրա իրականացված իրավունքի պետական գրանցումը կարող է ուժը կորցրած ճանաչվել պայմանագրի կողմերի համատեղ դիմումի, պայմանագիրը լուծելու վերաբերյալ համաձայնագրի կամ դատական ակտի հիման վրա.

2) պայմանագրի հիման վրա ձեռք բերված իրավունքի պետական գրանցումը, բացառությամբ հիփոթեքի պետական գրանցման, պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում կարող է ուժը կորցրած ճանաչվել՝

ա. պայմանագիրը լուծելու վերաբերյալ համաձայնագրի կամ դատական ակտի հիման վրա՝ պայմանագրի կողմերից որևէ մեկի դիմումով, իսկ դատական ակտի դեպքում՝ նաև շահագրգիռ անձի կամ դատական ակտերի հարկադիր կատարումն ապահովող մարմնի ներկայացմամբ,

բ. պայմանագրի կողմերի համատեղ դիմումի հիման վրա...»:

Նշված հոդվածից հետևում է, որ ՀՀ կառավարության վերոնշյալ որոշմամբ սահմանված սակագների համաձայն վարձավճարների փոփոխության մասին անհամաձայնության դեպքում պայմանագրերը կարող են դադարեցվել բացառապես միայն դատական կարգով, ինչը «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի համար լրացուցիչ ֆինանսական ծախսեր է առաջացնում:

Վարձակալների մեծամասնությունը համաձայնագիր կնքելու կամ պայմանագիրը լուծելու նպատակով «Հայանտառ» ՊՈԱԿ չեն դիմել, վարձակալների մի մասին ուղղված ծանուցումները հետ են վերադարձվել՝ անհայտ հասցեատեր, տեղափոխված է, չի պահանջվել կամ այլ նշումներով: Վերջինների հետ կապ հաստատելը հնարավոր չէ, քանի որ վարձակալությամբ վերցրած տարածքները չեն օգտագործվում:

Նկատի ունենալով ՀՀ կառավարության 03.06.2010թ. N 668-Ն որոշմամբ սահմանված վարձավճարների սակագները՝ մի շարք վարձակալության պայմանագրեր լուծվել են:

Վարձավճարները գանձելու ուղղությամբ աշխատանքները շարունակվում են:

28.11.2018թ. բոլոր վարձակալներին ուղարկվել են ծանուցումներ՝ պահանջելով վճարել վարձավճարների առաջացած պարտքերը և հաշվարկված տուժանքը, որի արդյունքում մինչև 14.01.2019թ. «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի հաշվեհամարին մուտքագրվել է 8.464.082.0 ՀՀ դրամ:

Անհրաժեշտ եմ համարում նշել, որ իրականամուս հայտնի են դեպքեր, երբ կայացված բռնագանձման դատական ակտերով հարկադիր կատարման ծառայությունը չի կարողանում կատարողական վարույթն իրականացնել, քանի որ շատ վարձակալներ անվճարունակ են, սնանկ, կամ երկարատև բացակայում են հանրապետությունից: Այս պարագայում «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ը վճարված պետական տուրքի մասով կրում է զգալի վնասներ, բայց և այնպես ներկայումս նախապատրաստվում են հայցադիմումներ՝ վարձավճարների պարտքերը բռնագանձելու, ինչպես նաև վարձավճարի չափի փոփոխության վերաբերյալ համաձայնագիր չկնքող վարձակալների պայմանագրերը դադարեցնելու նպատակով:

Դատարանի վճռով դադարեցված անտառային հողերի վարձակալության պայմանագրերը կներկայացվեն Անշարժ գույքի կադաստրի կոմիտե՝ համապատասխան ընթացք տալու համար:

Միաժամանակ տեղեկացնում եմ, որ «Անտառտնտեսություն» մասնաճյուղերին հանձնարարվել է ուժեղացնել հսկողությունը պայմանագրերի պահանջների, վարձակալների կողմից վարձակալած տարածքներում ներդրումների կատարման նկատմամբ, ինչպես նաև ապահովել ՀՀ կառավարության 2017 թվականի դեկտեմբերի 14-ի «Հողերի ղեկավարվածության ներկայացվող պահանջները և խախտված հողերի դասակարգումն ըստ ղեկավարվածության ուղղությունների սահմանելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2006 թվականի մայիսի 26-ի 750-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1643-Ն որոշման պահանջները:

ՀՀ ԲՆ «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի առարկություններն ու պարզաբանումները

1. Արձանագրության «Անհամապատասխանությունների վերաբերյալ գրառումներ» վերտառությամբ 3-րդ մասի առաջին պարբերությունում Հաշվեքննիչ պալատի կողմից արձանագրվել է, որ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի կողմից 2017թ.-ին չի իրականացվել որևէ ծրագիր:

Վերոգրյալի կապակցությամբ տեղեկացնում եմ, որ 2017 թվականին «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի կողմից մշակվել են հետևյալ ծրագրային հայտերը՝ (համաձայն՝ Կենսաբազմազանության պահպանության և անպատացման դեմ պայքարի գործողությունների ազգային ծրագրի)

1. «Հայաստանի Հանրապետությունում խոշոր կաթնասունների (մուֆլոն, բեզուարյան այծ, ընձառյուծ և ազնվացեղ եղջերու) պահպանության գործողություններ ծրագիր»
2. «Հայաստանի Հանրապետությունում մշակաբույսերի հին ավանդական, մասնավորապես՝ մշակումից դուրս մղված սորտերի գենոֆոնդի վերականգնում և պահպանում» .
3. «Կենսաբազմազանության ոլորտում թիրախային խմբերի գիտելիքների ձեռքբերման և որակավորման բարձրացման դասընթացների ծրագիր».
4. «Կենսաբազմազանության պահպանության և կայուն օգտագործման վերաբերյալ հանրային իրազեկվածության բարձրացում և տեղեկատվության տարածում».
5. «Հայաստանի Հանրապետությունում անապատացման, հողերի դեգրադացիայի և երաշտների հիմնախնդիրների վերաբերյալ հասարակության իրազեկության բարձրացման ծրագիր».
6. «Անապատացման, հողերի դեգրադացիայի և երաշտների հիմնախնդիրներին առնչվող գիտական հետազոտությունների գերակա թեմաների սահմանում»:
7. «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքները կառավարող ՊՈԱԿ-ների բիզնես ծրագրեր».
8. «Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների զարգացման».
9. «Բնակմիջավայրից դուրս բուսական և կենդանական տեսակների հավաքածուների պահպանությունն իրականացնող կազմակերպությունների միջև տվյալների փոխանակման կարգ» և կարգը հաստատելու մասին հայաստանի հանրապետության կառավարության որոշման նախագիծ.

Մշակվել են նաև.

10. «Արթիկ քաղաքի փակ քարհանքի թափոնների եվ ջրհեղեղների կառավարում» պիլոտային ծրագրի հայեցակարգը.

11. «Կանաչ կլիմա» հիմնադրամի «Պատրաստվածության աջակցություն» ծրագրային հայտը.

12. «ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքներին հարակից էկոհամակարգերի և համայնքների հարմարվողականության կարողությունների ամրապնդում» ծրագրի հայեցակարգը.

13. «Կանաչ կլիմա» հիմնադրամին հավատարմագրման իրականացում (հաշվի առնելով, որ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ը հավատարմագրված է հարմարվողականության հիմնադրամին՝ հավատարմագրումը իրականացվել է արագացված ընթացակարգով և հիմնադրամի քարտուղարության կողմից այն ներկայացվել է ս/թ փետրվարին կայանալիք խորհրդի հաստատմանը, որը հետո «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ին կտրվի հնարավորություն ներկայացնելու մինչև 10.000.000 ԱՄՆ դոլարի դրամաշնորհային հայտեր՝ կլիմայի փոփոխության պայմաններում հարմարվողականության և մեղման ծրագրերի իրականացման համար)։

Այսպիսով, 2018 թվականին իրականացված ծրագրերի և կատարված աշխատանքների մեծ ծավալը պայմանավորված է նաև նախորդ տարվա՝ 2017 թվականի ընթացքում «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի կողմից իրականացված աշխատանքների արդյունքներով։

2. Արձանագրության «Անհամապատասխանությունների վերաբերյալ գրառումներ» վերտառությամբ 3-րդ մասում ներկայացված է ամփոփ տեղեկատվություն իրականացված և իրականացման ընթացքում գտնվող ծրագրերի վերաբերյալ։ Թեև հասկանալի չէ, թե ինչ անհամապատասխանություն է վեր հանվել ներկայացված տոկոսային վերլուծությամբ, վերլուծության արդյունքում ներկայացված տոկոսները թյուր կարծիք կարող են ստեղծել այդ ծրագրերի իրականացման արդյունավետության վերաբերյալ։ Ուստի ստորև կներկայացվի բոլոր ծրագրերի իրականացման ընթացքի և գումարների ծախսի վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը։

3. Արձանագրության Աղյուսակ 5-ում բերված տեղեկատվության վերաբերյալ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ն պարզաբանում է հետևյալը՝

«Արթիկ քաղաքի փակված քարհանքի թափոնների և ջրհեղեղների կառավարում» և «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներին հարակից համայնքներում հողատարածքների հարմարվողականության ներուժի բարձրացում» ծրագրերի հայտերի մշակման մասով՝ տեղակացնում եմ, որ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ը ներկայումս իրականացնում է դրամաշնորհային թվով 7 ծրագիր, որոնք տրվել են երկրին՝ հաշվի առնելով դոնոր կազմակերպությունների կողմից «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի նախկինում իրականացված ծրագրերի արդյունքների, առկա մասնագիտական ներուժի և կազմակերպչական կարողությունների գնահատման արդյունքները։

Վերոնշվածով է պայմանավորված նաև, որ 2016 թվականի նոյեմբերի 4-ին «Կլիմայի փոփոխության մասին» ՄԱԿ-ի շրջանակային կոնվենցիայի Հարմարվողականության Հիմնադրամի խորհրդի B.28-29.1 որոշմամբ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ն 5 տարի ժամկետով հավատարմագրվել է Հարմարվողականության հիմնադրամին՝ որպես Ազգային Իրականացնող Մարմին։ Ընդ որում՝ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ը հանդիսանում է Հարմարվողականության Հիմնադրամի՝ թվով 28 հավատարմագրված Ազգային Իրականացնող Մարմիններից մեկը և միակը Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայի, ինչպես նաև Անկախ պետությունների համագործակցության երկրների շարքում։ Հավատարմագրումը հնարավորություն է տվել «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ին ուղղակի հասանելիություն ստանալ Հիմնադրամի 4 մլն. ԱՄՆ դոլար արժեքով դրամաշնորհային ծրագրերին։ Այդ ծրագրերի բաղադրիչների իրականացմանը մասնակցում են «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի այն աշխատակիցները, որոնք մասնակցել են այն ծրագրային հայտերի ամբողջական փաթեթի մշակմանը, որոնք ընդունվել են դոնորի կողմից ֆինանսավորման՝ հաշվի առնելով նաև «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի մասնագիտական ներուժը։

Համաձայն Հարմարվողականության Հիմնադրամի ծրագրերի ներկայացման և հաստատման ընթացակարգերի՝ Ազգային Իրականացնող Մարմինը պետք է ներկայացնի առաջարկներ կլիմայի փոփոխության պայմաններում հարմարվողականության բարձրացման վերաբերյալ։ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի կողմից ներկայացվել են 2 ծրագրային հայտերի վերաբերյալ առաջարկներ («Արթիկ քաղաքի փակ քարհանքի թափոնների և ջրհեղեղների կառավարում»

պիլոտային ծրագիր և «ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքներին հարակից էկոհամակարգերի և համայնքների հարմարվողականության կարողությունների ամրապնդում»), որոնք հավանության են արժանացել Հիմնադրամի քարտուղարության կողմից: Այնուհետև, «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի անձնակազմի կողմից մշակվել են այդ ծրագրային հայտերի հայեցակարգերը, որոնք հաստատվել են Հիմնադրամի խորհրդի կողմից: Հաջորդ քայլով Հարմարվողականության Հիմնադրամի քարտուղարությունը հատկացրել է դրամաշնորհներ՝ ծրագրային հայտերի ամբողջական փաթեթների մշակման համար:

Հարկ եմ համարում նշել, որ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի աշխատակիցների ներգրավվածությունը ծրագրերի ամբողջական փաթեթների մշակմանը չի հակասում ո՛չ ՀՀ օրենսդրությանը, ո՛չ էլ Հարմարվողականության Հիմնադրամի պահանջներին: Հաշվի առնելով, որ ամբողջական փաթեթի մշակման համար անհրաժեշտ է իրականացնել այնպիսի աշխատանքներ, որոնք պահանջում են նեղ մասնագետների գիտելիքներ, ուստի «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի աշխատակիցներից բացի ընտրվել են համապատասխան փորձագետներ՝ նշված աշխատանքներն իրականացնելու նպատակով, իսկ մնացած աշխատանքները իրականացվել են «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի այն աշխատակիցների կողմից, որոնք մասնակցել են հայեցակարգերի մշակմանը, առավել տեղեկացված են ծրագրային հայտերի մշակման առանձնահատկություններին և ունակ են արագ և հիմնավոր պատասխանելու Հիմնադրամի փորձագիտական խմբի կողմից ներկայացված մեկնաբանություններին:

Արդյունքում՝ «Արթիկ քաղաքի փակ քարհանքի թափոնների և ջրհեղեղների կառավարում» պիլոտային ծրագիրը հաստատվել է 1,435,000 ԱՄՆ դոլար բյուջեով, իսկ «ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքներին հարակից էկոհամակարգերի և համայնքների հարմարվողականության կարողությունների ամրապնդում» ծրագիրը Հիմնադրամի փորձագիտական խմբի կողմից ներկայացված դիտողությունների հիման վրա լրամշակվել է և ներկայացվել քարտուղարություն: Լրամշակված տարբերակը անցել է քարտուղարության կողմից կազմակերպված հանրային քննարկման փուլը և առանց դիտողությունների ներկայացվել է Հիմնադրամի խորհրդի ս/թ մարտի 12-15 կայանալիք նիստի հաստատմանը, ինչի դեպքում կհատկացվի 2,506,000 ԱՄՆ դոլարի դրամաշնորհ:

«Հողերի դեգրադացման չեզոքացման սկզբունքների ներդրումը Արարատյան դաշտավայրում» ծրագրի մասով՝ Պայմանագրի ժամանակացույցի համաձայն դրամաշնորհի առաջին մասը «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ն ստացել է 2018 թվականի հունիսի վերջին, այնուհետև հովիս-հոկտեմբեր ժամանակահատվածում Ուրցածոր համայնքի ղեկավարության փոփոխության և դրա հետ կապված համայնքում առաջացած ժամանակավոր ֆորս-մաժորային իրավիճակներով պայմանավորված Ծրագրի այդ ժամակահատվածին բաժին ընկնող աշխատանքների իրականացումը հետաձգվել է՝ համաձայնեցնելով դոնորի հետ: Հաշվի առնելով, որ Ծրագրի բյուջեով նախատեսված են նաև «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի կողմից որպես ներդրում կատարվող աշխատանքներ, այդ շրջանակներում Հիմնարկի աշխատակիցների կողմից իրականացվել են ֆինանսական ծախսեր չենթադրող նախապատրաստական աշխատանքներ, հստակեցվել է աշխատանքային ծրագիրը, որը կսկսի իրականացվել 2019 թվականի առաջին եռամսյակի ընթացքում:

«Պատրաստվածության աջակցություն» ծրագրի մասով՝ Պայմանագրի ժամանակացույցի համաձայն դրամաշնորհի առաջին տրանշը 150.000 ԱՄՆ դոլար արժողությամբ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ն ստացել է 2018 թվականի ապրիլ ամսին: Ծրագիրը շարունակվող է և այն ավարտվելու է 2019 թվականի սեպտեմբեր ամսվա վերջում: Ստուգվող ժամակահատվածում կատարված փաստացի ծախսերից բացի հաջորդող փուլերի աշխատանքները պլանավորել և կատարվելու են մինչև Ծրագրի ավարտը:

Իսկ ինչ վերաբերվում է Արձանագրության 8-րդ էջի վերջին պարբերության վերջին նախադասությունում նշված՝ Ծրագրում ընդգրկված աշխատակիցների ընտրության և վարձատրության չափի հիմնարկի ղեկավարության կողմից որոշմանը, տեղեկացնում եմ, որ «Կանաչ կլիմայի» հիմնադրամի կողմից ֆինանսավորվող 31.01.2018թ-ին կնքված թիվ ARM-RS-001 պայմանագրով թիվ 1 հավելվածով սահմանված են աշխատակիցների ամսական հստակ վճարներ՝ կոնկրետ ժամանակահատվածի համար:

«Կենսաբազմազանության մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի 6-րդ ազգային զեկույցի մշակում» ծրագրի մասով՝ տեղեկացնում են, որ Պայմանագիրը ստորագրվել է 2018թ. հունիսի 29-ին, սակայն ֆինանսավորման առաջին մասը 70.000 ԱՄՆ դոլար արժողությամբ ստացվել է 2018 թվականի օգոստոսի ամսին: Նշվածով պայմանավորված ստուգվող ժամանակահատվածում փաստացի ծախսեր չեն կատարվել, սակայն Ծրագրի շրջանակներում մինչև 2018 թվականի ավարտը կատարվել է 16.878.0 հազար ՀՀ դրամ արժողությամբ պայմանագրային վճարում՝ ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի 6-րդ ազգային զեկույցը մշակելու համար: Նշված զեկույցը էլետրոնային տարբերակով դրամաշնորհային պայմանագրով նախատեսված ժամկետում՝ 2018 թվականի դեկտեմբերի 28-ին հրապարակվել է «Կենսաբազմազանության մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի քարտուղարության կայքում: Հաջորդ փուլերով նախատեսված աշխատանքները Պայմանագրի համաձայն շարունակվելու են կատարվել մինչև 2019 թվականի հուլիսի 31-ը:

«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների համար հակահրդեհային տեխնիկայի, հատուկ արտահագուստի և անհրաժեշտ այլ պարագաների ձեռքբերում» դրամաշնորհային պայմանագրի մասով՝ Բնապահպանության նախարարության, Կովկասի բնության հիմնադրամի և «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի միջև 2018 թվականի մարտի 28-ին կնքվել է դրամաշնորհի տրամադրման մասին եռակողմ պայմանագիրը (այսուհետ՝ Պայմանագիր): Պայմանագրի 8-րդ կետի համաձայն Հիմնարկը և Նախարարությունը պարտավորվում են Պայմանագրի կնքումից հետո երկու ամսվա ընթացքում միջնորդել բարեգործական ծրագրերը որակող իրավասու Հանձնաժողովին, որպեսզի պայմանագրի ներքո Դրամաշնորհի հատկացումները, որակվեն որպես բարեգործական ծրագիր՝ ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված հարկային, մաքսային արտոնությունները Պայմանագրի հիման վրա իրականացվող ծրագրերի շրջանակներում Նախարարության և «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի կողմից կնքվող գործարքների նկատմամբ կիրառելու համար:

«ԲԾԻԳ» ՊՀ-ն 2018 թվականի մայիսին դիմել է բարեգործական ծրագրերը որակող իրավասու Հանձնաժողովին, սակայն դրան հաջորդել է Հանձնաժողովի լուծարումը, որից հետո ՀՀ կառավարության 16 օգոստոսի 2018 թվականի N 908-Ն որոշմամբ ՀՀ կառավարության 2003 թվականի հունվարի 16-ի n 66-ն որոշման մեջ փոփոխություններ է կատարվել, որով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից լիազորված մարմին է ճանաչել Հայաստանի Հանրապետության առաջին փոխվարչապետը:

Ծրագիրն ի վերջո բարեգործական է որակվել 31.08.2018 թվականին ՀՀ առաջին փոխվարչապետի թիվ 156-Ա որոշմամբ, որից հետո Հիմնարկը ձեռնամուխ է եղել Պայմանագրով նախատեսված գնումներն իրականացնելուն: 2018 թվականի սեպտեմբերի 28-ին հայտարարվել է մրցույթ, հաղթող է ճանաչվել «Մուրան» ՍՊԸ-ը, որի հետ պայմանագիր է կնքվել 2018 թվականի նոյեմբերի 6-ին:

Հաշվի առնելով, այն որ դրամաշնորհային պայմանագրի նպատակն է հակահրդեհային կարողությունների հզորացման համար անհրաժեշտ տեխնիկական սարքավորումներով հագեցած մեքենաների ձեռքբերումը և այն հանգամանքը, որ ձմեռ-գարուն ժամանակահատվածում զգալիորեն նվազում է հրդեհների առաջացման ռիսկը, ինչպես նաև այն փաստը, որ ավելի նպատակահարմար է եղել գնել 2019 թվականի արտադրության մեքենաներ, կողմերը, այդ թվում նաև դոնոր կազմակերպությունը, փոխադարձ համաձայնությամբ կնքել են պայմանագրի ժամկետը երկարաձգելու վերաբերյալ համաձայնագիր:

4. Գնումների գործընթացի վերաբերյալ.

«Արթիկ քաղաքի փակ քարհանքի թափոնների և ջրհեղեղների կառավարում» պիլոտային ծրագրի ամբողջական փաթեթի մշակման շրջանակներում 7 խորհրդատուների մասով գնումները կատարվել են մեկ անձից գնման ձևով, ինչը բխում է գնումների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունից: Այսպես:

«Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի համաձայն, գնումը կարող է կատարվել մեկ անձից, եթե գնման գինը չի գերազանցում գնումների բազային միավորը /մեկ միլիոն ՀՀ դրամ/: Միաժամանակ կառավարության 2017թ. ապրիլի 13-ի N 390-Ն որոշմամբ

հաստատված «գնումների պլանի լրացման, հաստատման և հրապարակման» կարգի 2-րդ կետի 2-րդ ենթակետի համաձայն.

«2) 3-րդ սյունակում լրացվում է գնման ձևը: Ընդ որում, գնման ձևը լրացնելիս հաշվի է առնվում, որ գնման գինն անվանացանկի 2-րդ մակարդակում նշված ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների խմբերի հանրագումարն է.»:

Հաշվի առնելով, որ անվանացանկի 2-րդ մակարդակը ցույց է տալիս ծառայությունների խումբը, և այն հանգամանք, որ ձեռք բերված ծառայությունները իրենց մասնագիտական ուղղվածությամբ տարբեր են, գտնվել են ֆինանսների նախարարության կողմից հրապարակված գնումների միասնական անվանացանկի (CPV) տարբեր խմբերում, և հիմք ընդունելով վերոնշյալ իրավական ակտերի դրույթները, խորհրդատուների ընտրության համար գնման ձև է ընտրվել մեկ անձից գնումը:

Հաշվի առնելով, որ ստուգման ընթացքում վերոնշյալ ծառայությունների գնման ընթացակարգերում անհամապատասխանություններ չեն հայտնաբերվել, առաջարկում եմ 7 խորհրդատուների վերաբերյալ հիշատակումը արձանագրության 3-րդ մասից (անհամապատասխանությունների վերաբերյալ գրառումներ) տեղափոխել 2-րդ մաս (Անհամապատասխանություններ չհայտնաբերելու վերաբերյալ գրառումներ):

Ի պատասխան 2018 թվականին «ՀՀ-ԲԾ-ԳՀԾԶԲ-18/34» ծածկագրով կազմակերպված գնման ընթացակարգի ուսումնասիրությամբ արձանագրված խնդրի, տեղեկացնում եմ Ձեզ, որ մրցույթային փաթեթում առկա են «Մասնագիտական փորձառություն» որակավորման չափանիշի հիմնավորման նպատակով «Կովկասի տարածաշրջանային բնապահպանական կենտրոն» հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղի կողմից ներկայացված՝ հայտը ներկայացնելու տարվա և դրան նախորդող երեք տարվա ընթացքում պատշաճ ձևով իրականացրած նմանատիպ պայմանագրերի, դրանց շրջանակներում վճարման պահանջագրերի և հաշիվ -ապրանքագրերի պատճենները:

Կառավարության 2017թ. մայիսի 4-ի № 526-Ն որոշմամբ հաստատված «Գնումների գործընթացի կազմակերպման» կարգի (այսուհետ՝ Կարգ), 61-րդ կետի 1-ին, 2-րդ և 4-րդ ենթակետերի համաձայն.

«1) հրավերով պահանջվում է, որ մասնակիցը հայտով ներկայացնում է հայտարարություն, որ հայտը ներկայացնելու տարվա և դրան նախորդող երեք տարվա ընթացքում պատշաճ ձևով իրականացրել է համանման (նմանատիպ) առնվազն մեկ պայմանագիր: Նախկինում կատարված պայմանագիրը (կամ պայմանագրերը) գնահատվում է (կամ գնահատվում են) նմանատիպ, եթե դրա (դրանց) շրջանակներում մատակարարված ապրանքների, մատուցված ծառայությունների և կատարված աշխատանքների ծավալը (կամ հանրագումարային ծավալը)՝ գումարային արտահայտությամբ, պակաս չէ տվյալ գնման ընթացակարգի շրջանակներում մասնակցի ներկայացրած գնային առաջարկի հիսուն տոկոսից, որից առնվազն մեկ պայմանագրի շրջանակներում մատակարարված ապրանքների, մատուցված ծառայությունների և կատարված աշխատանքների ծավալը գումարային արտահայտությամբ, պակաս չէ տվյալ գնման ընթացակարգի շրջանակներում մասնակցի ներկայացրած գնային առաջարկի քսան տոկոսից.

2) առաջին տեղը զբաղեցրած մասնակիցը, որպես սույն կետի 1-ին ենթակետով սահմանված որակավորման չափանիշը հիմնավորող փաստաթուղթ, ներկայացնում է նախկինում կատարած պայմանագրի (պայմանագրերի) և դրա հաշիվ-ապրանքագրերի պատճենները, իսկ այդ պայմանագրի (պայմանագրերի) պատշաճ կատարումը գնահատելու համար՝ տվյալ պայմանագրի կողմերի հաստատած՝ պայմանագրի սահմանված ժամկետում կատարումը հավաստող ակտի (հանձնման-ընդունման արձանագրություն և այլն) պատճենը կամ տվյալ պայմանագրի կատարումն ընդունած կողմի գրավոր հավաստումը.

...

4) մասնակցի որակավորումը գնահատվում է բավարար, եթե վերջինս ապահովում է սույն կետով նախատեսված պահանջները»:

Վերոնշյալ պահանջները սահմանվել են նաև մրցույթի հրավերում:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը, և հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Կարգի 61-րդ կետով տրված ձևակերպմամբ /«առաջին տեղը զբաղեցրած մասնակիցը, որպես սույն կետի 1-ին

ենթակետով սահմանված որակավորման չափանիշը հիմնավորող փաստաթուղթ, ներկայացնում է նախկինում կատարած պայմանագրի (պայմանագրերի) և դրա հաշիվ-ապրանքագրերի պատճենները, իսկ այդ պայմանագրի (պայմանագրերի) պատշաճ կատարումը գնահատելու համար՝ տվյալ պայմանագրի կողմերի հաստատած՝ պայմանագրի սահմանված ժամկետում կատարումը հավաստող ակտի (հանձնման-ընդունման արձանագրություն և **այլն**) պատճենը...»/, մասնակցին տրվել է հնարավորություն **այլ** փաստաթղթերի ներկայացմամբ հիմնավորելու հրավերով սահմանված պահանջները, որոնք /վճարման պահանջագրեր և հաշիվ-ապրանքագրեր/, ընդունվել են գնահատող հանձնաժողովի կողմից, և որակավորման չափանիշը գնահատվել է բավարար:

«Աշխատանքային ռեսուրսներ» որակավորման չափանիշի մասով ընթացակարգի հրավերով նախատեսված է եղել նվազագույնը 8 մասնագետի առկայություն: Որակավորման չափանիշը հիմնավորելու համար առաջին տեղը զբաղեցրած մասնակիցը՝ «Կովկասի տարածաշրջանային բնապահպանական կենտրոն» հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղը, ներկայացրել է առաջադրված աշխատակազմում ներգրավված մասնագետների հաստատած գրավոր համաձայնությունները՝ իրականացվելիք աշխատանքներում վերջիններիս ներգրավվելու մասին, ինչպես նաև մասնագետների անձնագրերի և որակավորումը հավաստող փաստաթղթերի պատճենները /առկա են մրցութային փաթեթում/:

Կարգի 64-րդ կետի 2-րդ ենթակետի բ. պարբերության և 4-րդ ենթակետերի համաձայն.

«բ. աշխատանքային ռեսուրսների առկայությունը հիմնավորելու համար առաջին տեղը զբաղեցրած մասնակիցը ներկայացնում է առաջադրված աշխատակազմում ներգրավված մասնագետների հաստատած գրավոր համաձայնությունների՝ իրականացվելիք աշխատանքներում վերջիններիս ներգրավվելու մասին, ինչպես նաև մասնագետների անձնագրերի և որակավորումը հավաստող փաստաթղթերի (դիպլոմ, վկայագիր, հավաստագիր **և այլն**) պատճենները.

...

4) մասնակցի որակավորումը գնահատվում է բավարար, եթե վերջինս ապահովում է սույն կետով նախատեսված պահանջները:»

Վերոնշյալ պահանջները սահմանվել են նաև մրցույթի հրավերում:

Հաշվի առնելով վերոնշյալը, սույն որակավորման չափանիշը գնահատելիս, գնահատող հանձնաժողովը հաշվի է առել ոչ միայն բարձրագույն կրթությամբ շնորհված որակավորումը, այլև կենսաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսության մասնագիտությունները և թեմատիկաները:

5. Արձանագրության Ստուգման արդյունքում հայտանաբերված այլ անհամապատասխանությունների վերաբերյալ.

Նշված վերտառությամբ մասի առաջին պարբերությունում հղում է կատարվում ՀՀ կառավարության 13.01.2011թ. թիվ 9-Ն որոշման 1-ին կետով հաստատված «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի կանոնադրության (այսուհետ՝ Կանոնադրություն) 35-րդ կետի 4-րդ ենթակետին, որում մասնավորապես նշված է, որ Հիմնարկի տնօրենը չի կարող զբաղեցնել այլ վճարովի պաշտոն կամ կատարել այլ վճարովի աշխատանք՝ բացի գիտական, մանկավարժական և ստեղծագործական աշխատանքից:

Վերոգրյալը ենթադրում է, որ խոսքը գնում է «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի տնօրենի ծրագրի ղեկավարի պարտականությունները ստանձնելու մասին:

«ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի կանոնադրության համաձայն՝ հիմնարկի գործունեության հիմնական նպատակը Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության ոլորտի ծրագրերի արդյունավետ իրականացման ապահովումն է: Վերջինս իրականացվում է ի դեմս տնօրենի, ու այն մատնանշումը, թե «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի տնօրենը կատարում է այլ վճարովի աշխատանք, չի համապատասխանում իրականությանը, քանի որ Ծրագրի ղեկավարի պարտականություն ստանձնելը ոչ թե այլ վճարովի աշխատանք է, այլ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի նպատակի իրագործում: Ծրագրի ղեկավարի պատասխանատու աշխատանքն իրագործելու համար նախատեսված վճարը ոչ թե այլ աշխատանք կատարելու համար է սահմանված, այլ լրավճար է հիմնական աշխատավարձին:

Այլ վճարովի աշխատանքն իրենից ներկայացնում է ցանկացած վճարովի աշխատանք, որը կապված չէ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի տնօրենի պարտականությունների և գործառույթների հետ: Միաժամանակ, Կանոնադրության 35-րդ կետի 4-րդ ենթակետում առկա սահմանափակումները նպատակ են հետապնդում, որ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի տնօրենը Կանոնադրությամբ սահմանված նպատակների իրականացումից բացի չձանրաբեռնվի այլ խնդիրներով՝ զբաղեցնի այլ պաշտոն կամ կատարի այլ վճարովի աշխատանք:

6. 3-րդ կետում նշված է, որ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի աշխատակիցները /վճարովի հիմունքներով/ ներգրավված են այն ծրագրերի իրականացման գործընթացին, որտեղ չկա դոնորի կողմից դրա պահանջը:

Վերոգրյալի կապակցությամբ պարզաբանումները արդեն ներկայացվել են սույն Պարզաբանման 3-րդ կետում, սակայն ավելորդ չեմ համարում ևս մեկ անգամ անդրադառնալ սույն հարցին:

Ինչպես նշվել է, ԲԾԻԳ-ը հանդիսանում է Հարմարվողականության հիմնադրամին հավատարմագրված կազմակերպություն: Հավատարմագրման գործընթացը տևել է շուրջ երկու տարի, որի ընթացքում Հիմնադրամը մանրակրկիտ կերպով ուսումնասիրել է ԲԾԻԳ կարողությունները, մասնագիտական ներուժը, ծրագրեր մշակելու և իրագործելու ունակությունը, որից հետո հավատարմագրում շնորհել ԲԾԻԳ-ին (աշխարհում կա այդպիսի ընդամենը 28 ազգային կազմակերպություն): Դա նշանակում է, որ ԲԾԻԳ-ը Հիմնադրամից կարող է ստանալ դրամաշնորհներ ինչպես ծրագրերի մշակման, այնպես էլ դրանց իրագործման նպատակով: Այս առումով որևէ սահմանափակում չկա նշված աշխատանքների դիմաց ԲԾԻԳ-ի փորձագետների ընդգրկման հարցում: Ավելին, քննարկված ծրագրերում արտաքին փորձագետների ընդգրկումը պայմանավորված է եղել բացառապես վերջիններիս կողմից կատարված նեղ մասնագիտական աշխատանքի արդյունքները մշակված ծրագրում ընդգրկելու հանգամանքով: Եթե, ծրագրի բնույթից կախված, այդպիսի աշխատանքի անհրաժեշտություն չլիներ, ապա այդ մասնագետները կարող էին նաև չընդգրկվել ծրագրի մշակման աշխատանքներում: Իսկ այդպիսի անհրաժեշտության առկայությունը կամ բացակայությունը ծրագիրը մշակողի՝ ԲԾԻԳ-ի հայեցողությունն է: Դրամաշնորհները տրամադրվել են ծրագրային գաղափարները Հիմնադրամի խորհրդում հաստատման արդյունքում՝ այդ ծրագրերը ԲԾԻԳ-ի կողմից մշակելու, ոչ թե ծրագրերի մշակումը այլոց պատվիրակելու համար: Հիմնադրամը որևէ սահմանափակում չունի այդ դրամաշնորհների ծախսման ուղղությունների առումով: Ի վերջո, այդ ծրագրերը հաջողությամբ մշակվել և ներկայացվել են Հիմնադրամի խորհրդի քննարկմանը: Դրանցից մեկը (Արթիկ, 1,4 մլն ԱՄՆ դոլար) Հիմնադրամի խորհրդի 2018թ. հոկտեմբեր ամսին կայացած նիստում հաստատվել է՝ դառնալով Արևելյան Եվրոպայի, Կենտրոնական Ասիայի և Հարավային Կովկասի 14 երկրների կողմից ներկայացված հայտերից երեկիցե հաստատված երկրորդ հայտը, ինչի մասին համապատասխան գրառում է արված Հիմնադրամի կայքում, և բոլոր հիմքերը կան, որ երկրորդը (Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ, 2,6 մլն ԱՄՆ դոլար) ևս կհաստատվի 2019թ. մարտին կայանալիք նիստի ընթացքում, քանի որ Հիմնադրամի քարտուղարությունը, որն ուսումնասիրում է ներկայացված ծրագրերը և իր եզրակացությունը տրամադրում խորհրդին, այս ծրագրի վերաբերյալ որևէ դիտողություն չի արել:

7. 4-րդ կետում նշվում է, որ ՀՀ բնապահպանության նախարարի 31 հուլիսի 2014 թվականի թիվ 210-Ա հրամանի համաձայն հաստատված հաստիքացուցակում առկա է «Բյուջետային ծրագրերի իրականացման բաժին» թվով 4 հաստիք՝ այն դեպքում, որ 2016թ.-ից «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ը չի ունեցել բյուջետային ծրագրեր:

Ավելացնեմ նաև, որ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ն Հաշվեքննիչ պալատին գրավոր ներկայացրել էր հիմնավորում, թե ինչ գործառույթներ է իրականացնում «Բյուջետային ծրագրերի իրականացման» բաժինը, մասնավորապես.

Մինչև 2016 թվականը բյուջետային ծրագրերի իրականացման բաժինը իրականացրել է պետական բյուջեից ֆինանսավորվող մի շարք ծրագրեր, 2016 թվականից սկսած պետական բյուջեից ֆինանսավորվող ծրագրեր չեն իրականացվում, սակայն աննախադեպ աճել է դոնորների օժանդակությամբ իրականացվող ծրագրերի բաժնի աշխատանքների ծավալը, ուստի բյուջետային ծրագրերի իրականացման բաժնի թվով 4 աշխատողները մասնակցում են

դոնորների օժանդակությամբ իրականացվող ծրագրերի կազմման, մշակման և իրականացման աշխատանքներին, բացի այդ Բյուջետային ծրագրերի իրականացման բաժինը (այսուհետ՝ Բաժին) իրականացնում է հետևյալ աշխատանքները.

1) Բաժնի աշխատակիցները մասնակցել են Բնապահպանության նախարարի 24 դեկտեմբերի 2015թ. ««ՀՀ կենսաբանական բազմազանության պահպանման, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման բնագավառներում ռազմավարությանը և գործողությունների ազգային ծրագիրն հավանություն տալու մասին» ՀՀ կառավարության 10.12.2015թ. թիվ 54 արձանագրային որոշման կատարման մասին» N396-Ա հրամանով նախատեսված ծրագրերի մշակման աշխատանքներին, արդյունքում 2016-2018թթ. ընթացքում ներկայացրել են թվով 6 ծրագրային հայտեր:

2) Բաժինն իրականացնում է Հիմնարկին պատկանող «Վոթերմաստեր կլասիկ 3» ֆրեզերային հողագործ- էքսկավատորի վարձակալության պայմանագրից բխող հանձնման- ընդունման գործընթացները, ինչպես նաև վերահսկողություն է իրականացնում «Վոթերմաստեր կլասիկ 3» ֆրեզերային հողագործ- էքսկավատորի նպատակային և պայմանագրի պայմաններին համապատասխան օգտագործման նկատմամբ:

3) Տնօրենի հրամանով Բաժինը սահմանվել է որպես պատասխանատու ստորաբաժանում պետական բյուջեի միջոցների հաշվին իրականացվող բոլոր այն գնումների համար, որոնց մասով պետական հիմնարկը հանդիսանում է պատվիրատու: Ըստ այդմ իրականացնում է հետևյալ գործառնությունները.

ա. Պլանավորում է գնումները.

բ. Կազմում և հաստատում է գնման հայտը.

գ. Ներկայացնում է այն անձի (անձանց) թեկնածությունը, որն առաջադրվում է գնահատող հանձնաժողովի կազմում ընդգրկվելու նպատակով.

դ. Ընդունում է պայմանագրի կատարման արդյունքը.

ե. Հետևում է պայմանագրի կողմի (կապալառու, մատակարար և այլն)՝ պայմանագրով ստանձնած պարտավորությունների կատարման գործընթացին և դրա արդյունքներով պատվիրատուի ղեկավարին ներկայացնում է առաջարկություններ՝ պայմանագրով նախատեսված պատասխանատվության միջոցներ կիրառելու ուղղությամբ.

զ. Անհրաժեշտության դեպքում առաջարկ է ներկայացնում գնումների պլանում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին.

Տնօրենի հրամանով Բաժինը պատասխանատու ստորաբաժանում է սահմանվել նաև դրամաշնորհային միջոցների հաշվին իրականացվող ծրագրերի մասով:

4) Բաժինը մշակում և Բնապահպանության նախարարություն է ներկայացնում շաբաթական հաշվետվություններ Հիմնարկի իրականացրած և իրականացվելիք աշխատանքների վերաբերյալ, ինչպես նաև կատարում է այլ հանձնարարականներ:

Բացառված չէ, որ հետագայում «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ը կարող է իրականացնել նաև բյուջետային ծրագրեր:

8. 5-րդ կետում՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարի 31 հուլիսի 2014 թվականի թիվ 210-Ա հրամանի համաձայն հաստատված հաստիքացուցակում առկա թվով 3 վարորդի հաստիք այն դեպքում, որ 22.09.2017թ.-ից «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ն ունի միայն մեկ ավտոմեքենա, որը հրամանով կցված է տնօրենին:

Վերոգրյալի կապակցությամբ հայտնում եմ, որ «ԲԾԻԳ» ՊՀ-ի կողմից իրականացվող ծրագրերը ներկայումս ընդգրկում են Հայաստանի Հանրապետության թվով 5 մարզեր, ինչպես նաև ակնկալվում է իրականացվող ծրագրերի ծավալի էական ավելացում, ուստի նախատեսվում է, որ դրամաշնորհային միջոցների հաշվին ձեռք կբերվեն լրացուցիչ ավտոմեքենաներ և այդ դեպքում վարորդներ ունենալու անհրաժեշտություն կառաջանա:

9. Արձանագրությունում առկա է նաև թվային անճշտություն, մասնավորապես՝ 11-րդ էջում 12,255,856 ՀՀ դրամի փոխարեն պետք է լինի 11,515,007 ՀՀ դրամ:

10. Անհասկանալի է Արձանագրության «Անհամապատասխանությունների վերաբերյալ գրառումներ» վերտառությամբ 3-րդ մասում արձանագրված փաստերի ներառումը տվյալ

բաժնում՝ առանց մեկնաբանելու անհամապատասխանության առկայությունը կամ բացակայությունը:

**ՀՀ Հաշվեքննիչ պալատի՝ ՀՀ ԲՆ <<Արգելոցապարկային համալիր>> ՊՈԱԿ-ում
իրականացված հաշվեքննության վերաբերյալ, <<Արգելոցապարկային համալիր>> ՊՈԱԿ-ի
կողմից ներկայացվող առարկություններ**

18.01.2019թ. առձեռն տրամադրված հաշվեքննության <<II. Անհամապատասխանությունների վերաբերյալ գրառումներ>> բաժնի 1. կետում <<Արգելոցապարկային համալիր>> ՊՈԱԿ-ը նույնացվում է ազգային պարկի հետ և ներկայացվում է օրենքով և կանոնադրությամբ անհրաժեշտ պահանջներ, որոնք վերաբերվում են ազգային պարկերին: Քանի որ <<Արգելոցապարկային համալիր>> ՊՈԱԿ-ը ազգային պարկ չէ, հետևաբար նշյալ պահանջների կիրառումը ՊՈԱԿ-ի համար տեղին չէ, իսկ ներկայացվող պահանջը՝ վարձակալությամբ տրված տարածքների պայմանագրերի լուծարման վերաբերյալ, արձանագրության II բաժնի 1-ին կետում նշված հիմնավորմամբ՝ հակասում է ՀՀ օրենսդրությանը:

Նույն բաժնի 2. կետով անդրադառնալով վարձակալությամբ տրամադրված տարածքներին առնչվող՝ վարձակալության հանձնելու ընթացակարգին, հղում կատարելով 2008թ. դեկտեմբերի 18-ի ՀՀ կառավարության N 1578-Ն որոշմանը՝ արձանագրությունում նշվել է, որ ՊՈԱԿ-ի կողմից տարածքների վարձակալության տրամադրման գործընթացը իրականացնելիս անտեսվել է ՀՀ օրենսդրության պահանջը: Տեղեկացնում եմ, որ <<Արգելոցապարկային համալիր>> ՊՈԱԿ-ի ենթակայության բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում՝ վարձակալությամբ տրամադրված տարածքներ առկա չեն: ՊՈԱԿ-ի հիմնարկներից, համաձայն <<Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին>> ՀՀ օրենքի, ԲՀՊՏ-ներ են հանդիսանում <<Էրեբունի>> պետական արգելոցը, <<Որդան կարմիր>>, <<Ջերմուկի ջրաբանական>> և <<Հանձավանի ջրաբանական>> պետական արգելավայրերը: Իսկ ՀՀ կառավարության N 1578-Ն որոշմամբ սահմանվում է ԲՀՊՏ-ներում հողամասերի վարձակալության տրամադրման կարգը:

III բաժնի 3-րդ կետում հղում կատարելով ՀՀ կառավարության 2010թ. հունիսի 3-ի թիվ 668-Ն որոշմանը, որտեղ սահմանվում է պետական սեփականություն համարվող անտառների վարձավճարի նվազագույն չափը, եզրակացվել է, որ ՊՈԱԿ-ը ոչ համաժեռ գործողությունների արդյունքում գրկել է իրեն լրացուցիչ 9,524.3 հազար դրամ գումար հավաքագրելու հնարավորությունից: Քանի որ <<Արգելոցապարկային համալիր>> ՊՈԱԿ-ի հիմնարկներում առկա չեն անտառներ, հետևաբար ՀՀ կառավարության թիվ 668-Ն որոշումը կիրառելի չէ, ավելին, այն կիրառելը կհանգեցնի ՀՀ օրենսդրության խախտման: ՊՈԱԿ-ի հիմնարկներից երեքում են առկա վարձակալությամբ տրամադրված տարածքներ՝ Վանաձորի <<Սարուխանյան Ժ. անվան>> դենդրոպարկում, Իջևանի <<Դենդրոպարկ>> հիմնարկում և <<Ջրվեժ>> անտառպարկում, որոնց կարգավիճակները սահմանված են <<Բուսական աշխարհի մասին>> ՀՀ օրենքով և ՀՀ կառավարության մի շարք որոշումներով: Անհրաժեշտության դեպքում պատրաստ ենք ներկայացնել իրավական հիմքերը, որոնցով սահմանվում են տվյալ տարածքներում վարձակալության իրավունքով տրամադրման և վարձավճարի չափի ձևավորման կարգերը: